

АРХІВ *Романа
НОВОЇ
Запорозької
Січі*

ОПИС СПРАВ

1713—1776

КИЇВСЬКА
АРХЕОГРАФІЧНА
КОМІСІЯ

ДЖЕРЕЛА З ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА

Серію засновано 1992 р.

НАУКОВО-ДОВІДКОВІ ВИДАННЯ
З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Серію засновано 1989 р.

ГОЛОВНЕ АРХІВНЕ УПРАВЛІННЯ
ПРИ КАБІНЕТІ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

•
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ
ІСТОРИЧНИЙ АРХІВ УКРАЇНИ,
м. КИЇВ

•
АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

•
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ

Архів *Романа*
НОВОЇ
Татарозької
Січі
ОПИС СПРАВ
1713—1776

Видання друге,
доповнене і виправлене

КИЇВ
НАУКОВА ДУМКА
1994

Опис фонду Архіву Коша Нової Запорозької Січі, який зберігається в ЦДІАК України (ф. 229), представляє регести 368 справ. Детальна анотація кожної справи висвітлює всі сторони життя Січі 1713—1776 рр., дає змогу вільно орієнтуватися у змісті документів фонду. Опис є другим, виправленим і доповненим виданням підготовленого і виданого Археографічною комісією Центрального архівного управління УСРР 1931 р. опису матеріалів Архіву Запорозької Січі.

Для науковців, краєзнавців, усіх, хто цікавиться історією Запорозжя.

Упорядники

Л. З. Гіськова (старший упорядник),
Л. Я. Демченко

Редакційна колегія

О. М. Апанович, Л. З. Гіськова, В. С. Оснач,
І. Л. Бутич (відповідальний редактор),
Л. А. Сухих

Затверджено до друку
науковою радою Головного архівного
управління при Кабінеті міністрів України

Редакція видань

історично-культурної спадщини України

Редактори *Т. М. Теліженко, В. О. Коваленко*

А $\frac{4408000000-357}{221-93}$ 435-93

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Наукова громадськість і читацький загал неодноразово порушували питання про видання унікального комплексу документів з вітчизняної історії — Архіву Коша Нової Запорозької Січі, який зберігається в Центральному державному історичному архіві України в м. Києві (ЦДІАК України).

Його документи віддзеркалюють багатогранну історію Запорозької Січі, українського козацтва за 1734—1775 рр. з усіма її складнощами і суперечностями. (окремі документи виходять за ці хронологічні межі). Саме документи Архіву Коша переконливо свідчать, що Запорозька Січ була осередком державності українського народу, який базувався на демократичних засадах. Це виявлялося в організації Війська Запорозького, адміністративно-політичному устрої, соціально-економічних стосунках, судочинстві, побуті, культурі козацтва.

Першу спробу публікації Архіву Коша було зроблено наприкінці 20-х — на початку 30-х років ХХ ст. Археографічною комісією Центрального архівного управління (ЦАУ) України. Однак здійснення цього задуму обмежилося лише випуском анотованого опису Архіву Коша¹. Постановою уряду України від 18 вересня 1965 р. передбачалася широка програма увічнення Запорозької Січі. Головне архівне управління УРСР включило до перспективного плану роботи архівних установ підготовку багатотомного видання корпусу документів Архіву Коша, що її мав здійснити ЦДІА УРСР. Проте з незалежних від архіву причин цю роботу наприкінці 1972 р. було припинено.

Висвітлення національної історії в Україні, яка здобула незалежність, стало завданням надзвичайної ваги. Відновити правду про історичну долю українського народу, його культуру не можна без використання широкої джерельної бази. Через це питання публікації всього Архіву Коша Нової Запорозької Січі набуває особливої актуальності. Але, оскільки це трудомістка і тривала справа, ЦДІАК України, готуючись до її здійснення, вирішив спочатку перевидати опис документальних матеріалів фонду Архіву Коша Нової Запорозької Січі, опублікований у Києві 1931 р.

Як відомо, 1931 р. фонд перевезли з Одеського крайового історичного архіву до Всеукраїнського архіву давніх актів у м. Харкові. Там він під № 16 зберігався до 1941 р., тобто до початку Великої Вітчизняної війни. Це був єдиний фонд цього архіву, евакуйований на схід, напевне в Златоуст, куди було частково вивезено й матеріали інших архівів України. Під час реєвакуації архівних документів 1944—1945 рр. фонд Коша Нової Запорозької Січі привезли до Києва, де він під № 229 і донині зберігається у ЦДІАК України. На жаль, під час перевезень порушено систематизацію документів у частині справ, що були розшиті і не мали твердих оправ, тому певна кількість документів опинилася в інших справах, із змістом яких не збігається. Тоді ж втрачено і справу 302. Очевидно, документи, що її складали, були

¹ Архів Запорозької Січі: Опис матеріалів.— К., 1931.

розпоршені між аналогічними за змістом справами. Окремі документи з неї, як вдалося встановити, опинилися у справах 299, 301, 304.

Під час перегляду документальних матеріалів фонду було виявлено, що в справах 48 і 364 переплутано обкладинки, тому вони опинилися не на своїх місцях. Тепер цю помилку виправлено, справи знаходяться у фонді згідно з описом. Встановлено також, що справу 166 внесено до опису двічі (ще раз — під № 177). Частина справи 4 й окремі документи з інших одиниць зберігання в ЦДІАК України було повторно описано під самостійними номерами, тому в обліковому описі архіву кількість справ з 365 (як це було до війни) зросла до 375. У процесі підготовки опису до перевидання ці лохибки усунуті. Справу 366 приєднано до справи 20 (арк. 129—137); 367 — до справи 83 (арк. 239—245); справу 368 за хронологією зашифровано під № 177; справу 369, яка є другою частиною справи 4, вміщено під № 4а; справу 370 приєднано до справи 126 (арк. 271—284); 371 — до справи 11 (арк. 120а); 373 — до справи 147 (арк. 62а); 374 — до справи 16 (арк. 422—423). Справу 375 (недіячий опис фонду, складений 1926 р. в Одеському крайовому історичному архіві) залишено як окрему одиницю зберігання. Крім того, великі за обсягом справи 78 і 285 поділено на частини (що оговорено в описі), другим частинам присвоєно літерні номери. Справу 372, яка і за змістом, і за хронологією виходить за межі документів Коша, приєднано до фонду Колекції грамот, привілеїв та універсалів російських царів, українських гетьманів, великих князів литовських і королів польських (ф. 1407, оп. 1, спр. 92). Таким чином, до опису внесено 368 справ, у тому числі три літерні — 4а, 78а, 285а. Справи 302, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374 вилучено з обліку.

Зважаючи на це, в процесі підготовки опису до перевидання виконано такі роботи: виявлено ряд діловодних заголовків, уточнено хронологічні межі справ, приведено у відповідність із змістом документів заголовки і анотації, перевірено кількість аркушів у справах, розширено анотації, уточнено і доповнено покажчики імен та географічний.

Оскільки після видання опису 1931 р. деякі документи фонду опубліковано в збірниках «Гайдамацький рух на Україні в XVIII ст.», «Селянський рух на Україні, середина XVIII ст.— 1825 р.» та ін., у періодичних виданнях тощо, зроблено відповідні доповнення до бібліографії.

У виданні збережено попередню структуру опису: вступ, передмова, опис справ, допоміжний довідковий апарат (словник і покажчики). Без змін залишено вступ (Від упорядників 1-го видання), передмову (Історичний начерк архівного фонду Коша Запорозької Січі), короткий огляд «Збірки А. О. Скальковського в рукописному відділі бібліотеки Академії наук СРСР у Ленінграді»² та «Збірки Одеського історико-археологічного музею». Включено нові додатки: предметно-тематичний покажчик, словник застарілих і рідковживаних термінів, а також перелік документів Коша Нової Запорозької Січі, що зберігається в Архіві СПб. Ф. ІРІ РАН.

У вступі Археографічна комісія ЦАУ повідомила про намір розпочати систематичне видання документів і довідників — описів та оглядів фондів. На жаль, опис Архіву Коша Нової Запорозької Січі став першою і останньою публікацією цього типу. 30-ті роки — час жорстоких сталінських репресій в Україні, не оминули вони й архіви. Було закрито періодичні архівні видання, заарештовано і ув'язнено багатьох визначних архівістів, зокрема В. О. Романовського, В. О. Барвінського. Трагічна доля спіткала складачів опису. Були репресовані автор передмови «Історичний начерк архівного фонду Коша Запорозької Січі» співробітник Археографічної комісії М. В. Горбань, укладач покажчиків до опису вчений-архівіст Київського архіву давніх актів М. Тищенко. 1931 р., а вдруге у грудні 1937 р. заарештовано автора анотацій до опису вченого-архівіста Одеського крайового історичного архіву О. О. Рябініна-Скляревського³.

² Тепер Архів Санкт-Петербурзького філіалу Інституту російської історії Російської Академії наук (Архів СПб. ФІРІ РАН), ф. 200.

³ Державний архів Одеської області, ф. Р-1142, оп. 1-л, спр. 139; ф. Р-100, оп. 1, спр. 86.

Хоч вступ певною мірою застарів, його збережено, щоб надати можливість досліднику ознайомитися з тогочасним рівнем історичної науки й архівознавства, відчутти напругу, яка почала складатися у 30-х роках в історичній науці: по-перше, це прагнення звести вивчення історії Запорозької Січі до класово-економічних проблем, по-друге, повне заперечення позитивного досвіду так званої буржуазної історіографії у розробці запорозької тематики, по-третє, намагання підкреслити «не тільки наукову, але й політичну вагу видання цього описання» як протистояння іншим концепціям історії Січі. На жаль, нам не відомий автор вступу, але відчувається, що його рукою водить не переконаність, а приреченість писати не те, що думаш. Може й тому в тексті раз по раз натрапляємо на повторення, прагнення відгородитися від інших, крім класово-економічних, проблем у вивченні історії Запорожжя.

Однак у вступі правильно визначено мету видання довідника — «познайомити ширші кола дослідників не тільки Радянського Союзу, але й поза межами його, з матеріалами цього фонду». Привертає увагу зауваження про те, що видання опису — перший крок до реалізації наміру Археографічної комісії ЦАУ опублікувати у восьми томах матеріали архіву Січі. До речі, роботи в цьому напрямі тоді вже розпочали. В ЦДІАК України зберігається макет підготовленої до друку публікації, яка, на жаль, так і не побачила світ.

Позитивне враження справляє передмова до опису, в якій детально викладено історію Архіву Коша від часу ліквідації Січі⁴. Слід лише додати, що на початку ХХ ст. Архів Коша Нової Запорозької Січі зберігався в Одеському історичному архіві, де і було складено опис на 325 справ. В описанні брав участь М. Є. Слабченко, в майбутньому відомий український історик⁵. На жаль, опис цей, як і описи А. О. Скальковського та О. Ф. Міллера, не зберігся. Як вдалося прослідкувати за обкладинками справ, роботу виконували три особи. Номери справам присвоювалися відразу після описання документів, тому ніякої системи в організації фонду не встановлено. 1926 р. в Одеському крайовому історичному архіві складено новий опис (див. у фонді справу 375). Під час його підготовки архівісти уточнили хронологічні межі документів у справах, пронумерували аркуші (синім, фіолетовим, чорним чорнилами), пересистематизували справи у фонді за роками. Заголовки не пересклалися. Твердження автора передмови до опису 1931 р., що кількість справ подвоїлася, не відповідає дійсності. За описом Одеського крайового історичного архіву кількість їх зростає лише на дев'ять одиниць і становила 334 справи. Під час підготовки опису до видання низку справ було переформовано, тому їхня кількість зростає до 365.

На жаль, не завжди переформування справ проведено якісно. Зокрема, переміщення документів з однієї справи до іншої не завершувалося систематизацією документів усередині одиниць зберігання, тому ініціативні документи і відповіді на них опинилися в різних місцях. У більшості справ аркуші були перенумеровані олівцем. Водночас деякі справи, що значаться в описі Одеського крайового історичного архіву, у новому описі та й у самому фонді, не знайдено (план м. Умані за 1768 р., Карта земель Війська Запорозького Низового в 1770-х роках та деякі інші).

Кілька слів про фізичний стан документів Архіву Коша. Після ліквідації Січі доля не була ласкава до її архіву: документи дуже постраждали від недбалого зберігання у повітових установах. Більшість справ через намочання має зотлілі і пошкоджені краї, текст деяких документів вицвів або ж не контрастний. В довоєнні роки у Всеукраїнському архіві давніх актів у м. Харкові, куди фонд Коша перевезли з Одеси на початку 30-х років, пошкоджені справи частково законсервували. На превеликий жаль, реставраційні роботи проведено на дуже низькому рівні: текст

⁴ Див. також: *Апанович О. М.* Архів Коша Запорозької Січі // *Архіви України.* — 1989. — № 6. — С. 13—27.

⁵ Описання здійснювалося на обкладинках справ. М. Є. Слабченко описав третину справ, заголовки писав синім олівцем (ф. 229, оп. 1, спр. 224, де є його підпис).

вкрито борошняним клеєм і жовтим конденсаторним папером, через що основа документів від потовщення почала ламатись; під дією зовнішніх чинників відбувся хімічний розклад конденсаторного паперу, який став темно-коричневого кольору, через що текст документів подекуди майже неможливо прочитати. Внаслідок реставрації постраждали майже всі печатки. Намагаючись надати «краси» аркушам, реставратори ножицями підрівняли краї документів, захопивши місцями й текст. Не витримує критики й оправа справ.

У післявоєнні роки консервація документів і оправа справ тривали в реставраційній майстерні Головархіву України.

Загрозливий фізичний стан документів Архіву Коша — це одна з причин, яка змушує ЦДІАК України постійно порушувати питання про видання їх друкарським способом. Крім того, нагальним є завдання перенесення текстів документів на інші носії інформації. Хоч ЦДІАК України має страхову мікрофотокопію документів, це проблеми не вирішує. З часом, безумовно, постає питання про факсимільне видання матеріалів фонду, оскільки процес руйнації відбувається стрімко, незважаючи на зовні пристойні умови зберігання документів в архіві.

Оскільки виданий 1931 р. опис загалом відповідає діючим вимогам, зокрема заголовки й анотації до справ розкривають зміст документів, наявні історична й археологічна передмови, упорядники намагалися зберегти текст опису. Проте за 60 років, що минули з часу укладання опису, сталися істотні зміни у фізичному стані документів, поглибилися знання архівістів про них. Це змусило внести певні корективи до довідника.

Деяких змін при перевиданні зазнав власне опис. Кожна позиція його включає: номер справи, хронологічні межі документів, заголовки, відомості про кількість аркушів у справі, анотацію про зміст та бібліографічні дані про публікацію документів.

Номери справ лишилися тими ж, хоч під час уточнення хронологічних меж виявилися деякі відхилення і певні справи варто було б долучити до відповідних хронологічних груп, що, однак, призвело б до перешифрування справ, а це не бажано, оскільки документи фонду запроваджено до наукового вжитку. При підготовці опису до перевидання датування справ залишено таким, яким воно було при складанні. Уточнено хронологічні межі документів у справах. Так, у першому виданні опису документи справи 129 датуються 1762 р., але в ній є також документи за 1760 і 1761 рр. Тому хронологічні межі справи визначено 1760—1762 рр. Зміну у хронології всередині справи, зафіксовану порівняно з першим виданням опису, позначено після анотації в квадратних дужках.

Збережено майже всі варіанти заголовків до справ, складені у різні часи, починаючи від діловодних. На першому місці наводиться заголовок, складений під час підготовки першого видання опису або ж діловодний. Причому діловодних заголовків виявлено значно більше, ніж це вдалося нашим попередникам: раніше таких було близько 50 %, тепер їхня кількість зросла до 75 %. В цих випадках наведено саме діловодний заголовок, а не з опису 1-го видання. Залишено вказівку на діловодний номер справ, а також номер, присвоєний справі під час описання в Одеському історичному архіві чи Одеському крайовому історичному архіві. Діловодні номери залишено, щоб показати, що за часів існування Нової Запорозької Січі справ було значно більше, ніж збереглося, архівні номери залишено, зважаючи на неодноразове вже використання справ дослідниками. Крім того, діловодні номери справ допомагають вивчати організацію Військового архіву Січі. Очевидно, наприкінці року або на початку наступного у діловодстві складалися описи справ, тобто описи були щорічними. Збережені номери свідчать, що в окремі роки до Військового архіву передавалося понад 400 справ. Так, 1762 р. датовано 436 справ, 1769 — 561, 1771 — 407, 1772 — 426, 1773 — 435, 1774 — 449. Отже Військовий архів Нової Запорозької Січі налічував близько 15 тис. справ.

При підготовці до видання збережено мовні особливості діловодних заголовків, зокрема їхню орфографію, уточнено написання і доповнено тексти окремих з них,

Для ліпшого розуміння діловодних заголовків розділові знаки розставлено за правилами сучасного українського правопису. До речі, хоч діловодною мовою Коша була російська, в багатьох заголовках читач зустріне елементи української мови, а також притаманні їй стилістичні звороти. Щоб показати це, укладачі при переданні текстів зберегли літери «ѣ», «й», які відповідають звукам «і» та «ї».

Після діловодних заголовків вміщено заголовки, складені в Одеському історичному архіві. Тексти їх передано сучасною російською мовою. Оскільки в Одеському крайовому історичному архіві заголовки лишилися такими ж, тексти їх не повторюються, лише наводяться хронологічні межі документів у справах. У перевиданні їх подано у квадратних дужках. Заголовки А. О. Скальковського подано там, де їх наведено у попередньому виданні.

Окремо слід розглянути питання визначення кількості аркушів у справах. Як встановлено, справи нумерувалися й перенумеровувалися по декілька разів. Чорним чорнилом справи нумерувалися в Одеському історичному архіві, синім і фіолетовим — у Крайовому, олівцем, великими і неохайними цифрами — у Харкові, олівцем, меншими за розмірами цифрами — в ЦДІАК України. Кількість аркушів при заголовках, складених в одеських архівах, зазначається тоді, коли вони не збігаються з кількістю аркушів, зазначених в опису 1931 р. Ці розбіжності у другому виданні подано в квадратних дужках.

Як правило, збільшення кількості аркушів найчастіше відбувалося через виявлення необлікованих документів (літерні номери) та нумерацію чистого паперу у справах. Зменшення кількості аркушів у справах траплялося через помилки архівістів при нумерації, втрату деяких документів або приєднання їх до інших справ, що сталося внаслідок багатьох переміщень фонду.

Основним елементом кожної позиції опису є анотація. Як правило, анотації складено до справ і лише найважливіші документи проанотовано окремо. Ступінь деталізації анотацій залежить від значення справ. При перевиданні до тексту анотацій внесено певні зміни, уточнення, доповнення, насамперед у тих випадках, коли в справах виявлено документи, які за змістом не відповідають заголовку. Доповнення до текстів подаються у квадратних дужках. Проведено також літературне редагування анотацій: виправлено русизми, зліквідовано скорочення слів, які ускладнювали читання тексту; наприкінці анотацій зазначено наявність у справах іншомовних текстів. Доповнення і редагування анотацій виконано упорядниками.

Як додаток до видання подано перелік документів Коша Нової Запорозької Січі, що зберігаються в Архіві Санкт-Петербурзького філіалу Інституту російської історії Російської АН у збірці А. О. Скальковського, ф. 200. До переліку включено 296 документів. Ці матеріали є органічною частиною фонду Коша Нової Запорозької Січі. Через те, що вони зберігаються за межами України і годі сподіватися на повернення їх найближчим часом, ЦДІАК України виготовив мікрофотокопії цих документів, які включено до Колекції мікрофотокопій (КМФ)-9, оп. 2. Перелік документів охоплено позиціями покажчиків предметно-тематичного, імен і географічного (їх виділено позначкою Д.— додаток).

До видання додаються також предметно-тематичний покажчик, словник застарілих і рідковживаних термінів, підготовлені Л. З. Гісцовою та О. В. Полозовою; покажчики імен і географічний уточнені й доповнені Л. Я. Демченко. Перелік документів із збірки А. О. Скальковського підготував В. В. Страшко. Науково-допоміжну роботу здійснила Л. А. Сухих.

Упорядники і редколегія сподіваються, що пропонований опис стане у пригоді дослідникам історії України, краєзнавцям і широкому загалу читачів, усім, хто цікавиться історією запорозького козацтва.

ВІД УПОРЯДНИКІВ ПЕРШОГО ВИДАННЯ ОПИСУ

Археографічна комісія Центрального архівного управління в низці своїх секцій розгортає широку роботу коло систематичного видання матеріалів, що допоможуть дослідникам висвітлити найяскравіші моменти з історії класової боротьби на Україні, переважно новіших часів.

Особливу увагу Археографічна комісія приділяє виданню матеріалів до вивчення доби Жовтневої революції на Україні; боротьби за Радянську владу на Україні та історії Радянської влади. Протягом найближчого року вийде ціла низка таких видань, що заповнять прогалини в українській історичній науці.

Архівознавча секція Археографічної комісії ставить на меті через видання низки описів, описань та оглядів важливіших архівних фондів дати дослідникам змогу ширше ознайомитись з тими величезними багатствами, що є в Єдиному державному архівному фонді УСРР.

Серед архівних фондів, що їхні описання має видати Археографічна комісія Центрального архівного управління, одним із важливіших фондів старих часів є архів Коша Запорозької Січі.

Видаючи описання цього унікального фонду, Археографічна комісія ЦАУ ставить на меті познайомити ширші кола дослідників не тільки Радянського Союзу, але й поза межами його, з матеріалами цього фонду.

Буржуазна історіографія, присвячуючи свою увагу Запорозжю, весь час подавала про нього цілком неправдиве уявлення.

Запорозжя — форпост проти дикого Сходу, боротьба Запорозжя за віру православну проти мусульманського світу — ось такі трафарети подавала стара буржуазна історіографія. Історики з дрібнобуржуазного народницького табору в своїх роботах про Запорозжя овіяли його силою романтичних уявлень. Ці уявлення не далеко відходили від того традиційного образу Січі Запорозької, що його створив в своєму «Тарасі Бульбі» М. Гоголь. Запорозжя — місце, де панує воля й братерство. Запорозжя — база серед широкого моря кріпосницького — так змальовували Запорозьку Січ дрібнобуржуазні історики. Дослідники Запорозжя з буржуазного табору не хотіли вбачати на Запорозжжі класового розшарування та проявів класової боротьби. Економіці Запорозжя ці історики не приділяли майже ніякої уваги, обмежуючись загальною невиразною характеристикою господарства на Запорозжжі. Класові взаємини на Запорозжжі були найменш зачеплені у цілій низці праць, присвячених Запорозжю. А вже з дослідів буржуазних дослідників Запорозжя жилася низка популяризаторів. Ці популяризатори своїми, іноді белетристичними вправами (український письменник Андріян Каченко та інші), прищеплювали серед широких мас читачів цілком неправдиве уявлення про Запорозьку Січ. Який-небудь козацький старшина XVII—XVIII ст., як от відомі літописці С. Величко чи Г. Грабянка, що на власні очі бачили Запорозжя, краще розуміли класове розшарування Запорозжя, аніж видатні дослідники Запорозжя з буржуазного табору.

Матеріали архіву Коша Січі Запорозької кілька десятків років, як про це говориться в історії цього фонду, перебували в руках А. Скальковського, що й встановив над ними підковиту свою монополію. Цей історик виразно препарував матеріали, перекручував їх відповідно до свого вірогідданого настановлення.

Отже, до наших днів ці матеріали архіву Коша Січі Запорозької майже ніхто не використовував у повній мірі*. Серед широких мас читачів й досі панують щонайфантастичніші уявлення про Січ Запорозьку.

Тим часом матеріали архіву Коша Січі Запорозької вщент розбивають такі уявлення. Археографічна комісія ЦАУ в плані своїх робіт поставила видати в восьми томах цей архів, найважливіші його документи. Але це справа, що її розпочато, забарна. Щоб виконати це завдання як слід, потрібно кілька років. Через це Археографічна комісія ЦАУ взялася зараз же дати дослідникам зброю в руки, видавши цей опис.

Архів Коша Запорозької Січі своїми хронологічними межами охоплює час так званої Нової Січі (1734—1775 рр.) від повороту Запорозжя з-під кримської протекції до скасування Січі. Тільки окремі документи виходять за ці хронологічні рамки.

Час Нової Січі — це час виразних процесів переродження верхів запорозького козацтва по одному секторові в поміщика-кріпосника, по-другому — в буржуа-купця. Описання архіву Коша Січі Запорозької дає дослідникам вказівки про низку матеріалів, що мають процеси цього переродження та економічний ґрунт до цього. Економіка Запорозжя часів Нової Січі відбивалася у величезній низці матеріалів, що про них говорять описання. Описання подає дані про соціально-правову організацію Запорозжя. Чимало матеріалів малюють гостру класову боротьбу на Запорозжжі.

Ще до виходу в світ самих матеріалів описання допоможе дослідникам зорієнтуватися в усіх складних питаннях історії Запорозжя. Описання дає змогу історикові-марксистові, дає йому потрібні дані для того, щоб вже зараз подолати дрібно-буржуазне народницьке висвітлення історії Запорозжя.

З описання постає перед дослідником Запорозжя, як воно було, з його економікою, з процесами гострого класового розшарування. Видання цього описання остаточно добиває народницькі легенди про Запорозжя. У цьому велика не тільки наукова, а й політична вага видання цього описання.

Складні процеси як економічні, так і соціальні на Запорозжжі тісно пов'язані з історичним процесом його сусідів. Цілу низку проблем як з історії України XVIII ст., так і з історії Росії, Польщі та південних сусідів Запорозжя — Криму з Туреччиною — з виданням цього описання дослідникам доведеться розв'язувати, зважаючи на існування матеріалів архіву Коша Запорозької Січі, в разі потреби глибокої проробки того чи іншого питання. Класові взаємини на Правобережжі та Гетьманщині не можуть бути зрозумілі, коли не брати до уваги існування Запорозжя, ще вбирало в себе вільні робочі руки, утікачів з Правобережжя та з Гетьманщини.

Питання боротьби проти наступу на Правобережжі польського пана та на Лівобережжі російсько-українського не можна розв'язати, обминувши запорозькі матеріали про гайдамаччину. Те саме треба сказати про цілу низку інших основних питань з історії України XVIII ст.

Запорозжя лежало на торговельних шляхах, де перехрещувалися інтереси трьох сусідніх держав — Польщі, Росії з Гетьманщиною та Криму з Туреччиною. Запорозжя лежало на шляху наступу російського купця й кріпосника на береги Чорного моря. Описання архіву Коша Запорозької Січі дає значні відомості про цей

* Тільки останніми роками вийшло кілька праць істориків України, написаних на підставі цих матеріалів, як О. Рябініна-Скляревського, М. Слабченка, Н. Василенко-Полонської, але й досі ці праці належно не висвітлено в марксистській критиці.

наступ, про опір Запорозжя та кінець цього опору. Складні взаємини з сусідами цілком відбито, як це показує описання, в матеріалах архіву Коша. Будь-який дослідник історії Туреччини та Криму не зможе обійтися, так само як і історик Польщі XVIII ст., без відомостей про матеріали цього архіву. Матеріали відбивають як ворожі, так і мирні взаємини Запорозжя з його сусідами. Описання подає дослідникові цих взаємин змогу заздалегідь довідатися, які саме дані зможе він узяти з цього архіву. Особливо багато є даних до історії торговельних взаємин Запорозжя з його сусідами. Організація торгівлі Запорозжя з Гетьманщиною, Польщею та Кримом, форми та розмір цієї торгівлі, заходи верхівки Запорозжя в торговельних справах, заходи відповідних урядів, боротьба кримських і турецьких інтересів і ціла низка інших питань з історії торгівлі Запорозжя цілком висвітлюють матеріали, що їхнє описання подається.

Коли український дослідник, або, загалом, дослідник з Радянського Союзу має змогу підійти безпосередньо до самого архівного матеріалу, хоч це й потребує відповідної витрати часу, то для дослідників поза межами Радянського Союзу це описання заступатиме ознайомлення з самими матеріалами. Та й для радянських дослідників, що не опрацюватимуть безпосередньо історії Запорозжя, часто описання допоможе у вивченні проблем, пов'язаних у деякій мірі з історією самого Запорозжя. Не можна вимагати, приміром від дослідника процесу покріпачення селян на Гетьманщині, щоб він опрацював безпосередньо матеріали про стан утікачів-селян з Гетьманщини на Запорозжя, але такому дослідникові саме в пригоді й стане це описання, подаючи дані з цього питання.

Не можна вимагати, приміром, від вченого, що досліджує взаємини Кримського ханства з ногайцями, щоб він опрацював матеріали запорозького архіву, особливо коли цей дослідник перебуває в Туреччині і розглядає це питання з погляду турецької історії. Але такому дослідникові саме описання дасть великий матеріал. І таких прикладів можна б навести дуже багато.

Навіть по виході в світ протягом кількох років самих матеріалів описання збереже своє значення, бо ж видані будуть збірки важливіших матеріалів, а опис дає уявлення про архів у цілому.

Як показує приклад колишнього Московського архіву Міністерства юстиції (згодом Древлехранілище РСФСР*), видання описів та описань різних фондів значно підвищувало інтерес як окремих дослідників, так і науково-дослідних установ до розробки цих фондів, через це значно збільшувалися науково-дослідні студії над цими матеріалами. Фонди не лежали, як до того, мертвим капіталом. Ножен дослідник, що цікавився тим чи іншим питанням, що його можна було розробити на підставі відповідно описаних архівних матеріалів, міг на місці своєї звичайної роботи підготуватися до розробки, не витрачаючи даремно часу на це вже в Москві. Така економія часу на підготовчу роботу (ознайомлення з описом, виписування чисел справ та ін.) дає змогу дослідникові більше уваги й сил приділити безпосередній розробці матеріалів.

Чимало питань, коли б не було видано відповідні описи, не було б зачеплено в роботі дослідників, що перебувають поза межами архівосховищ відповідних фондів. Так, коли б не були видані описання стовпців Білгородського столу Розрядного приказу, то дослідник з України не міг би, наприклад, поставити питання про відгуки Разінщини на Слобожанщині, не міг би відповідно підготуватися на місці до цієї роботи.

Зважаючи на цю потребу, Археографічна комісія ЦАУ і поставила за своє завдання видати низку описів та описань важливіших архівних фондів.

Архів Коша Січі Запорозької є унікальним фондом, цікавим, як це відзначено, для дослідників не тільки самого Запорозжя. Він має значно ширше значення і наукове, політичне.

* Тепер Російський державний архів давніх актів (РДАДА).

Отже, видаючи це описання, Археографічна комісія ЦАУ ставить на меті дати дослідникам-марксистам допомогу в їхній праці над основними проблемами з історії не тільки Січі та України, але й сусідніх країн. Дослідник-марксист, маючи це описання, матиме змогу боротися з народницьким освітленням історії Запорожжя.

Стан самого архіву, розпорошеного, що його кілька разів перешивали за пізніших часів по скасуванні Січі, позначився й на характері самого описання.

Склав це описання учений архівіст Одеського крайового історичного архіву О. О. Рябінін-Скляревський; за дорученням Археографічної комісії описання виходить за редакцією співробітника Комісії М. В. Горбаня. У підготовці видання брав участь учений архівіст Київського архіву давніх актів М. Тищенко.

Археографічна комісія ЦАУ УСРР

ПЕРЕДМОВА

ІСТОРИЧНИЙ НАЧЕРК АРХІВНОГО ФОНДУ КОША ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ

Архів Коша Запорозької Січі зберігся до наших часів із деякими втратами, й тепер його переховують в Одеському крайовому історичному архіві.

Після зруйнування Січі 1775 р. архів скасованого Коша опинився в розпорядженні коменданта Новосіченського ретраншементу П. О. Норова, як видно з справи № 365, що містить діловодство його канцелярії. Потім певну згадку за Архів Коша подає Шмідт, що Архів був переданий до фортеці св. Єлизавети¹. Цей момент, треба вважати, припадає на 1776—1777 рр., коли скасовано Новосіченський ретраншемент.

1784 р. скасовано й фортецю св. Єлизавети. Архів Коша переданий був до Катеринослава до повітового суду, бо ж документи цього архіву мали практичне значення, як довідкові в справах про землеволодіння на території колишнього Запорожжя. Але для дослідників ще довго існування такого фонду було невідоме. Довгий час розшук Запорозького архіву приписували історикові А. О. Скальковському, бо ж сам А. О. Скальковський свідчив у передмові до своєї книги «История Новой Сечи или последнего Коша Запорожского» ніби він розшукав матеріали Запорозького архіву². А. О. Скальковський каже, що 1835 р. від приватних осіб він придбав деякі документи Запорозького архіву, а року 1839 за вказівками І. І. Гладкого, розшукав акти Запорозького архіву, «в обрывках одного давно упраздненного присутственного места», очевидно, А. О. Скальковський говорив про архів фортеці св. Єлизавети.

Коли ми звернемось до документального свідчення із справ архіву новоросійського генерал-губернаторства, то історія розшуку архіву Коша Запорозької Січі виявиться така.

1839 р. комісія у складі представників генерал-губернаторського управління — історик А. О. Скальковський, Міністерства освіти — професор М. Мурзакевич, Військового міністерства — Росет — їздили по краю розглядати архіви, щоб відокремити з них матеріали для майбутнього історичного архіву в Одесі.

Далі читаємо листування між катеринославським повітовим суддею Куценком і генерал-губернатором М. С. Воронцовим. Куценко повідомляє, що канцелярист Спичак зібрав багато документів Запорозького Коша. За наказом М. С. Воронцова від 11 листопада 1839 р. суд 8 грудня надіслав до Одеси 36 справ і пише в донесенні: «Уездный суд объявил канцеляристу Спичаку предписываемую благодарность, отобранные н. с.

¹ Шмидт А. Материалы географии и статистики России. Херсонская губерния. — СПб., 1863. — Ч. 2. — С. 617.

² Скальковский А. История Новой Сечи или последнего Коша Запорожского. — Изд. 3-е. — Одесса, 1885. — Ч. 4. — С. IV.

Скальковским дела Запорожского сечевого архива при сем имеет честь представить. Докладываем, что оные дела для производства текущих дел сего суда не нужны и что Спичаку поручено отделять постепенно из архива дела и бумаги запорожские и оные представлять в суд для отсылки в Одессу»³.

1841 р. надіслано 21 справу, 1842—1845 рр. решту — 135 справ. А. О. Скальковський склав своєручно 2 описи: один 1841 р. на 36 справ, другий близько 1845 р. на 130 справ. Ці описи збігаються щодо часу з виданням «Истории новой Сечи» (1-е видання 1841 р., 2-е — 1846 р.).

М. С. Воронцов 1839 р. віддав Запорозький архів у розпорядження А. О. Скальковського, з таким наказом: «Принять в ведение ваше дела Запорожского сечевого архива и хранить до распоряжения». Останній тримав його, як свою власність, 60 років до самої смерті в 1898 р.

На початку 1880-х років Новоросійський університет та Одеське «Общество истории и древностей» за ініціативою професорів Ф. Леонтовича та В. Юргевича, домогалися визволити Запорозький архів із рук А. О. Скальковського. Але ані університет, ані «Общество истории и древностей» Запорозького архіву не одержали.

За два місяці до смерті 1898 року А. О. Скальковський викликав до себе архіваря архіву скасованого генерал-губернаторського управління в Одесі О. Ф. Міллера і запропонував узяти Запорозький архів до себе та приєднати до архіву генерал-губернатора, що переховувався при Канцелярії одеського градоначальника. О. Ф. Міллер пише у листі до історика Кубані П. Короленка⁴, що він одержав Запорозький архів у двох шафах: одна була з упорядкованими справами, а друга — з неупорядкованими без опису.

Вилучення документів із Запорозького архіву почалося з 1775 року, як тільки було захоплено Січ. Г. О. Потьомкін шукав в архіві документи цікаві особисто для нього: копію атестату на звання товариша куреня Куцівського, приватні свої листи до кошового Петра Калнишевського, записку кошового Івана Малашевича про перебування Запорожжя під Кримською протекцією тощо. Разом із архівом самого Г. О. Потьомкіна ці документи потрапили до московського відділу архіву Головного Штабу (тепер Російський державний військово-історичний архів) під назвою «Дела князя Потемкина», опис № 195 (тепер ф. 52).

Проте за добу 1775—1839 рр. з Запорозького архіву не так багато вилучено, бо важливіші справи збереглися таки добре.

А. О. Скальковський не згадує ніде Єлизаветської частини архіву, що її згадує Шмідт 1858 р., а за ним А. Іконников. Сам А. О. Скальковський скаржився в донесенні до М. С. Воронцова, що Россет трохи не встиг захопити весь Запорозький архів, а захопив 4 справи про участь запорожців у війні 1773—1774 рр. та надіслав до Військово-Топографічного Діло у Петербурзі (згодом Військово-учений архів Головного штабу, тепер РДВІА). Після 1839 року в Єлизаветграді лишився архів фортеці св. Єлизавети, що його могли вважати за Запорозький, бо ж він відбиває зносини з Запорожжям. Єлизаветградська земська управа постановою своєю 1876 року вирішила передати його до Київського університету (тепер у Центральній науковій бібліотеці ім. В. І. Вернад-

³ Як повідомили з Державного архіву Одеської області, це листування у фонді не виявлено. Натомість збереглося листування про прийняття А. О. Скальковським документів Запорозького архіву (ф. 3, оп. 1, спр. 13, арк. 15—18, 20—22; ф. 5, оп. 1, спр. 112, арк. 216—217; спр. 1530, арк. 27).

⁴ Одеський крайовий історичний архів, спр. 107, справа архіваря О. Ф. Міллера, 1902 р. (Справа у фонді не збереглася.)

ського АН України, Відділ рукописів, ф. 9). Що саме так управа уявляла цей архів, це пояснює самовидець тогочасний П. З. Рябков⁵.

Здається, що саме з цією частиною потрапили до збірки О. М. Лазаревського декілька справді запорозьких документів: у журналі «Киевская старина» 1884 р. О. М. Лазаревський друкує оригінальний запорозький документ, хоч вважає його за копію⁶, бо, мовляв, нема підпису старшини. Але запорозька старшина (кошовий) ніколи не підписувалася власною рукою в справах, що стосувалися офіційних зносин Запорожжя. Підписував за встановленою формою писар.

По смерті А. О. Скальковського дослідники теж не мали змоги використати документи Коша. Історик Кубані П. Короленко домагався чотири роки (1898—1902 рр.) дістати дозвіл від градоначальника. Кінець-кінцем йому було рішуче відмовлено.

Член «Одесского общества истории и древностей» П. Іванов шукав у 1899—1900 рр. запорозькі документи по петербурзьких архівах, не маючи дозволу в Одесі⁷.

Історик запорозьких козаків Д. І. Яворницький писав 1886 р.⁸, що архів А. О. Скальковського йому зовсім невідомий, бо до нього нема доступу. А. О. Скальковський протягом 60 літ тримав у своїх руках монополію над Запорозьким архівом. І навіть після його смерті архів був неприступний, зачинений для дослідників. Ось на цей період від смерті А. О. Скальковського аж до самої революції припадає вилучення з Запорозького архіву окремих документів.

Історія вилучення одного документа дуже цікава. А. О. Скальковський в «Истории Новой Сечи» цитує лист київського генерал-губернатора Й. Вейсбаха до кошового Івана Білицького, за період таємних їх зносин напередодні переходу Запорожжя з Кримської протекції під російську⁹. Цей документ 1886 р. був, безперечно, в Архіві Коша; 1898 р. вмирає А. О. Скальковський, 24 жовтня 1899 р. професор О. І. Маркевич подарував цього самого документа «Одесскому обществу истории и древностей», зробивши доповідь та надрукувавши в «Записках общества» з такою передмовою: «Письмо гр. Вейсбаха к кошевому Белицкому куплено было мною несколько лет тому назад в городе Одессе и теперь передаю его Обществу истории и древностей»¹⁰.

У бібліотеці «Одесского общества истории и древностей» опинилась ціла низка документів, які значаться в опису О. Ристенка 1910 р.¹¹, серед них — документи про ліквідацію гайдамаччини, як то: ордер Коша 27 липня 1763 року, донесення бугогардового полковника Тарана 1755 р., листування з кримським калгою-султаном 1765 р., листування старшини Івана Ковалевського, який їздив депутатом до Двору 1762—1764 рр.

⁵ Приватний архів П. З. Рябкова, Зінов'євський Окрарх. (Особовий фонд П. З. Рябкова; див.: Держархів Одеської обл., ф. 173 та Держархів Кіровоградської обл., ф. 134.)

⁶ Лазаревський А. М. Запорожская реляция о победе над турецким флотом в Днепровских гирлах // Киевская старина.— 1884.— Кн. 9.— С. 129—132 з приміткою «Из бумаг А. М. Лазаревского». Про архів фортеці св. Єлизавети див.: Ястребов В. Архив крепости св. Елизаветы // Записки Одесского общества истории и древностей.— 1889.— Т. 15.— С. 548.

⁷ Записки Одесского общества истории и древностей.— 1904.— Т. 25.— Протокол 341.— С. 20.

⁸ Яворницький Д. И. Архивные материалы по истории Запорожья // Киевская старина.— 1886.— Кн. 7.— С. 521.

⁹ Скальковский А. История Новой Сечи.— Одесса, 1886.— Ч. 2.— С. 43—44.

¹⁰ Записки Одесского общества истории и древностей.— 1900.— Т. 22.— С. 132—135 (протоколи).

¹¹ Ристенко А. В. Рукописи, принадлежащие библиотеке Одесского общества истории и древностей // Записки Одесского общества истории и древностей.— 1910.— Вып. 1, т. 25.— С. 76—78.

Перевіряючи тепер тексти книги А. О. Скальковського «История Новой Сечи» (3-е видання 1885—1886 рр.) і порівнюючи з архівом, ми бачимо ще деякі втрати в архіві (так, вже нема трьох листів того ж самого Й. Вейсбаха таких важливіших: 4 квітня 1734 р. з умовами переходу Запорозжя із Кримської протекції під російську і листа з датою травня 1735 р. про відомого Саву Чалого).

Отже, найважливіші документи доби переходу з кримської протекції під російську втрачено, вони десь загинули по приватних колекціях і збірках і тепер їх можна переказувати лише за скороченими текстами А. О. Скальковського.

До академічної збірки А. О. Скальковського¹² потрапили листи приватного листування кошового П. Калнишевського й писаря І. Глоби з генеральною старшиною Гетьманщини, але їх не згадується в описах, мабуть, їх зібрав А. О. Скальковський ще раніше, як зібрали весь архів.

Незважаючи на деякі втрати, архів Коша Запорозької Січі таки зберігся добре. Всі значні події з життя Запорозжя від переходу з-під кримської протекції до загину Січі відбивалися у ньому досить повно. Щодо попереднього періоду, власне до 1712 р., до нас дійшли лише поодинокі документи в копіях. Тут, натурально, виникає питання, чи був колись архів за цей період XVII — початку XVIII ст., чи не загинув він, коли й був, під час руйни Січі 1709 р.

Архів, безперечно, був, але в основному під час руйнування Січі 1709 р. цей архів зазнав розгрому. Є дані про те, що бригадир Петро Яковлев вивіз із Січі разом з клейнодами низку документів: грамоти російських царів, три грамоти королів польських Михайла та Яна III., одписки донських козаків на Запорозжя, документи, зв'язані із «зрадою» Івана Мазепи¹³. Чергове завдання розшукати ці документи, передані до Посольської похідної канцелярії.

В основному документи Архіву Коша Січі Запорозької охоплюють час від переходу з-під кримської протекції до скасування Січі Запорозької.

За добу 1735—1775 рр. архів зростає з розвитком зносин з російською владою та й з розвитком бюрократизму у структурі внутрішньої управи Запорозжя. На деяких справах збереглися номери, з яких довідуємось про значну кількість знищених справ, а деякі папірці написано на чистій сторінці іншої справи. Наприклад, на ордері П. О. Румянцева або на реєстрі куреня, писар пише донесення зовсім іншого змісту та часу. До нас не дійшов опис архіву, складений у самому Коші. Номер ж подають натяк, що колись такий опис був.

Щодо дальших описів, то, як ми згадували, А. О. Скальковський своєручно склав два описи. О. Ф. Міллер 1900 р. склав описа на 173 справи, але записував іноді, як справу, цілу в'язку справ. Історія складання опису О. Ф. Міллера свідчить про випадковий характер і ненауковий принцип. Коли 1900 р. П. Короленко здобув у Петербурзі дозвіл на тимчасове користування Запорозьким архівом, справа в Одесі затрималася тим, що цей архів О. Ф. Міллер визнавав за непорядкований і просив одеського градоначальника дати гроші, 448 карбованців, та закликати професора-історика розібрати архів. Сам себе О. Ф. Міллер вважав за «некомпетентного». Асигнувати гроші відмовились, так само не закликали й фахівця. Тоді сам О. Ф. Міллер склав свого описа.

¹² Син А. О. Скальковського подарував збірку запорозьких документів Російській Академії наук (тепер у Архіві СПб.ФІРІ РАН, ф. 200).

¹³ Московське Древнехранилище. Малороссийские дела 1709 р. № 73 (тепер РДАДА у Москві, ф. 124).

Коли архів Коша приєднано до Єдиного державного архівного фонду, в Одеському губархіві складено було опис і кількість справ, натурально, подвоїлася¹⁴.

О. Ф. Міллер свідчить, що після А. О. Скальковського половина архіву не мала опису і не була впорядкована. Описи А. О. Скальковського й О. Ф. Міллера були звичайного інвентарного типу: номери порядкові, назви справ за А. О. Скальковським, хронологічні рамки. Опис губархіву додав графу про кількість аркушів. У нашому описі за систему взято хронологічний принцип. Подано назви справ ще часів Коша, коли такі збереглися. Де цих назв нема, дано нові наші назви, а в дужках назви А. О. Скальковського, де вони є. Назви А. О. Скальковського часто не відповідають змістові та цілком відбивають вірогідданчі його настанови. Подається їх через те, що протягом кількох десятків років вони ввійшли до наукового вжитку, і мають вагу для історії фонду.

Ще за часів існування Січі більшу частину справ зшито, і зшито часто-густо до купи справи різного змісту. Невпорядковані справи теж були зшиті (чималий відсоток) ще О. Ф. Міллером без жодної консультації й поради всіх фахівців. Провадилося також реконструкцію і в Губарсі. Все це призвело до того, що зараз під одним номером переживується кілька різних справ. Цей момент позначається і на опису. В опису взято настановлення — подати в цілому зміст кожної окремої справи за певними групами документів, але не кожного окремого документа.

ДІЛОВОДСТВО КОША

У петиції до цариці Єлизавети 1746 р. запорожці писали, що жили на Запорозжжі був тільки військовий писар, а коли Військо Запорозьке перейшло з кримської під російську протекцію зараз же збільшилася потреба в канцеляристах, щоб відповідати на запитання вищої кравової ради, Колегії іноземних справ тощо. Хоч це не зовсім так, бо й за раніших часів маємо звістки про генерального писаря на Запорозжжі, отже були і не генеральні, але дійсно в XVIII ст. листування збільшується, теж зростає внутрішнє листування у справах торговельних та промислових, судових, розшуку злочинців, дезертирів, кріпаків-утікачів тощо¹⁵.

Запорозжжю доводилося провадити жваве листування як з урядовими установами, так і з приватними особами сусідніх країн.

Листування з Кримом має характер дипломатичного листування з ханом, султанами ногайських орд, каймаканами в справах прикордонних, торговельних, розв'язання взаємних претензій по паритетних «комісіях» або приятельськими листами. Зносини з очаківським пашою мають менш інтенсивний характер, окрім останніх двох років, коли Крим, після війни й Кучук-Кайнарджійського миру, втратив значення посередника в торгівлі з Туреччиною.

Листування з Польською (Правобережною) Україною провадилося з польськими старостами, державцями, губернаторами.

¹⁴ Це було в 1926 р. Див. про це у вступі «Від упорядників» (1-го вид.—Ред.)

¹⁵ Наприкінці 50-х років XVIII ст. на документах Коша позначалися вихідні номери. Якщо на відпусках 1759 р. у грудні бачимо № 4384 (ф. 229, оп. 1, спр. 49, арк. 129), то на документі Коша від 19 грудня 1769 р.— № 5120 (спр. 203, арк. 31). У 70-х роках через участь запорожців у російсько-турецькій війні кількість вихідних документів зменшується, зокрема, в 1774 р. на документі від 20 грудня позначено № 3731 (спр. 194, арк. 166). Отже, в середньому з Військової канцелярії виходило 4—5 тис. документів. Можна припустити, що такою ж була й кількість вхідних документів; до цього треба додати не меншу кількість внутрішньої документації, наприклад судової. Отже, в канцелярії Коша протягом року зосереджувалося від 10 до 12 тис. документів [Прим. упорядників].

Листування з гетьманом та Генеральною військовою канцелярією за період існування гетьманату К. Розумовського 1750—1764 рр. має більш характер посередництва з боку гетьмана та канцелярії в зносинах Запорозжя з петербурзькою владою — Сенатом, Двором. Гетьманат вважає Військо Запорозьке за підлегле щодо судівництва Генеральному суду у Глухові і деякі справи гайдамацькі та взаємні цивільні позови дійсно в Глухові й розглядалися, але як загальне правило Військо Запорозьке намагається розв'язувати справу на місці. Прикордонні стосунки відбиваються в листуванні про суперечки за землі на Орелі та взаємних скаргах.

Взагалі зовнішнє листування Коша становить дуже велику частину діловодства.

Внутрішнє листування охоплює в цілому все життя Запорозжя в усіх його виявах. Надто цінний матеріал є до історії господарства Запорозжя та його соціально-правової структури. Низка матеріалів відбиває адміністративні та господарчі заходи на Запорозжі.

Розвиток бюрократизму зростав під впливом зносин з російськими інстанціями, як свідчать самі запорожці,— тому й форми діловодних паперів запозичено з тогочасних російських канцелярій. Ще за 1740 р. вживається форма звичайного листа, а за 1750—1770 р. вже бачимо всі тогочасні форми російської дипломатики: «ордер» од вищої інстанції до нижчої, «репорт» — пишуть до вищої, промеморія,— коли зносини провадяться не з підлеглими або вищими за себе інстанціями. Все ж звичайний лист і тут являє часту форму зносин.

Вплив російських канцелярій відбилися й на мові документів: порівнюючи документи 1730—1750 рр. з документами 1760—1770 рр., навіть на внутрішньому листуванні помічаємо, як староукраїнська діловодна мова поступово замінялася канцелярською російською.

Документи з палеографічного вигляду мають риси впливів двох різних способів писання. З одного боку, вплив київської школи скоропису першої половини XVIII ст., з другого — московської, яка бере перевагу в другому півстолітті, панує наприкінці, але до самого кінця у внутрішньому листуванні Запорозжя збереглися ще риси київського скоропису.

Немала частина документів походження чисто російського — писали до Коша канцелярії крайової російської влади, як київські генерал-губернатори, військово начальство Української лінії, згодом Новоросійської губернії тощо. Тут маємо звичайний російський скоропис.

Листування з Гетьманщини (гетьмана К. Розумовського, Генеральної військової канцелярії, полкових канцелярій), яке було під більш близьким впливом російських канцелярій й раніш втратило риси київської школи, посідає середнє місце між документами внутрішнього запорозького походження й документами походження з російських канцелярій.

Документи турецько-татарською мовою писані начерком, що мав назву дівакі. Ярлики ханські мають печаті й тугри й відрізняються від листування каймаканів, усіляких купецьких розписок значною дбайливістю. Значна частина документів має тогочасні переклади.

Серед справ трапляється низка документів польських, писаних польським скорописом.

На зміну начерків вплинула теж Січова школа. Вона організована була 1755 року за часи кошового Якіма Гнатовича. Проіснувала 15 літ (1754—1769 рр.) до Турецької війни. Керівником школи був товариш куреня Куцівського Андрій Іванович Крячок. Школа підготувала нову генерацію писарів Військової канцелярії, паланок тощо (так званих «полкових старшин»). Зміна начерків збігається з першими випусками цих писарів — з кінцем 1850-х років та початком 1760-х років.

**ЗБІРКА А. О. СКАЛЬКОВСЬКОГО
В РУКОПИСНОМУ ВІДДІЛІ БІБЛЮТЕКИ
АКАДЕМІЇ НАУК СРСР У ЛЕНІНГРАДІ**

Збірка А. О. Скальковського вміщує 51 документ, що їх можна поділити на дві групи:

- а) листування кошової старшини;
- б) діловодні папери, що мають зв'язок з діловодними справами Коша.

а). Листування кошової старшини

Три листи Якіма Литвинова (член комісії для розв'язання прикордонних справ з Польщею) до Івана Глоби від 10 березня 1762 р., Петра Калнишевського від 16 квітня 1762 р. і Григорія Лантуха від 16 квітня 1762 р. з відпусками листів П. Калнишевського і Г. Лантуха до Я. Литвинова доповнюють висвітлення справ гайдамацьких тієї доби (див. спр. 99). Чотири листи орільського поміщика кн. С. Баратова до П. Калнишевського та Г. Лантуха 1762 р. (див. спр. 165). Три листи Андрія Яковича Безбородька до кошового Г. Лантуха 1762 р., в зв'язку з листуванням Г. Лантуха з А. Я. Безбородьком з метою захисту запорозьких прав на землі (див. спр. 103) і підтримування внутрішньої політики Коша (див. спр. 84). Відпуск листа Г. Лантуха від 26 січня 1762 р. до Кирила Тарловського доповнює серію документів, що підкреслюють зв'язок панівної верстви Коша з цим колишнім лейб-компанійцем, який перебував згодом на Запорозжжі (див. покажчик імен). Три листи кошових Г. Лантуха і П. Калнишевського до Івана Федоровича Глебова і один лист І. Ф. Глебова до Г. Лантуха 1762 р., лист Г. Лантуха до Кирила Розумовського доповнюють тогочасне листування кошових (див. справу 122) з російськими вельможами.

Серія листів старшин 1767—1768 рр. (С. Роменського, Я. Кушакевича і П. Калнишевського) стосується другорядних внутрішніх побутових питань.

б). Діловодні папери

Три листи кримських ханів турецькою мовою (без перекладу) мають зв'язок з матеріалами архіву, що відображають стосунки з Кримом. До тієї ж серії належить чорновий лист Г. Лантуха 1762 р. до перекопського каймакана.

«Известие» від 9 червня 1746 р. капітана судна з бакалією, що прибуло з Туреччини, і донесення Коша до київського генерал-губернатора М. І. Леонтьєва з повідомленням про прибуття судна, належать до серії документів про торговельні зносини з Туреччиною.

Прикордонні стосунки з Донським Військом виявляє «промеморія» Донського війська від 28 січня 1764 р. і відповідь Коша (див. справи 10—13).

Духовна (заповіт) Івана Височина (див. справу 164). Цю духовну надрукував А. О. Скальковський (Киевская старина.— 1882.— Кн. 10.— С. 531—533).

До історії Дунайської експедиції запорожців 1771—1774 рр. (див. справу 285) належить реєстр дунайців куреня Калниболоцького та реєстр команди Кіндрата Гука від 12 вересня 1774 р.

До історії боротьби Коша з гайдамаччиною належать: «доездное доношение» до Коша курінних отаманів Переяславського і Донського; підписка курінних отаманів і старшин знищувати гайдамацтво («воровство»); справа про Савку Буймистра, товариша куреня Канівського 1761 р. та допит товариша куреня Сергіївського Андрія Венгера 1761 р.

ЗБІРКА ОДЕСЬКОГО ІСТОРИЧНО-АРХЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ

Одна частка документів потрапила до Музею з справ про депутацію до Двору 1764 р. Парфенія Золотаревського та Івана Ковалевського (див. справу 156):

— Листи із Січі Стефана Яблуновського та Івана Ковалевського (2 листи) та грамота старокодацького священика Стефана Ковалевського.

— Пашпорт І. Ковалевського на подорож до столиці 1763 р.

— Пашпорт П. Золотаревського 1764 р.

— «Прошение» П. Золотаревського від 2 вересня 1764 р. до Сенату видати подорожні гроші та «прошение» від 16 серпня 1764 р. дати квартири в Москві запорозьким депутатам.

— Переписка П. Золотаревському до столиці від Генеральної військової канцелярії. 17 червня 1764 р.

— Копії добутих депутатами документів Сенату в справах суперечок за землі.

— Копія доповіді П. Паніна Катерині II з приводу Нової Сербії. 2 березня 1764 р.

— Копія записки про Єлизаветинську провінцію.

— Копія доповіді П. Паніна, З. Чернишова, О. Мельгунова і Вельбуа до Катерини II з приводу земель Новоросійської губернії. 1764 р.

— Копія рапорта сенаторів Я. П. Шаховського, М. І. Паніна, О. П. Мельгунова і Олсуф'єва з приводу межі Новоросійської губернії.

— Пашпорт старшини І. Ковалевського від 7 травня 1766 р. належить до доби після цієї депутації.

— Копії трьох листів Коша до кримського калги-султана (який у Бахчисараї заміщав відсутнього в столиці хана Крим-Гірея), стосуються торговельних зносин з Кримом 1765 року.

— Три особисті документи: атестат Коша полковому старшині Івану Сухині від 3 вересня 1774 р. свідчить про участь його в походах під Очаковом і на Дунаї 1769—1774 рр.; ордер Коша від 23 лютого 1775 р. до кодацького полковника Якіма Святого дозволяє користуватися лісом Степану Чемерису; атестат на полкового старшину Івана Сухину від 3 вересня 1778 р., виданий колишнім кошовим Пилипом Федоровичем Пилипенком.

В «Записках Одесского общества истории и древностей» (Одеса; 1897.— Т. 20.— С. 47) в протоколі засідань надруковано ордер Коша від 27 липня 1768 р. до курінних отаманів з наказом знищити гайдамаків в урочищі Романковому. Оригінал ордера подарував музеєві професор О. І. Маркевич, але тепер цей документ загублено. Документи ввійшли до опису О. В. Ристенка 1910 р.

ОПИС СПРАВ АРХІВУ КОША НОВОЇ ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ

1. 1709, 1713—1743 рр.— «Разные дѣла прежних годов: и права на волности Мазепы; і Орлыка ласкателніе; и пысмо, которым испросылы Мыжыгорскій монастырь, копія, о присылкы до Сѣчы по волѣ войсковой, а не указной священныков; и шведин трактат. 1743 году. № 3».— 40 [39] арк.

[Несколько документов о пребывании запорожцев под крымским владычеством. № 77.]

Так само. 1730—1734. № 1.— 34 арк.]

(Назва А. О. Скальковського: «Документы о пребывании Запорожского Войска под крымским владычеством, его прощении и возвращении в Россию».)

Ярлики ханів: Каплан-Гірея та Іскандер-Гірея про встановлення грошового покарання на Кіш за участь запорожців у наїздах на території Польщі 1713—1716 рр. Ярлик Каплан-Гірея до Коша з приводу видобутку солі на Козіному місі.

Листування Коша з приводу переходу з-під протекції кримської під російську: листи київського генерал-губернатора Йоганна фон Вейсбаха до кошового отамана Івана Малашевича від 26 червня 1731 р. й 12 лютого 1734 р. з пропозиціями змінити протекторат Криму над Запорожжям на російській. Лист гетьмана Пилипа Орлика від 23 квітня 1734 р. (копія) з порадою триматися Криму. Відповідь Коша Пилипу Орлику. Лист Каплан-Гірея до Коша напередодні переходу до Росії з порадою лишатися під кримською протекцією та відповідь Коша від 8 травня 1734 р. Лист Й. Вейсбаха від 20 травня 1734 р. з пропозицією Війську Запорозькому перейти відкрито на бік Росії та з вказівками на випадок походу хана на Польщу. У листі від 22 червня 1734 р. він повідомив Кіш про прибуття Депутації Війська Запорозького, що привезла чолобитну; відрядження цієї депутації (колишнього кошового отамана Івана Білицького з курінними отаманами) до Петербурга, й пропозиція обережно ставитися до листів хана та Пилипа Орлика й охороняти кордони земель Війська Запорозького з боку Криму. 11 серпня 1734 р. Й. Вейсбах повідомляв про одержання з Коша листа Пилипа Орлика до Війська Запорозького, давав інструкції, як бути в таких випадках надалі. Лист від 8 вересня 1734 р. рекомендував оберегати кордон з боку Криму.

[Є документи татарсько-турецькою мовою. Документів за 1717—1730, 1732—1733, 1735—1743 рр. немає.]

Документи про мастності Івана Мазепи загублено. Аналогічний документ зберігається в Стокгольмському державному архіві (*Молчановский Н.* Несколько данных о смерти и наследстве Мазепы // *Киевская старина.*— 1903.— Кн. I). Хронологічно справа починалася до-

кументами 1709—1712 рр. Вже після смерті А. О. Скальковського було вилучено лист Й. Вейсбаха від 13 лютого 1734 р. (цитату з листа про умови переходу на бік Росії надруковано: *Скальковский А. История Новой Сечи.*— Изд. 3-е.— Одесса, 1885.— Ч. 2.— С. 43—44); повністю надруковано: *Маркевич А. Письмо гр. Вейсбаха к запорожскому кошевому в 1734 г. // Записки Одесского общества истории и древностей.*— 1900.— Т. 22.— Протоколы.— С. 132—135. Трактат 1740 р. вилучено 1749 р., коли в Січі на комісії з татарами обговорювався § 5 трактату.

До справи А. О. Скальковський додав виписи з: 1) «Полного собрания законов Российской империи», т. 4: копію грамоти Петра I від 26 травня 1709 р. на ім'я Івана Скоропадського з приводу зруйнування Січі та настановлення його на гетьманство; 2) статті 3-го Константинопольського трактату, в яких йдеться про територію Війська Запорозького; 3) Інструкції Катерини I від 22 квітня 1725 р. щодо організації Азовської губернії, якою заборонялося їздити на Запорожжя.

Скальковский А. История Новой Сечи или последнего Коша Запорожского.— Изд. 3-е.— Одесса, 1885.— Ч. 2.— С. 33—34 (лист Каплан-Гірея з приводу нападів запорожців на поселення у Польщі); *Его же. Филипп Орлик и запорожцы // Киевская старина.*— 1882.— Кн. 4.— С. 100—124 (106—132); *Гисцова Л. З. «Жеби Москва в права наши не втручалася» // Україна.*— 1991.— № 7, червень.— С. 32—35. (листи Орлика та відповідь Коша).

2. 1734—1738 рр.— Справа про участь Запорожжя в походах до Польщі, в Крим і на Дністер проти Туреччини.— 30 арк.

[«О походе Войска Запорожского под начальством Миниха и Леонтьева. № 7».

Так само. 20.III.1734—25.VII.1734. № 2.]

(Назва А. О. Скальковського: «Об основании Новой Сечи или Коша на рр. Подпольной и Базавлуке»¹, «Об участии Войска Запорожского под начальством Миниха и Леонтьева».)

Листи Вейсбаха² 1734—1735 рр. з указівками щодо війни з Кримом і в Польщі та наказами про заходи проти польсько-шведської партії «станиславовых согласников».

Фельдмаршал Б. Х. Мініх у листах 1735—1736 рр. запевняв, що Військо Запорозьке користуватиметься старими вольностями, радив не згоджуватися на підмовляння Криму, викладав плани походу М. І. Леонтьєва на Крим та утворення в Запорожжі продовольчої бази для армії. Листи М. І. Леонтьєва 1735 р. в справах походу на Крим. Лист генерала Кейзерлінга 1738 р. до наказного кошового отамана в Січ з приводу запорозьких дубів (човнів), потрібних для охорони Хоргиці.

Листування Похідного Коша з Січчю: 1) 8 червня 1737 р. Кіш радив наказному кошовому та курінним отаманам у Січі слухатися російських начальників; 2) 1738 р. (без дати), за часів Дністровського походу,— наказний січовий кошовий отаман і товариство відкликали військо до Січі й визнали час для походу неслухним.

Скальковский А. Секретная переписка Коша Запорожского // Киевская старина.— 1885.— Кн. 2 (два листи Й. Вейсбаха від 19 квітня

¹ Документи в спр. 1, їх приєднав сам А. О. Скальковський.

² В анотації знято вказівку на кількість листів Б. Х. Мініха, Й. Вейсбаха та ін., що була у 1-му виданні опису, оскільки їх у справі значно більше.

1734 р. та 10 травня 1735 р. (директиви про розвідку до Криму); *Его же. История Новой Сечи...*— Ч. 2.— С. 76—80 (лист Б. Х. Мініха від 3 жовтня 1735 р. та М. І. Леонтєва від 18 жовтня з приводу походу на Крим); с. 88—89, 91—93 (листи 1737—1738 рр.).

3. 1735—1775 рр.— [«Дѣло, в коемъ: 1-е. Что просили киево-межигорского архимандрита, отца Илариона дабы не пермѣняемо было Владимира Сокальского зъ Сѣчи, а онъ бы тамъ оставался начальникомъ. 2-е. Когда сего не здѣлано, такъ утруждали государыню о бытіи ему, Владимиру, в Сѣчи начальникомъ и архимандритомъ и пожалованіи креста в Сѣчевую церковь къ ношенію одного навій начальнику и его преемникамъ. 3-е. Что архиерей киевский гспднъ Кременецкий требуетъ увѣдомления о количествѣ церквей и священниковъ въ Запорожьи. 4-е. О поступкахъ худостныхъ иеромонаховъ Киприяна и Феоктиста с товарищи, описанныхъ къ архимандриту Илариону. Съ 1773 года. Также о исправленіи в Кіевѣ золотих в Сѣчевую церковь священныхъ сосудовъ и митеръ архимандриту. № 105».] — 153 [142] арк.

[«С документами о церковном управлении в Запорожском Войске. № 129».

Так само. 8.IV.1735—13.V.1775. № 3.]

(Назва А. О. Скальковського: «Документы об устройстве и правах запорожской церкви».)

Справа складається з двох груп документів:

1) Копії 1735 р. з актів Межигірського монастиря на автономію запорозької церкви: угоди Коша з монастирем 1659 р. та 1683 р. щодо призначення ченців на Січ; грамоти московського патріарха Іоакима 1686, 1688 рр. на автономію самого Межигірського монастиря від Київської митрополії;

2) Листування Коша з Межигірським монастирем і київським митрополитом з приводу церковної організації у період 1735—1775 рр. Конфлікт з монастирем 1773 р. з приводу заміни начальника січових церков Володимира Сокальського й клопотання Коша надати йому сан архимандрита.

Скальковский А. История Новой Сечи...— Ч. 1.— С. 125—130 (угоди та грамота).

4, 4а. 1735—1777 рр.— [«Дѣло о разныхъ и из разныхъ мѣст бѣжавшихъ. 1766. № 252»].— 75 [12 і 64] арк.

[«О беглыхъ людях, скрывающихся в запорожскихъ усадьбах. Ч. 1». «Переписка о преследованіи в Запорожьи бежавшихъ туда из разныхъ мест помещичьихъ людей и дезертиров. Ч. 2. № 154».

Так само.

Ч. 1. 30.IV.1735—8.I.1747;

Ч. 3. 6.XII.1765—26.III.1766.]

(Назва А. О. Скальковського: «О людях, бежавших в Запорожье из другихъ мест».)

Листи генерал-губернаторів Й. Вейсбаха й М. І. Леонтєва про розшук утікачів у 1735—1747 рр. За часів польського походу 1735 р. Й. Вейсбах обвинуватив у дезертирстві 8 запорожців на чолі з курінним отаманом Сорочинським і вимагав затримати: запорожця Ілляшенка, який 1728 р. утік із компанійського полку, 5 драгунів російської армії та 1 кріпака — слугу Вейсбахового секретаря.

[Документів за 1736—1743, 1745—1764, 1767—1777 рр. немає.]

5. 1741—1761 рр.— Справа про прикордонні стосунки Війська Запорозького з Польщею.— 175 [176] арк.

[«О взаимных претензиях Польши и казаков запорожских. О наблюдении Коша за польскою границею и пр. № 85».

Так само. 27.V.1741—5.X.1761. № 5.]

(Назва А. О. Скальковського: «О сношениях с Польшею».)

Перелік запорозьких претензій до поляків за 1733—1749 рр. Уривчасті документи щодо комісій з поляками для розв'язання прикордонних справ 1741, 1743, 1749, 1756 рр. Претензії поляків за наїзди гайдамаків із Запорозжя на Уманське, Брацлавське й Корсунське староства. Обвинувачення полковника Бугогардівської паланки Степана Куліша в співчутті гайдамакам. Листування з приводу духовної (заповіту) запорожця, який помер у Польщі.

[Лист генерал-майора Д. Лукіна до кошового отамана Якіма Ігнатовича Малого про руйнування запорозькими козаками рогаток і валу Новосіченського ретраншементу. 10 грудня 1751 р.

Цидули про поранення ногайськими татарами козака і взяття трьох козаків у полон. 1749 р.

Документів за 1742, 1752—1754, 1756—1760 рр. у справі немає.

Є документи польською мовою.

Див. також спр. 12, арк. 82—89.]

Гайдамацький рух на Україні в XVIII ст.: Зб. док.— К., 1970.— С. 120—122, 130—139 (ордер М. І. Леонтєва на розшук запорожців та реєстр страчених польською шляхтою в 1733—1746 рр.).

6. 1742—1752 рр.— Справа про взаємини Війська Запорозького з Кримом і старосамарцями.— 37 [38] арк.

[«По секретам Войска Запорожского пограничные, известия о движении татар и ногайцев. Ч. 1. № 29».

Так само. 19.IV.1734—25.IX.1752. 134 арк. № 5а.]

(Назва А. О. Скальковського: «О сношениях с крымскими татарами».)

У листі кошового отамана Семена Бремійовича до генерал-аншефа Джемса Кейта переповідано відомості, що їх подав товариш Канівського куреня Роман Товмач, приїхавши з сіллю. Листування київського генерал-губернатора М. І. Леонтєва з Кошем 1743 р. з приводу донесення Коша, в якому повідомлялося, що хотинські татари з султаном перейшли через гирла та далі через Буг; а також в справах Кизикерменського перевозу та скарг Коша на жителів Старої Самари, які осаджували хутори на запорозьких вольностях.

Уповноваження того року від кошового отамана Якіма Ігнатовича (Малого) з товариством, надане курінним отаманам Корсунського куреня Павлу Козелецькому та Васюринському — Івану Шостакову на комісію з татарами з приводу утворення татарами Кизикерменського перевозу. Листування М. І. Леонтєва з Кошем 1744 р. про розшук озброєною татарською командою на Гарді полонених утікачів, калмиків-дундуківців і в справі вирішення взаємних претензій з Кримом. М. І. Леонтєв пропонував ці претензії розв'язати на комісії і вимагав відомостей про російських полонених у Криму.

Лист миргородського полковника 1746 р. з приводу запитання Коша щодо обвинувачення ханом Селім-Гіресем семи запорожців у пограбуванні в степу кримського купця. На допиті в Миргороді запорожці не визнали себе винними.

1746 р. М. І. Леонт'єв пропонував посилити таємне розвідування в Криму, переписав відомості, одержані від російського резидента Неплюєва про ногайських татар, радив бути насторожі. У листі до кошового отамана Василя Григоровича Сича М. І. Леонт'єв пропонував простежити, куди саме хан з Білгородщини через Очаків посилав ногайських татар, і якщо на Кубань — то в якому місці татари переходили Дон.

Бугогардівський полковник Андрій Сухий доносив кошовому отаману з приводу удовільнення Стецька Старого за 11 коней, що їх украли ногайці. Реєстр бугогардівського полковника на 374 коней, що їх захопили козаки в ногайців. †

27 жовтня 1746 р. М. І. Леонт'єв повідомляв про одержання з Коша листа хана Селім-Гірея турецькою мовою, що його Кіш не мав змоги перекласти, пропонував затримати на Запорозжжі утікачів з Криму, так званих тумів (народжених у полоні від невільників-християн). Відповідь Коша в цій справі.

Лист Селім-Гірея (переклад), в якому він запевняв запорожців у приязні й просив або знищити всіх утікачів-татар, або повернути до Криму.

Два ордери Коша до кальміуського полковника Марка Уса й донесення М. І. Леонт'єву з приводу перебування на Кальміусі 60 татарських табунів. Лист М. І. Леонт'єва від 31 листопада з копією листа до хана, де ставилася вимога вивести орду і заплатити за випас тих табунів. Листи командирів війська Української лінії генерала Кейзерлінга і Дмитра Чернцова від 8 грудня 1747 р. і 16 вересня 1752 р. до кошового отамана Павла Семеновича Козелецького з приводу воєнної небезпеки від Криму.

[Листи київського губернатора М. І. Леонт'єва до кошового отамана Якіма Ігнатовича про стосунки з поляками на кордоні з Військом Запорозьким і дії Коша при нападах польських загонів; про пошук і купівлю для нього коней на Запорозжжі. 16 червня і 26 липня 1744 р.

Є документи татарсько-турецькою та вірменською мовами.

Документів за 1734—1741, 1748—1751 рр. немає.]

7. 1744—1745 рр.— Грамоти російської імператриці Єлизавети Петрівни в справі платні, мита й взаємин Запорозжжя з сусідами.— 7 арк.

[«Грамоты императрицы Елизаветы Петровны казакам на земли и вольности. № 176».

Так само. 23.VIII.1744. № 7.— 4 арк.]

Грамота від 23 серпня 1744 р. на ім'я кошового отамана Якіма Ігнатовича (Малого) і Війська Запорозького (копія): § 1 — видати грошове й хлібне утримання, порох та оливу за 1744—1745 рр.; § 2 — звільнити від мита (мостового, перевізного, погребельного) запорозькі товари при перевезенні до Гетьманщини; § 3 — залишити Старосамарський перевіз за Запорозжжям, не чинити кривд чужоземним купцям; § 4 — заборонити селитися на землях Війська Запорозького; § 5 — залишити давній кордон з Військом Донським; § 6 — пожалувати депутатам Війська Запорозького харчові гроші; § 7 — надати клейноди.

Грамотою від 11 червня 1745 р. на ім'я кошового отамана Василя Григоровича (Сича) у відповідь на скаргу Війська Донського заборонялося запорожцям ловити рибу на Кубанських косах, наказувалося спалити курені та заборонялося в'їзд на той бік моря.

Грамота від 7 червня 1744 р. на ім'я київського генерал-губернатора М. І. Леонт'єва з наказом запорожцям за Дніпром не чинити полякам кривд, а самим пильнувати кордони з Польщею.

8. 1745—1774 рр.— «Аттестаты разных годов съ 1745-го по 1771, тут же и 1771 годъ. № 27» — 170 [169] арк.

[«Аттестаты, выдаваемые Кошем козакам и старшинам Запорожского Войска. № 21».

Так само. 22.VII. 1754—XI.1771. № 21.]

Копії аттестатів подають біографічні відомості — прихід на Запорозжя, служба в куренях і походах, доручення тощо за період 1691—1771 [уточнено: 1718—1765] рр.

Кошові отамани Іван і Кость Малашевичі, Олексій Більський, Григорій Федоров [Лантух]. Писарі Війська Запорозького — Іван Чугуївець, Артемії Васильєв [Кумпан]. Значні товариші — Василь Золотаревський, Сидір Юха, Тимофій Горкушенко, Кузьма Мишура, Василь Поцілуйко, Мусій Губа, Іван Швидкий, Василь Швидкий, Василь Магро, Омелян Трезвинський, Омелян Барабаш, Леонтій Синьогуб, Михайло Артемович Довбня, Павло Зеленський, Андрій Лях, Василь Рецетовий, Матвій Лата, Остап Малишевич, Григорій Шрам, Василь Волинський, Григорій Швидкий, Йосип Сербинов, Василь Кумпан. Товариство куренів — Діонісій Гуржій, Василь і Дем'ян Перехристи, Федір Колотнеча, Василь Таран. Трохим Кіяниця, Федір Лата, Павло Ніс, Василь Лозовський, Тимофій Вишневецький, Петро Щербина, Родіон Струнко, Гаврило Кушівський, Павло Гаврилов, Василь Бухтій, Семен Хить, Михайло Рогуля, Герасим Голодний, Семен Бардадим, Андрій Васильович Ковалевський, Семен Васильович Ковалевський, Семен Губа, Яків Андрієвський, Василь Гардовий, Корній Шуенко, Іван Тупиця, Михайло Шрам, Михайло Лозовський, Іван Великий, Данило Дядько, Іван Філімонов, Іван Порохня, Григорій Тютюник, Матвій Максименко, Гаврило Круть, Семен Субота, Микита Корніїв, Яким Чорномаз, Онуфрій Лата, Іван Щербина, Матвій Білий [Маслинник], Стефан Третяк, Яків Козельський, лікар Христофор Фігнер. Товмачі — Юр'єв, Василь Рубанов, Ілля Муратов і Василь Петрович.

[Найвні в справі аттестати, що не зазначені в анотації: Петра Шабельника, Леська Короткого, Якова Губи, Романа Строця, Андрія Самійловича Ковалевського, Івана Гардового, Матвія Демидовича Мачиталова, Григорія Щербини, Степана Трипольського, Григорія Лантуха.

У справі бракує аттестатів: Івана Малашевича, Костя Малашевича, Петра Щербини, Родіона Струнка, Семена Васильовича Ковалевського, Семена Губи, Василя Гардового, Матвія Максименка, Микити Корнієва, Івана Щербини, Стефана Третяка, Матвія Лати, Семена Губи, Юр'єва.

Ордер кодацькому полковнику про розслідування спашу 130 кіп сіна табунами коней козаків Нижчестеблівського, Рогівського та ін. куренів, 25 липня 1754 р.

Документів за 1745—1753, 1756, 1766, 1768—1774 рр. у справі немає. Див. також спр. 146, 147, 232.]

Зварницький Д. Источники для истории запорожских козаков.— Владимир, 1903.— Т. 2.— С. 1844—1846 (аттестат Барабаша); *Андрієвський А.* Дела, касающиеся запорожцев с 1715—1774 г. // Записки Одесского общества истории и древностей.— 1886.— Т. 14.— С. 664 (аттестат Муратова).

9. 1745—1757 рр.— Справа про відрядження депутації Війська Запорозького («столичників») до російського імператорського двору.— 189 [186] арк.

[«Об отправлении «столичников» за всемилостивейшим Войску Запорожскому жалованием. № 58».

Так само. 1746—21.V.1757. № 6.]

(Назва А. О. Скальковського: «О посылке «столичников» с полковником и куренным атаманом в Петербург и Москву за всемилошвейшим денежным, хлебным и проч. жалованьем».)

Копії «прошений» Війська Запорозького за 1746 [1749, 1753, 1754, 1755], 1756 і 1757 (уривки) роки з проханням збільшити жалування, видати гармату, забезпечити вільне плавання Дніпром і передати залізо з Хортицького ретраншементу на будівництво човнів.

[Документів за 1745 і 1748 рр. немає.]

Зварницький Д. Источники для истории запорожских козаков.— Т. 2.— С. 1500—1502.

10. 1747—1748 рр.— Справа про скликання й роботу слідчої комісії в Бахмуті в справі претензій Війська Донського до Війська Запорозького.— 69 [68] арк.

[«Об учреждении Комиссии для решения взаимных претензий Войска Донского и Запорожского. Ч. 1. № 98».

Так само. 4.IX.1747—22.IV.1748. № 9.— 57 арк.]

(Назва А. О. Скальковського: «Об учреждении при Бахмуте Комиссии для решения споров Войска Запорожского с Донским».)

Листування Коша з головою Комісії, російським полковником Резановим і запорозькими депутатами. Промеморії Резанова з вимогами надсилати до Комісії обвинувачених запорозьців; списки осіб, повернутих з Комісії. Донесення до Коша запорозьких депутатів Івана Водолаги, Павла Кирилова й Івана Домонтовича.

[Лист кошового отамана Павла Козелецького до полковника Самарської тощі про дозвіл стрільцям з Лубенського полку відстріляти диких звірів і птахів для імператорського двору в запорозьких степах. 1 листопада 1747 р. Прохання козацького отамана з Нового Кодака Дениса Тарана дозволити виготовити «клейнот прапір». 1747 р.]

Зварницький Д. Источники для истории запорожских козаков.— Т. 2.— С. 1413—1443 (дописи Резанова до Військової колегії).

11. 1749 р.— Справа про розгляд взаємних претензій між Військом Запорозьким і Кримом.— 170 [220] арк.

[«О съезде запорожских и крымских депутатов для решения взаимных претензий. № 86».

Так само. 7.II.—10.X.1749. № 10.]

(Назва А. О. Скальковського: «О съезде крымских, русских и запорожских комиссаров для решения взаимных претензий».)

Документи поділяються на три групи: щодо організації Комісії, дипломатичні документи конференції та матеріали Коша.

До першої групи належать: лист київського генерал-губернатора М. І. Леонтьєва до Коша з повідомленням про з'їзд Комісії в Січі в квітні. Від російського уряду були призначені: майор О. Ф. Никифоров, який перебував у Січі за дорученням М. І. Леонтьєва, і капітан Кривцов. О. Ф. Никифоров у листах до кошового отамана Якіма Ігнатовича Малого радив делегувати від Запорозжя за депутатів старшин: Василя Сича (колишній кошовий отаман), Івана Білана, Івана Передерія, Максима Кальниболоцького, Івана Горкушу, Олексу Вербицького, які добре знали Крим. За писаря просив кошового канцеляриста Михайла Афанасьєва Довбню, за товмача — Костю Сербина, який був з ним у Криму.

Кошовий отаман відповів згодою призначити згаданих старшин і повідомив, що сходка призначила курінних отаманів Микиту Халабуду й Грицька Рижка, двох товмачів і канцеляриста. О. Ф. Никифоров передав екстракт претензій кримського хана, буджацького сераскира й очаківського паші до запорожців. 5 квітня екстракт читав кошовий отаман на сходці курінних отаманів і проти екстракту були заперечення.

Під час самої конференції 8 квітня — 16 травня 1749 р. Кіш одержав декілька листів від М. І. Леонтєва і О. Ф. Никифорова: О. Ф. Никифоров передав вимогу М. І. Леонтєва удовільнити кримські претензії й скаржився на курінних отаманів, які указів царських не читали й не визнавали, а тому пропонував вжити проти цього заходів; курінні отамани відмовлялися удовільнити за вимогою М. І. Леонтєва кримські претензії. Справа щодо харчування кримських депутатів. М. І. Леонтєв наказував зачислити витрати на рахунок російської скарбниці, якщо запорожці відмовляться видавати харчі кримським депутатам.

До другої групи належать: журнал конференції на Січі за 8 квітня — 16 травня 1749 р. під назвою «Записка держанной при слѣдственной о обидахъ, послѣдующихъ между запорожскими казаками и татарами, комиссії, какъ во время съездов с татарскими депутатами и отъ кого разговоры содержались»; зміщує щоденний запис переговорів, рішення сходки курінних отаманів і умови угоди між Кримом і Запорозжям.

Реєстри кримських претензій: 1) за 1747—1748 рр. (1160—1162 рр. мусульманської ери) і 2) 1739—1744 рр.

Розписка (турецькою мовою, з перекладом), одержана від кримських депутатів на конференції Мустафи-аги, Ширін-Газі-мурзи та перекопського каймакана Фетті-ефенді із зобов'язанням припинити претензії до Запорозжя, додержувати умов мирного трактату 1739 р. (Дана в Києві 22 червня 1749 р., 1162 р. мусульманської ери.) Переклад листа кримських депутатів (тієї самої дати) з зобов'язанням повернути з Криму полонених запорожців. Копія зобов'язання запорозьких депутатів та посвідчення на ній російських.

До третьої групи матеріалів входять: щоденний запис відповідей Коша на татарські претензії під назвою «„Мнение“ Війська Запорозького». Листування Коша з М. І. Леонтєвим у справі розв'язання спірних питань на Комісії. Обвинувачення татар у порушенні § 5 трактату 1739 р., що забороняв грабувати міста й села над Дніпром і брати людей в полон. Донесення Бугогардівської паланки з реєстром претензій до татар. Допит козака Черненка про грабунки. Розписки татар, дані кошовому отаманові Маркові Кондратовичу (Усу) 1748 р., про удовільнення скарг окремих татар на запорожців.

Комісія в травні не завершила розгляду взаємних претензій. М. І. Леонтєв надіслав новий реєстр претензій буджацьких татар і дав ордер на продовження конференції й щоб вимагати удовільнення скарг українських купців, які їздили до Криму. Татари згоджувалися розглянути тільки запорозькі претензії. Кіш повідомив М. І. Леонтєва про продовження конференції й незгоду татарських депутатів удовільнити всі вимоги, що їх виставив М. І. Леонтєв. Конференція закінчилась у Києві 22 червня 1749 р.

[У справі порушено хронологію при систематизації документів, тому початок її треба дивитися з аркуша 81.

Є документи татарсько-турецькою мовою.]

Скальковский А. Сношения Запорозжя с Крымом.— Одесса, 1841.— (скорочений витяг з журналу комісії); *Его же*. История Новой Сечи.— Ч. 2.— С. 131—137 (скорочений витяг з журналу комісії, опу-

щено текст про роль сходки курінних під час конференцій на Січі); *Зварницький Д. Й.* Сборник материалов для истории запорожских козаков.— СПб., 1888.— С. 16—48 («экстракт» татарських претензій за 1747—1748 рр. надруковано з документа, очевидно, Київського архіву губернського правління, донесення О. Ф. Никифорова до М. І. Леонтьєва. Тексти друкований і архівний цієї справи збігаються цілком); *Андрієвський А.* Дела, касающиеся запорожцев... (частина листування Леонтьєва з Кошем); *Его же.* Материалы по истории Запорожья и пограничных отношений (1743—1767 гг.) // *Записки Одесского общества истории и древностей.*— 1894.— Т. 16.— С. 195—200 (з джерел того ж архіву Київського губернського правління).

12. 1750—1751, 1757 рр.— Справа про прикордонні стосунки Війська Запорозького з Кримом та Очаковом після комісії 1749 р.— 77 [91] арк.

[«О претензиях татар к запорожским казакам. № 94».

Так само. 22.V.1750—12.XII.1751. № 12].

(Назва А. О. Скальковського: «О претензиях татар к запорожским казакам».)

Прямі зносини Коша з Кримом виникли з приводу татарських претензій: 1750 р. перекопський каймакан по-сусідськи просив припинити грабунки, хан вимагав повернути захоплені запорожцями коні. За скаргою хана 1751 р. Генеральна військова канцеляція та Київська губернська канцелярія вимагали удобити претензії й покарати за звичаєм винних. Донесення Коша з оцінкою реєстру татарських претензій. Кіш визнав їх за неправильні.

1750 р. листом до пристава кримських соляних озер Уман-Юзупа Кіш просив забезпечити сіллю козака Кумпана коштом козака Тарана, який мав дозвіл від пристава на 1749 р.

У безпосередніх зносинах Коша з очаківським пашею відбито претензії паші щодо пограбування запорожцями турка-крамаря Османа, захоплення коней. Кіш вимагав звільнити 2 заарештованих запорожців.

Кіш одержав скарги на перешкоди торговельним зносинам із Кримом та Туреччиною: 1) мешканець м. Варвиці Попович скаржився на збільшення звичайного мита, що його правив інгульський полковник Марко Великий за плавання Дніпром; 2) польський підданий Новицький скаржився на грабунки запорожців на Кодимі, турецькій території.

[Донесення Орлянської сотенної канцелярії кошовому отаману Василію Григоровичу Сичу про пограбування жителів с. Бородаївки Миргородського полку невідомими запорозькими козаками. 12 серпня 1750 р.

Копії та оригінали матеріалів для «Учрежденной с польським Брацлавским воеводством пограничной комиссии» про взаємні розрахунки за наїзди, пограбування майна тощо. Також в «Учрежденную пограничную в городе Архангельске с поляками комиссию».

Є документи вірменською, татарсько-турецькою мовами та їхні переклади.]

13. 1746, 1751—1752 рр.— «Комиссия, производимая в Бахмутъ, о заклотъ Краснощокоть четирох человек козаков. 1752, 1753 год. № 4».— 29 [32] арк.

[«Комиссия, учрежденная в Бахмуте по жалобе Коша на донского старшину Федора Краснощокота за наезд на запорожские «вольности» и убийство 4-х человек. № 62».

Так само. 21.VII.— X.1752. № 17.]

(Назва А. О. Скальковського: «О другой следственной комисеии в Бахмуте по случаю убиения донского старшины Краснощокова».)

Комісію утворено за скаргою Війська Запорозького про наїзд донського старшини Краснощокова на вольності Війська Запорозького та вбивство 4-х запорожців. Документи: промеморії бахмутського коменданта Хрущова, донесення Краснощокова з виправданням свого наїзду потребою врятувати викрадені коні, інструкції Коша запорозьким депутатам Іванові Похилу та Якову Гуртовому, донесення депутатів до Коша й комісії.

[Наказ Коша кодацькому полковнику Григорію Якимову про недопущення Орлянської сотенної канцелярії Полтавського полку збирати з жителів с. Данилівки консистенські окладні й поштові податки за 1749—1752 рр. 3 червня 1752 р.

Листи поручика Михайла Швикова до кошового отамана Василя Григоровича Сяча про порядок розгляду взаємних кривд між донськими і запорозькими козаками; про присилання до фортеці св. Анни юлковника Ступака з козаками, обвинувачених у чиненні кривд донським козакам і калмикам. 5 і 20 березня 1746 р.]

14. 1752—1753 рр.— Справа про розгляд взаємних претензій між Військом Запорозьким і Кримом.— 126 [116] арк.

[«Вторая комиссия для решения взаимных претензий крымских татар и Войска Запорожского. № 96».

Так само. 13.VII.1752—1753. № 16.]

(Назва А. О. Скальковського: «Переписка по жалобам крымских татар и ногайцев на запорожских козаков».)

До з'їзду депутатів існувала слідча комісія в складі капітанів Мирнова й Григор'єва, які готували слідчий матеріал.

Листування Коша висвітлює організацію комісії для розгляду претензій між Запорожжям і Кримом у складі представників від Гетьманщини — бунчукового товариша Федора Гаврилова й миргородського сотника Василя Зарудного, татарських депутатів на чолі з перекопським каймаканом і запорозьких депутатів на чолі з Федором Сохацьким. Роботу конференції 31 жовтня — 10 листопада 1752 р. відбито в донесеннях запорозьких депутатів до Коша, листуванні Коша з комісією, журналі комісії з записом переговорів і донесеннях Коша до гетьмана.

Матеріали, що їх розглянула комісія: реєстри запорозьких претензій за 1749—1752 рр. з зазначенням ціни забраних речей, худоби, коней, харчів. Копія зобов'язання кримських депутатів комісії 1749 р. Розписка турецького купця Бекіра на гроші за худобу. Свідчення черкаського купця, який їздив 1750 р. до Стамбула й бачив двох полонених запорожців. Свідчення писаря Василя Тарана та інгульського осавула Семена Міховика, які їздили до Очакова 1751 р., щодо необгрунтованості кримських претензій.

[Див. також спр. 17, арк. 1—12.]

15. 1752—1757 рр.— «Дѣло донского старшины Василя Перфильева. 1756 году в апробации. № 5».— 8 арк.

[«Переписка по жалобам Донского Войска старшины Василя Перфильева на запорожских козаков». № 157».

Так само. 26.IX.1752—4.XI.1756. № 15.]

Промеморія Бахмутської комісії 1752 р. в справі наїзду запорожців під проводом Романа Холахури на табун Василя Перфильєва. Згодом на-

дійшла друга скарга: ордер гетьмана Кирила Розумовського 1756 р. переказував, що 1755 р. два кріпаки Василя Перфільєва (вихрест татарин і кадмик) утекли з Дону в Кальміуську паланку з кіньми й речами. Донський отаман Данило Єфремов 1757 р. просив кошового удовільнити вимоги Василя Перфільєва. Кіш одписався, що коні й речі кальміуська старшина роздувалила за звичаєм, а кріпаків не розшукано на Запорозжжі.

[Документів за 1753—1755 рр. у справі немає.]

Зварницький Д. Істочники для истории запорожских козаков.— Т. 2.— С. 1689—1693 (промеморія 1752 р.).

16. 1752—1761 рр.— Справа про створення комісії для розмежування старосамарських земель з гетьманськими порубіжниками.— 440 [421] арк.

[«О спорах за старосамарские земли с гетманскими порубежниками. № 44».

Так само. VI.1752—26.I.1761. № 18.]

(Назва А. О. Скальковського: «Об учреждении первой комиссии для размежевания запорожских земель от малороссийских, тут же и статистика Запорожья».)

Спори за землі на Самарі згідно з ордером Кирила Розумовського мусила розв'язати комісія 1752 р., з'їзд депутатів поновлено 1753 р, а наслідки роботи комісії в листуванні Коша відображаються аж до 1760 р.

До матеріалів комісії 1752 р. належить: листування з приводу призначення депутатів у комісію; донесення запорозьких депутатів Павла Кириловича (Козелецького), Григорія Лантуха й Петра Шафрановського до Коша; «казка» запорозьких депутатів про заборону полтавським депутатам провадити межкування Богородичанської землі з обґрунтуванням права Війська Запорозького на володіння; донесення Коша гетьманові про те саме.

До матеріалів комісії 1753 р. належать: інструкція Коша депутатам Василю Домонтовичу, Федорові Горбу (Сохацькому) й Петрові Шафрановському; донесення запорозьких депутатів про з'їзд 12—22 вересня 1753 р.; листування запорозьців і полтавських депутатів з обґрунтуванням прав на землі; список запорозьких претензій за порубіжні кривди 1744—1753 рр.; донесення Василя Домонтовича до Коша про завершення роботи комісії.

Результати комісії 1753 р.: лист генерального писаря Андрія Яковича Безбородька про надіслання документів на землі; ордер гетьмана Кирила Розумовського з наказом вислати жителів Гетьманщини з території Запорозжжя; листування Коша з Генеральною військовою канцелярією, Полтавською полковою канцелярією і паланками з приводу виявлення на Запорозжжі зайд з Гетьманщини та виселення їх з Запорозжжя. Комісія Івана Домонтовича та Івана Чугуївця для перевірки наявності зайд. Листування 1755 та 1757 рр. з приводу зайд. Прохання до Коша Богородичанського городового отамана, товариства й сотника Березана 1759 і 1760 рр. дозволити орати землю, ловити рибу й рубати ліс на паливо.

[Іменна відомість про кількість підданих Війська Запорозького і звідки вони прийшли в м. Новий Кодак, сс. Романове, Кам'янське, Тригузне, Карповухівку, Татарське, Старий Кодак, Чапліж, Камранку, Самарчик, Кам'янку, Бригадірівку, Сокільський редут.

Див. також спр. 100, арк. 249—295.]

17. 1753—1754 рр.— Справа про розгляд взаємних претензій між Військом Запорозьким і Кримом.— 95 [87] арк.

[«О сношениях с татарами. Третья комиссия. № 170».
Так само. 26.VII.1749—19.VIII.1766. № 11.— 213 арк.]

(Назва А. О. Скальковського: «Вторая комиссия для решения взаимных претензий татар и Коша Запорожского».)

Документи поділяються на дві групи: перша охоплює час після комісії 1752 р. до з'їзду 1754 р., друга — власне сесію.

До першої групи належить: листування Коша з паланками й відомості куренів про претензії запорожців до татар за 1753 р. і початок 1754 р.; ордер київського віце-губернатора І. І. Костюрина 1754 р. про заборону селитися запорожцям на татарському березі Дніпра й відповіді Коша. Реєстр кримських претензій, лист перекопського каймакана.

Друга група: журнал конференції 1754 р., листування Коша з депутатами — російським майором М. Г. Єфремовим, «малоросійським» сотником Василем Зарудним, перекопським каймаканом. Донесення у Кіш запорозького депутата Родіона Філіповича (Радка Пилиповича Старого) з товаришами.

[У справі є документи татарсько-турецькою мовою.]

Эварницкий Д. И. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 83—85 (указ від 7 травня 1754 р.); *Андреевский А.* Дела, касающиеся запорожцев.— С. 579—580 (три уривки запорозьких претензій з ордерів І. І. Костюрина).

18. 1753—1766 рр.— Справа про розшук дезертирів і гайдаків на Запорозжі.— 229 [154] арк.

[«Переписка о приемке дезертиров, скрывающихся в запорожских местах. № 73».

Так само. 30.IX.1753—22.I.1761. № 20—134 арк.]

(Назва А. О. Скальковського: «О преследовании воров и гайдаков на землях запорожских».)

1-ша частина вміщує листування Коша з російськими військовими командирами з приводу розшуку російських солдатів, однодвірців, рекрутів, ландміліції з слобідських полків, Новосербського поселення і «малоросійської» козацької команди за Дніпром. Матеріали 1753—1761 рр.

2-га частина — це здебільшого донесення паланок до Коша з приводу розшуків 1760—1766 рр.

[Документів за 1754, 1759 рр. немає.]

19. 1754—1756 рр.— Справа про утворення застав на кордоні з Кримом.— 88 арк.

[«Об учреждении постов и разъездов для прекращения гайдацких наездов и грабежей, особенно со стороны Крыма. № 67».

Так само. 1.I.1754—VIII.1756. № 23.]

(Назва А. О. Скальковського: «Об учреждении постов и разъездов для прекращения гайдацких наездов и грабежей, особенно со стороны р. Буга».)

У листуванні з київським віце-губернатором І. І. Костюрином з приводу взаємних претензій запорожців і татар Кіш висунув проект утворення на кордоні застав, згідно з ухвалою комісії 1754 р. Гетьман Кирило Розумовський пропонував комісії укласти угоду з Кримом, знищити запорозькі зимівники й курені на кримській території, утворити застави на кордоні й запровадити паспорти для запорожців і татар.

Листування Коша з І. І. Костюриним і Кирилєм Розумовським з приводу реалізації угоди. Лист Коша до кримського Бакір-аги з повідомленням про утворення застав на кордоні. Кіш видав інструкцію та наказав калмійському полковнику Дмитрові Стягайлу вилучувати також злодіїв. Наказ Коша паланковій старшині пропонував не робити шкоди командам і рибалкам. Кримський Бакір-ага просив дозволити татарам випасати худобу в запорозькому степу через брак у них паші.

[Є документи татарсько-турецькою і грецькою мовами.]

Андрієвський А. Дела, касаючіеся запорожцев...— С. 587—590 [з листування з Костюриним надруковано донесення Коша від 6 жовтня та 19 листопада (проект застав на кордоні та про випас татарської худоби) з архіву Київського губернського правління].

20. 1754—1756 рр.— «Дѣло Войска Запорожского козаком воровское, касающося з 1754, 1755, 1756 годовъ. № 14».— 128 арк.

[«О преследовании в Запорожьи воров и гайдамак. № 53».
Так само. 1754—1756. № 22.]

Розшук на Запорозжжі гайдамаків і злочинців на вимоги російської влади в 1754—1755 рр.

Ордери гетьмана Кирила Розумовського 1754 р.: 1) наказували розшукувати гайдамаків і злодіїв й удівільняти потерпілих за пограбоване з куренів; 2) переповідалася скарга коменданта фортеці св. Єлизавети І. Ф. Глебова до Сенату на зростання гайдамакування запорожців на правому боці Дніпра (власне в Новій Сербії) й грамота російської імператриці Єлизавети Петрівни від 13 серпня — «настрожайше Войску Запорожскому ордеровать, за запорожскими козаками крепкое смотрение иметь и от своевольства их унимать»; 3) вимагали розшуку запорожців, обвинувачених у гайдамакуванні в Польщі 1753 р.

Того року київський обер-комендант І. І. Костюрин виклав указ Єлизавети Петрівни: запорожців «от предрозостей» стримувати. Листи І. Ф. Глебова вимагали розшуку запорожців за гайдамацтво на території Нової Сербії. Генеральна військова канцелярія вимагала розшуку винних у нападах на слободи. Відповіді Коша. Донесення Кошеві паланок. Свідчення обвинувачених і курінних. Інструкція Коша осавулові Петру Калнишевському 1754 р. про розшук гайдамаків.

[Документів за 1756 рік у справі немає.]

Гайдамацький рух на Україні...— С. 244—246 (листи коменданта фортеці св. Єлизавети І. Ф. Глебова про розшук гайдамаків із запорожців).

21. 1754—1756 рр.— Справа про таємні розвідування запорожців у Туреччині щодо підготовки до війни та про поширення чуми.— 208 [203] арк.

[«О секретах Коша Запорожского.— Ч. 2. № 124».

Так само. 22.XII.1754—19.VII.1756. № 24.]

(Назва А. О. Скальковського: «По секретам Коша Запорожского».)

У зв'язку з смертю турецького султана російський уряд побоювався війни. Кіш за період з кінця 1754 р. до середини 1755 р. одержав низку ордерів і листів київського віце-губернатора І. І. Костюрина, гетьмана Кирила Розумовського, командира Новосербського корпусу І. Ф. Глебова, ландміліції Г. А. Кантемира, генерал-аншефа П. С. Салтикова, Генеральної військової канцелярії з пропозиціями й проханнями надсилати до

Туреччини (власне до Криму й Очакова) розвідників-запорожців, які знали турецьку мову, під виглядом кунців, промисловців, кур'єрів з листами.

Донесення Коша з викладом відомостей про тогочасний стан у Туреччині, здобутих від розвідників Василя Похила і Микити Зубенка, Івана Данилова, Панька Великого та Івана Запори, Демка Завадовського та Лук'яна Порохні, товмача Лазарева, Івана Чорного, Якова Байдали, Костя Сербина та Леонтія Вечірнього.

Значного товариша Василя Романовського спеціально послали розвідати про перебування в Криму емігрантів-мазепинців Федора Мировича й Федора Нахимовського, прихильників Івана Мазепи. Листування Коша з П. С. Салтиковим, Генеральною військовою канцелярією та І. І. Костюриним з приводу агітації Федора Мировича. Наказ П. С. Салтикова припинити зносини Запорожжя та Гетьманщини з Федором Мировичем і Федором Нахимовським. Відрядження від Коша Івана Глоби до П. С. Салтикова з донесенням.

Листування з І. І. Костюриним та І. Ф. Глебовим з приводу відомостей, нібито 119 і 400 запорожців перейшли на кримську територію під владу хана і сподівання татар, що Січ перейде до Криму.

1756 р. І. І. Костюрин висловлював невдоволення з того, що Кіш листувався у таємних справах з І. Ф. Глебовим.

Того ж року Прогнойська паланка повідомила, що очаківський паша видав грамоту, щоб турки й татари не шкодили запорожцям на Прогноях (спірна територія).

Листування з приводу епідемії чуми в Польщі й Туреччині.

Донесення паланок до Коша, накази Коша до паланок з приводу вартування на кордоні, засилання розвідників і їхні повідомлення з приводу турецького та кримського війська й чуми.

[Рапорт Коша до Генеральної військової канцелярії про осадження с. Паліве Озеро. 1 травня 1755 р.]

Скальковский А. Секретная переписка Коша Запорожского (1734—1763) // Киевская старина.— 1886.— № 2.— С. 327—349 (частина донесень розвідників, а саме: Василя Похила та Микити Зубенка, Івана Данилова, Костя Сербина та Лазарева; Василя Романовського про Федора Нахимовського без подальшого листування з приводу цієї агітації); *Его же.* История Новой Сечи...— Т. 2 (витяги з листування про Федора Мировича і Федора Нахимовського); *Андриевский А.* Дела, касающиеся запорожцев...— С. 602—603 (витяги з листування про Федора Мировича і Федора Нахимовського); *Гісцова Л. З., Демченко Л. Я.* Сусідів не вибирають // Архіви України.— 1991.— № 2.— С. 74—77 (донесення, рапорти і лист кошового отамана Григорія Федорова).

22. 1754 р.— «Дѣло о угнатиx з стада сотника китаѣгородского воровѣ курѣннимѣ канѣвскимѣ [Пилипчамѣ Слинченком] з товарищи шестю челоуѣк и шесть лошадей и одного лошаати. 1754 году заведеноно. № 6».— 16 арк.

Скарги китаѣгородского сотника Павла Семенова [Єрофтїевича] на крадіжки запорожцями коней з його табуну з хутора на р. Протовці 1747, 1748, 1753 рр., розслідування й відповіді Коша.

23. 1754—1761 рр.— [«Допроси воровские 1759 году рѣшеніе и нерышеніе. № 59»].— 87 [85] арк.

[«Уголовные дела козаков и допросы к оным. № 180»].
Так само. X.1754—15.III.1760. № 28.— 147 арк.]

Протоколи допитів карних злочинців. Форма протоколів: дата допиту, місце народження обвинуваченого, коли зайшов на Запорозжя, інші біографічні дані, розповідь про вчинок, за який притягнуто до відповідальності.

[Документів за 1755—1757 рр. у справі немає.]

24. 1754—1759 рр.— «Дѣло Донецкого монастыря о угнатыхъ ворами лошадах. Съкоиченно удоволствомъ совсемъ 756 году. № 8».— 136 арк.

[«Переписка по претензии Донецкого Успенского монастыря к запорожцам за отогнанные лошади № 153».

Так само. 3.X.1754—24.XII.1759. № 25].

Монастир скаржився до Бахмутської слідчої комісії на Військо Запорозьке за захоплення 20 коней 1750 р. Вирок комісії 1754 р. не було здійснено ще й 1756 р.

У 1757 р. справу розглянуто в Генеральній військовій канцелярії, але на її присуд Кіш до 1759 р. відмовлявся удовільнити претензію.

25. 1752, 1754—1761 рр.— [«Дѣло монастыря Валуйского. Заведено 1760 року. Реестры, которіе по умертвій гр[...] митрополита Паїсія вещи остались и что з оних роздано на поминания и прочіе дѣла, № 17].— 27 [40] арк.

[«С отдельной перепиской: 1) о смерти монаха, собирающего милостыню на Белгородский монастыр; 2) об имуществе грузинского ми [трополи] та Паїсія, оставшемся по его с [мерти]; 3) о поиске воров; 4) о выдаче Луке Куцу грамо [ты] митрополитом на сан священ [ника] и проч [іе] мелк [іе] бумаги по р [азным] вопросам. № 179».

Так само. 18.IV.1754—20.VIII.1760. № 27.]

Листування з приводу смерті ченця Валуйського монастиря Білгородської єпархії, який збирав милостиню на Запорозжі; про майно грузинського митрополита Паїсія після його смерті; видання грамоти київським митрополитом настоятелю Кам'янської церкви Луці Куцу.

[Про обвинувачення старокодацького жителя Яцька Чуба в крадіжках, про пограбування гайдамаками в урочищі Кодимі запорозького козака Дядьківського куреня Микити Сліпоти та ін. 1752 р.]

Лист економа Нехвороцанського монастиря Петра кошовому отаману Григорію Федоровичу [Лантуху] з поздоровленням у зв'язку з обранням отаманом та подарування йому хатки, до якої курінні козаки справи не повинні мати. 26 січня 1755 р.

Рапорти військового шафара Микитинського перевозу кошовому отаману Якиму Ігнатовичу [Малому] про перевезення полтавським купцем Йосипом Павленком кримських товарів, про прибуття з Криму путивльського куця з кожухами. 25 серпня; 2 вересня 1754 р.

Донесення полковника Самарської товщі Матвія Шкурата кошовому отаману Якиму Ігнатовичу [Малому] про заготовлю в Самарській товщі дубових дощок для покрівлі Січової церкви й виділення з с. Чернечого підвід для перевезення дощок, про стягнення податку з жителів Гетьманщини за відгодівлю худоби і заготовлю сіна в запорозьких степах. 23 і 31 серпня 1754 р.

Рапорт військового шафара Кодацького перевозу кошовому отаману Якову Ігнатовичу про порядок пропуску через Самарський міст переїжджих з Криму і в Крим. 18 вересня 1754 р.

Лист київського віце-губернатора І. І. Костюрина кошовому отаману

про купівлю для нього вина, «мушкателю» з суден, що прибували з Константинополя. 18 квітня 1754 р.

Пашпорт резидента Росії в Константинополі О. Обрезкова ченцям з Української лінії, які відвідали Афонський монастир і поверталися додому через Січ. 28 березня 1754 р.

Листування Коша з паланками про висвячення в сан священика церкви Успенія Богоматері с. Романкова служителя Військової канцелярії Коша Йосипа Борозни, обраного прихожанами. 22 і 27 квітня 1761 р.; про доручення священику с. Романкова Івану Щербині відправляти службу в церкві с. Кам'янки замість звільнених за зловживання священиків Уласія Нестерова і Дем'яна Іванова. 2 і 16 грудня 1761 р. Про порядок видання канцелярцями Новокодацької і Самарської паланок вічних пам'ятей особам, які бажали одружитись, і розгляду справ двоєженців духовними, а не світськими правліннями. 28 листопада і 2 грудня 1761 р.

[Документів за 1756—1759 рр. немає.]

26. 1755 р.— Справа про наїзд запорожців на табуни ногайських татар.— 80 [78] арк.

[«О преследовании гайдамак, скрывавшихся в урочище Вербовом и пр. № 125».

Так само. 7.I.— 31.XII.1755. № 31.]

Наїзд гайдамаків на татарську територію, захоплення близько 600 коней і поранення 13 ногайців спричинилися до скарги хана до Порту й дипломатичного листування через російського резидента О. Обрезкова. Ордери Київської губернської канцелярії, гетьмана і Генеральної військової канцелярії вимагали удовільнення за кривди. Кіш повідомляв, що винних не розшукано. Сотник Василь Зарудний доповів гетьману, що коні залишилися на Запорозжжі. Кіш наказав паланкам не продавати коні й повернути їх до Криму. Реєстри, з яких куренів і за кого дано коні. Листування з ханом Арслан-Гіреєм і перекопським каймаканом з приводу передання коней до Криму. Квитанція про одержані коні.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

27. 1755—1756 рр.— Справа про відрядження до російського імператорського двору депутатів Війська Запорозького у складі Данила Гладкого, Петра Калнишевського та Івана Чугуївця 1755—1756 рр. з петицією про скасування мита й повернення захоплених Новосербією, Слобідським полком і Донським Військом запорозьких земель.— 303 [302] арк.

[«Об отправлении ко двору е. и. в. депутатами бывшего кошевого Данила Стефанова [Гладкого] и др. для испрошения облегчений для запорожской торговли. № 8».

Так само. 20.III.1755—2.VI.1767. № 29.]

Відрядження депутації. Копія указу від 28 лютого 1755 р. про встановлення мита на сіль при перевезенні з Запорозжжя в Гетьманщину; ордер Генеральної військової канцелярії з повідомленням про дозвіл надіслати до Двору депутацію. Ордер гетьмана Кирила Розумовського про указ від 8 квітня щодо прохання Війська Запорозького дозволити провозити без мита із Запорозжжя рибу й «м'яку рухлядь» (хутра тощо) та на Запорозжжя харчі на потребу Війська Запорозького; вимога дати відомості щодо кількості козаків. Ордер Київської губернської канцелярії того ж змісту. Відомості Коша про товарообіг митниць. Донесення Коша до гетьмана з проханням вирішити справу про повернення захоплених

запорозьких земель, дозволити вивозити без мита із Запорозжя рибу, сіль, коней, худобу, звірів.

Повідомлення про обрання від Ради Війська Запорозького депутатів. Інструкція Коша депутатам.

Суперечки з Слобідським полком. Донесення Коша Кирилові Розумовському й лист до Данила Гладкого з приводу суперечок за Само-ткань.

Листи депутатів із Петербурга до Коша 1755—1756 рр. Відповіді Коша. Донесення Кирилові Розумовському та Безбородьку з подякою за підтримку.

Наслідки депутації: грамота Єлизавети Петрівни від 10 червня 1756 р. з наказом удовільнити прохання Запорозжя щодо мита й відмовити в претензії на землі. Листування 1757—1767 рр. з приводу непорозумінь з митницями.

[Про вищлату жалування запорозьким козакам; про пограбування запорозьких козаків у Києві. Є документи за 1757—1767 рр.]

Скальковский А. История Новой Сечи...— Ч. 2.— С. 161—164 (витяги з листів депутатів).

28. 1755—1757 рр.— «Дѣло о описѣ сколко в Войску Запорожскому в каждомъ куренѣ войска; такожъ і посколку в годъ имеютъ по атаману кошевому яко то: войсковоу старшини, воісковихъ і канцелярскихъ служителей да курѣннихъ атамановъ и полковников; також и о установлении в Войску добрыхъ порядковъ і отправление іменние о запорожцахъ спискы. 1756 году. № 17» — 197 [196] арк.

[«Статистика Войска Запорожского Низового. № 130».

Так само. 23.XI.1755—10.XII.1756. № 32.]

Реєстр 1756 р. Справа складається з двох груп документів — утворення реєстру і власне списків. Гетьман Кирило Розумовський 1755 р. та 1756 р. на запитання Колегії іноземних справ вимагав реєстру старшини і товариства, а також утворення пашпортної системи поза межами Запорозжя, щоб позбутися гайдамаків і злодіїв. У донесенні Коша за 1755 р. повідомляється про військову й паланкову старшину, канцеляристів і перевози. Реєстри куренів і паланок 1756—1757 рр. включають відомості про запорозьців за куренями у Січі, за паланками та у зимівниках.

[Донесення Коша гетьману Кирилу Розумовському про постанову військового сходу від 5 лютого щодо скасування щорічних виборів кошових отаманів. 7 травня 1756 р.]

29. 1755—1767 рр.— «Дѣло о недопущеній з Самарской товщи лѣсныхъ угодій великороссійским і малороссійскимъ командамъ безъуказно лѣса нѣчего. № 3». — 287 [285] арк.

[«О распоряжении Коша о сохранении лесов и посевов. № 123».

Так само. 28.III.1755—20.IX.1764 рр. № 30.]

Листування Коша з російськими і лівобережними козацькими командами й паланками щодо охорони лісу, ріллі, сіножатей.

Взаємні скарги, обвинувачення, претензії, заходи щодо охорони.

[Журнал для запису вихідних документів, виданих Кошем пашпортів. 17—19 січня 1759 р. Чернетка. Фрагмент.

Документів за 1756—1757 рр. немає.]

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно било і напредкы чемъ користоватись» // Архіви України.— 1991.— № 5—

6.— С. 75—84 (наказ Коша про вжиття заходів для врятування лісів від винищення).

30. 1755—1759 рр.— Справа про розгляд взаємних претензій між Військом Запорозьким і Кримом.— 280 [228] арк.

[«О взаимных жалобах Коша запорожского и крымских татар. № 134».

Так само. 16.I.1756—1.VI.1759 рр. № 41.]

Листування з Київською губернською канцелярією з приводу паспортів.

Реєстри кримських претензій за 1754—1756 рр. (після угоди 1754 р.) за часів хана Арслан-Гірея, за 1757—1759 рр. за часів хана Халім-Гірея і претензія 1759 р. хана Крим-Гірея. Листування Коша з ханами, перекопським беєм Сахіб-Гіреем, гетьманом Кирилом Розумовським, Київською губернською канцелярією з приводу взаємних претензій. Реєстр запорозьких претензій 1759 р.

Угода з ханом Халім-Гіреем за часів заворушення у ногайських ордах.

[Свідчення грузина Сефіра, полоненого турками.

Є документи татарсько-турецькою та вірменською (?) мовами. Документів за 1759 р. бракує.]

31. 1756—1759 рр.— Справа базарного суду щодо претензії до Івана Ніжинця.— 15 [17] арк. [«Дѣло полтавского жителя Ивана Нѣжинца по раздѣлке базарной остается. 1756 году. № 3».]

[О неоказании в Сечи Запорожской купцу Нежинцу содействия при поездке его в Крым для сообщения секретных известий. 1756 г. № 184».

Так само. 26.VIII.1756—26.I.1759. № 34.]

Компанія полтавських міщан — Павло Руденко, Матвій Кованько та Іван Ніжинець — вивозили сіль із Січі до Гетьманщини. В Січі базарний суд затримав Ніжинця за позовом козака Павла Тарана в справі поруки Ніжинця за Кованька за борг Таранові. Ніжинець подав скаргу, нібито він їхав до Криму з тасмним дорученням гетьмана, з приводу чого виникло листування Коша з Полтавською полковою канцелярією, Генеральною військовою канцелярією й гетьманом.

[Див. також спр. 37.]

32. 1756—1764 рр.— Справа про заборону обігу мідної кримської монети башлика.— 33 [34] арк.

[«О недопущении к обращению в Сечи и вообще в Южной России крымской монеты башлыков. № 183».

Так само. 10.XII.1756—21.XII.1764. № 35.]

Курс нововибитих башликів у Криму низився, і Кіш дістав грамоту Єлизавети Петрівни від 30 вересня 1756 р. про заборону приймати цю монету. Питання розв'язано постановою Ради 1763 р. та листом Коша до кримського Назір-аги 1764 р. Листування з гетьманом Кирилом Розумовським, Київською губернською канцелярією і російським консулом у Криму О. Ф. Никифоровим.

[Наказ Коша кодацькому, самарському і кальміуському полковникам про оголошення указу Генеральної військової канцелярії щодо обігу мідної п'ятикопійчаної монети. 27 березня 1758 р.

Документів за 1759—1762 рр. у справі немає.]

33. 1756—1760 рр.— Справа про утворення і діяльність комісії для опису запорозьких земель і розмежування їх з Новою Сербією.— 180 [181] арк.

[«Об учреждении комиссии для описания земель запорожских и разграничение их от Новой Сербии. № 101».
Так само. 27.VI.1756—25.V.1760. № 326.]

Утворення комісії на підставі грамоти Єлизавети Петрівни від 10 червня 1756 р. [у справі є копія грамоти]. Організація з'їзду 1757 р. в складі депутатів від Запорозжя — Григорія Лантуха, Миколи Косана та Івана Чугуївця; від Гетьманщини — банчукового товариша Федора Левенця і сотника Григорія Штепи; депутатів від фортеці св. Єлизавети.

Взаємні претензії запорозьців і Новослобідського полку за 1757—1759 рр. З'їзд 1759 р. Арешт комендантом М. А. Муравйовим запорозького депутата Андрія Товстика. Листування з гетьманом і Генеральною військовою канцелярією про межування земель геодезистом І. І. Ісленьєвим (Асленьєвим), з приводу непорозуміння з М. А. Муравйовим і Новослобідським полком. Грамота Єлизавети Петрівни від 10 січня 1760 р. з наказом продовжувати опис запорозьких кордонів. Листування про організацію з'їзду комісії навесні 1760 р.

[Див. також спр. 93.]

Зварницький Д. И. Сборник материалов для истории запорожских казаков (грамота від 10 червня 1756 р.); *Скальковский А.* История Новой Сечи... — Ч. 2. — С. 173—192 (витяги з інструкції).

34. 1756—1762, 1764—1765 рр.— Справа про взаємні наїзди запорозьців і жителів Нової Сербії й південних сотень Лівобережної України, про вирубання лісів, захоплення майна і худоби.— [97] арк.

Серія скарг:

а) на відібрання запорозьцями коней, овець, сокир, палива у жителів слободи Пупкарівки, Глинської, Орлянської та інших новопоселенців, за вирубання лісу в дачах на Самоткані 1756—1757 рр.; листування з цього приводу з комендантом фортеці св. Єлизавети І. Ф. Глебовим і Кодацькою паланкою;

б) скарга сотника Кропив'янської сотні Переяславського полку Дмитра Дарагана на гардового полковника Дмитра Стягайла з приводу захоплення коней 1759 р.;

в) скарга сотника Кошенської сотні Полтавського полку Василя Потоцького щодо спільного володіння орільськими хуторами;

г) листування з Кодацькою й Самарською паланками [про охорону лісів, плавнів, островів, заборону вирубки лози].

[Документів за 1758 і 1760 рр. немає.]

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно било і напредки чем користоватись // Архіви України.— 1991.— № 5—6.— С. 75—84 (два документи про захист лісів від винищення).

35. 1756—1760 рр.— Справа про створення і діяльність слідчої комісії у справі зловживань офіцерів ландміліції — майора П. Щетиніна і поручика Зеленіна.— 134 арк.

[«По жалобе Коша на ландмилицейского майора Парфения Щетинина за потворство вора́м. № 10».
Так само. 18.X.1756—4.X.1760 р. № 38a.]

(Назва А. О. Скальковського: «По жалобам Коша на ландмилицького майора П. Щетинина за потворство ворам».)

У пушкарні на допиті злочинець Зозуля, затриманий за крадіжку коней в запорозьких козаків, заявив, що крадені коні купував майор Старосамарського ретраншементу Щетинін.

Жителі Кам'янки скаржилися на поручика Кам'янського ретраншементу Зеленіна, який пропив церковні гроші, ображав і бив козаків.

За скаргою Коша до гетьмана Кирила Розумовського й генерал-аншефа П. С. Салтикова призначено слідчу комісію. Хід слідства.

36. 1756—1758 рр.— Справа про таємні розвідування запорожців у Туреччині й Польщі про прикордонні стосунки з Кримом і Очаковом.— 260 арк.

[«О секретях Коша запорожского. Ч. 2. № 17».

Так само. 24.VII. 1756—24.XII.1758. № 39.]

(Назва А. О. Скальковського: «О секретях Коша Запорожского».)

Таємні розвідування велися на вимогу Київської губернської канцелярії та Генеральної військової канцелярії й мали на меті стежити за появою чуми та інформувати про воєнну підготовку у сусідніх державах. Повстання Єдисанської орди проти хана Халім-Гірея і похід хана проти орди звернули увагу Коша здебільшого на кримський кордон, зокрема за Бугом-рікою. Інформація про стан у Криму, яку надав Кошеві писар Д. Малиновський з Очакова, перевізький полковник Лелека, купець Дмитрію, старшина Яків Горкуша, козак Іван Батурицький. Листування Коша з Генеральною військовою канцелярією, генералом І. Ф. Глебовим і комендантом фортеці св. Єлизавети Ф. І. Юстом з приводу інформації, зокрема коменданта від 4 жовтня 1758 р. про подорож до Туреччини слобідського сотника Василя Кошовенка. Листування з ханом Халім-Гіреем з приводу його походу 1758 р. Лист перекопського бея Сахіб-Гірея з повідомленням, що Porta усунула від влади Халім-Гірея та настановила за хана Крим-Гірея. Оголошення Крим-Гірея про зменшення податків. Лист очаківського паші Ахмета у справі прикордонних непорозумінь й відповідь Коша про удовільнення претензій.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

37. 1756—1757 рр.— [«Дѣло, произведенное в Судѣ генералном о Григории Федорову з товарищи, по оговору гайдамаками в Новой Сербіи содержащимися. 1757. № 23»].— 53 [55] арк.

[«О суде над бывшим кошевым Григорием Федоровым Лантухом, обвиняемом в потворстве гайдамакам. № 158».

Так само. 14.VIII.1756—24.XII.1757. № 44.]

(Назва А. О. Скальковського: «О суде над бывшим кошовым Григорием Федоровичем Лантухом, обвиняемом в потворстве гайдамакам».)

Документи справи поділяються на дві групи: 1) слідство в Генеральному військовому суді та цивільний позов на Лантуха; 2) довідки про діяльність Лантуха як кошового за 1756 р. Перша група: грамота Єлизавети Петрівни від 10 квітня 1757 р., якою наказувалось учинити слідство над колишнім кошовим атаманом Григорієм Лантухом з старшиною. Протокол слідства з відповідями Григорія Лантуха. Розписка отамана Кисляківського куреня Самійла Щербини за гайдамаку Кирила Письменного (порука). Ордер Кирила Розумовського судові з наказом скінчити справу й відпустити старшину до Січі. Указ судові в справі цивільного позову капітана Новосербського пандурського полку Коцари на Лантуха

й копія скарги Коцари з реєстром речей на 272 крб. Прохання Григорія Лантуха, колишнього осавула Пархома Чорного, курінного Логвина Крамара (за них, неписьмених, підписався писар Іван Котляревський) звільнити їх, поки суд не одержить довідок із Січі. Ордер Кирила Розумовського з наказом закінчити слідство, а позов Коцари виділити. Пашпорт Лантухові з товаришами на проїзд до Січі.

Друга група в копіях: наказ Коша 1756 р. самарському полковнику Якову Горкуші, призначеному на посаду постановою сходки курінних отаманів, з дорученням розшукати гайдамаку Савранського, а худобу його реквізувати. Наказ осавулові Косапу: згідно з постановою сходки курінних отаманів йти на Дніпро з командою шукати Савранського. Промеморія комісії в Новій Сербії 1757 р. про передання гайдамаків-запорожців запорозьким депутатам. Донесення Коша гетьманові 1757 р. з відповіддю на обвинувачення запорожців в гайдамакуванні. Донесення Коша гетьману в справі купця Івана Ніжинця.

[Див. також спр. 31.]

Скальковский А. Наезды гайдамак на Западную Украину в XVIII ст., 1733—1768.— Одесса, 1845.— С. 202—207 (витяг з протоколу слідства).

38. 1756—1758 рр.— «1756 году, іюня съ 23 д. заведена коммисія на Лянѣи за покраденные в казаковъ лошады ландмилицкого Рязкого полку драгуномъ Андреемъ Поповимъ и протчихъ обыдахъ козацкихъ. № 6».— 38 [39] арк.

[«Переписка об уворованных у запорожцев Рязского полка драгуном Андреем Поповым лошадях. № 150».

Так само. 24.V.1756—21.VII.1758. № 42.]

Спійманий на крадіжці драгун зізнався, що його послав на крадіжку майор П. Щетинін. За листуванням Коша з Генеральною військовою канцелярією і командиром корпусу ландміліції П. А. Девієром призначено було слідчу комісію за участю запорозьких депутатів Івана Водолаги й Корнія Кумпана, російського члена, полковника фон Гевіта. Інструкція Коша депутатам.

39. 1756—1758, 1761 рр.— Справа про утворення і діяльність слідчої комісії з приводу вбивства запорожця-шинкаря з с. Кам'янки Якова Ляха солдатами та ландміліцькими офіцерами.— 65 [75] арк.

[«Об убийстве запорожца Якова Ляха ландмилицкими солдатами и драгунами. № 155».

Так само. 4.IV.1756—14.I.1758. № 43.]

Листування з гетьманом Кирилом Розумовським, генерал-аншефом П. С. Салтиковим, командиром ландміліції П. А. Девієром і паланками з приводу утворення комісії в складі полковника фон Гевіта й запорозьких депутатів для розгляду скарги на майора П. Щетиніна та інших.

[Скарги полтавського полкового капелана Олексія Новицького на кальміуського полковника Павла Ногая про ув'язнення, відібрання майна, побиття служителя тощо. 31 грудня 1755 р., 21 березня 1756 р.

Скарги священника с. Нижні Млини Полтавського полку Федора Васильєва про відібрання у нього запорозькими козаками сина, скошеного з дозволу кошового отамана в запорозькому степу. Травень 1756 р.

На арк. 66—75 справа під діловодним заголовком: «Дѣло о пойманных на воровствѣ лан[дмилицкого] козловского полку солдата Халана Чурсина, казаков малороссийского полку сотиѣ Глинской Силы Ляхна и

Степана Колька их вещей. 1761 [году]. № 26.

[Документів за 1758 р. бракує.

Див. також спр. 40.]

40. 1756—1757 рр.— Справа про утворення і діяльність слідчої комісії в Богородичанах.— 48 [49] арк.

[«По жалобам запорожцев на поручика Богородичанского гарнизона Серкова. № 64».

Так само. 1.VIII.1756—26.VII.1757. № 40.]

Комісія в складі майора П. Щетиніна й депутатів Війська Запорозького Михайла Довбні та Гаврила Малого з писарем Іваном Котляревським мала розв'язати скарги запорожців на поручика Серкова за грабунки майна в запорозьких козаків, з одного боку, а з другого — за вбивство драгуна запорожцями.

Листування Коша з Кирилом Розумовським, П. С. Салтиковим, П. А. Девієром, П. Щетиніним і депутатами.

41. 1756—1759 рр.— «Дѣло куреня Мѣнского Стефана Лоевского о забрати жителемъ полтавскимъ Иваномъ Терентенкомъ у него воловъ і лошадей. С 1756 года, декабря 10 д. № 13».— 20 [22] арк.

[«Переписка по претензии запорожца Степана Лоевского к полтавскому мещанину Ивану Терентенко. № 185».

Так само. 10.XII.1756—22.X.1759. № 33.]

Терентенко випасав коні й худобу у зимівнику Лоевського, який вимагав виконувати угоду щодо платні за випас і за захоплені Терентенком коні й худобу. Справу за вимогою Коша розглянула Генеральна військова канцелярія.

[Документів за 1758 р. у справі немає.]

42. 1757—1758 рр.— Справа про пограбування бугогардівської церкви й зимівників ногайцями Буджацької орди.— 41 [42] арк.

[«Об ограблении и разорении буджацкими ногайцами бугогардовой церкви и зимовников. № 30».

Так само. 18.VIII.1757—31.I.1758. № 45.]

Реєстр запорозьких претензій. Листування з ханом Халім-Гіреєм і буджацьким сераскиром про удільнення втрат. Скарги до гетьмана Кирила Розумовського та Київської губернської канцелярії.

43. 1757—1758 рр.— Справа про утворення і діяльність комісії в справах прикордонних з Брадлавським воєводством.— 70 [76] арк.

[«Об ограблении гайдаками нежинских греков-купцов. № 173».

Так само. 25.IX.1757—16.IV.1758. № 47.]

(Назва А. О. Скальковського: «Об ограблении гайдаками нежинских греков-купцов».)

Комісія розглядала справи про гайдамаччину й обвинувачувала запорожців в участі в наїзді на ніжинських греків-купців і паданні прибутку гайдакам на Мигійських островах тощо.

Скальковский А. Наезды гайдаков на Западную Украину в XVIII ст. (про Мигій).

44. 1757 р.— Розпорядження Коша щодо розшуку гайдаків і злочинців.— 95 [43] арк.

[«Рапорты в Запорожский Кош по разного рода делам за 1757. № 188».

Так само. 11.II.—14.VI.1757. № 50.— 35 арк.]

Інструкції та накази Коша паланкам. Свідчення обвинувачених у пушкарні. Листування з приводу удівільнення чабанського отамана татара Девлета за наїзди запорозьких козаків.

[Свідчення Григорія Ярошенка та Григорія Цьомака про пограбування їх козаком Щербинівського куреня Григорієм Похилом. Не датовано.

Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошу про розшук гайдамаків, які напали на греків-македонців. 14 листопада 1757 р.

Лист та ордер Івана Хорвата про боротьбу з гайдамаками. 10 квітня 1757 р.]

Андрієвский А. Матеріали по истории Запорожья... (розписка Девлета).

45. 1757—1758 рр.— Справа про взаємні претензії Війська Запорозького і Криму.— 170 [168] арк.

[«Переписка о взаимных претензиях запорожцев и татар крымских. Часть. № 59».

Так само. 27.XI.1757—15.V.1759. № 46.]

Листування Коша з приводу удівільнення претензій Криму до Війська Запорозького і запорозьких — до Криму за час після угоди 1754 р. Листи хана Халім-Гірея й перекопського каймакана Сахіб-бея-султана до кошового отамана (є переклади). Відповіді Коша. Реєстри претензій за 1755—1757 рр. Реєстри удівільнених претензій. Кримські розписки. Листування з Київською губернською канцелярією, гетьманом і Генеральною військовою канцелярією.

[Лист київського віце-губернатора І. І. Костюрина до кошового отамана про сприяння Києво-Печерській лаврі у зборі пожертвувань на новозакладену церкву св. Володимира біля Печерської фортеці. 1757 р.

Рапорт Коша І. І. Костюрина про супроводження у Кременчук посланців кримського хана до Києва.

Лист Коша до графа Петра Антоновича [Салтикова] про передання в дарунок 2 верблюдів замість обіцяного коня. 29 листопада 1757 р.

Є документи татарсько-турецькою мовою.]

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. Сусідів не вибирають // Архіви України.— 1991.— № 2.— С. 71—77 (документи про стосунки з татарами).

46. 1757—1760 рр.— Справа про утиски, що їх чинили офіцери Новосіченського ретраншементу купцям, які приїздили з Гетьманщини до Січі.— 16 [14] арк.

[«Об утеснениях приезжающим в Сечь купцам. № 186».

Так само. 3.VII.1757—10.V.1760. № 48.]

Скарги Коша гетьманові на те, що офіцери відбирали нашіпорти й вимагали по 3—5 коп. з воза солі, також 20 коп. на Микитинській заставі, та по 5 коп. з порожнього воза. Копії указів київського обер-коменданта І. І. Костюрина з наказом припинити утиски.

[Документів за 1759 р. бракує.]

47. 1757—1767 рр.— Справа про обвинувачення капітаном Новосербського корпусу Коцарою колишнього кошового отамана Григорія Лантуха у сприянні гайдамакам.— 36 [39] арк.

{«О нападенни гайдамаков на лошадей косарей в Новой Сербии. № 54».

Так само. 16.IV.1757—11.III.1767. № 61].

Вимоги Дмитра Коцари повернути речі, що їх захопили запорозькі гайдамаки під проводом Кирила Письменного в Бутівському шанці. Листування 1757—1758 рр. Справу поновлено 1764 р. скаргю Д. Коцари до Генерального військового суду. Протокол свідчення колишнього кошового отамана Пилипа Федоровича Пилипенка, який повідомляв, що Кирило Письменний подарував кошовому отаману Григорію Лантуху червінця й шаблю.

[Документів за 1759—1763 рр. немає. Див. також спр. 37.]

Гайдамацький рух на Україні...— С. 328—329.

(Указ Генерального військового суду в зв'язку з нападом гайдамаків на будинок Д. Коцари.)

48. 1757—1775 рр.— Справа про розгляд позовів і скарг на запорожців за грабунки. Скарги на російських офіцерів.— 163 [291] арк.

Скарги й позови, надіслані до Коша різними установами, старшиною з Гетьманщини й купцями, які торгували в Січі. Слідство в Коші з приводу пограбування купця фортеці Св. Єлизавети Івана Сахарова, у якого забрали соболине хутро. Скарга шафаря Кодацького перевозу Петра Леонтьєва на майора Какуріна і капітана Юнгера, які захопили перевіз. Скарга старосамарської жительки Параски Стульниці на вахмістра Лівненського полку Савенкова за таємний вивіз з Запорожжя її сина. Пашпорт службовця школи з Кам'янки.

[Не всі документи, зазначені в анотації, є в справі. Водночас крім скарг і прохань про розшук на території Запорожжя боржників, кримінальних злочинців та ін. справа включає значну кількість документів про розшук селян-втікачів від поміщиків Слобідської України, російських солдатів-дезертирів, гусарів, пікінерів і ін.]

49. 1758—1760 рр.— «Дѣло о причиненных запорожцамъ отъ слобожанъ обидяхъ. 1759 году. Тутъ же и о забратіи козаковъ незамайвскихъ Шулки и Рудя артилерійскою командою; козаки випущенны и обиды нѣкоторые удовлетвованны. № 12» — 138 [139] арк.

{«О претензиях Войска к поселенному близ крепости св. Елизаветы Новослободскому козачьему полку. № 20».

Так само. 14.VII.1758—31.I.1760 рр. № 52.]

Скарга коменданта фортеці св. Єлизавети Ф. І. Юста про наїзд запорожців-гайдамаків на табуни полковника Новослобідського полку Миколи Одобаши, сотника Григорія Вовка та жителів слободи Пупкарівки, утворення комісії з цього приводу. Екстракт претензій новослобожан за 1754—1758 рр., інструкція Коша запорозьким депутатам в комісії Андрієві Москову з товаришами. Листування з Юстом і внутрішнє — з паланками.

[Аркуш з журналу реєстрації вихідних документів за 1759 р.].

50. 1758—1759 рр.— «Дѣло о Едисанскомъ народе и о разныхъ секретяхъ по едисанскимъ и крымскимъ обращеніямъ. 1758 году. № 17».— 69 арк.

Взаємні претензії Війська Запорозького і Криму в правління хана Крим-Гірея, коли Крим входив у прями зносини з Кошем. Листування з Крим-Гіреєм і перекопським беєм Сахіб-Гіреєм. Удовільнення Війська

Запорозького Кримом за вбивство запорожця кримськими чабанами, претензія за пограбування в Криму запорожця Карпа Великого. Реєстр запорозьких претензій 1759 р. Вимоги Крим-Гірея удовільнити татарську претензію на 1774 коней. Ордери гетьмана та Київської губернської канцелярії і відповіді Коша.

[Ордери Генеральної військової канцелярії Кошу про готовність до походу війська у зв'язку з можливим нападом татар і про відправлення в Кіш для оголошення указу імператриці щодо колишнього канцлера О. П. Бестужева-Рюміна. 23 березня і 20 жовтня 1758 р.

Є документи татарсько-турецькою мовою.]

51. 1758—1769 рр.— Протоколи допитів злочинців і гайдамаків у пушкарні.— 51 [86] арк.

[«Допросы в Коше запорожцам, обвиненным в уголовных преступлениях, с изображением приговоров по онным. № 117».

Так само. 10.I.1758—20.I.1759. № 327.]

(Назва А. О. Скальковського: «Допросы в Коше с изображением приговоров».)

Протоколи допитів. Розписки про звільнення на поруки. Присуди. Екстракт новосербської комісії у справах гайдамацьких і реєстр обвинувачуваних у гайдамацьких наїздах на Нову Сербію.

[Документів за 1760—1769 рр. у справі немає. Ймовірно, помилка в опису.]

52. 1758—1769 рр.— Справа про збирання податків з посполитих, які жили на землях Війська Запорозького.— 51 [55] арк.

[«О сборе с поселенных на запорожских землях посполитых людей на общественные нужды. № 136».

Так само. 16.III.1758—24.III.1769 р. № 42a.]

У зв'язку з витратами на відрядження депутації до російського імператорського двору клопотатися за землі, в 1758 р. Рада ухвалила правити податки з посполитих-зайд, які жили на запорозьких землях. Наказ Коша до Кодацької та Самарської паланок. Відомості цих паланок за переписом 1756 і 1757 рр. про кількість посполитих, які жили на землі Війська Запорозького, з розрахунком податків на 1758 та 1759 рр. Розписки внесків за 1760 р. Розрахунки податків на 1760, 1761 і 1768 рр. Донесення самарського полковника Федора Гулака 1760 р., Йосипа Рубана 1767 р. Перепис Протовщанської паланки за 1768 р. Листування 1769 р. в справі стягнення податків з населення Самарської та Кодацької паланок за переписом 1764 р.

[Наказ Коша кодацькому полковнику Василю Халяві про проведення перепису населення с. Чорнечого, що належало Самарському монастирю, і зобов'язання козаків села відбувати військову повинність. 6 вересня 1759 р.

Документів за 1762—1767 рр. у справі немає.]

Голубуцький В. О. Запорізька Січ в останні часи свого існування, 1734—1775.— К., 1961.— С. 256 (ордер Коша від 17 грудня 1768 р. орільському полковнику Йосипу Рубану).

53. 1758—1760 рр.— Справа про відрядження депутації запорозької старшини («столичників») до російського імператорського двору за жалуванням у 1758 та 1759 рр.— 115 [114] арк.

[«О посылке «столичников» полковника Григорія Холодного и Максима Куликовскаго за всемилостивейшим жалованьем. № 16».
Так само. 17.V.1758—19.V.1760 pp. № 51].

Депутації старшини — 1758 р. Григорія Холодного і 1759 р. — Максима Куликівського з товаришами. Листування з приводу відрядження депутатів за жалуванням, розрахунок за куреннями. Листи до вельмож, реєстри подарунків. Листи М. Куликівського до Коша. Відповіді Андрія Безбородька, Сергія Дергуна. Грамота від 28 липня 1759 р. на жалування.

Андрієвський А. Дела, касающиеся запорожцев... — С. 686—704 (листування з Київською губернською канцелярією в справі платні Війську Запорозькому).

54. 1758—1763 pp.— Справа про пограбування турецького кунця Юсуна запорожцями у Кримському степу. — 60 [51] арк.

[«Об ограблении диаберкс[кого] жителя Юсуфа Захарьева. № 137.»
Так само. 1.VII.1758—15.VI.1762. № 14.]

В урочищі Мала Долина наїздом 5-ти запорожців у Юсупа пограбовано було гроші й коштовне каміння вартістю 7075 крб. Кримський хан Халім-Гірей звернувся з скаргою до гетьмана. Генеральний суд у Глухові в присутності татарського мурзи вів слідство. Розбишак не розшукано.

[Документів за 1759 р. немає.]

Зварницький Д. Сборник материалов для истории запорожских козак. — С. 174 (грамота від 7 березня 1761 р. про удовільнення скривдженого).

55. 1758—1759 pp.— Справа про наїзд гайдамаків на кунців на Кримському шляху. — 59 [57] арк. [«Дѣло об отправленіи в городъ Глуховъ и дѣло полтавскаго жителя Пицалки о заграбленіи каравана. 1758 году. Пицалка удоволенствованъ, а за воровъ претенсіей есть, только отдачею ихъ отбито. № 36»; «Дѣло об отправленіи коржѣвцевъ в Глуховъ. Тут же и дѣло полтавскаго жителя Пицалки за разграбление каравана. 1758. № 52».

[«О преследовании и поимке гайдамак, грабивших в урочище Коржовые Могилы» № 109».

Так само. 16.VIII.1758—27.XI.1759. № 56.]

Захоплення гайдамаками в урочищі Коржові Могили караванів значкового товариша Прилуцького полку Дмитра Тимошівського і полтавського міщанина Пицалки, те саме — в урочищі Типатиха службовця Йосипа Павленка з караваном для Олексія Розумовського. Реєстри пограбованого. Протоколи допитів обвинувачених і свідків у пушкарні.

56. 1757—1758 pp.— Внутрішні розпорядження Коша по Самарській паланці. — 51 [65] арк. [«Дѣло з Ругулею за самарскихъ ... рѣшенно доволст...»]

[«О внутренних сношениях по Самарской паланке. № 116».

Так само. 24.III.1758. № 58.]

Наказ Коша з постановою Ради про обов'язки паланкової старшини у зв'язку з обранням на посаду полковника Івана Домонтовича, писаря Григорія Лелеки, осавула Григорія Сідого. Заборона Коша нищити ліс. Донесення паланки до Коша з приводу викрадення коней. Протоколи допитів злочинців у пушкарні за викрадення коней.

[Рапорт гетьману Кирилу Розумовському про неможливість відшкодувати збитки, заподіяні гайдаками полтавському жителю Данилу Винику. Не раніше 1752 р.]

57. 1758—1764 рр.— «Дѣло о высылки запорожских козаковъ, к слѣдствію статского совѣтника Фливерка потребнихъ о попу. 1760 году. № 18».— 70 [69] арк.

[«О бахмутском священнике Иване Павлове и запорожских козаках, судимых за карантинные преступления. № 110».
Так само. 9.VIII.1758—23.VIII.1764 рр. № 57.]

Мінова торгівля на Азовських косах із приїжджими з Криму греками-кушцями, які обміняли у бахмутського священника Івана Павлова хліб на бакалію й фрукти. Грамота Єлизавети Петрівни від 4 травня 1758 р. про призначення слідства в Бахмуті. З «Вопросных пунктов» комісії, реєстру краму видно умови мінової торгівлі.

[Документів за 1759, 1763 рр. у справі немає.]

Эварницкий Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 174 (грамота від 24 жовтня 1761 р. про збір свідчень серед запорожців).

58. 1758 р.— Справа про відрядження на Гард команди для боротьби з гайдаками і кримінальними злочинцями.— 56 [57] арк.

[«Об отправлении в Гард запорожского полковника с командою 200 козаков для преследования гайдамак. № 132».
Так само. 9.III.— 20.IX.1758. № 60.]

Інструкція Коша бугогардівському полковнику Дмитрові Стягайлу, писареві Якову Дону, осавулові Харку Ведерку й всій команді. Список команди. Донесення Стягайла за 1758 р. Донесення військового осавула Федора Сохаського. Інструкція Коша осавулові. Накази Коша знищити гайдамаків на Мигійському острові.

[Донесення бугогардівського полковника Дмитра Стягайла кошовому отаману Григорію Федоровичу Лантуху про зруйнування гардівської церкви ногайськими татарами під час від'їзду його для пошуків гайдамаків і про заміщення церковного притчу при церкві, будівництво м. Оріль над р. Синохою. 27, 28 квітня 1758 р.]

Скальковский А. Наезды гайдамак на Западную Украину в XVIII в.— С. 177—183 (інструкція Стягайлу); *Гайдамацький рух на Україні...*— С. 261—262 (донесення Ф. Юста про наближення гайдамаків до Гарду).

59. 1758—1768 рр.— Справа про наїзд гайдамаків на село Ярове, що належало польському посесору Кучковському.— 23 [26] арк.

[«О преследовании гайдамак, ограбивших польского посесора дворянина Кучковского. № 118».
Так само. 6.V.1758—19.III.1768. № 59.]

Реєстр захопленого майна. Листування з польським, черкаським і чигиринським губернаторами та малоросійським генерал-губернатором П. О. Румянцевим. З 1767 р. вимоги про удовільнення скривдженого йдуть дипломатичним шляхом.

[Документів за 1760—1764 рр. немає.]

Гайдамацький рух на Україні...— С. 262, 263 (лист хоруїжого Гната Кучковського про напад гайдамаків на його маєток).

60. 1758—1764 рр.— Справа про розгляд позову військового товариша Олексія Петруші на Степана Чорного за захоплення коней і майна.— 26 арк. [«Дѣло войскового товарища Петруши на бывшего куренного менского, села Чернечего жителя Степана Чорного о заграбленіи якобы нимъ. Чернымъ. подчасть бытности Петрушиной в Калмиюсь писаремъ лошадей, платья и денегъ. 1758 году отписано и требовано явится искателю до Коша. № 14».

[«О претензии войскового товарища Алексея Петруши к запорожцу Степану Чорному. № 97».

Так само. 20.III.1758—22.VII.1764. № 55].

У 1745 р. Олексій Петруша був писарем Кальміуської паланки. Чотири запорожці захопили його коні. 1756 р. Степан Чорний визнав свою провину і Кіш ухвалив доправити з нього 40 крб. У 1768 р. Олексій Петруша вимагав 146 крб. за всі коні. Протокол допиту Степана Чорного, опис його майна в слободі Самарської паланки 1762 р.

[Документів за 1760, 1761, 1763 рр. немає.]

61. 1758—1759 рр.— «Дѣло бывшего кошевого атамана Григория Федорова съ атаманами миргородскимъ Осипом да бѣлицкимъ Гординскимъ за непосылкою доказателей и поверенных остается 758 году и 759 года. № 9». — 10 [11] арк.

[«Переписка по жалобе кошевого Григория Федорова на белицкого атамана Гординского и др. за причиненные ему обиды. № 190».

Так само. 20.III.1758—22.VI.1759. № 62.]

Кошовий Григорій Лантух скаржився до Генеральної військової канцелярії на білицького отамана Мусія Гординського, який образив кошового отамана в розмові після слідства в Глухові, а на миргородського сотника за те, що він на ярмарку в Миргороді затримав 14 коней з заводу Григорія Лантуха на весь час торгівлі і попсував їх.

62. 1758—1761, 1766 рр.— Справа про оголошення в Січі реляцій про перемоги російського війська в Пруссії.— 31 [33] арк.

[«С известиями о покорении русскими войсками прусского королевства. № 65».

Так само. 4.II.1758—8.XII.1761. № 54.]

Ордери Генеральної військової канцелярії з додатками реляцій.

[Документів за 1760 р. немає.]

63. 1758—1761 рр.— «Дѣло о отправленіи в Санкт-Шѣтербургъ нарочныхъ войсковыхъ старшинъ Павла Кирилова, Петра Калнишевского и Артема Васильева для испрошения о волностяхъ грамоты. С 758 году.» — 116 [165] арк.

[«Об отправлении ко двору е. и. в. второй депутации, состоящей из войсковых старшин, бывших судей Павла Кирилова и Петра Калнишевского и писаря Артема Васильева. Часть. № 52».

Так само. 11.I.1758—1.III.1761. № 53.]

Постановою Ради депутацію у складі Павла Кириловича (Козелецького), Петра Калнишевського і писаря Артема Васильовича Кумпана відряджено клопотатися про грамоту на землі Війська Запорозького, про гармату та жалування, про скасування мита на хліб і крам, що їх ввозили з Гетьманщини на Січ. Відрядження. Листи до вельмож. Листи депутатів до Коша 1759 р.

Удовільнення частини претензій: указ Сенату від 10 травня 1759 р., грамота від 25 січня 1760 р. про дозвіл безмитно перевозити на Запорозжя з Гетьманщини хліб і харчові продукти для власного споживання.

Ордер Київської губернської канцелярії та відомість про кількість виданої артилерії. Листування з Новослобідським полком з приводу взаємних претензій.

[Див. також. спр. 99.]

Скальковский А. История Новой Сечи...— Ч. 2.— С. 177—181 (взяги з листів депутатів від 15 січня, 1 квітня та 14 серпня); *Эварницкий Д.* Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 162—165 (указ провозити провіант без мита); *Андриевский А.* Материалы по истории Запорожья.— С. 257—259 (листування з Київською губернською канцелярією).

64. 1759 р.— Справа про вивезення заліза з Старосамарського ретраншементу для відбудови куренів на Січі після пожежі, про виготовлення якорів для човнів та інші господарські питання.— 36 [38] арк.

Одержання заліза із Старосамарського ретраншементу на будівництво куренів і виготовлення якорів для дубів на підставі грамоти Єлизавети Петрівни від 22 листопада 1756 р. Відрадження старшини Григорія Лелеки до київського митрополита для остаточного вирішення претензії Донецького монастиря щодо викрадення коней. Справа про забезпечення кур'єрів підводами до Туреччини. Звільнення Січі від цієї повинності.

Эварницкий Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 174 (грамота Єлизавети Петрівни).

65. 1759 р.— Справа про пограбування китайгородського сотника Павла Руденка.— 47 [48] арк.

[«С отдельными бумагами: промемории, ордера, доношения, допросы, письма, приказы и т. п. распоряжения по разного рода менее важным делам 1759 г.— № 198».

Так само. 15.V.1759—2.VIII.1773. № 75.— 442 арк.]

Лист Павла Руденка. Розшук на хуторі Старосамарського монастиря. Копія допиту затриманих злочинців у Китайгородській сотенній канцелярії.

[Справа про стягнення орлянським сотником неналежних зборів з польських підданих, мешканців с. Чаплищ Чигиринської губ., які приїздили на Січ для промислу. 2 червня — 15 серпня 1759 р.]

66. 1759 р.— [Дѣло по челобитию обуховского жителя Ивана Кремѣнского о разбитии дому его гайдамаками и заграбление разных вещей и о прочем. 1759 году, июня 9 д. № 8].— 22 [20] арк.

[«Переписка Коша по мелким происшествиям в полках. № 200».

Так само. 2.VI.1759—16.I.1766. № 77.— 387 арк.]

Реєстр майна, захопленого гайдамаками у Івана Кремінського, жителя с. Обухового в Новій Сербії. Листування з Київською губернською канцелярією і комендантом фортеці св. Єлизавети.

67. 1759—1775, 1778 рр.— «Дѣло о состоящихъ по Днепру людеинихъ мельницахъ и о взиманіи с онихъ ежегодно на Войсковую канцелярню и на паламарню борошна. Зѣ 1759 году заведенное. № 42».— 127 [128] арк.

[«О мельницах (люденных) по Днепру и о мучном сборе. № 93».

Так само. 4.X.1759—3.IX.1778. № 66.]

Оподаткування борошном дніпровських млинів. Наказ Коша 1759 р. Листування Коша з паланками. Реєстри млинів Кодацької, Самарської та Протовщанської паланок за 1762—1774 рр.

[Указ Слов'янського духовного правління священику кам'янської Святорождественської церкви Василю Григор'єву про передання с. Тригузного приходові церкви св. Варвара с. Карнаухівки. 2 вересня 1778 р. [Документів за 1776, 1777 рр. немає.]

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 213, 215 (ордер Коша кодацькому полковнику Григорію Поповичу; реєстр млинів на Дніпрі 1774 р.).

68. 1759—1760 рр.— Справа про перебування в Січі єпископа Афонської Гори Анатолія.— 27 [28] арк.

[«О пребывании в Сечи Афонской Горы епископа Анатолія. № 144». Так само. 15.II.1759—26.I.1760. № 67.]

Анатолій Мелес на прохання Коша затримався в Січі й правив службу. Київську митрополію й Синод занепокоїло існування автономного єпископату. Указ Єлизавети Петрівни від 27 жовтня 1759 р. забороняв Анатолієві служити.

Зварницький Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 174 (указ Єлизавети Петрівни).

69. 1758—1771 рр.— [«Дѣло по-ордерамъ Киевской губернской канцеляріи сколко в Россію и в Запорожскую Сѣчь с Криму фуръ соли виходить. 1759 году учиненъ репортъ без показанія числа, коимъ сосланосъ [!] на таможенъ. № 6»; «1763 году, июня от 26 д. Дѣло заведенное по жалобѣ купцовъ за причиняемые їм в проходѣ с товарами в Криму немаліе издирства. № 45»; «Дѣло о причиняемыхъ проходящимъ по купечеству запорожскимъ козакамъ и протчимъ людямъ в Крымскихъ мѣстахъ взятемъ на мостахъ и въ баштѣ изълишнего платежа обидахъ. Зъ 1767 году, июня мца заведено»]. 23 [19] арк.

[«О добыче и привозе чрезъ Запорожье крымской соли. № 192».

Так само. 24.IX.1759—2.IV.1771. № 69.— 25 арк.]

1759 р. Кіш подав відомості на запит Київської губернської канцелярії. Компанія полтавських купців у 1763 р. звернулася до Коша з проханням допомоги зменшити мито за сіль. Листування 1767 р. з перекопськими каймаканами з приводу товмацького мита (податок за товмачів, які з купцями їздили до Криму).

[Документів за 1760—1766, 1770, 1771 рр. немає.]

70. 1758—1769 рр.— Справа про видання провіанту відрядженій для роз'їздів команді Самарської паланки.— 64 [50] арк.

[«Жалоба самарского полковника о невыдаче из самарского магазина провианта для разъездной команды 1759 г. № 196».

Так само. 23.I.1759—10.III.1769. № 73.]

Листування з приводу видання провіанту з магазинів російських реграншементів.

[Документів за 1760—1766 рр. немає.]

71. 1759—1760 рр.— Листування кошового отамана Олексія Білицького з кримським ханом і перекопським каймаканом у справі про захоплення коней.— 59 [71] арк.

[«Переписка между кошевыми атаманами и крымскими ханами за 1759 и 1760 гг. по поводу взаимных грабежей козаков и татар. № 195».

Так само. 19.IX.1759—21.I.1760. № 72.]

Листи хана Крим-Гірея й перекопського каймакана Махмет-Гірея до кошового отамана Олекси Білицького з приводу кримської претензії за коні, що їх захопили запорожці за часів хана Халім-Гірея з табунів едисанських ногайців. Відповіді Коша. Розрахунок по куренях на удовільнення претензій. Розписка кримського депутата Алі-Алакає.

[Указ Єлизавети Петрівни гетьману Кирилу Розумовському про заборону запорозьким козакам вступати в прикордонні конфлікти з кримськими татарами і про заходи безпеки від нападів ногайських татар. 10 вересня 1759 р.

Є документи татарсько-турецькою мовою.]

72. 1759—1768 рр.— «Дѣло о невходѣ за Косы и на Кубанскую землю и невпускѣ с Черкаска безпашпортныхъ сумнительныхъ запорожскихъ козаковъ в Калмиусь. 1759 году. № 13».— 53 арк. [«Дѣло о невходѣ запорожцам на Кубанскую землю въ непозволенные места и о приемѣ впредъ присылаемыхъ зѣ Черкаска безпашпортныхъ сумнительныхъ запорожскихъ козаковъ в Калмиусь. 1759 р.» *].

[«Переписка о воспрещении запорожцам входить в Кубанские земли и производить рыбные ловли на Азовских косах. № 159».

Так само. I.1759—3.VIII.1768. № 68.]

Заборона в'їзду запорожцям на Азовські коси й Кубанську землю на підставі указу Сенату від 16 вересня 1758 р. за скаргою Війська Донського. Листування Коша з приводу цієї заборони за 1759—1760 рр.

Справу поновлено 1766 р. через запит генерал-губернатора П. О. Румянцева. Листування 1766—1768 рр. з П. О. Румянцевим, Кальміуською паланкою. Протоколи допитів запорожців, захоплених козаками Війська Донського.

[Згадка про звільнення запорожцями грузин і вірмен, які перебували в полоні на Кубані. 23 грудня 1768 р.]

73. 1759—1760 рр.— «Дѣло по жалобѣ куреня Мѣнского козака Мартина Тарана за поворований в него, будучи в Новомиргородскомъ Шанцѣ в ярмарку, разныхъ крамныхъ товаръ крымскихъ. Заведенное 1759 году, августа съ 26 числа. № 15».— 8 [26] арк.

Крадіжка краму з крамниці Мартина Тарана новосербським поселенцем. Скарга Мартина Тарана. Реєстр краму. Листування Коша з Новосербським корпусом.

[Є документи про розшук і затримання в степу злодіїв.]

74. 1759—1760 рр.— «Дѣло воровское. Зѣ 1759 году. № 63».— 102 [87] арк.

Розпорядження Коша і донесення паланок щодо розшуку злочинців і протоколи їхніх допитів у пушкарні.

75. 1759 р.— Листування Коша з Генеральною військовою канцелярією і полками в карних судових справах.— 16 [24] арк.

* Цей заголовок міститься у справі на арк. 10. Заголовок справи на титульному аркуші пошкоджений і тому неправильно прочитаний.

[«Рапорты кошевому отаману о краже лошадей. № 191».
Так само. 28.VII—8.VIII.1758. № 63.— 45 арк.]

Слідство Полтавської полкової канцелярії про втечу колодників-запорожців, яких обвинувачували у вбивстві й пограбуванні вівчара намісника Кишинського монастиря Тимофія. Затримання в Миргороді трьох запорожців із татарськими кінями.

76. 1759 р.— Справа про розшук гайдамаків на Запорожжі.— 45 [55] арк.

[«Переписка Коша с генералом Глебовым. № 181».
Так само. 9.VIII.1757—IV.1759 рр. № 37.— 10 арк.]

Генеральна військова канцелярія 1758 р. у відповідь на донесення Коша про те, що 12 осіб, захоплених відрядженою командою, за постановою Ради повішено, вимагала розшуків й карі іншим на підставі указів і «малоросійських прав». У 1759 р. повідомлено, що до Глухова з Січі відправлено 2 чоловік, вимагала остаточно знищити гайдамаків. Донесення бугоґардівського полковника про заворушення, що відбулися в команді на Гарді в зв'язку з ліквідацією гайдамацьких виступів. Наказ Коша про боротьбу з гайдамаками. Реєстр 10 гайдамаків, висланих до Глухова за грабунки на Кримському шляху й у Новій Сербії.

77. 1759—1761 рр.— Справа про боротьбу проти гайдамацького руху на території Нової Сербії.— 85 [74] арк.

[«Переписка Коша с генералом Глебовым. № 79».]

Наїзди запорожців на слободи. Розшук обвинувачуваних. Ордери гетьмана Кирила Розумовського 1760 р. із наказом ліквідувати гайдамацький рух. Інструкція Коша похідним полковникам Петрові Калнишевському та Павлові Головку. Листування з полковником Новослобідського поселенського полку Миколою Одобашем. Реєстр на викрадені коні. Допити гайдамаків у пушкарні.

Гайдамацький рух на Україні...— С. 264, 265, 277, 278 (ордер Київської губернської канцелярії про розшук гайдамаків; лист коменданта фортеці св. Єлизавети М. А. Муравйова про появу гайдамаків у володіннях Запорозької Січі).

78, 78а. 1759—1760 рр.— «Дѣло по секретам. Заведенное 1759 году. № 22».— 219 [89; 132] арк.

[«О секретах Коша Запорожского. № 27».
Так само. 4.I.1759—4.VII.1760 р. № 65.]

Таємні розвідки на території Криму і листування з ханом Крим-Гіреєм. Грамота Єлизавети Петрівни від 13 травня 1759 р. з донесенням російського резидента О. Обрезкова, в якому переказувалася чутка, нібито хан нахвалявся перед Портою приборкати Запорожжя. Вищі російські та крайові органи влади — генерал-аншеф П. І. Стрешньов, гетьман Кирило Розумовський, Генеральна військова канцелярія вимагали інформації щодо підготовки до війни з Туреччиною. Реєстр 1759 р. запорозьких козаків, придатних до військової служби. Інформація Коша, зібрана від подорожніх до Криму та інших осіб: Кузьменка, Біляєва, Швидкого, сотника Погрібного, російського довіреного в Бахчисарай Шестакова, донського козака Грекова, Буєра, Іоанна, Балка, Шії, донського козака Кутейникова, товмача Мурагова, розкольника-ченця Друшлака, товмача Н. Швидкого, Буржея, Мандра, інгульського полковника Лебединця, кантаржія Костя Крилівського та інших.

Листування кошового отамана Олека Григоровича Білицького з Крим-Гіреєм: 1759 р. хан просив не чинити шкоди ногайцям і повідомляв, що він наказав не шкодити запорожцям у Криму. Відповідно кошовий отаман пояснював хану Крим-Гірею, що ціну на сіль підвищено з причини зниження курсу кримських грошей. Кіш оголосив ціну на сіль.

[Є документи польською і татарсько-турецькою мовами.]

Скальковский А. История Новой Сечи...— Ч. 1.— С. 50—51 (підсумки реєстру 1759 р.). Ч. 2.— С. 217—230; *Его же.* Секретная переписка Коша...— С. 327—349 (інформація Василя Швидкого, Григорія Балка, Кутейникова).

79. 1759 р.— «Дѣло о бежавшихъ із Новомиргородского замку» *. 22 [7] арк.

Листування з Комісією в гайдамацьких справах у Новій Сербії. Ордеи Генеральної військової канцелярії, Київської губернської канцелярії та лист коменданта фортеці св. Єлизавети про розшук на Запорожжі 12 гайдамаків, які на чолі з Кирилом Письменним 1758 р. утекли з новомиргородської в'язниці. Реєстр гайдамаків. Комісія 1759 р. вимагала розшуку 16 гайдамаків з ватаги, що в наїзді на польську територію поблизу Умані була розбита і сховалася на Запорожжі, а також повернення речей, взятих у священика Буянської слободи під час наїзду на хутір капітана Коцари.

80. 1760—1763 рр.— Справа про торговельні зносини Війська Запорозького з польськими губернаторами на Правобережній Україні й листування з приводу з'їзду Комісії в справах прикордонних з Київським воєводством.— 104 [101] арк.

[«О торговых и дружеских сношениях с пограничными губернаторами. (Ярмарки в Умани). № 3».

Так само. 20.XI.1760—I.1763. № 78.]

Два листи до кошового отамана від уманського губернатора Заремби-Горжевського з оголошенням церемонії відкриття ярмарків в Уманському замку 1761 р. й табелем 12 ярмарків в Умані й торговельним статутом. Листи губернаторів: корсунського — Суходольського, канівського — Миколи Держловського, лисянського — Андрія Калиновського з приводу незначних прикордонних справ; торговицького коменданта Якова Квяткевича з запрошенням на уманські ярмарки. Відповіді Коша.

Листування з приводу з'їзду Комісії в справах прикордонних з Київським воєводством. Розшук на Запорожжі польського кріпака жителя Гостомельського повіту музики Омелька Коленди, який втік від свого пана на Січ. Свідчення гайдамаки Андрія Коркоматого. Розписка на продаж волів торговицьким козаком Волощуком. Лист регіментаря польських військ на Україні Франца Селезія Потоцького 1762 р. до кошового отамана Григорія Лантуха з подякою за ліквідацію гайдамацьких виступів. Відповідь Григорія Лантуха.

[Є документи польською мовою.]

Скальковский А. Наезды гайдамак на Западную Украину в XVIII в.— С. 43—44, 185—191 (лист Потоцького та оголошення церемонії відкриття ярмарків в Умані).

* Аркуш з діловодним заголовком не зберігся; дано за першим виданням опису.

81. 1760—1762 pp.— [«Дѣло о убійствѣ воровскою партыею ротмыстра конного Бахмутського полку. 1760 году. № 16»].— 114 [143] арк.

[«Об убиении гайдамаками ротмыстра Бахмутского конного полка Кохана близ Кальмиуса. № 56».

Так само. 7.VII.1760—VIII.1762. № 85.]

У 1760 р. 18 запорожців наїхали на заставу Бахмутського полку на р. Вовчій, вбили ротмістра Кохана, поранили козаків, забрали коні і зброю. Захоплено гайдамаку Павла Похила. Справу передано до Слов'яносербської комісії Фліверка, а згодом до Полтавського полкового суду. Реєстр обвинувачених у гайдамацтві запорожців. Допити обвинувачених і свідків.

[Див. також спр. 57.]

Гайдамацький рух на Україні...— С. 299—301 (промеморія Слов'яносербської канцелярії).

82. 1760—1765 pp.— Справа про пограбування гайдамаками сотника Омельницької сотні Миргородського полку Остроградського.— 126 [125] арк.

[«Об ограблении гайдамаками сотника омельницкого Остроградского. № 60».

Так само. 29.XII.1760—3.I.1765. № 86.]

У 1760 р. Остроградський прямував з своїми козаками до Нової Сербії. На заставі після переїзду Дніпра запорозькі гайдамаки захопили в нього коні та обоз. Одного гайдамаку згодом заарештував кодацький полковник Іван Горбоніс. У 1762 р. створено слідчу комісію з старшин із Гетьманщини — Данила Байрака й Луки Руденка — і запорозьких — Тихона Калницького й Матвія Сьомака. Реєстри пограбованого.

83. 1760—1765 pp.— [«Дѣло мышастовскихъ козаков Волька да Горкушы за воровство. 1760 году. № 78»; «Дѣло козака дяковскаго Петра Литвина о прычиненномъ въ Новомъ Мыргородѣ обиды. 1760 году. № 26»; «Дѣло о причиняемыхъ запорожскимъ козакамъ от новосербовъ в проездѣ по промисламъ, чрезъ землѣ сербскіе проезжающимъ, обидахъ. 1760 году. № 22»; «Дѣло, производившееся при Новосеченскомъ ретранжѣментѣ, о поворовавшихъ драгунами в козаковъ разныхъ вещахъ. 1760 году. № 61»; «Дѣло о присланномъ от полковника Головка з Романкова малороссійскаго козака Андрѣя Байраченка, на воровствѣ пойманному. Зъ 1760 году. № 5»; Дѣло о угматыхъ зъ Камянскаго ретренжамента лошадахъ. 1760 году. № 15; «Дѣло содержагося в войсковой пушкарнѣ по сумнителству пашпорта жителя мошенскаго Акима Зѣнкевича. 1761 году, № 37»; «Дѣло о убійствѣ в селѣ Камянскомъ жены тытарѣвскимъ Тимошемъ Попкою с товарищемъ. 1761 году. № 121»; «Дѣло вора съчеваго Покамѣста і его хаверовъ. 1761 году. № 85»; «Дѣло о причинении в Новомъ Миргородѣ запорожскимъ козакамъ в ярмонку от новосербцовъ обиды. 1761 году. № 40»; «Дѣло козака ивонѣвскаго Пѣдшійка с товарищи о приарестованіи Ивана Грузина и Юрія китагородскихъ. 1761 году, августа 24. № 102»; «Дѣло козака корсунскаго Мойсѣя Скапи з сотникомъ пушкароевскимъ. 1761 году заведено. № 41»; «Дѣло о разграбленіи дому вдовы слободы Бородаевки Анны Котихы. Заведено 1762 году. № 53»; «Дѣло об отправкы в Глуховъ воровъ Якова Чуприну, Савкы Буймыстра, Якова Литвиненка, Омелка Надѣрного і Семена Мякоту. 1764 году. № 103»; «Дѣло о присланныхъ с Калмуса ворахъ Гункы с товарищ[и]. Заведенное 1764 году. № 23»; «Дѣло по жалобамъ разныхъ полскихъ людей с последовавшихъ имъ при

сто[й]ках в Княжих и Вовчих буераковъ обидяхъ. 1765 году. № 75».— 289 [250] арк.

(Назва А. О. Скальковського *: «Переписка и ордеры по разным мелким предметам: об краже и розыске гайдамаков, воров, беглых дезертиров и проч.»)

Зшиток дрібних судових справ. [Крім того, у справі є й інші судові справи і документи, не анотовані у першому виданні опису:

Про обвинувачення Гната Палія у вбивстві військового стадника;

Про розшук і повернення миргородському жителю Антону Письменному волів, викрадених у запорозькому степу. 1760 р.

Наказ Коша про взяття свідчень у старожилів для опису кордонів з Новослобідським полком, про знесення слобід і хуторів, поселених на запорозьких землях. 20 серпня 1760 р.

Лист військового судді Федора Сохацького кошовому отаману про розшук в Бугогардівській паланці винних у викраденні коней у яничар під м. Очаковом. 7 вересня 1760 р.; про розшук гайдамаків, які грабували чумаків по дорозі в Крим. 21 вересня 1760 р.

Листи резиденту і головному перекладачу при російському посольстві в м. Константинополі з подякою за посередництво і позику грошей.

Лист архімандрита Києво-Межигірського монастиря Никанора до кошового отамана про заміну начальника Самарського монастиря; про присилання грошей для оплати золотарю за виготовлення шат з срібла для ікони св. Миколи. 28 і 29 серпня 1761 р.]

Рябінін-Скляревський О. Запорозькі бунти Дунайців 1771—1774 рр, і початок Задунайського Коша // Наук. зб. УАН.— 1927.— С. 79—83 (біографічні відомості про П. Литвина та М. Скапу).

84. 1760—1762 рр.— «Партикулярние от гетмана і протчих малоросейских старшинъ о пропуски в Крѣмъ возовъ и о протчемъ. Письма 1760 года, 1761 і 762 ** годов избрано і заведено. № 140».— 217 [220] арк.

[«Партикулярная переписка Коша о пропуске в Крым соли, покупке для гетмана и малороссийских старшин разных товаров, бакалеи и пр. № 26».

Так само. 20.VI.1760—11.VI.1761. № 80.—205 арк.]

Приватні листи з приводу ввозу з Криму солі, бакалії, подарунків Коша та дрібних послуг: від гетьмана Кирила Розумовського, генеральних старшин Василя Гудовича, Андрія Безбородька, Павла Ломиковського, Іллі Журмана, лубенського полковника Івана Кулябка, листи з Петербурга від урядовця Романа Струтинського, Кирила Тарловського, відрядженого писаря Івана Чугуївця. Листи з Києва від межигірського архімандрита Феодорита. Листи з Української лінії від генерал-аншефа П. І. Стрешньова, командира корпусу ландміліції П. А. Девієра. Лист Андрія Безбородька з приводу намірів кошового отамана Григорія Лантуха відмовитися на новий рік від обрання отаманом.

[Частина справи про звільнення родичів кошового отамана Григорія Лантуха від військових і загальнонародних повинностей. Біографічні відомості про Григорія Лантуха. 8 липня 1761 — 31 березня 1762 рр.]

Гісцова Л. З. До портрета Петра Калнишевського // Архіви України.— 1991.— № 3.— С. 52—58 (листи Петра Калнишевського).

* Заголовки, складені в Одеському історичному архіві (№ 193) і в Одеському крайовому історичному архіві (4.VI. 1759.— 1775. № 70.— 287 арк.), тотожні заголовку А. О. Скальковського.

** В оригіналі закреслено.

85. 1760—1762 рр.— «Дѣло одправленных на Москву за всемилостивѣйшимъ жалованем полковники с товариствомъ. 1760 году, мая 13 д. № 73».— 190 [180] арк.

[«О посылке депутатий за всемилостивейшим жалованьем полковников Григория Абазу в 1760 году и Григория Корсунского в 1761 году. № 47».

Так само. 3.IV.1760—13.V.1762 рр. № 83.]

Депутація 1760 р. у складі старшин Григорія Абази, Нестора Гаврилова й Андрія Ляха.

Депутація 1761 р. у складі старшин Григорія Корсунського, Михайла Уса та Василя Пишмича. Листування з приводу відрядження депутатій. Листи до вельмож і реєстри подарунків. Розрахунок жалування за куреннями. Листи 1760 р. депутатів до Коша: Григорія Абази, Андрія Ляха й Нестора Гаврилова, отамана Тарана. Грамота Єлизавети Петрівни від 31 липня 1760 р. на жалування.

Эварницкий Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 171—174 (лист до віце-канцлера Р. Л. Воронцова 1760 р. та указ про видачу жалування).

86. 1760—1761 рр.— «Дѣло о разглашенной между простонародством в Сѣчѣ появившейся опасности. 1760 году. № 15».— 282 [283] арк.

[«Об опасениях на счет чумы, открывшейся в Сечи Запорожской. Часть. № 49».

Так само. 27.IX.1760—10.IV.1761. № 84.]

27 вересня 1760 р. виявлено випадок захворювання на чуму на січовому базарі, через що Кіш припинив торгівлю. Листування з приводу карантинних заходів, зокрема в січовій школі; відрядження до Січі лікаря Христофора Фігнера, згодом — лікаря Лімана. Протокол базарних отаманів — шинкарського Петра Остроуха, крамарського Ониська Шульги та різницького Гаврила Полтавського, — з свідченнями, що хвороба припинилася. Кіш 8 січня 1761 р. вимагав скасувати карантинні обмеження на Лінії, 28 квітня та 17 травня генерал-аншеф П. І. Стрешньов скасував карантин.

Тищенко М. Нариси історії торгівлі Лівобережної України з Кримом у XVIII ст. // Історико-географічний збірник.— Т. 2.— К., 1928.— С. 132—133 (донесення Коша про чуму та протоколи базарних отаманів); *Гисцова Л. З.* З архіву Коша Нової Запорозької Січі // Архіви України.— 1990.— № 6.— С. 67—70 (рапорт Коша про вивезення учнів січової школи на один з островів Великого Лугу в зв'язку з загрозою епідемії чуми).

87. 1759—1760 рр.— «Дѣло с крымскими и едичкулскими татарами. 1760 году. № 25».— 182 [174] арк.

[«О решении взаимных споров и претензий Войска Запорожского, едичкульских ногайцев и татар крымских. Часть. № 11».

Так само 2.I.— 30.I.1760. № 79.]

Листування кошового отамана Олексія Білицького з ханом Крим-Гіреєм, едичкульським Мурза-агою й перекопським каймаканом з приводу взаємних претензій. Скарга очаківського Махмет-паші на запорожців, які оселилися в Очаківському степу й напали тут на хутори. Ордер Кирила Розумовського з копією грамоти Єлизавети Петрівни від 24 травня 1760 р., де наказувалося утримати запорожців від свавілля, примусити

їх повернути пограбоване в Криму й Новій Сербії майно. Листування з приводу скарг і грамоти.

[Свідчення грузина Петра Аллаберди з Тифліса, викупленого Кошем у татарина.

Лист значкового товариша Івана Кирилова з Кременчука до Івана Афтанасійовича про відшкодування вартості вкраденого на Січі коня, який був під наглядом козака Мінського куреня. 19 березня 1759 р. Розписки в одержанні 25 крб. за коня. 1 травня 1759 р.]

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 265, 266 (реєстр від 20 квітня 1760 р. захопленого татарами у запорожців майна).

88. 1760 р.— «По секретной экспедиции».— 37 [39] арк.

[«Разные секретные распоряжения и донесения на имя кошевого атамана. № 204».

Так само. III—IV. 1760. № 94.]—

Тасмне листування за першу половину 1760 р. Грамота Єлизавети Петрівни на ім'я гетьмана Кирила Розумовського і Війська Запорозького від 14 жовтня 1759 р. з наказом Військовій Запорозькому не викликати скарг з боку Криму (копія). Російський уряд застерігав Військо Запорозьке, оскільки Крим погрожував війною. Гетьман Кирило Розумовський, генерал-аншеф П. І. Стрешньов вимагали інформації про становище в Криму. Водночас Хаджі-Гірей, який перебував в еміграції в Польщі, намагався викликати повстання ногайських орд проти Крим-Гірея. Інформація грека купця Анастасія, товмача Колча, Кіндрата Щітка, підпрапорного Зерваницького, значкового товариша Івана Ніжинця. Резидент Обрзсков через Київську губернську канцелярію застерігав Військо Запорозьке щодо небезпеки з боку Крим-Гірея.

Повідомлення новослобідського сотника Пилипа Устимовича про подорож у Волощину і Буджак; закордонного кореспондента про стан у Каушанах і у Волощині; новослобідського полковника Одобаша про подорож до Польщі.

У зв'язку з виступом Хаджі-Гірея бугогардівський полковник Корній Шустовал доносив у Кіш, що декілька сот татар переправилося на правий бік Бугу. Крим-Гірей у листі до Корнія Шустовала просив не приймати на Запорожжі Хаджі-Гірея з його мурзами.

[Лист Коша до едичкульських мурз про захист козака Пластунівського куреня Лук'яна Білого з товаришами, які вирушили на риболовлю на р. Рогачик. 9 квітня 1760 р.

Є документи татарсько-турецькою мовою.]

89. 1760 р.— «По секретам. Заведенное 1760 году».— 67 [66] арк.

[«По секретам Войска Запорожского. № 37».

Так само. 17.XII.1760—9.I.1761. № 81.]

Тасмні розвідування на території Криму. За другу половину 1760 р. інформацію щодо стану в Криму подали: Кіндрат Чорний та Юхим Кобилка, Іван Чугуївець, старшина Петро Наливайко, лохвицький грек Дмитро Марков, полтавський купець Йосип Павленко, старшина Іван Батуринський, який їздив у Кафу з листом кошового отамана до хана. Наказ Коша від 20 грудня 1760 р. паланковій старшині з відомостями Мухтара-аги в комісії прикордонних справ про загрозу війни. Листування з гетьманом. Генеральною військовою канцелярією з приводу інформацій.

90. 1760 р.— **Справа про утворення і діяльність комісії в справах прикордонних стосунків Війська Запорозького з Кримом.**— 269 [270] арк.

[«Третья комиссия с татарами для решения взаимных претензий и неудовольствий. № 74».

Так само. 1.VII.— 25.IX.1760. № 87.]

На підставі грамоти Єлизавети Петрівни від 19 червня, за згодою кошового отамана з ханом Крим-Гіреєм, зібрано комісію на р. Білозірці. Листування з приводу призначення депутатів: від гетьмана — гадяцького полкового обозного Івана Родзянка, від генерал-аншефа П. І. Стрешньова — полковника Юнгера, від запорожців — депутатів Григорія Федоровича Лантуха та Івана Чугуївця. Реєстр запорозьких претензій за 1754—1760 рр. Копія договірної листа 1754 р.

91. 1760—1761 рр. — **«По секретной экспедиции».**— 135 [145] арк.

[«О пограничных сношениях с крымскими и ногайскими татарами. № 39».

Так само. 15.XII.1760—4.XII.1761. № 82.]

Матеріали про таємні розвідки і стосунки з Кримом за 1761 р. Інформація з російських джерел щодо Криму за 1761 р. підкреслювала загрозу війни з його боку.

Київська губернська канцелярія передала інформацію російського резидента Обрезкова про переселення Єдичкульської орди. Листування з Кошем про те, яку територію займали ногайські орди з 1711 р. Кіш подав свідчення Андрія Вербицького, що до 1718 р. ногайців на Дніпрі не було, в часи Олешківської Січі ногайські чабани заходили на Буг тільки тимчасово, а 1740 р. Єдичкульська орда кочувала за Бугом.

Інформація самого Коша, навпаки, свідчила, що загрози від Криму тоді не існувало: хан Крим-Гірей наказав татарам не чинити запорожцям шкоди, приятельськи листувався з Кошем і вся воєнна підготовка Криму спрямовувалася проти черкес. Відомості, зібрані бугогардівським полковником Опанасом Товмачем і старшиною Самійлом Недзельським, які їздили з листами до Крим-Гірея. Хан Крим-Гірей листом від 16 лютого заневиляв у приятельських стосунках.

Артемій Кумпан у донесенні про результати подорожі до Криму повідомляв, що хан згодився удовільнити претензію Івана Ніжинця і не стягати на Перекопській башті більшого, ніж дотепер, мита, одночасно Артемій Кумпан повідомляв про війну з черкесами, чому в Кафі, внутрішні справи Криму й стосунки з Портою. Донесення бугогардівського полковника Корнія Шустовала від 29 серпня підтверджувало, що на Тилігулі справді був загін татар, що мав стежити тільки за гайдамаками, а запорожцям кривд не чинив.

Зварницький Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 169—170, 175—176 (грамоти від 12 лютого та 29 жовтня 1761 р.).

92. 1760—1762 рр.— **«Дѣло о бѣглыхъ разнихъ велькороссійскихъ людяхъ. Публѣкаціи 1760 году. № 13».**— 41 [65] арк. [«Дѣло о прѣшедшихъ с Тору в Запорожскую Сѣчь Кирилу Кривцову с товарищы. 1760 году. № 15»; «Дѣло жителя новоселицкаго Якова Легкоступа за повороваше вино, денги і за забратое в него Сербином сѣно. 1760 год. № 74».

[«О преследовании в Запорожских местах беглых военнослужителей. № 168».

Так само. 13.XII.1760—14.X.1774. № 90.— 131 арк.]

Розшук дезертирів і кріпаків з Росії на Запорозжжі. Листування з приводу розшуку.

[Справа про затримання Костя Долецького, служителя кодацького полкового старшини Григорія Полтавця, обвинуваченого у крадіжках. 2 лютого — 11 березня 1761 р.]

93. 1760—1764 рр.— Справа про утворення і діяльність комісії для опису запорозьких земель.— 64 арк.

[«Об учреждении комиссии для обмежевания запорожских земель. № 92».

Так само. 9.VI.1760—18.IV.1764. № 88.]

З'їзди депутатів у 1760 та 1762 рр. З'їзд 1760 р. за участю геодезиста І. І. Ісленьова. Того ж року Кіш скаржився на перешкоди, які чинив комендант фортеці св. Єлизавети М. А. Муравйов, й захоплення земель Новою Сербією. Указ Сенату від 7 січня 1762 р., за яким досягнуто тимчасового status quo на кордоні.

З'їзд 1762 р. Листування з приводу організації й призначення депутатів: від Гетьманщини — полтавського полкового осавула Козельського і сотника Штепу, від новослобідських поселень — сотників Пилипа Устимовича та Юрія Костянтинова, від Запорозжжя — судді Павла Кириловича Козелецького, осавула Петра Калнишевського і писаря Артема Кумпана.

[Див. також спр. 33.]

94. 1759—1760 рр.— «Дѣло, присланное з Миргородского полку, о ворахъ Санжаку и Розверѣ. № 22».— 74 [73] арк.

[«Дело о краже казаками Гав[риилом] Санжаком и др. разных вещей по реке Чертомлык у порога Тарага [?]. № 91».

Так само. 12.I.— 25.V.1760. № 91.]

Крадіжка в козака Андрія Тарана в зимівнику на р. Чортомлику. Справа виникла з допиту злочинця в Миргородському полковому суді. Слідство й листування з Кошем.

[Є документи за 1759 р.]

95. 1760—1761 рр.— Справа про пограбування жителями Новоселиці Самарської паланки Андрієм Дьогтярем, Федором Тараном та ін. селітряного заводика, який належав жителю м. Опішні Гадяцького полку Якову Тимченку.— 33 [26] арк.

[«О поймке в полку трех разбойников: Тимоша Лисаченко, Федора Тарана и Никиты Ковтуненко. № 202».

Так само. 12.XII.1760—13.IX.1761. № 92.]

Розшук злочинців і слідство паланки. Реєстр пограбованого.

96. 1760—1768 рр.— «Дѣло о висилки в Судъ генералній Андрея Товстика; отписанно по его отвѣту о грунтахъ; тут же дѣло по иску в Кошѣ свойственнаго его, бунчужоваго товариша Яновскаго, по смерти его Товстика, о грунтах и о позосталомъ имуществѣ. 1768 году, июня 3 дня. № 12».— 33 [35] арк.

[Так само. № 203.

Так само. 30.IV.1760—8.X.1768. № 93.]

Справа про спадщину. Писаря Кодацького перевозу Андрія Товстика викликано до Генерального суду в справі спадщини — ґрунту у Лохвиці. Андрій Товстик передав право на свою частину ґрунту родичеві,

військовому товаришеві Максиму Яновському. 1768 р. Андрій Товстик помер і Максим Яновський відмовився від своєї частки з його спадщини на Січі на користь Андрієвого брата — Єлисея, товариша Коренівського куреня.

[Документів за 1761, 1762, 1765—1768 рр. немає.]

97. 1760—1762 рр.— Справа про прикордонні стосунки з Кримом і очаківським пашею після комісії 1760 р.— 307 [318] арк.

[«О сношениях с крымскими и с ногайскими татарами. № 167».
Так само. 11.IV.1760—23.XI.1770. № 89.]

Мирні стосунки з Кримом після комісії 1760 р. Листування з ханом Крим-Гіреєм, єдичкульським, єдисанським і перекопським каймаканами у справах взаємних прикордонних претензій за 1760—1762 рр., що виникли внаслідок пересування Єдичкульської орди з правого на лівий бік Дніпра. Листування з паланками з приводу цих претензій, оскільки запорожці здавна користувалися ловами на обох берегах Дніпра, плавнями й сіножатями. Інші претензії виникли через підвищення мита в Криму й удовільнення за взаємні грабунки й кривди. Журнал старшини, який іздив з листом до хана.

Листування з Київською губернською канцелярією, що виникло у зв'язку з потою Крим-Гірея, якою передбачалися безпосередні зносини Коша з Кримом у справах запорозьких купців, а щодо російських — то між Кримом і російською владою.

Листування з очаківським пашею, яке виникло з приводу старих запорозьких осель в Очаківському степу.

[Є. документи татарсько-турецькою мовою.]

Гіццова Л. З., Демченко Л. Я. Сусідів не вибирають // Архіви України.— 1991.— № 2.— с. 71—77 (лист і рапорт Коша про стосунки з татарами).

98. 1760—1763 рр.— «Дѣло по жалобамъ пушкаровским за землѣ и прочее. 1760 и 1761 годовъ. №34».— 228 [230] арк.

[«По жалобе жителей слободки Пушкаровка о захвате запорожских разных куреней козаками их земель, грабеж сена и проч. и притом нанесение побоев. № 205».

Так само. 11.VII.1760—16.V.1763. № 95].

Взаємні претензії слободи Пушкарівки і Війська Запорозького. Протягом 1760 р. Кіш і комендант фортеці св. Єлисавети взаємно скаржилися, з одного боку, на спроби жителів слободи користуватися запорозькими дачами, байраками, сіножатями, з другого — на кривди слобожанам від запорожців, які осіли зимівниками по Самоткані. Накази Коша паланкам — не дозволяти слобожанам користуватися запорозькими дачами.

У 1761 р. стосунки загострилися: капітан Головін із командою з Пушкарівки заарештував на об'їзді кодацького полковника Олексія Матвійовича. Кіш на підставі постанови Ради від 2 січня 1762 р. призначив нового полковника Петра Піскуна і наказав йому обмежити в'їзд слобожан у запорозькі дачі.

Бугогартівський полковник Корній Шустовал заборонив жителям Пушкарівки полювати на лисиць на Гарді. Петро Піскун здійснив наїзд на Пушкарівку. Кіш доручив військовому довишеві Якову Соколовському об'їхати кордон по Самоткані, а кодацькому полковнику Іванові Кулику дав інструкцію про догляд на кордоні. 1763 р. отаман Корсунського куреня Мусій Скапа на зимівнику заарештував двох жителів Пушкарів-

ки. Листування Коша з гетьманом Кирилом Розумовським з приводу цих подій.

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно было і напредки чем користоватись» // *Архіви України.*— 1991.— № 5/6.— С. 75—84 (рапорти паланкових полковників про захист лісів від вищнення).

99. 1760—1763 рр.— Справа про діяльність слідчої комісії у гайдамацьких справах: з приводу наїзду гайдамаків на заставу на броді через Синюху на польському кордоні та наїзду на слободу Тошлик.— 122 [199] арк. [«Дѣло командыра сербского Ивана Хорвата зятя его капитана Собецкого о сворованных в хуторе его якобы здешними гайдамаками ложадах. Заведенное 1762 году. № 52».

[«Об убийстве и ограблении гайдамаками поручика фон Боэ и двух драгун, о спалении слободы Тапшыка и ограблении священника и проч. № 206».

Так само. 27.IV.1760—26.VI.1763. № 96.]

У 1760 р. гайдамаки з р. Бугу під час наїзду на заставу біля броду через Синюху вбили поручика й двох драгунів, захопили порох, олово й зброю. Гетьман Кирило Розумовський призначив слідчу комісію. Листування з приводу розшуку гайдамаків.

Сотня гайдамаків спалила слободу Тапшлик. Гайдамаки захопили коні з табуна слободи Аржанка. Згідно з ордером Кирила Розумовського цю справу передано на розгляд комісії з наказом покарати винних на горло.

Комісія 1763 р. Миргородський осавул Данило Байрак вимагав припровадити на слідство з пушкарні гайдамаку Копицю. Викрадення коней у новосербського капітана Собецького.

[Про незаконне стягнення мита та ін. зборів компанійськими лівобережними козацькими і російськими командами, які несли сторожову службу (стойку) в Княжих байраках, Кисличоватій балці та в ін. місцях, з купців, чумаків, запорожців, про образи та побиття; про виведення російських караулів з запорозьких територій. 1764 р.

Про заходи щодо безпеки населення зимівників і слобід при поверненні Другої російської армії з Криму і будівництво мостів і гатей через ріки для переходу армії. 1771 р.

Наказ Коша самарському і кодацькому полковникам про стягнення з городових козаків і військових посполитих збору на утримання депутації до Петербурга для одержання грамоти на вольності Війська Запорозького відповідно до рішення Ради. 16 березня 1758 р.

Див. також спр. 63.]

Гайдамацький рух на Україні...— С. 306, 319, 320 (ордери Київської губернської канцелярії та київського генерал-губернатора І. Ф. Глебова про розшук і знищення гайдамаків, які перехувалися на Запорозжі).

100. 1760—1775 рр.— Справа про виділення сіножатей для російських і козацьких команд в дачах Війська Запорозького.— 278 [300] арк.

[«Рапорты, донесения и разная переписка на имя кошевого атамана о лошадях, фураже и пр., а равно и разная другая переписка. № 208».

Так само. 3.VII.1760—1.V.1775. № 98.]

Кіш на прохання російських і козацьких військових частин наказав виділити сіножаті в дачах Війська Запорозького. В 1760 р. сіножаті відводила комісія. У 1761 р. Кіш наказав повернути сіножаті, що їх визначила комісія в 1759 р. З 1767 р. Кіш наполовину зменшив ділянки і до 1773 р. точилися суперечки, які загострилися з початком війни в 1769 р. Самарський городовий громадський отаман Яків Гумен у 1773 р. скаржився на захоплення цими командами самарських громадських сіножатей.

[Див. також спр. 16.]

101. 1761—1764 рр.— [«Дѣло о присилаемыхъ на Никитинску заставу переводчиках, 1761 году заведенное. № 13»].— 37 [39] арк.

[«О назначении одного переводчика на место другого на Никитину заставу в Сечи для дачи билетов лицам, едущим в Крым. № 213». Так само. 16.IV.1761—15.XII.1764. № 108.]

Листування Коша з Київською губернською канцелярією і генералом П. І. Стрешньовим з приводу призначення товмачів, згідно з угодою з татарами в Комісії 1754 р., для видання закордонних паспортів (віз).

Призначення: у 1761 р. Костя Юр'єва замість В. Муратова, 1762 р. Василя Рубана, 1764 р. козака Андрія Дмитрієва (Канторжей) замість Федора Семенова.

102. 1761—1762 рр.— Донесення Новослобідського полку в справах гайдамацьких.— 40 [39] арк. [«Дѣло о порѣзанныхъ под шанцемъ архангелогородскимъ. куреня Пашкѣвского козака Леска Великого зъ двома человѣки. 1761 году. № 3»].]

Листування Коша з полком почалося 1761 р. з приводу вбивства й пограбування на території Нової Сербії запорозького козака Леська Великого, який 1760 р. їхав з крамом з м. Острога до Новомиргорода.

1762 р. на хуторі поблизу слободи Новоархангельської було вкрадено коні.

103. 1761—1762, 1773 рр.— «Дѣло зъ сотникомъ Черныченком за устронне на реки Бугу пары. С 1762 году, мая з 3. № 36».— 102 [103] арк.

[«О жалобах Коша Запорожского на новослободского сотника Черныченка за самовольный лов рыбы на р. Буге в пользу свою или комендантов крепости св. Елисаветы; о порубке лесков, буераков и пр. № 135».

Так само. 3.V.1761—16.IV.1762. № 101.]

Суперечки з слобожанами та заходи Війська Запорозького щодо витіснення з Запорожжя російських і лівобережних козацьких команд, присланих для охорони кордону.

З наказу Коша запорозька гардівська команда розкидала гард орлянського сотника Черниченка на Бузі, а 27 возів риби взяла собі. Виникли скарги й листування з комендантом фортеці св. Єлисавети і гетьманом. У донесеннях гетьманові Кіш перелічив усі шкоди, що їх чинили в запорозьких дачах російські й козацькі команди з Гетьманщини і просив вивести ці команди, а охорону кордону доручити Війську Запорозькому. Кіш скаржився на затримання купецьких караванів, що йшли через млин «проти Орла» з Запорожжя до Туреччини, а також на новослобідського осавула Богаєвського, який затримав запорозькі отари за Буг-рікою. Кошовий отаман Григорій Лантух у листі до генерального писаря

Андрія Безбородька просив підтримати запорозькі скарги. З свого боку комендант фортеці св. Єлизавети М. А. Муравйов подав екстракт претензій слобожан і обвинувачував запорожців у гайдамацтві. Для розв'язання претензій гетьман Кирило Розумовський і М. А. Муравйов апелювали до Сенату.

[У справі є документи за 1773 р. Див. також спр. 99, арк. 139—165.]

104. 1761—1773 рр.— Справа про захоплення гайдамаками на хуторі протопопа Таборинського шанця Симеона коней, грошей і речей.— 100 [109] арк.

[«Об ограблении гайдамаками имущества у наместника Таборинского шанца (в Новой Сербии) Семена Яковлева. № 209».

Так само. 4.V.1761—8.X.1762. № 104.]

Гайдамацький ватажок Максим Дурний з товаришами чинив наїзди на хутір протопопа в 1757 і 1759 рр., а 1761 р. товариш Канівського куреня Денис Кравець був заарештований в шанці, оскільки його коня визнано за протопопового. Кіш звернувся до генерал-аншефа П. І. Стрешньова, той наказав звільнити Дениса Кравця, й слідство продовжував Кіш. Реєстри пограбованого. Протоколи допитів обвинувачених і свідків.

[Про припинення видання паспортів для виїзду на Лівобережну Україну і до Польщі для укомплектування похідних команд: про надсилання 1500 козаків до Шингарійського ретраншементу. Список козаків на посту в Кам'янці, призначених для обслуговування пошти, 1773 р.]

105. 1761—1763 рр.— «Регістеръ зрабованихъ арендарей волости Смѣланской, списанный в Смѣлой 1761 году.— 98 [93] арк. [«Дѣло ватага канѣвского Гривы о розбитѣ Смѣлой. З 1761 году».]

[«О наезде гайдамак на м. Смелу и др. № 172».

Так само. 8.IV.1761—25.VIII.1763. № 103.]

25 листопада 1759 р. 200 гайдамаків наїздом з Нової Сербії захопили місто Смілу. 19 грудня 1760 р. 300 гайдамаків знову наїхали на Смілу і взяли замок князів Любомирських, захопили комори з крамом і склепи замкового господарства, полонили шляхтичів й купців.

Польський смілянський комісар Юрій Добржанський і власник м. Сміли Станіслав Любомирський просили кошового отамана допомогти розшукати захоплене майно і подали реєстри. Комісія вимагала вислати обвинувачених запорожців — ватажків Грицька Уса, Ничипора Козиря й Гаврила Кирцу з кількома десятками спільників. Кіш спростував участь запорожців, вважав гайдамаків за «гультяїв» і наполягав надіслати в Комісію своїх депутатів з претензіями до поляків. Слідство Петра Калнишевського, навпаки, виявило запорожців — учасників наїздів. Було складено реєстри гайдамаків, розшукано частину майна в с. Вербовому в бугогардівській церкві.

Документи поділяються на 3 групи: 1) листування Коша з Юрієм Добржанським і Станіславом Любомирським; 2) листування з Київською губернською канцелярією, генерал-аншефом П. І. Стрешньовим і Комісією в справах прикордонних з Брацлавським воеводством; 3) матеріали слідства військового судді Петра Калнишевського.

[Див. також спр. 43.]

Гайдамацький рух на Україні...— С. 307—309, 310, 311 (ордер Київської губернської канцелярії з дозволом пропустити в Січ польських

представників для розшуку гайдамаків; ордер генерал-аншефа П. І. Стрешньова про відправлення справ про напад гайдамаків на м. Смілу у Брацлавську прикордонну комісію).

106. 1761—1765 рр.— Справа про крадіжку коней в кодацького городового отамана Бардадима.— 71 [54] арк.

[«Доношення Кременчугской сотенной канцелярии в Кош Войска Низового Запорожского о ворованных и опознанных у воров лошадях. № 209».

Так само. 10.VI.1761—27.IV.1765. № 105.]

Матеріали про розшук і допити обвинувачених.

107. 1761—1762 рр.— «Дѣло о сводѣ командъ, разставленныхъ ставками по запорожскимъ дачамъ по указу сенатскому, въ 1762 году, генваря 29 состоявшомуся. Зъ 1761 году заведено. № 15».— 27 [29] арк.

[«По жалобам козаков о разного рода грабежах и разбоях. № 212». Так само. 23.VII.1761—6.X.1770. № 107 — 62 арк.]

Суперечки з командою лівобережних козаків на Гарді. Реєстр запорозьких претензій до команди. Донесення Кодацької паланки зі скаргою отамана с. Романкова на втручання козацької команди в їхні добра. Скарги Коша гетьманові. Накази Коша до паланки.

[Документів за 1762 р. немає. Див. також спр. 103.]

108. 1761—1763 рр.— Справа про арешт майна запорожця Корнія Бойка сотником слободи Мурзинка Диком.— 73 [74] арк.

[«По жалобе содержащегося под арестом вора Корнея Бойка о грабеже его имущества разными лицами под предлогом покупки. № 215».

Так само. 19.XI.1761—31.V.1763.— № 110.]

На ярмарок до сл. Мурзинки Корній Бойко пригнав 250 голів худоби. Син Дика і підпрапорний Петрик купували волів, але коли вони визнали воли за крадені, сам сотник заарештував віз Корнія Бойка, гроші й речі. Кіш вимагав виплати відшкодування. Київський генерал-губернатор І. Ф. Глебов наказав вирішити конфлікт у присутності запорозьких депутатів. Інструкція Коша депутатам і донесення депутатів-старшин Самійла Недзельського і Кирила Качановського.

109. 1761—1762 рр.— [«Дѣло об отправки в Глуховъ колодников Перехриста, Третьяченка, Плахи, Латуна, Артюха, Чортизнакого, Бовтюха, Пѣвня, Великого, Кривохатченка. 761. № 95»; «Дѣло о отправки в Елисаветъ воров Мартина Зеленського, Стефаненка, Федора Кабанця и Чабана. 1761 году. № 37» *; «Дѣло жителей новосанжаровских Тишка Бѣлого и Назара Григора за поворование въ ныхъ новосеченского полку драгунном Сафономъ Макаевим разныхъ вещей. 1762 году. № 31»; «Дѣло о поворованных в жители самарчицкого Василя Лозового лошадях. Зачалос августа въ 6 д. 1761 году. № 2»; «Допросы бѣжавших о пушкарни воров Ивана [...] Головатого и Никиты Лысого. 1761 году. № [90]; «Дѣло маіора Какурина за послѣдовавшее ему от козака ирклѣвского Плохого брань и безчестие. 1761 году. № 23»].— 81 [203] арк.

[«Репорты, жалобы и прошения в Кош Войска Низового Запорожского о краже лошадей, имущества и денег; здесь же акты дознаний

* Див. також справу № 118.

и показаний по вышеуказанным делам. № 214». Так само. 24.VIII.1761—30.XII.1762. № 109.]

Свідчення, листування з приводу дрібних судових справ.

110. 1761—1762 рр.— «Дѣло о чинимом козаком шкуриньским Омелькомъ з женою Рѣзничкою блудодѣяніи. 1762 году».— 8 [6] арк.

[«Дело о чинимом казаком шкуринским Омельком з женою Резничного блудовищей. № 211». Так само. 4.XII.1761—1762. № 106.]

Позов козака Василя Дорошенка. Побутова справа.

111. 1761—1762 рр.— Справа про перепис зайд з Гетьманщини і посполитих у поселеннях Запорожжя, про повернення Самарському Миколаївському монастирю підданих з с. Чернечого, записаних у козаки, про надання грошей та ін. Києво-Межигірському монастирю.— 22 [25] арк.

[«О Николаевском самарском монастыре. № 105». Так само. 15.X.1761—23.I.1762. № 100.]

Листування з межигірським архімандритом з приводу переходу 19 посполитих Самарського монастиря села Чернечого в козаки, від чого зменшилися прибутки монастиря. Кодацька паланка доносила у Кіш, що через виїзд частини козаків і посполитих з сіл Романкова та Кам'янського у Гетьманщину податки зменшилися і норма податків, що їх ухвалила Рада Війська Запорозького, не може бути виконана. Статистика по Новому Кодаку, Романкову й Кам'янському за 1761 р. Інструкція Коша комісії в складі курінних отаманів: дерев'янківського — Миколи Косапа, левушківського — Якова Качалова і дядьківського — Гаврила Шарого.

Донесення комісії до Коша.

[Звіт намісника Самарського монастиря кошовому отаману про витрати на матеріали для виготовлення окладу для Євангелія. 1761 р. Прохання архімандрита Києво-Межигірського монастиря до кошового отамана про грошову допомогу на придбання одягу для його шпитального старости. 1761 р.

Див. також спр. 16, 51.]

Скальковский А. К истории Запорожья. Внутренние распоряжки // Киевская старина.— Т. 12.— С. 535—537 (інструкція 1762 р.).

112. 1761—1762 рр.— Листування Коша з паланками, Кодацькою намісницею, сільськими громадами, Київським митрополитом та ін. в церковних справах.— 56 [57] арк.

[«О церковных делах в Запорожском Войске. № 165». Так само. 22.XII.1761—21.IX.1762. № 102.]

Матеріали про обрання ігуменів парафій у селах Кам'янка, Бригадирівка, Романкове, Кам'янське, Новий і Старий Кодак та ін. Усунення з парафії. Акти обрання від громад. Листування з київським митрополитом з приводу видання грамот обраним.

113. 1761—1762 рр.— Справа про призначення лікаря Христофора Фігнера до Війська Запорозького.— 23 [25] арк.

[«О назначении в Запорожскую Сечь лекаря Фигнера. № 216». Так само. 1.VIII.1761—22.VII.1762. № 111.]

Фігнер лікував запорожців під час чуми. В 1761 р. Кіш просив гетьмана залишити Фігнера постійно при Війську Запорозькому і 1762 р. грамотою Петра III дозволено Війську Запорозькому скласти угоду з Фігнером як з чужоземцем.

114. 1761—1762 рр.— [«Дѣло Пандурского пехотного полку адъютанта Стефана Бутовского за поворованные въ него злодѣями лошади зъ шанца Павлищевого. Августа зъ 12 д. 1761 году. № 30»].— 35 [36] арк.

[«О краже гайдамаками у адъютанта Пандурского полка лошадей. № 217».

Так само. 26.VII.1761—1.VI. 1762. № 112.]

Матеріали слідства Коша. Удовільнення за пограбоване.

115. 1761—1762 рр.— «Дѣло о отправки Івана Афанасьевича в Санктъ-Пѣтербургъ. 1761 года. № 12».— 169 [146] арк.

[«Переписка по разного рода предметам: о прибавке жалованья запорожцам, об освобождении их от пошлин и о снабжении Сечи орудиями. № 218».

Так само. 11.I.1761—5.III.1762. № 113.]

Депутація до Двору на чолі з писарем Війська Запорозького Іваном Чугуївцем з дорученням клопотатися за землі. В 1761 р. Рада склала нову петицію, в якій просила: 1) збільшити жалування до 500 чвертей хліба, зважаючи на компут Війська Запорозького з 40 000 чол.; 2) звільнити від мита і 3) повернути запорозькі землі, розміщені перед «Глебовською лісією, що їх захопили слобожани.

Листи до вельмож з подарунками за реєстром: до Олексія Розумовського («жаловать Украину Низовую Запорожскую»), гетьмана Кирила Розумовського з біографічними відомостями про Івана Чугуївця, до канцлера Р. Л. Воронцова, Петра й Микити Паніних, Василя Гудовича, Андрія Безбородька та ін.

Листи Івана Чугуївця 1761 р. Листи Коша до Івана Чугуївця (без дат). Грамота Петра III від 8 лютого 1762 р. про призначення Івана Чугуївця постійним комісаром до Комісії в справах прикордонних Війська Запорозького з Кримом.

[Про перенесення Січі на нове місце. Рапорт Коша гетьману про обрання старшини на Січі 1 січня (1761 р.). Про звільнення військового судді Григорія Лабуrowsького, обрання писарем Івана Чугуївця та осавулом Пилипа Іванова.

Див. також спр. 63 і 127.]

116. 1758—1761 рр.— Справа про перелиття старих запорозьких гармат на нові в Глухові.— 82 [58] арк.

Рада 1758 р. ухвалила перелити всі старі гармати за новими зразками. Кіш увійшов у угоду з генеральною старшиною. У 1761 р. в Глухові майстер Іван Чижевський вилив 5 гармат і 2 мортири. Кіш доручив колишнім писарям Війська Запорозького Артемові Кумпану й Онисимові Кривицькому прийняти й перевезти гармати до Січі. Листування з гетьманом і з старшинами: Андрієм Безбородьком, Григорієм Кологривим, Семеном Кочубесм, Миколою Ханенком, Іллею Журманом. Опис гармат і знаряддя. Угода з Іваном Чижевським про перелиття ще 6 мортир і начиння.

117. 1761—1762 рр.— «Дѣло писара кодацкаго Лукьяна Порожняго і камянчанъ за учинившиися между ими соры и дракы. 1761 году, сентября зъ 11 д. № 101».

[«Дело писаря кодацкаго Лукьяна Порожняго и Каманченка с учинившимся между ними ссоры и др. № 219».

Так само. 11.IX.1761—4.I.1762. № 114.]

Побутова справа. Лук'ян Порожній, який приїхав у справах паланки до Кам'янського, згвалтував жінку кам'янського посполитого; після чого «бунтівники» побили його кочергою і заарештували. Кіш доручив слідство комісії в складі кодацького полковника Петра Піскуна і пушкаря Пилипа Малого, усунув Порожнього з посади і позбавив старшинського рангу, а на посаду писаря затвердив підписаря Биковського.

Селянський рух на Україні. Середина XVIII — перша чверть XIX ст.: Зб. док. і матеріалів — К., 1978.— С. 68—71 (донесення кодацького полковника П. Іванова про розгром жителями с. Кам'янського паланкової каральної команди).

118. 1761—1763 рр.— «Дѣло о отправки в Елисавет воров Мартина Зеленского, Стефаненка, Федора Кабанця и Чабана. 1761 году».— 21 [22] арк.

Листування Коша з адміністрацією Нової Сербії про створення комісії з приводу слідства у справі трьох запорожців, що крали коні на запорозьких дачах і переховували в Новій Сербії. 1761 р.— допити у пушкарні, передання справи до комісії. Листування Коша з запорозькими депутатами Василем Похилом й Самійлом Недзельським з цих питань, а також про напад гайдамаків на двір вахмістра Сербського гусарського полку Івана Требінського. Див. також справу 109.

119. 1761—1762 рр.— «О секретях Войска Запорежского».— 86 арк.

Таємне листування Коша про становище в Криму з грудня 1761 р. до середини вересня 1762 р. Політику Криму російський уряд вважав загрозовою й готувався до війни, вимагаючи від Війська Запорозького стерти кордони, вдовольнити кримські претензії і провести таємні розвідки на території Криму.

Розвідка від Коша здобула інформацію про події в Криму, зокрема про приїзд пруського посла, прийом його ханом і відмову хана взяти участь у війні проти Австрії без ухвали Порти (донесення Андрія Трохимовського і кореспондента з Очакова Івана Мелеса). Листування з генерал-аншефом П. І. Стрешньовим, київським генерал-губернатором І. Ф. Глебовим, Генеральною військовою канцелярією, комендантом фортеці св. Єлизавети.

Вступ до Війська Запорозького Мусія Гординського, який був на послугах у пруського посла в Криму, їздив з ним до Бреслава й повернувся звідти до Криму.

Інструкція Коша від 23 травня 1762 р. полковникові Семену Галицькому й писареві Тимофію Долмату з командою 1 тис. чол. Накази паланкам щодо заходів для охорони кордону й організації розвідки.

Приятельський лист перекопського каймакана до Коша від 11 лютого 1762 р. і лист Коша від 6 березня.

[Є документи татарсько-турською мовою.]

Андриевский А. Дела, касающиеся запорожцев...— С. 659—673 (донесення до київського генерал-губернатора про розвідку Андрія Трохимовського від 15 і 18 травня; донесення до П. І. Стрешньова

з листом Івана Мелеса від 25 травня та вступ у запорозькі козаки Єрлинського).

120. 1762—1763 рр.— «Секретное дѣло».— 164 [202] арк.

[«По секретам Коша Запорожского. № 42».

Так само. 5.VII.—8.IX.1762. № 119.]

Таємне листування Коша в справах кримських за червень — вересень 1762 р.

Розвідка Війська Запорозького на території Криму повідомляла про події в Криму і наміри хана.

Комендант фортеці св. Єлизавети М. А. Муравйов надіслав інформацію польського купця Максима Білика про перебування хана й пруського посла в Очакові. Низка повідомлень про становище на кримському кордоні.

20 і 28 червня бугогардівський полковник Іван Ворона одержав листи від хана, в яких Крим-Гірей запевняв Військо Запорозьке в своїх мирних приятельських намірах. 21 червня Кіш наказав усім полковникам розпустити всі команди і перейти на мирний стан.

[Листування з калмійським полковником Кузьмою Чорним про захоплення запорозьких козаків на Єйській косі кубанськими татарами (Черкеською ордою). 1762 р.

Про викрадення коней у козаків Супруна Чорного, Федора Ладого та ін., які були на полюванні в урочищі Мертві Води. 1763 р.

Див. також спр. 119.]

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. Сусідів не вибирають // Архіви України.— 1991.— № 2.— С. 71—77 (сказка полкового старшини Тимофія Долмата про похід кримського хана у Волощину).

121. 1762 р.— «Секретное дѣло».— 90 [103] арк.

[«По секретам Войска Запорожского. № 33».

Так само. 25.VIII—29.XII.1762.— № 118.]

Таємне листування Коша в справах кримських за травень — грудень 1762 року.

Розвідка Війська Запорозького повідомляла про перебування кримського війська у Волощині, відсутність татарських загонів біля запорозького кордону і мирні стосунки татар з запорожцями, які перебували в той час на промислах у Криму. Донесення Коша генералу І. Ф. Глебову про те, що запорожці, які повернулися з Бахчисарая, Козлова й Судака, свідчили, що від татар нема утисків.

[Див. також спр. 120.]

122. 1762—1763 рр.— Приватне листування кошових отаманів.— 164 [50] арк.

[«Частная переписка кошевого и старшины. № 24».

Так само. IX.1759—9.XII.1769. № 64.— 162 арк.]

Листи часів кошових отаманів Петра Калнишевського і Григорія Лантуха. Здебільшого листування з старшиною Гетьманщини й петербурзькими вельможами, які або дякували за подарунки, або просили допомоги купувати в Січі і Криму бакалійний крам, вино, фрукти, сіль. Зокрема, листи Олексія та Кирила Розумовських, Андрія Безбородька, Семена Кочубея, Івана Жоравки, Іллі Журмана, Опанаса Шкляревича, Івана Кулябки, Григорія Кологривого, Василя Туманського, Делятура, Петра Девіера, Василя Гудовича.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 273, 314 (лист управителя колишнього гетьмана К. Розумовського Тульчанського кошовому отаману П. Калнишевському від 1763 р.; лист глухівського купця І. Жоравки від 1762 р.); *Гісцова Л. З.* Якого ж кольору були запорозькі прапори? // Літературна Україна.— 1990.— 19 липня; *Її ж.* Чи були блакитні й жовті прапори на Запоріжжі? // Архіви України.— 1990.— № 5.— С. 72—74 (лист кошового отамана Петра Калнишевського до Володимира Сокальського про виготовлення у Києві прапора блакитного кольору. 1762 р.); *Її ж.* До портрета Петра Калнишевського // Архіви України.— 1991.— № 3.— С. 52—58 (листування Петра Калнишевського); *Її ж.* Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—21 (листи Афанасія Шкляревича й Івана Кулябки до Петра Калнишевського).

123. 1762 р.— Справа про присягу Петрові III.— 14 арк.

«О вступлении на престол императора Петра Третьего. № 2». Так само. 21.I.1762—4.IV.1762. № 116.]

Листування з приводу ордера Генеральної військової канцелярії про вчинення присяги.

124. 1762—1763 рр.— «Дѣло о принятій за 1762 годъ на Войско Запорожское денежного и хлѣбного жалованя. Заведеное 1763 году. № 169».— 68 [66] арк.

«Об отправке за всеилостивейшим жалованьем ко Двору депутатов, т. е. «столичников» с полковником Николаем Тимофеевым. № 82».

Так само. IV.1762—31.III.1763. № 120.]

Депутація «столичників» — старшини Миколи Косапа, писаря Михайла Уса й осавула Андрія Ляха. Листування з приводу відрадження депутації. Грамоти 1762 р. від 24 жовтня, 31 жовтня, 1 листопада в справі видання жалування. Розподіл його між куренями.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 319, 320 (розподіл грошей між куренями за 1762 р.).

125. 1762—1764 рр.— «Дѣло Острогожского слободского полку полкового писара Федора Тимошенкова за угнатые съ хутора его тридцать восемь рогатыхъ скотинъ запорожскимъ козакомъ куреня Коренѣвского Грицькомъ Лихопятомъ с товарищы. 1762 году, октября. № 20».— 88 [89] арк.

«О заграблении запорожцем Грицьком Лихопятом с товарищами скота у писаря Острогожского слободского полку Тимошкина. № 15». Так само. X.1762—10.X.1764. № 117.]

Григорій Лихопят, Яків Загреба та 6 товаришів поїхали з сіллю і рибою до Лівобережної України й Острогожчини. Під час подорожі пограбували два хутори Тимошенка. За скаргою останнього до Коша почалося слідство. У 1764 р. кошовий отаман Пилип Федорович Пилипенко повідомив Ізюмську полкову канцелярію про удовільнення Федора Тимошенка й покарання злочинців. Військовий осавул Макар Ногай доловив до Коша, що злочинців після прилюдної кари звільнено з пушкарні.

126. 1762—1771 рр.— Справа про порядок перевезення краму на Запоріжжя через митниці.— 137 [281] арк.

«Донесения пограничных таможен о пропуске товаров в Сечь и обратно. № 295».

Так само. 13.V. 1762—20.VI.1771. № 329.]

На підставі імператорського указу від 25 січня 1760 р. митниці (4 «пограничные таможни» — Переволочнянська, Кременчуцька, Єлизаветська і застава Царичанська) повідомляли Кіш про перевезення краму, а саме: який крам, кількість або вага, хто перевіз — український, російський чи запорозький купець або козак. Зобов'язання купців продавати на Січі крам для внутрішньої потреби.

[Див. також спр. 63.]

127. 1762 р.— «Дѣло о заборѣ состоящимъ слободѣ Пушкаровка поручикомъ Яснѣцкимъ бывшихъ в объездкы по Днепру по наряду Кодацкой паланкы козаковъ и ихъ лошадей. 1762 году. № 56». — 54 [53] арк.

[«Переписка об арестовании поручиком гарнизоны крепости св. Елизаветы Яснецким 24 козаков и лошадей. № 95».

Так само. 21.IV—17.XI.1762. № 121.]

Писаря Григорія Костевича, осавула Остапа Іваненка і 25 чоловік команди під час об'їзду спірних зимівників захопила команда слобожан. За скаргою Коша генерал-аншеф П. І. Стрешньов наказав звільнити полонених. Комендант фортеці св. Єлизавети М. А. Муравйов апелював до Сенату. Кіш вимагав повернути речі, М. А. Муравйов — волів, яких захопили запорожці.

128. 1762—1763 рр.— «Дѣло о пойманныхъ въ селѣ Одимковкы на воровствѣ салдатахъ Михайлу Найденову и Филипу Черникову. Зачато 1762 году, февраля в 12 дня. № 30». — 80 арк.

Крадіжка волів солдатами Богородичанського ретраншементу. Слідство при запорозьких депутатах. Донесення депутатів. Екстракт судової справи.

129. 1760—1762 р. Справа про обвинувачення козака Дядьківського куреня Йосипа Мердяна і козака Титарівського куреня Дмитра Неццера у викраденні коня в отамана сл. Пушкарівки Григорія Вовка.— 33 арк.

Претензію Григорія Вовка розглянуто 1761 р. в Комісії по гайдамацьких справах у фортеці св. Єлизавети без наслідків. У 1762 р. Вовк апелював до Коша, подавши скаргу на товариша Титарівського куреня Дмитра Неццера і товариша Дядьківського куреня Йосипа Мердяна. Сходка ухвалила сплатити вартість 3 коней.

[Див. також спр. 118.]

130. 1762—1766 рр.— Справа про розшуки гайдамаки Харка (Захарка) Гаркуші з товаришами, обвинувачених у захопленні коней, грошей, майна у запорозьких козаків, купців та ін.— 73 [72] арк.

[«О преследовании в Польше гайдамака Харька Гаркуши. № 174». Так само. 13.X.1762—8.I.1766. № 125.]

Гайдамацькі ватажки: житель Чигиринського староства Харко Гаркуша, Григорій Грива, Василь Чорний і запорожець товариш Джерелівського куреня Василь Таранець, переганяли викрадені на Запорожжі коні в Польщу і нападали на купецькі каравани. Кіш вимагав від комісара Чигиринського староства Йосипа Самборжецького видати Харка Гаркушу, але той відмовив. Василя Таранця, захопленого в Новосербії, видано. Справа перейшла до комісії у справах прикордонних з Брацлавським воєводством і скінчилася видачею Харка Гаркуші. Звільнення на поруки в курінь Василя Таранця.

{Є документи польською мовою.]

131. 1762—1763 рр.— Справа про обвинувачення козака Васюринського куреня Василя Латинного у викраденні 50 крб. у козака того ж куреня Василя Лисого.— 54 [43] арк.

[«Дела об отправке колодников; дело о заграблении двоих по той стороне речки Самары, в Кальмиус следовавших ватаг, ворами бруховецким курен[ным] Иваном Коломийцем с товарищи *. № 226». Так само. 13.IX.1762—3.VI.1767. № 131.]

У пушкарні товариш Васюринського куреня Василь Латинний (Латина) визнав себе винним у крадіжці в товариша того ж куреня Василя Лисого 50 карбованців, з яких 28 крб. позичив значковому товаришу Прилуцького полку Дмитрові Тимошівському. Кіш доручив слідство осавулові Василю Пишмичеві.

132. 1762 р.— [«Дѣло за убійство жены самарской Мовчанки козаками, полтавским — Борозненком і поповичѣвским — Товстиком. 1762 году. № 221»].— 12 арк.

[«Дело об убийстве козаками Степаном Борозненком и др. жену Гапку Мовчанко. № 132».

Так само. 17.I.—30.I.1762. № 127.]

Слідство провадилося в Самарській паланці, справу розв'язано санкцією Коша.

133. 1762 р.— «Дѣло кодацких жителей Панка Скубыцкого і Грицка Костенка об убийствѣ сынами их Скубыцкого — Иваном, Костенковым. Грицком кодацкого жителя Остапа. Заведено февраля 24 д. 1762 году. № 128».— 16 арк.

[«О убийстве кодацкого жителя Остапа Каплуна. № 145».

Так само. 14.II—21.II.1762. № 124.]

Побутова справа, вбивство на весіллі. Слідство вели спільно полковник Кодацької паланки Іван Кулик і військовий довбиш Яків Соколовський.

134. 1762 р.— Справа про відрядження старшини Григорія Швидкого до Криму за верблюдами.— 6 арк.

[«О покупке в Крыму верблюдов на гостинцы в Петербург и письмо к кошевому отаману Григорию Федорову. № 225».

Так само. 15.V.—23.V.1762.— № 130.]

На подарунки петербурзьким вельможам і старшині з Гетьманщини Кіш закупив з дозволу хана верблюдів у Криму. Листи Григорія Швидкого до Коша.

[Див. також спр. 115, 116.]

135. 1762 р.— Справа про охорону лісів у Самарській паланці.— 54 [55] арк.

[«О лесном хозяйстве в Самарском полку, неправильной порубке леса солдатами для своей корысти; распоряжения о постройке через реку моста и проч. № 222».

Так само. 20.II—12.VII.1762. № 127.]

* Фактично це заголовок до спр. № 204.

Згідно з наказом Коша зберігати ліс полковник Леонтій Василич повідомляв про факт знищення лісу російською командою Богородичанського ретраншементу. Шафар Кодацького перевозу Федір Голуб і пйсар Іван Ковалевський скаржилися на сторожу з ретраншементу на мосту. Кіш вимагав від ландміліцького корпусу скасувати сторожу й не нищити лісів.

Гіцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно было і напредкы чем корыстоватись» // Архіви України.— 1991.— № 5/6.— С. 75—84 (наказ Коша про заборону випалювати вугілля і нищити ліси для цього).

136. 1762—1775 рр.— «Дѣло о байрачкахъ, даваемыхъ въ смотрѣніе кодацкимъ жителямъ, з 1762 году теченіе свое принявшее. № 436».

[«Распоряжения о сохранении байраков (лесков) в Кодацкой паланке, устройство садов, хуторов и пр. № 99».

Так само. 30.V.1762—7.IV.1775.]

Заходи щодо охорони лісу. Накази в цій справі Коша, що виникали на підставі заяв паланкових сіл, хуторів і зимівників про факти знищення лісу.

[Посвідчення, дане козакам Кушцівського куреня Івану Поповичу і Михайлу Волошину з дозволом випасати стари овець в урочищах Мертві води і Бешбайраки.]

Гіцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно было і напредкы чем корыстоватись» // Архіви України.— 1991.— № 5/6.— С. 75—84 (три ордери Коша про охорону лісів і байраку).

137. 1762—1763 рр.— Справа про торговельні та інші стосунки з Кримом.— 101 [104] арк.

[«О соседних торговых и др. сношениях Войска Запорожского с Крымом. № 131».

Так само. 20.I.1762—30.III.1763. № 123.]

Претензії окремих купців: 1) перекопський татарин Саліх Джан правив гроші за худобу з козака Степана; 2) перекопські купці Чорт-Хасан і Емір-Саліх позичили на Микитинському перевозі 852 крб. елизаветським купцям Ігнатію Юр'єву та Олексі; 3) купець-запорожець Іван Ніжинець у Перекопі навантажив 3 вози бакалії, з них один пограбували яничари. Справа про вбивство в Очаківському степу двох запорозьких дипломатичних кур'єрів Михайла Олексієнка і Дмитра Кучури.

Листування з ханом Крим-Гіреєм і каймаканами у цих справах.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

138. 1763—1764 рр.— Справа про торговельні стосунки з Кримом і Очаковом.— 69 [68] арк.

[«Переписка о соседних торговых и др. сношениях запорожцев с Крымом и Очаковской крепостью. № 31».

Так само. 12.VII.1763—4.IV.1764. № 137.]

Претензії окремих купців за коні, воли, крам, гроші. Очаківський яничарський Гусейн-ага просив дозволу нарубати дерева в дачах Війська Запорозького. Очаківський паша шукав невільника Хусейна, який прийняв мусульманство.

Ордер Коша до інгульського полковника Степана Блакитного з проханням послати до Криму старшину і закликати запорозців на зимівлю в Запорожжя.

Донесення шафара Микитинського перевозу Федора Леги про подорож до Криму.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.

Див. також спр. 137.]

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно било і напредкы чем користуватись» // Архіви України.— 1991.— № 5/6.— С. 75—84 (лист Коша про порушення умов при вирубуванні лісу).

139. 1763 р.— «Коммисія з кримськими татарами, въ 1763 году рѣшенная».— 227 [274] арк.

[«Коммисія для решения споров между татарами и запорожцами. № 87».

Так само. 6.V.—19.VIII.1763. № 138.]

Організація з'їзду поблизу Микитинської застави. Листування з приводу призначення депутатів: від київського генерал-губернатора — майора М. Г. Єфремова, від Колегії іноземних справ — Івана Чугуївця, від гетьмана — кременчуцького сотника Якова Гаврилова, від Запорожжя — колишнього кошового отамана Олексу Білицького, суддю Микиту Самбока й писаря Онисима Кривийцького, від Криму — перекопського диздира Саліх-агу, від яничар — Осман-агу.

Ресстри претензій Війська Запорозького і Криму. Ресстри й заяви свідків. Листування Коша з комісією за 4 червня — 8 липня 1763 р. Донесення запорозьких депутатів. «Інструмент» — протокол комісії 8 липня 1763 р. двома мовами:

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

140. 1763—1764 рр.— Справа про прикордонні стосунки з Кримом після з'їздів комісії 1763 р.— 118 [47] арк.

[«О торговых и пограничных сношениях с Очаковом и ногайцами татарами. № 171».

Так само. 18.III.1750—27.II.1771. № 13.]

Листи сераскирів ногайських орд Мурат-Гірея, Саліх-аги і Бекір-аги з приводу дрібних прикордонних сутичок. Удовільнення ханом Крим-Гіреєм вимоги Війська Запорозького про обмін нових башликів за курсом. Листування з приводу захоплення 47 запорожців Кубанською ордою на Кальміусі 1762 р. Свідчення козака Гадяцького полку Антона Сухомлінка про перебування в кримському полоні.

Судова справа, що велася в Київському магістраті, про службовця російського консульства в Перекопі, який вчинив злочинний напад на запорозького солевоза Харка Щербинівського.

[Листування з київським митрополитом Арсенієм, Києво-Межигірським монастирем про відправлення в дарунок «яблок лимонных», подяку за ікону, про вислацня грошей з запорозького жалування для придбання «одеянія». Листопад 1763 р.

Є документи татарсько-турецькою мовою. Див. також спр. 141.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 313 (про згоду на обмін запорозьким козакам башлика — кримської монети).

141. 1763—1764, 1769 рр.— Справа про пожалування Військові Запорозькому клейнодів і про повернення запорозьких земель.— 35 [62] арк.

[«О пожаловании Войску Запорожскому войсковых клейнотов. № 6».

Так само. 21.VII.1763—9.IX.1769. № 135.]

Грамота Катерини II від 21 червня 1763 р. Ордери гетьмана та київського генерал-губернатора з приводу подорожі по клейноди кошового Григорія Лантуха.

Лист писаря Війська Запорозького Івана Глоби з Петербурга з приводу клопотання в Сенаті за землі Війська Запорозького.

[Арк. 36—62 за змістом належать до спр. 140.]

Зварницький Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 163—185 (грамоти від 17 та 21 червня).

142. 1763—1771 рр.— «Дѣло партикулярное его вельможности господина атамана кошевого Петра Ивановича Калнишевского о построении нимъ въ Лохвицѣ церкви. Заведенное 1763 году. № 179».

[«Партикулярная переписка кошевого Петра Калнишевского о постройке им на свой счет в местечке Лохвице церкви. № 18».

Так само. 21.I.1763—12.III.1771. № 136].— 230 [222] арк.

Лохвицька соборна парафія після пожежі церкви 1748 р. звернулася 1763 р. за допомогою до Петра Калнишевського. Розрахунки з майстрами за 1763—1767 рр., подані кошовому.

Листування висвітлює оточення Петра Калнишевського на батьківщині в Лохвиці: Максим Яновський повідомив свого кума Петра Калнишевського про смерть кодацького полковника Йосипа Калнишевського в Лохвиці; приватні листи від Олекси Маркевича, Корнія Кривецького, Петра Шкляревського, лубенського полкового хорунжого Йосипа Борисенка, значкового товариша Івана Стефановича, сотника Василя Негловського та майстрів.

[Див. також спр. 280.]

Гісцова Л. З. Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—21 (листування про спорудження церкви у Лохвиці на власний кошт Петра Калнишевського).

143. 1763—1767 рр.— «Дѣло о спаленныхъ полковникомъ бугогардовимъ Семеновымъ при Лисихъ Горахъ и в Пѣщаного Броду слободахъ. Заведенное 1763 году. № 62».— 85 [88] арк.

[«О сожжении бугогардовым полковником Демьяном Семеновичем Деркачем роскошных слободок в Песчаном Броду и при Лисих Горах. № 108».

Так само. 1.V.1763—31.VI.1767. № 139.]

Знищення полковником Бугогардівської паланки Дем'яном Деркачем розкольніцьких слобідок при Лисих Горах і Піщаному Броді. В 1763 р. Рада Війська Запорозького наказала знищити слобідки й хутори, що їх осадили розкольніки на запорозькій землі поза «Глебівською» лінією, а поселенців вигнати за лінію. Дем'ян Деркач виконував наказа. Грамоти Катерини II від 23 і 30 травня 1763 р. гетьману Кирилові Розумовському про проведення слідства. З цією метою призначено бунчукового товариша Сергія Дергуна, а згодом компанійського полковника Ковдинця. Претензії Війська Запорозького до жителів слобідок. Листування затяглося до 1767 р. і не мало наслідків.

[Про заснування слобід Говтви, Балти, Кривого Озера, Ясинового, Приліт, Палієвого Озера на території, що належала Кримському ханству; більше половини їхнього населення становили українці, серед поселенців не було росіян.]

Зварницький Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 180—183 (грамота Катерини II).

144. 1763 р.— «Дѣло за воровство чабанскимъ атаманомъ Тарахтай-Агметомъ и чабаномъ Жумайле в запорожскихъ козаковъ лошадей. 1766 года, генваря 27 д. № 54».— 83 [91] арк.

[«Переписка по жалобе едичкульскихъ татар о грабеже у нихъ запорожскими козаками лошадей. № 231».

Так само. 27. I.— 13. XII. 1763. № 145.]

Тарахтай-Ахмет пас отари кафського татарина Джам-Булата на запорозьких дачах і посилав чабанів красти у запорожців коні. Чабана Жумайле захоплено в Великому Лузі в зимівнику курінного отамана Дерев'янківського куреня Василя Штамка. Справу передано до Кримської комісії. Листування з ханом Крим-Гіреєм, калгою Максумом, Саліх-агою, Осман-агою, каймаканом Амір-ханом, бахчисарайським намісником Хаджі-Мехмедом і київським обер-комендантом М. М. Чичеріним про відшкодування збитків на 338 крб.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

Скальковський А. История Новой Сечи...— Ч. 2.— С. 311—315 (листи калги-султана від 24 березня 1763 р. до кошового, лист Крим-Гірея до І. Ф. Глебова).

145. 1763 р.— «Дѣло секретное 1763 года. № 51».— 130 [46] арк.

Кіш повідомляв про поїздку полковника Інгульської паланки Прокопа Прангула до калги-султана і чутки в Бахчисараї про заміну хана; про роботу 10 000 чоловік на Перекопській лінії під наглядом калги-султана Максута.

Кошовий отаман Григорій Лантух переказував відомості з Польщі про місце перебування пруського короля, плани окупації Польщі, зречення престолу польського короля Августа III.

[Див. також спр. 120, 121.]

Скальковський А. История Новой Сечи...— Ч. 2.— С. 232—233 (лист Лантуха).

146. 1763—1775 рр.— Атестати особам, яких вписували до реєстрів куренів як почесних товаришів.— 91 [89] арк.

[«О приеме в запорожское товарищество русских гражданских и военных чиновников. № 163».

Так само. 8. IX. 1763—30. IV. 1775. № 143.]

Атестати за 1763—1767 рр. належали особам, які відвідали Січ або були в пригоді Війську Запорозькому: київський генерал-губернатор І. Ф. Глебов і його сини Іван і Павло, О. Шубський, який допомагав депутації Івана Чугуївця, новоросійський губернатор О. Ісаков, полковник Андрій Милорадович, який приїздив у Січ на обрання депутатів у Законодавчу комісію 1767 р., шляхтич з Правобережної України Андрій Скаржинський, член російсько-польської прикордонної комісії О. І. Бібіков, чиновник Колегії іноземних справ Петро Веселицький, лубенський полковник Іван Кулябка.

Атестати вищих російських військових командирів, учасників російсько-турецької війни 1768—1774 рр.: Петра Папіна, кн. О. О. Прозоровського, кн. Г. О. Потьомкіна (вилучено 1775 р., лишилася замітка А. О. Скальковського), астронома Христофора Ейлера та інших.

[Документів за 1764—1766 рр. немає.]

147. 1763—1775 рр.— [«Дѣло о атестатахъ, дававшихся въ походахъ во время войны съ туркомъ, окончившейся 774-го году. Также салвогвардия

Бурхану, данная съ Коша и писма съ рекомендацією генераловъ, князя Прозоровскаго и Вассермана, котория были у походах вмѣстѣ с Войскомъ Запорожскимъ. № 119].— 240 [200] арк.

【«Аттестаты, выдаваемые старшинам и козакам запорожским, увольняемым из войска. № 5».

Так само. 9.X.1763—VII.1775. № 134.]

Дістали атестати товариші: 1) Василь Сьомак — на проживання в м. Миргороді, 2) Гаврило Ігнатович — м. Ромни, 3) Ігнат Федорович, 4) Олександр Кандиба — м. Гадяч, 5) Йосип Довгий, сотник Першого компанійського полку, 6) Федір Матрос, 7) Гнат Круть — м. Ніжин, 8) Григорій Борода, 9) Левко Степаненко — с. Дубівці Богуславської губ. на Правобережній Україні, 10) Семен Субота — м. Ковалівка Гадяцького полку, 11) Корній Кравець (Канюка), 12) старшина Іван Сьомак, 13) Яків Соколовський — м. Соколове Харківського полку, 14) Іван Громика, син смілянського сотника з Правобережної України, 15) Іван Білий, 16) Степан Топол, 17) Кость Іванович, грек з Туреччини, 18) Назар Малий, 19) Олекса Гаркуша, 20) Матвій Чорнявський, 21) Іван Демидов, курінний отаман, 22) Петро Кодацький — м. Решетилівка, батько якого Павло Кодацький після Полтавської битви з 1709 до 1723 рр. був у Війську Запорозькому, 23) Іван Коновалов — Гадяцький полк, Друга сотня, 24) Захарій Григорович, син очаківського диздира Мустафи, був одружений у м. Багачці Миргородського полку, 25) Василь Білий, курінний отаман, 26) Трохим Кисіль — м. Домонтів Переяславського полку, 27) Іван Безсальський — м. Келеберда, 28) Максим Порох-Щербина — м. Нові Санжари, 29) Олекса Мошенський, 30) Андрій Білий, 31) Іван Караванець, 32) Іван Рашевський, 33) Петро Мануха, 34) Андрій Костянтинов, товмач, 35) Семен Тугай-бей, був одружений у с. Пустовійтівці Лубенського полку, 36) Пимін Григорович Тарасенко, 37) Степан Завадовський, єврей з Туреччини, 38) Семен Павлович Чернявський, єврей з Туреччини, оселився в м. Охтирці, 39) Яків Позивайло, шафар, 40) Симон Барвінський, писар з м. Суми, 41) Гнат Великий, міщанин з Кременчука, 42) Фома Череватий — м. Маячка, 43) Павло Чернявський, син комісара Солецького староства з Правобережної України, 44) Микола Боровиченко, 45) Федір Широкий, 46) Кіндрат Самарський — м. Царичанка, 47) Григорій Степаненко — м. Сосниця Чернігівського полку, 48) Лук'ян Никитов, полковий старшина, 49) Олекса Орлаш, писар, 50) Іван Кушакевич, настоятель парафії слободи Бичкової на Орелі, 51) Олекса Дударевський, 52) Степан Донець, товмач, грек з Царгороду, 53) Григорій Порохня, намісник Старокодацької парафії, 54) Андрій Трохимовський, син емігранта 1709 р., 55) Матвій Томара, 56) Степан Яблуновський, полковник, 57) Василь Кривошій — м. Ромни, 58) Іван Зубалій — с. Демки Іркліївської сотні Переяславського полку, 59) Григорій Щербина — м. Будищі, 60) Микола Білий, полковий осавул — м. Торговиця на Правобережній Україні, 61) Василь Чернявський, 62) Родіон Жук, 63) Михайло Микитович Стекловський, 64) Павло Куций, 65) Леонтій Волощенко, 66) Михайло Шульга, полковий старшина, 67) Наум Білицький, 68) Матвій Тарасенко, 69) Тихін Пашенко, 70) Григорій Велинов, болгарин, 71) Павло Косий — Сріблянська сотня Придубського полку, 72) Сергій Васильович Зеленський — м. Кобеляки, 73) Семен Мавський, полковий старшина, 74) Матвій Тарасенко, 75) Степан Чуб.

Атестати включають відомості про походження, час вступу до товариства Війська Запорозького, курінні обов'язки, участь у походах, службю, місце поселення після служби, одруження або батьківщини.

148. 1763—1764 рр.— «Допросы рѣшенія 1763 году. Допроси перѣшеніе 1763 году. № 163, 177».— 76 [69] арк.

[«Следствие и допросы казаков, обвиняемых в грабеже поляков. № 232».

Так само. 22.VII—8.XII.1763. № 146.]

Загін гайдамаків склався на Громоклії на чолі з ватажком Яремою Головком, звідки нападав на містечка: Паліве Озеро, Бобрик, Бакму. В 1763 р. загін вчинив напад на польську торговельну валку, що йшла через Буг на Очаків. Під Очаковом відряджений з Коша старшина Петро Зелінський заарештував гайдамаків і відправив до Коша. Протоколи допитів обвинувачених у пушкарні.

У «допросах нерѣшенних» є слідство осавула Війська Запорозького Макара Нагая про наїзд дубами 36 промисловців-запорозьців на зимівниці Поповичівського куреня. Реєстри обвинувачених, де зазначено, скільки хто мав коней та майна. [Об'єднано дві діловодні справи.]

149. 1763—1767 рр.— Справа про земельні спори орільських поміщиків Павла й Семена Кочубеїв з Військом Запорозьким.— 45 арк.

[«Дело по жалобе Павла Кочубея в Кош о разорении его орельских земель казаками. № 234».

Так само. 20.XI.1763—5.VII.1767. № 148.]

У листі до кошового отамана від 5 жовтня 1763 р. генеральний бунчужний Павло Кочубей, посилаючись на дарування Петром I орільських земель Кочубеям, визнавав деякі права Війська Запорозького й просив припинити втручання запорозьких козаків в його дачі. 28 січня 1764 р. генеральний обозний Семен Кочубей приєднався до цього прохання.

За наказом Коша самарський полковник Логвин Мошенський з козаками-старожилами обслідували кордонц, в результаті свідчили, що саме мешканці Кочубеєвої слободи Бучки втручалися в дачі Війська Запорозького на полудневому березі р. Орелі. На скарги Кочубеїв Кіш наказав увільнити дрібні претензії Кочубеїв, не псувати стосунків, але не поступатися правами на землі до р. Орелі.

150. 1763 р.— «Дѣло о приключенномъ состоящему в Соколской редуť трехсотной команды Рязкого полку капралу Ивану Яковлеву і товарищамъ его от тамошних жителей Ивана Куделѣ с товарищи бои и ругательства. Завелось 1763 году, апреля 22 д. № 41».— 13 [14] арк.

[«Переписка по жалобе капрала Рязкого полку Ивана Яковлева на запорѣжцев, живущих в селении Сокольский редут. № 146».

Так само. 22.IV.—23.V.1763. № 142.]

Листування Коша з приводу слідства про крадіжку драгунами Сокильського ретраншементу коней в самарських селах.

[В справі на арк. 11зв. є ще один аналогічний діловодний заголовок, очевидно, складений раніше.]

151. 1763—1765 рр.— Справа про утворення Новоросійської губернії; захоплення запорозьких земель під нову Українську лінію.— 75 [73] арк.

[«Об учреждении Новороссийской губернии и назначение генерал-поручика Мельгунова главным командиром. Об отделении губернии части земель запорожских и пр. № 133».

Так само. 3.IX.1763—21.XII.1765. № 141.]

Головний командир Новоросійської губ. О. П. Мельгунов 3 вересня 1763 р. повідомляв, що він наказав встановити нові межі губернії з Вій-

ськом Запорозьким. Кіш відрядив депутатів — полковника Сидора Нещадима, Федора Голуба і полкового писаря Андрія Товстика. Між Андрієм Товстиком й О. П. Мельгуновим сталася сварка й О. П. Мельгунов вимагав оштрафувати Андрія Товстика. Кіш відрядив писаря Івана Глобу до київського генерал-губернатора І. Ф. Глебова й скаржився на втручання слобожан в запорозькі дачі. Лист Івана Глоби до кошового отамана Пилипа Федоровича Пилипенка.

У 1764 р. бугогардівський полковник Кирило Темний доносив, що жителі слобід Лисі Гори і Піщаний Брід повернулися на запорозьку землю під охороною команди з фортеці св. Єлизавети. Полковник Яків Біда повідомляв, що він знищив могилки — межі нової Мельгуновської лінії. Писар Іван Золотаревський склав реєстр слобожанських хуторів на землях паланки. Листування з О. П. Мельгуновим і президентом Малоросійської колегії П. О. Румянцевим з приводу нової межі.

Восени 1765 р. почалося слідство, викликане дрібними суперечками з козацькою командою на Лозоватій. Яків Біда скаржився на сотенного осавула 3-го охочекомонного компанійського полку Василя Радкевича, який нібито вигнав з зимівника на Чорному Ташлику запорожців Івана Шульгу й Максима Рота й назвав старшину Коша «королями».

Постанову Сенату надруковано: *Сенатский архив.*— Т. 13.— С. 50—55.

152. 1763—1764 рр.— «Опись Войска Запорожского самарскимъ землямъ, покои́ места от речки Орели, Водолаги, Слободскихъ полков, Бахмута и Донского Войска запорожскому владѣнію прежде и ѣиниъ принадлежать, учиненна 176... году, сентября мѣца войсковимъ старшиною асауломъ Андреемъ Порохнею по показанію козаковъ Алексѣя Шекеренка, пластунѣвского курѣнного, и Олѣксѣя Краснощока, переяславского курѣнного, которіе прежде от стариковъ, жителетвующихъ въ Запорожскомъ Войске, слыхали и сами с малолѣтства будучи довольно знаютъ, яко запорожскіе дачи находятся».— 14 [15] арк.

[«Опись самарскихъ земель, ордера, письма и проч. № 224».
Так само. 15.III.1762—16.VII.1768. № 129.]

Крім «Опису», в справі вміщено й інші документи, що стосуються розмежування запорозьких земель і новоствореної Новоросійської губернії: грамоту Катерини II (копія) від 8 грудня 1763 р. з наказом учинити опис границь запорозьких земель, ордер гетьмана Кирила Розумовського від 8 січня 1764 р. з наказом не кривдити слобожан до вирішення питання межування кордонів. Опис від устя р. Орелі до Азовського моря, складений осавулом Андрієм Порохнею на основі свідoctва козаків Пластунівського куреня Олексі Шекеренка та Переяславського куреня Олексі Краснощока.

Зварницький Д. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— С. 190—197 (грамота Катерини II); *Скальковский А.* История Новой Сечи...— Ч. 3.— Одесса, 1886.— С. 312—314 (опис, складений Андрієм Порохнею).

153. 1763 р.— «Дѣло о забратіѣ полковникомъ Донскимъ Климентіемъ Фроловимъ в Калміусѣ шести козаковъ. Заведенное 1763 году, іюня 6 д. Тутъ же и ордеръ отъ гетмана и при ономъ копія з доношенія, поданого отъ донского атамана в Иностранную коллегію на полковника калмиуского за причиненной якобы бившему в проездѣ донскому козаку, прозвѣаему Каршину, бой и ругателство. № 22».— 33 арк.

【«Дело по жалобе Коша Запорожского на занятие донскими козаками принадлежащих Запорожью дач и причинении там убытку в 1763 г. № 236».

Так само. 1.VII.— 18.VIII. 1763. № 150.]

Донесення калмійуського полковника Лавріна Череди про перешкоди від донських козаків запорожцям у ловлі риби на східному березі р. Калмійус й заарештування «рибного заводу» товариша Щербинівського куреня Петра Велегури. Лаврін Череди затримав роз'їзд донських козаків. За скаргою Війська Донського до Сенату гетьман Кирило Розумовський наказав учинити слідство, яке Кіш доручив провести осавулові Андрієві Порохні.

154. 1763—1764 рр.— «Дѣло о опознатомъ в мѣстечкѣ Решетилловкѣ в бывшаго в Москвѣ Данила Здравоченка воровскому рублевику» *.— 38 [33] арк.

【«Об оказавшемся у решетилловского жителя Денисия Здравоченка фальшивом рубле. № 227».

Так само. 28.II.1763—17.IX.1767. № 144.]

Слідство про фальшивий карбованець.

155. 1763 р.— «Дѣло Едисанской орды о забратий козакомъ Павломъ четырехъ лошадей в урочище Толгибе, вверху именуемого Бая-Хаджи, от стада. Заведенное 1763 году, сентября 5 дня. № 45».— 47 [49] арк. [«Дѣло о порѣзанных очаковскими жителями, янчарами Исимом и Асамомъ под Гардомъ запорожскихъ козакахъ. 1763 году. № 47»; «Дѣло едичкульское».]

【«Рапорты и переписка о столкновениях, сопровождавшихся убийством, ранениями и грабежами на границе Запорожской Сечи с татарами. № 238».

Так само. 24.VI.— 12.X.1763. № 152.]

Листування з Єдичкульською й Єдисанською ордами з приводу претензій очаківських яничар за крадіжку ягнят і коней.

【Листування з очаківським пашею про сутички запорозьких козаків з татарами, взаємні грабунки, вбивства на пограниччі з єдисанськими татарами. Екстракт претензій кримської сторони.

Є документи татарсько-турецькою мовою.]

156. 1764—1765 рр.— Справа про відрядження депутації «столичників» за жалуванням.— 117 арк.

【«Об отправлении «столичниковъ» с полковником Золотаревым за всемилоствивейшим жалованьем Войску Запорожскому. № 63».

Так само. 1764—12.VIII.1765. № 157.]

Депутація в складі старшини Парфенія Золотаревського, писаря Івана Ковалевського та осавула Опанаса Колпака. Листування з приводу відрядження депутації, одержання та розподілу жалування, реєстри подарунків сенаторам у Петербурзі й генеральній старшині в Глухові. Грамота Катерини II від 26 липня 1764 р. в справі жалування.

157. 1764 р.— Справа про торговельні зносини з Туреччиною і пропуск кораблів з крамом для гетьмана Кирила Розумовського й генерала К. Ф. Штофельна.— 108 [43] арк.

* Аркуш з діловодним заголовком не зберігся; дано за першим виданням опису.

«Переписка с сераскиром Очаковской крепости о пропуске судов с товарами в море, принадлежащих гетьману Розумовскому, фон Штофельну и др. № 31а».

Так само. 12.III.— VI.1764. № 154.]

Звичний торговельний морський шлях Стамбул — Очаків — Січ припинився за наказом хана Крим-Гірея. З Очакова кораблі йшли до Козлова для сплати мита ханові.

У 1764 р. купець Іван Ніжинець привів до Очакова корабель з крамом для гетьмана Кирила Розумовського. Особиста канцелярія Кирила Розумовського звернулася до кошового отамана Пилипа Федоровича Пилипенка з проханням допомогти перевезти крам безпосередньо до Січі, без заїзду до Козлова. Листування кошового з очаківським сераскиром Реджед-пашею; наказ Коша інгульському полковнику Семенові Гапликові. Зобов'язання товаришів Шкуринського куреня Гаврила Кобеляцького та Ірклієвського — Петра Бойка доставити вино і скло з Січі до Кременчука в цілості.

Тим же шляхом російський купець Єремій Пирожников привіз крам ніби для генерала К. Ф. Штофельна. Лист К. Ф. Штофельна до кошового в справі перевезення товарів.

[Є документи татарсько-турецькою й грецькою мовами.]

158. 1764 р.— «Дѣло кыевского мѣщанина Антона Павловского о причиненіи ему полковником і писаремъ калмиюскими обиды и взяте двадцати рублей денегъ. 1764 году, апреля зъ 27 заведенно. № 44».— 17 арк.

Антін Павловський перебував на Кальміусі з крамом і п'яний увільнив свого робітника, який поскаржився до паланки. Полковник Степан Чуб заарештував Антона Павловського, одібрав гроші й побив його. Антон Павловський через Київський магістрат вимагав удовільнення.

159. 1764—1765 рр.— Справа про запобіжні заходи на Запорозжжі у зв'язку з епідемією чуми в Криму.— 222 [227] арк.

[«О предосторожностях в Сечи против чумы, появившейся в Крыму. № 19».

Так само. 21.XII.1764—IX.1765. № 153.]

Листування з російською владою про епідемію чуми. Кальміуський полковник Лаврін Глоба доносить, що донські козаки скористалися з карантинних заходів на Запорозжжі й ловили рибу на косах, через що запорозжці мали великі втрати на рибних заводах. Кіш відрядив до Криму в розвідку старшину Михайла Уса, який відвідав Бахчисарай, Кафу, Козлов, Карасев, Акмечеть. Кіш просив П. О. Румянцева скасувати карантин, оскільки за даними розвідки чума вже припинилася.

160. 1764 р.— Таємне листування Коша в кримських справах.— 114 [115] арк.

[«По секретам Войска Запорожского. № 70».

Так само. 4.IV.— 8.X.1764. № 158.]

Російський консул у Криму О. Ф. Никифоров інформував генерал-аншефа П. І. Олиця, київського генерал-губернатора І. Ф. Глебова й Кіш, нібито хан Крим-Гірей зосередив велике військо й мав намір учинити напад на російські кордони й що хан вже виступив до Перекопу. П. І. Олиць, І. Ф. Глебов і Генеральна військова канцелярія вимагали від Війська Запорозького проведення таємної розвідки, обережності на кордоні й готовності до війни. Дані Коша були іншого змісту. За відо-

мостями, що їх зібрав Кіш від утікача з кримського полону Дорофія Гаваса, подорожніх купців, старшин Семена Маєвського, Степана Яблунівського, козака Андрія Крилівського, Порта була проти війни, через що між Портою і ханом Крим-Гіреєм почалися непорозуміння.

161. 1764 р.— Справа про торговельні зносини Запорожжя з Кримом.— 15 [118] арк.

[«О сношениях с Крымом по соляной промышленности, перевозах и пр.; сношения с Едичкульской ордой, ногайцами. № 75».
Так само. 12.V.— 11.XII.1764. № 159.]

Листування з едичкульським каймаканом Мартазою-агою з приводу будівництва мостів через річку Білозірку та через інші степові ріки. Хан Крим-Гірей дозволив товаришеві Канівського куреня Петрові Носенкові своїм коштом збудувати міст через р. Рогачик. Пристав соляних озер Амін-баша закликав запорожців брати сіль. Кіш вимагав знизити податок за вози з сіллю.

Виплата грошей за векселем бахчисарайського вірменина Аведина Пападжугло через кантаржія в Січі і пересилання їх до Бахчисарая через Андрія Трохимовського. Інструкція пушкареві Кузьмі Малому і козацькому отаманові Кам'яного Базару про розв'язання спільно з представниками Едичкульської орди дрібних питань та взаємних претензій.

[Про зіткнення між запорозькими козаками і едисанськими татарами у зв'язку з кочів'ями, вторгнення татар у запорозькі землі, пограбуванням чумаків та ін.; про розшук на Січі втікачів з татарського полону, в тому числі грузинів. Див. також спр. 173.]

Гісцова Л. З. Сусідів не вибирають // Архіви України.— 1991.— № 2.— С. 71—77 (лист наглядача соляного озера до кошового отамана Пилипа Федоровича про посилення чумаків і козаків за сіллю в Крим).

162. 1764—1765 рр.— «Комиссия зъ Едычкулекою и Едысанскою ордамы за подчынныя онимы запорожскимъ казакамъ разнообразніе обыди, 1764 году, мая зъ 22 д. июля по 23 день. № 52».— 92 арк.

[«Об учреждении комиссии для решения взаимных претензий татар и Коша Запорожского. № 89».
Так само. 6.V.1764—4.III.1765. № 161.]

Матеріали комісії в справах прикордонних із Кримом. Склад комісії: від київського генерал-губернатора — майор М. Г. Єфремов, від Колегії іноземних справ — Іван Чугуївець, від Гетьманщини — кременчуцький сотник Яків Гаврилов, від Запорожжя — колишній кошовий отаман Петро Калнишевський, від Криму — едичкульський каймакан Муртаза-ага.

[Є документи татарсько-турецькою мовою. Див. також спр. 115.]

163. 1764 р.— Листування з депутатами від Війська Запорозького в Комісії з Кримом про організацію роботи і розгляд взаємних претензій Запорожжя і Криму.— 105 [103] арк.

[«О послалке войсковых старшин Николая Тимофеева и Пишмича для разбора пограничных споров. № 120».
Так само. 20.IV.— 21.VII. 1764. № 140.]

Листування Коша з депутатами Петром Калнишевським, Миколою Косапом і Василем Пишмичем. Інструкції депутатам, докази свідків, запорозьких козаків. Реєстри кримських і запорозьких претензій.
[Див. також спр. 162.]

164. 1764—1767 рр.— Справа про торговельні й прикордонні стосунки Війська Запорозького з Правобережною Україною, що перебувала у складі Польщі.— 180 [175] арк.

[«О пограничных, торговых и др. сношениях с польскими областями. № 169».

Так само. 24.IV.1764—16.VI.1773.— 184 арк. № 165.]

Зносини з польськими губернаторами, регіментарями й комендантами велися здебільшого в справах торговельних і розшуку покрадених коней і речей.

Регіментар партії української (польських військ на Україні) Франциск Любковський 12 квітня 1764 р. і Потоцький, воевода київський, 22 грудня 1765 р. закликали на ярмарок до м. Умані й обіцяли торговельні пільги.

Духівниця товариша Джерелівського куреня Івана Височина, який помер в м. Житківцях. Карпо Дробит, товариш Кушівського куреня, поїхав лікуватися до Умані й вмер, Дробитів брат, товариш того ж куреня Марко Сохацький, вимагав речі з Умані. Лисянський житель Семен Бойко вимагав 139 карбованців із спадщини колишнього кошового отамана Якіма Ігнатовича за борг (Яким Ігнатович і Семен Бойко були товаришами Вищестеблівського куреня). Торговельні зобов'язання, розписка на поставку польським купцем ганусової горілки трьом запорозьким козакам Іванові Бурлачку, Ониськові Федоренку та Іванові Шаргородському й одержання ним у завдаток 385 талерів. Товариш Полтавського куреня Іван Головка з листом Коша до уманського губернатора Младановича вимагав 400 карбованців боргу з товариша того ж куреня Неживого, який оселився після виходу з Січі в Уманській губернії.

Обвинувачення в гайдамаччині: скарга до Коша Казимира Добржанського на товариша Джерелівського куреня, ватажка Мануїла з ватагою за захоплення коней, грошей і речей. Листування про виявлення коней у запорозьких козаків на ярмарках Правобережної України. Колишній бугогардівський полковник Кирило Темний приїхав до родини в м. Жаботин і на ньому впізнали сорочку із украденого в жаботинського орендаря полотна. Через це на жаботинську селянську громаду було накладено штраф. Громадський отаман від імені громади просив Кіш відшкодувати збитки з майна Кирила Темного. Польський поміщик с. Півець Київського воєводства Ігнатій Кучковський через міністерство в Варшаві вимагав від Війська Запорозького повернути дві родини кріпаків, які втекли з с. Півець й оселилися в Кодаку.

[Є документи польською мовою.]

Скальковский А. К истории Запорожья...— С. 531—533 (духівниця Івана Височина); *Его же*. Несколько документов к истории гайдамаччины // Киевская старина.— 1885.— Кн. 11.— С. 307—309 (скарга Добржанського); *Голобуцький В. О. Запорізька Січ...*— С. 307, 308 (запрошення торговицького і богопільського губернатора Якова Усяткевича від червня 1767 р. запорозьких купців у м-ко Богопілья на ярмарок; лист помічника Потоцького Якова Квяткевича про пільги запорозьцям у торгівлі з Правобережною Україною).

165. 1764—1765 рр.— «Дѣло по ордеру генерала-порутчика Мелгунова о показаній черты, владѣемых Воискомъ Запорожскимъ земляхъ маіору Седякину і о похвалках Баратовых. 1764 году заведенное, августа зъ 18 дня. № 25».— [187] арк.

{«О размежевании земель запорожских и новосербских по р. Орели. Ч. 1 (споры за орельские земли). № 32». Так само. 28.VII.1764—16.VII.1767. № 155.— 355 арк.]

Опис запорозьких земель. Розмежування по р. Орелі. Грамота Катерини II гетьманові Кирилу Розумовському і Війську Запорозькому від 27 липня 1764 р. (копія) про утворення з Слов'яносербії та Бахмутського слобідського полку Катерининської провінції Новоросійської губернії й затвердження меж провінції від гирла р. Самари до гирла р. Луганчика. Указ Сенату від 22 липня того ж змісту.

Листування між головним командиром Новоросійської губернії О. П. Мельгуновим і Кошем у справі межкування. Кіш, на підставі універсалу гетьмана Богдана Хмельницького, покликався на права Війська Запорозького на землі між р. Оріллю і р. Самарою. Ордер Коша колишньому військовому осавулу Андрію Порохні з дорученням таємно об'їхати границі разом із Олексою Шекеренком і Олексою Краснощокком. Опис, складений 3 листопада Андрієм Порохнею.

Інструкція Коша Миколі Косапу та Андрієві Порохні. Бугогардівський полковник Кирило Темний повідомляв, що він знайшов «могилки» Мельгуновської межі на запорозькій землі. Наказ Коша знищити могилки.

Листування з О. П. Мельгуновим та І. Ф. Глебовим про порушення слобожанами «Глебовської» лінії. Листування з приводу об'їзду межі суддею Косапом.

Кіш скаржився київському губернатору І. Ф. Глебову та генерал-аншефу П. І. Олицю на коменданта Самарського ретраншементу кн. С. Ю. Баратова, який нахвалявся закувати Миколу Косапа в заліза та ув'язнити. П. І. Олиць повідомив про усунення С. Баратова з посади.

Реєстри, складені Миколою Косапом, про кількість сіл і хуторів на західному березі р. Орелі, що їх заселила старшина з Гетьманщини й російські офіцери. Скарга китайгородського сотника Павла Семеновича на Миколу Косапа за наїзд на його хутір.

Полтавський монастир надіслав до Коша копію дозволу Коша від 5 жовтня 1679 р. на виловлення риби в р. Орелі.

26 листопада 1764 р. О. П. Мельгунов сповіщав про припинення опису кордонів, через що відпала необхідність у присиланні депутата Війська Запорозького.

5 січня 1765 р. Кіш повідомляв І. Ф. Глебова про поширення чуток, нібито О. П. Мельгунов викликав 600 гусарів з Києва для поселення на Самарі. Листування з приводу виселення сербського прапорщика з земель понад р. Грузькою.

[Див. також спр. 151, 152, 174, 200, 207. Бібліографію див. до справи 185.]

166. 1764—1774 рр.— «О приежающих в Сѣчь Запорожскую с разных мнстрей и приходскихъ церквей за испрошеніемъ отъ добротдателей милостинны. Зъ 1768 году заведено. № 283».— 125 [123] арк.

[«О монахах русских и заграничных монастырей, приезжающих в Сечь Запорожскую для испрошения милостыни. № 100».

Так само. 6.I.1764—5.XI.1774. № 163.]

Листи, пашпорти, уповноваження, видані ченцям, які приїздили з Македонії, Волощини, Росії, Афонської гори, України на Запорожжя для збирання пожертвувань на будівництво храмів, утримання духівництва тощо.

[Документів за 1765, 1766 рр. немає.]

167. 1764—1765 рр. Справа про оголошення імператорських маніфестів, указів і військових реляцій.— 102 [104] арк.

[«О публикациях, т. е. о распубликовании в Запорожье высочайших манифестов, указов, и военных реляций. № 90».

Так само. З.ХІІ.1764—Х.1765. № 160.— 102 арк.]

(Назва А. О. Скальковського: «Публикации по русским делам»).

Ордери Генеральної військової канцелярії і копії маніфестів, указів і реляцій (російської імператриці, Сенату, колегій тощо). Маніфест імператриці про реабілітацію честі Смоленського полку, в якому служив офіцером Мирович; про відкриття ярмарків у м. Бахмуті і в поселеннях Бахмутського гусарського полку (шанцях Серебрянському і Красному Яру 1765 р.); про попередження втеч селян і переселення з Гетьманщини на Запорожжя. Відкриття в Петербурзі Академії художеств; про покарання чолобитників за подання скарг у центральні установи, минаючи місцеві. Є діловодний заголовок: «Дѣла кримские; очаковские також і с ордами Бдицкулскою і Едисанскою. 1765 году, генваря [дня]»; про призначення генерал-поручика Я. Л. Бранта новоросійським губернатором; про знищення в Москві французьких і російських книг («ругательных сочинений, пасквилей»); про ввезення на Лівобережну Україну лісу з Правобережжя; про заборону втікачам з Слобідської України записуватися у пікінерні полки Новоросійської губ.; про утворення з слобідських полків губернії; про передання м. Келеберди Полтавського полку до складу Новоросійської губ.; про заборону носити фарбоване в різні кольори (крім білого й чорного) хутро; про розведення картоплі (земляних яблук); про заборону шинкування горілкою.

168. 1764 р.— Справа про складання додаткового опису зайд у Старій Самарі.— 8 арк.

[«Допросы десяти гайдамаков Перехриста и др. об их грабежах и разбоях *; Дополнительная перепись тяглых и пеших людей, живущих в Старой Самаре. № 130».

Так само. 1764—17.VIII.1764. № 164.— 38 арк.]

За скаргою кн. С. Ю. Баратова на те, що в м. Старій Самарі переходилися зайди-утікачі, складено реєстр зайд 1764 року. Всі новосели погодилися лишитися у Війську Запорозькому.

[Див. також спр. 141, 165.]

169. 1764—1766 рр.— Справа про розгляд взаємних скарг жителів слобід Новоросійської губернії і запорожців.— 71 [72] арк.

[«Донесение атаману кошевому о приблудившихся лошадях и о разных спорах и жалобах со стороны обывателей на козаков запорожских и о их поступках. № 244».

Так само. 7.VI.1764—16.IX.1766. № 172.]

Позови за захоплення коней, потрави папі та інші кривди. Листування з приводу скарг.

170. 1764 р.— Справа про оголошення маніфестів, указів, грамот, ордерів російської імператриці, Сенату, Малоросійської Колегії, Генеральної військової канцелярії.— 42 арк.

[«Ордера, письма, донесения и проч. в Генеральную войсковую канцелярию по разного рода делам. № 223».

Так само. 17.V.1764.— 18.V.1774. № 169.— 109 арк.]

* Документів про гайдамаків у справі немає.

Грамоти й укази, що безпосередньо не стосувалися діяльності Війська Запорозького — про дозвіл на поселення в Російській імперії іноземцям євангелійського віровизнання; про конфіскацію майна генерал-поручика Хорвата за розтрату державних коштів; про вилучення з обігу срібної монети зразка 1700 р. тощо.

171. 1764—1765 рр.— Справа про заснування хутора колишнім козаком Онуфрієм Латою.— [26] арк.

[«О грабеже в Польской области волов у курен [ного] товарища Дурхия; о покупке волов войсковым шафаром; денежные претензии разных лиц. № 223».

Так само. 14.III.1764—2.II.1775. № 166.— 65 арк.]

Онуфрій Лата 1763 р. звернувся до Коша за дозволом нарубати лісу для зимівника, що знаходився у верхів'ї р. Кільчень, й на продаж для сплати боргу. Кіш дозволив йому рубати ліс у верхів'ї р. Чаплинки. Онуфрій Лата підписав зобов'язання. 1765 р. він прохав дозволу влаштувати хутір. Ордер Коша Самарській паланці з наказом дотримуватися постанови Військової Ради й поселяти тих зайд, які згодилися визнавати себе підданими Війська Запорозького й виконувати козацьку службу, а інших виганяти за лінію.

172. 1764 р.— «Дѣло о изшедших з-под владѣнія гсидна обозного генерального Семена Кочубея з села Чутовой подданих якобы в Войсковие Запорожские Волности в Самарѣ. 1764 году, іюля зъ 19 д. № 197».— 10 [12] арк.

Семен Кочубей повідомив Кіш, що 29 родин його кріпаків таємно залишили сл. Личкову і втекли на р. Самар на землі Війська Запорозького.

Семен Кочубей обвинувачував запорожців в агітації за перехід і вимагав повернути втікачів. Реєстр утікачів. Ордер Коша самарському полковнику Івану Костяному про виселення утікачів з Запорожжя.

Іван Костяний повідомляв Кіш, що утікачі не хочуть вертатися до Личкової. Кіш наказав запропонувати їм розійтись, хто куди забажає.

Селянський рух на Україні...— С. 84, 85 (лист генерального обозного С. Кочубея про розшук і повернення його селян-втікачів).

173. 1763—1767 рр.— Справа про випасання татарськими чабанами отар на землях Війська Запорозького без відома Коша.— 39 [41] арк.

[«Смесь, состоящая из отрывков гражданских и уголовных дел козак между собою. № 241».

Так само. 2.I.1764—28.VII.1772. № 2170.— 111 арк.]

Татари з отарами переходили на запорозькі землі Бугогардівської й Самарської паланок, за звичаєм, без дозволу Коша. Виникали дрібні непорозуміння, що й спричинилося до листування Коша з паланками й прикордонними татарськими агами.

[Рапорт служителя Військової канцелярії Коша Костянтина Манжака про збір вівса, капусти і буряків з жителів Нового і Старого Кодака на канцелярію. 24.XII.1764 р. Є реєстр тяглих козаків.]

174. 1764 р.— Справа про побиття і пограбування Федором Байдаком і Федором Дінцем товарища Пашківського куреня Івана Гараджі.— 11 [10] арк.

У Новому Кодаку товариші Конелівського куреня Федір Байдак і Федір Донець тяжко побили товариша Пашківського куреня Івана Гараджу й пограбували у нього речі. Іван Гараджа поскаржився кодацькій старшині й подав реєстр пограбованого. Акт обслідування побоїв. Кіш ухвалив покарати винних прилюдно киями й удовільнити претензії Івана Гараджі. Обвинувачений Михайло Рогуля виправдався і вимагав повернути йому захоплене майно за реєстром.

175. 1764—1766 рр.— «Дѣло о отбыті в Санктъ-Петербургѣ гедна атамана кошового Петра Калнишевского с товарищи. 1765 году. № 200».— 294 [281] арк. [Дѣло об отправки въ Санктъ-Пѣтербургѣ господина атамана кошового Петра Ивановича Калнишевского. Зъ 765 года. № 210».]

[«Третья депутация ко двору е. и. в. о землях запорожских. № 94». Так само. 28.VII.1764—19.XI.1766. № 162.— 290 арк.].

Депутація у складі кошового Петра Калнишевського, писаря Івана Глоби й старшини Василя Пишмича до російського імператорського двору з чолобитною Війська Запорозького про повернення запорозьких земель і з проханням підпорядкувати Військо Запорозьке не Малоросійській колегії, а Колегії іноземних справ; посилення на грамоту Стефана Баторія 1575 р., універсал Богдана Хмельницького 1655 р. Листи до сенаторів. Організаційні розпорядження.

Відмова кошового отамана Пилипа Федоровича Пилипенка від отаманування.

Листи Петра Калнишевського 1765 р. до судді Павла Головатого, який лишився на Січі за наказного кошового: 1) з Києва — з настановами, як керувати Кошем і заселяти зимівниками спірні землі; 2) з Москви — про призначення П. О. Румянцева на Лівобережну Україну замість Кирила Розумовського й про візит до П. О. Румянцева; 3) з Петербурга — про аудієнцію в Катерини II; 4) про розмову з Катериною II, розпорядження Павлові Головатому й Андрієві Порохні, звістка про відрадження генерала О. І. Бібікова для уточнення кордону з Польщею; 5) про скаргу на Андрія Порохню до Сенату за наїзди на поселення на р. Орелі; 6) про обговорення з сенаторами справи про кордони Війська Запорозького на мапі (карті); 7) та 8) про позики депутатами 1000 крб. у козака Гадяцького полку Герасима Курила; 9) про заготівлю сіна для військового табуна; 10) про скасування проекту поселення Самарського гусарського полку; про удовільнення депутатів відповіддю Коша П. О. Румянцеву щодо призначення на посаду кошового отамана Григорія Лантуха; 11) таємний, тільки для відома Павла Головатого, Олексія Білицького, Пилипа Федоровича Пилипенка, Микити Косапа, Андрія Ляха, Павла й Радка Старих, про обговорення з сенаторами Микитою Паніним, Захаром Чернишовим і кн. О. О. Вяземським проекту переселення Нової Сербії на Самарські землі, встановлення кордону згідно з Прутським трактатом 1711 р.; 12) з настановами з приводу прикордонних стосунків на Орільських і Самарських землях; 13) Петро Калнишевський просив Павла Головатого лишитися на посаді до повернення на Січ старшини; 14) з повідомленням, що в Петербурзі чекають з України П. О. Румянцева, Я. Л. Брандта та І. Ф. Глебова для остаточного розв'язання справи з запорозцями; 15) про прибуття всіх трьох з України; 16) розповідь про подорож О. І. Бібікова на Січ у 1765 р.; прохання надіслати до Петербурга горілку, вино, рибу на подарунки; наказ Павлові Головатому не приймати листів П. О. Румянцева, написаних на ім'я обраного Військом Запорозьким кошового отамана або судді; 17) про скаргу на Андрія Порохню з Орелі; 18) проект переселення Нової Сер-

бії, про ознайомлення Катерини II з мапою запорозьких земель, сумніви щодо успіху клопотань; 19) другий лист Павлові Головатому про дозвіл татарам пасти отари на запорозьких землях і заборону геодезістам описувати землі; 20) про скаргу на писаря Степана Роменського за найзд на команду майора фон Фогта; 21) про позику у Григорія, прикажчика жителя Гадяцького полку попаді Марії Данилівни Тихоновичевої, 1000 крб. та в Гарасима Курула — 500 крб.

Листування з приводу посередництва К. Ф. Штофельмана, Кирила Тарловського, старшин Макара Нагая, Антона Красовського у перевезенні листів з Коша до депутатів. Листування Коша з приводу ордеру П. О. Румянцева про призначення кошовим отаманом Григорія Лантуха, подання скарги Антоном Коцаром за батька Дмитра. [Див. також стр. 54.] Листи Григорія Івановича Кологривого з Глухова до Петра Калнишевського про затримання на Севській митниці горілки.

176. 1764—1765, 1775 рр.— «Дѣло секунд-майора, что прежде былъ в Кичинке сотникомъ, Потоцкого за отнятой бывшимъ кошевымъ ево называемой в 760 году Панковской футоръ и слободу Василкову. № 114».— 38 [30] арк.

[«Реестры крестьян, желающихъ жить в запорожскихъ владениях. № 245».

Так само. X.1764—XII.1764. № 173.]

Вихідці з Лівобережної України (найчастіше селяни-втікачі), поселившись на річках Орелі й Протовці, а також кишеньський сотник Василь Потоцький, російські урядовці й козацька старшина, які осаджували хутори і села на землях Запорожжя, розорювали степ, вирубували ліси не лише на власні потреби, а й на продаж, чим завдавали шкоди Війську Запорозькому. Кіш доручив військовим старшинам Миколі Тимофієву (Косапу), Андрію Порохні й отаману Уманського куреня Андрію Затичному з командою об'їхати нові поселення і запропонувати поселенцям покинути територію Запорожжя до Пилипового посту. В разі невиконання ними розпорядження і їхньої відмови перейти під юрисдикцію Коша, вони мають бути зігнані силою. Жителі новоосаджених сіл (є їх реєстр) погодилися перейти у підданство Війська Запорозького, платити податки і відбувати повинності. Реєстр (іменний) жителів сс. Чаплинка, Василькове, Проданівка, Писарівка, Панківка, хуторів над річками Чаплинкою, Ригуном, Протовцею і при урочищі Голушівці.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 115, 116 (реєстр новопоселених сіл і хуторів з даними про соціальний стан їх поселенців).

177. 1764 р.— Справа про розшук гайдамаків і злочинців на території Запорожжя.

Гайдамаки скупчувались у лісі Чуті і звідти здійснювали напади на населені пункти Правобережної України, зокрема с. Орловець; розшук і затримання учасників нападу.

Протоколи допитів карних злочинців, обвинувачених у крадіжках коней, грошей, майна, товарів. Каймакан Єдисанської орди скаржився на запорозьких козаків за крадіжку коней.

Поміщики Слобідсько-Української губернії просили розшукати і повернути кріпаків, які втекли на Січ.

Кіш оголосив розшук учнів Військової Запорозької школи, які викрали рушницю і втекли на низ Дніпра.

[Є лист татарсько-турською мовою.]

178. 1765 р.— «Дѣло о производеній над гспдномъ войсковим старшиною Андрѣем Порохнею о приключенномъ якобы имъ при наездѣ на отведенной противъ крепости Борисоглебской Продановой Крисовой каралоульмь салдату и козакамъ бой слѣдствии и о протчемъ. Августа в 13 д. 1765 году заведено. № 215».— 3 [33] арк.

[«Переписка о произведении следствия по жалобе линейного начальства земель на войскового старшину Порохню. № 32».

«О размежевании земель запорожских, новосербских и гетманских. Споры за орельские земли. 13.VII.— 19.XI.1765. № 156».]

Слiдство над Андрiєм Порохнею за ордером генерал-губернатора П. О. Румянцева за наїзд на варту, встановлену при слободі Продановій Крисовій. Призначення депутатами слiдчої комісії від Коша колишнього судді Мусія Андрійовича Сухого, заміна його Пилипом Стягайлом (Старим) і полкових старшин Гаврила Щирого і Степана Яблуновського. Припинення слiдства. Донесення П. О. Румянцеву про стосунки на Орелі.

179. 1765—1768 рр. Справа про спір за «Глебовську» межу між Військом Запорозьким, Єлизаветградським пікінерним (колишнім Новослобідським) полком.— 73 [74] арк.

[«О взаимных спорах с поселенными полками за земли. № 119». Так само. 8.III.1765—12.I.1767. № 380.— 64 арк.]

Військо Запорозьке вважало за межу з пікінерами «Глебовську» лінію, а пікінери — Мельгуновську. Отаман Васюринського куреня Іван Сухина захопив пікінера, який втік із Запорожжя; поручик з командою 80 пікінерів захопив кодацького осавула Кліма Білого з дев'ятьма козаками і привіз їх до сл. Пушкарівки. На р. Солоній скупчилося багато запорожців і генерал О. Ісаков звільнив Кліма Білого, почувши, нібито запорожці похвалялися спалити слободу. Кіш учинив опис хуторів і зимівників, осаджених пікінерами на запорозьких землях. «Мельгуновська» межа охопила зимівники Макара Нагая, Григорія Шульги, Самійла Носа і пікінери вимагали виселити їх. 1767 р. О. Ісаков скаржився на Макара Нагая за наїзди і вигнання з деяких хуторів поселенців. [Рестри новопоселених хуторів і слобід.]

180. 1765 р. Справа про обвинувачення писаря Самарської паланки Петра Уманця у побитті, відібранні грошей і речей у капрала Сербського гусарського полку Петра Семенова.— 14 арк.

На ярмарку Сербський гусарський полк купив коні в запорозького козака. Двоє коней утекло з табуна з Нових Санжар, через що до запорозького зимівника було надіслано капрала шукати їх. Писар Самарської паланки Петро Уманець побив капрала і захопив коні та гроші. Кіш удовільнив скаргу капрала й повернув захоплене.

181. 1765—1766 рр. Справа про прикордонні стосунки Війська Запорозького з Новоросійською губернією.— 200 [205] арк.

[«О пограничных спорах с Новороссийскою губернією. № 107». Так само. 14.IV.1765—26.V.1766. № 176.— 162 арк.]

Навесні, в квітні Кіш збільшив команду Андрія Порохні на Протовці. Тоді ж почалися суперечки з пікінерами. Китайгородський сотник Павло Семенов скаржився головному командирові Новоросійської губернії генералу фон Брандту за наїзд Андрія Порохні на його хутір і зни-

щення господарства. Реєстр хутірського господарства сотника. Вимоги Я. П. Брандта удовільнити втрати й не чинити утисків пікінерам, які після встановлення нової межі опинилися на території Новоросійської губернії.

Ордери Коша до Андрія Порохні й самарського полковника Олексі Коцара з наказом видати захоплене, а поселенців вигнати за стару межу. За порадою Петра Калнишевського, Кіш наказав утриматися «от худостей», не чинити шкоди на кордоні, заселяти р. Оріль запорозькими хуторами й чекати резолюції російського імператорського Двору про землі Війська Запорозького. Постанова виборних козаків китайгородської громади про перехід у підданство Війська Запорозького викликала листування в цій справі. Реєстр водолазьких хуторів на запорозькому боці р. Орелі, складений писарем Самарської паланки Петром Уманцем. [Відомість жителів м. Китайгорода, які перейшли у підданство Війська Запорозького.]

Скарга Я. Л. Брандта на Андрія Порохню за наїзд на Китайгородські хутори, за заборону пікінерам сіяти на запорозьких дачах і за наїзд на варту Борисоглібської фортеці «Продановий Крисовий караул».

Претензії Нехворощанського монастиря на землі по р. Орелі, що належали йому згідно з жалуваними грамотами, й відповідь Коша. Наїзди полковника Самарської паланки Олексі Коцара на хутори Донецького пікінерного полку. Я. Л. Брандт висловив незадоволення, що Кіш не виконав його вимог і не відповів на запитання. Указ Малоросійської колегії про розшук двох комісарів господарської частини Донецького пікінерного полку, які втекли до Війська Запорозького.

У вересні ордери Коша врегулювали взаємовідносини нових паланок — Протовщанської (полковник Андрій Порохня) й Орільської (Олекса Коцар) зі старими — Самарською (Гордій Петренко) й Кодацькою (Антін Красовський).

Скарга на наїзд Андрія Порохні на хутір китайгородського козака Тустяченка. У жовтні в Протовщі захоплено солдата за крадіжку городи, на допиті Андрій Порохня виявив, які солдати вкрали сіно в плавнях.

Бунчуковий товариш Федір Занківський скаржився до Коша, що його людей в урочищі Перещепине прийнято до Війська Запорозького. Петро Калнишевський порадив утриматися від сутичок до резолюції Двору на землі. Брандт вимагав, щоб Військо Запорозьке не заважало Донецькому пікінерному полку збирати податки з своїх козаків — підпомічників і вільних поселих, які жили за лінією Війська Запорозького. Реєстр поселенців Орлицької й Китайгородської рот і податки з них.

[Див. також спр. 175, 178.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 203, 204, 211 (реєстр захопленого при хуторі Протовщанському майна; прохання жителів слободи Китайгородської дозволити їм зібрати озимий хліб і ярину поблизу своїх хуторів, які тепер увійшли в межі Вольностей).

182. 1765—1766 рр.— [«Дѣло о разбитіи гегжѣ дѣйствителной статской совѣтницѣ Спичинской слободского Харьковскаго полку села Березова прикащика Лазарева і о заграблені немалого числа денегъ и разнихъ пожитковъ. 1765 года, сентября зъ 15 дня. № 26»]. 30 [31] арк.

[Так само. № 181.

Так само. 1.IX.1765—23.III.1766. № 182.]

(А. О. Скальковський використав діловодний заголовок.)

У селі Березове Харківського слобідського полку, що належало по-

міщци Спичинській, три запорозькі козаки захопили у поміщицького прикажчика 1216 крб. подушних грошей, зібраних з «черкас» (українців-кріпаків), та його речі. Харківська полкова канцелярія шукала і затримала запорожця Андрія Хмару, вимагала вислати товариша Дінського куреня Юрія Шипилу, козака з Келеберди, Давида Колісниченка (Педа-ненка), який жив у м. Диканьці, та інших. Розшук речей; реєстр з зазначенням цін на них. Кіш погодився надіслати на слідство Юрія Шипилу, паспорт якому видала Самарська паланка на подорож з сіллю, Юрій Шипила опинився в руках Харківської полкової канцелярії.

183. 1764—1766 рр.— Справа про покарання злодіїв-рецидивістів.— 13 арк.

Товариш Переяславського куреня Василь Безносенко украв у старокодацькій школі в дяка Кирила Жалдака 70 крб. Товарищ Васюринського куреня Микола Білий вкрав у зимівнику козака Канівського куреня Миколи речі. Кіш визначив покарання рецидивістам: зламати ногу прилюдно. Кодацький полковник Іван Кос'яненко повідомляв, що на сходці на прохання громади злодіїв побили киями і «по прибиванню, в шпиталь кодацький одано».

184. 1765—1768 рр.— «Дѣло о должнихъ денгахъ атаману кошевому Петру Ивановичу Калнишевскому чигринскимъ жителемъ Василемъ Новицкимъ. 1765 году. № 15».— 120 арк.

[«Переписка с польскими губернаторами по делу о деньгах, должных кошевому Петру Калнишевскому чигринским жителем Василием Новицким. № 9».

Так само. 20.II.1765—13.VIII.1765.]

У 1764 р. Василь Новицький (Перехрист) купив у Петра Калнишевського 100 коней за 900 карбованців у набір і видав вексель, що зберігався в скрині в скарбниці Куцівського куреня. В 1765 р. Петро Калнишевський доручив Василю Новицькому закупити в Польщі горілку та інший крам для нього. Чигиринські купці наклали секвестр на крам за борги Василя Новицького. Польський суд удовільнив Петра Калнишевського, стягнувши з Василя Новицького частину боргу. Коли останній прибув на Січ з Петербурга в 1767 р., то розпочав листування з чигиринським старостою кн. Антоном Яблуновським. Той удовільнив позов і просив розшукати в запорозькому архіві універсали гетьмана Богдана Хмельницького або Павла Тетері з привілеями на ґрунт Радиванове, за який Яблуновські позивалися з кн. Любомирським. [Про пошуки документів у військовому архіві.

Є документи польською мовою.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 336 (лист Петра Калнишевського від липня 1765 р. Павлу Головатому).

185. 1765—1766 рр.— Справа про участь депутатів від Війська Запорозького у роботі комісії по розмежуванню території Російської імперії з Польщею.— 56 арк.

[«О командировании генерал-майора Бибикова для разграничения между Польшей и Запорожьем. № 55».

Так само. 20.VIII.1765—9.IX.1766. № 175.]

Генерал-майор О. І. Бібиков запитував Кіш, чи мало Військо Запорозьке давні грамоти російських царів та універсали польських королів на землі. Кіш надіслав до О. І. Бібикова копії: 1) універсалу польського

короля Михайла від 23 грудня 1670 р., даного у відповідь на депутацію від Михайла Ханенка, до якої входили Семен Богаченко, Яків Ярошенко, Роман Малюк, Іван Поставець, Іван Завиша, Стефан Білий і Василь Олексієнко; 2) універсалу Богдана Хмельницького від 15 квітня 1655 р., зазначивши, що оригінал першого написано польською мовою й тому надсилається переклад. Копії обох універсалів.

Приїзд в сл. Орел польського комісара Хосецького в 1766 р. й листування з цього приводу й наміру проїхати запорозькою територією на Мертвовод.

Костомаров Н. Исторические монографии и исследования.— Т. 15. Руина. Гетманства Брюховецкого, Многогребного и Самойловича, 1663—1687.— СПб.; 1882 (про врядування депутації й універсал 1670 р.); *Скальковский А.* История Новой Сечи.— Ч. 3 (універсал Богдана Хмельницького з копії 1774 р.); Документи Богдана Хмельницького, 1648—1657.— К., 1961, с. 638—639. Питання про те, якою мірою копії відповідали оригіналам, спірне. Вчені схилилися до думки, що таких оригіналів в руках Війська Запорозького у XVIII ст. не було.

186. 1765 р.— Справа про вжиття на Запорозжжі запобіжних заходів проти поширення епідемії чуми, яка виникла в Криму і на Правобережній Україні.— 143 [146] арк.

[«О чуме, появившейся в Крыму и других пограничных с Запорожем местах. № 112».

Так само. 28.V.— XI.1765. № 177.]

Російський консул у Криму О. Ф. Никифоров інформував російську владу про поширення чуми в Криму. Кіш дістав суворі накази генерал-губернатора П. О. Румянцева вжити карантинні заходи на кримському кордоні, але весь час карантин порушували солевози, промисловці й крамарі, з приводу чого виникло листування.

Полковник Прогнойської паланки Сава Кисіль виїхав до Очакова і свідчив, що чуми нема. Старшини Михайло Ус, Осип Чорний і козак Василь Бурхановський були в Криму й встановили, що епідемія була тільки в Керчі та в містечку Киргис (8 верст за Перекопом).

На Правобережній Україні виявлено чуму, через що й виникло листування з приводу порушення карантину польськими купцями, які переїздили з кришталевим склом через запорозький степ. Те ж з приводу проїзду запорожця з Криму до Бахмута з смушками. Новоросійський губернатор О. Ісаков одночасно просив дозволу ловити для нього оленів на запорозьких дачах.

30 квітня Кіш доносив П. О. Румянцеву про виїзд хана Крим-Гірея згідно з указом Порти до Стамбула.

187. 1765—1767 рр.— Справа про прикордонні стосунки Війська Запорозького з Очаковом і Хотиним*.— 116 [135] арк.

[«О сношениях с очаковским пашею и татарами. № 175».

Так само. 25.XI.1765—5.IX.1771.— 45 арк.]

У 1765 р. виникало листування з приводу звичних претензій у торговельних стосунках та розшуку вкрадених речей: 1) яничар Меміс-баша подав претензію за 31 вола, що їх захопили на Бузі запорожці ще 1761 р.,

* У спр. 167 на арк. 22 є заголовок: «Дѣла кримские и очаковские також і с ордами Едичкулскою і Едисанскою. 1765 году, генваря с 1 дня». Стосується спр. 187—188.

але він не мав змоги поїхати з Очакова до Січі, бо Порта яничар тримала в Очакові, боячися самого Крим-Гірея; 2) два турецькі невільники утекли з Очакова до Війська Запорозького на дубах, на яких возили паливо до Очакова, і полковник Прогнойської паланки Сава Кисіль це описував як самовидець.

У 1766 р. Кіш відрядив до Очакова довбиша Нестора Головка для доставки «гультяїв». У справі є реєстр, де позначено, кого взято на поруки й кому яку кару встановлено.

У 1767 р. Кіш скаржився на очаківського каймакана за порушення ярлика Крим-Гірея (лист Крим-Гірея до кошового від 29 листопада 1761 р.) щодо скасування внутрішнього мита в степу, що його збирали султани Єдичкульської і Єдисанської орд. Копія цього листа. Відповідь каймакана Ахмет-аги (з перекладом) з запевненням у доброму ставленню до Запорозжя. До листування з очаківським каймаканом у листопаді 1766 р. з приводу деяких претензій запорозьких козаків щодо утисків у степу подано два листи Крим-Гірея до генерала І. Ф. Глебова 1762 р. (оригінали з перекладами), де хан пропонував розв'язати прикордонні справи по-приятельському згідно з мирним трактатом 1740 р.

Листування Коша з хотинським пашею у дрібних торговельних справах, що почалося в липні 1767 р.

Товариші Крилівського куреня Дмитро Купчин і Михайло Височин у містечку Жигівці продали 58 коней хотинському купцеві Давиду Юзефовичу по 19 левів, одержавши завдатку 10 польських червінців*. У м. Скарлат Д. Юзефович одмовився заплатити решту. Польський суд у 1768 р. примусив заплатити і Д. Юзефович виїхав до Хотина. З листами Коша кредитори приїхали до хотинського паші, який передав справу до комісії в справах прикордонних між Польщею і Туреччиною в Могилеві. Д. Юзефович звернувся до кримського хана. Дмитра Купчину було заарештовано, і 1768 р. Кіш вимагав розшукати його і звільнити. Листи Михайла Височина 1768 р. з Могилева до кошового отамана Петра Калнишевського й крилівського отамана Івана Бурноса змальовують подорож до Хотина.

[Є документи татарсько-турецькою та польською мовами.]

188. 1765—1766 рр.— Справа про прикордонні стосунки Війська Запорозького з Кримом.— 115 [121] арк.

(Назва А. О. Скальковського: «Споры Бугогардовой паланки с едисанскими ногайцами».)

Російський консул О. Ф. Никифоров повідомляв про запит хана з приводу наїздів запорозьців на Кінські Води.

У 1765 р. виникло листування про будівництво мосту через р. Білозірку для проїзду купців і солевозів. Хан Крим-Гірей забезпечив будівництво коштами кримської влади, просив не втручатися. За 1765—1766 рр. є 9 листів (з перекладами) ханів і каймаканів, що стосуються удовільнення дрібних претензій обох сторін.

[Є документи татарсько-турецькою мовою. Див. також спр. 161.]

Гісцова Л. З. Сусідів не вибирають // Архіви України.— 1991.— № 2.— С. 71—77 (лист султанського аги Єдичкульської орди до кошового отамана про згоду на будівництво мосту через р. Білозірку).

* Заголовок до цієї частини справи див. у спр. 192 на арк. 80.

189. 1765—1768 рр.— Справа про сутички запорожців з ногайцями Єдичкульської орди за часів Максут-Гірея.— 196 [198] арк.

[«О взаимных спорах и сношениях с ногайцами Єдичкульської орды. № 126».

Так само. 8.VI.—5.X.1765. № 176.]

(Назва А. О. Скальковського: «Сношения с єдичкульскими татарами».)

Після усунення Крим-Гірея стосунки з Кримом взагалі і з Єдичкульською ордою зокрема погіршилися. Три роки, окрім щорічних комісій, виникало листування з приводу дрібних претензій. 1768 р. повернувся Крим-Гірей. Кошовий отаман листом вітав його й дякував за наказ повернути полонених запорожців і не чинити утисків. Реєстри запорозьких претензій.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

190. 1765—1766 рр.— «Дѣло великороссийского купца Михайла Кавелина з повереннимъ великороссийского купца Федора Попова Афанасиемъ Михайловичемъ. 1765 году. № 216».— 23 [21] арк.

Купці.— сизранський Ф. Попов і курський М. Кавелін — становили компанію для торгівлі уральським кав'яром (ікрою) в українських містах та в Стамбулі через Січ. Виникла справа через порушення умови про взаємні операції, яка розглядалася за скаргою Ф. Попова (в Сизрані) на М. Кавеліна (перебував у Січі).

191. 1766—1767 рр.— «Дѣло крымское воровское і по жалобам. 1767 году. № 19».— 98 [104] арк.

[«О взаимных претензиях єдичкульских, єдисанских и др. ногайцов и казаков запорожских. № 54».

Так само. 10.VIII.1766—X.1767. № 183.— 92 арк.]

Прикордонні стосунки з Єдичкульською та Єдисанською ордами й Очаковом.

За 1766—1767 рр. стосунки з Єдичкульською ордою значно погіршали. Почалися наїзди ногайців на запорозькі землі. 22 лютого 1767 р. чабанів з отарами з допомогою сили не пропустили на запорозьку територію. 1767 р. запорожці під проводом колишнього кошового отамана Пилипа Федоровича Пилипенка захопили 17 ногайців у гирлі р. Палачкової.

Окремі справи: Бойко (з м. Павлочі) розповів на допиті про чумакування сілля з Криму на Правобережну Україну. Товариш Іркліївського куреня Микита Брик купив у щербинівського отамана Павла Табунця пару волів, у м. Бахчисараї тих волів секвестровано, бо вони були нібито крадені.

Кіш листувався з єдичкульським сераскиром Саліх-Гіреем, листи якого свідчили про невдовільнення претензій. Він виставив свої докази. Кіш скаржився на єдичкульців київському генерал-губернаторові Ф. М. Воейкову, але той повідомив про скаргу кримського хана на запорожців і запропонував справу вирішити на черговій комісії з Кримом.

Розписка татарина Юсуфа про одержання від бугогардівського полковника Андрія Кїйнаша 32 волів свідчить про мирне розв'язання суперечок.

Новий очаківський каймакан Сеїд-Махмет листом від 30 квітня 1766 р. запевняв Військо Запорозьке в доброму ставленні до запорожців.

[Є документи татарсько-турецькою мовою; а також вірменською, грецькою мовами без перекладу.]

192. 1766—1767 рр.— Судові справи.— 126 [101] арк.

«Дѣло об отправки колодныкив [...] *, Грыцка Костенка, Федора Носа, Фед[...]], Тарана, Марка Тарана, кой і Мазаненко, [...] Шкарбуля, Оныска Москаля, Яцка Тарана, Івана Бойка і Кирила Лисого в Глухов. 1766 году з мсця августа. № 245».

«Дѣло о опознатіи Елисаветградского пікинерного полку Грунскої роты жителемъ Микитою Лободенкомъ въ курѣнного незамайвского Кобезчи вола. Зъ 1766 года, нояб. 29 д. № 80».

«Дѣло козака куреня Крилѣвского Дмитрика Купчина о неотѣдачи ему хотинскимъ жителемъ — турчиномъ Дувидомъ Юзефовичемъ за купленние имъ у его, Купчина, да товариша его жъ Височина 58 лошадей денегъ. 1767 года, мсця июля з 1 д. № 81» **.

«Дѣло о почыненних около Коржевых Могыл проходящими мимо оне ватагами і на нізу Днепра грабытелствах. 1766 году. Тут і о удоволствіі поповичевского і донского козаковъ. № 247».

Листування вміщує позови до Генерального суду Йосипа Пантелеймонова на кошового отамана Петра Калнишевського і писаря Івана Глобу за секвестр хутора на р. Орільці; Дмитра Коцара на кошового отамана Григорія Лантуха за майно батька (на позови старшини не виїздили); скарги підполковника пікінерського полку Михалчи на козаків за пограбовані речі, майора К. Фогта — за борг.

Слідство військового пушкаря Тимофія Топчія.

[Є протоколи допитів колодників, яких обвинувачували в наїздах на погайців, пограбуваннях, гайдамацтві. Див. також спр. 83.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 146, 285, 286 (протокол допиту козака Іркліівського куреня Федора Носа від 26 березня 1765 р.; лист К. Фогта від 6 лютого 1766 р.).

193. 1766—1768 рр.— [«Дѣло старшины войскового Макара Нагая о причиненномъ ему Елисаветградского пікинерного полку седмой роты поручикомъ Даниловымъ бсй и ругателстве здешнего воиска. 1766 года, ноябр. 20 зачалось. № 81]».— 39 арк.

[«О насмешках, брани и побоях, причиненных запорож[скому] старшине Макару Нагаю поручиком пікинерного полка Даниловым. 1766. № 249».

Так само. 9.XII.1766—6.I.1768. № 186.]

(А. О. Скальковский використав діловодний заголовок.)

Макар Нагай продав коні пікінерові Дмитру Закоровайному і за 9 карбованців боргу поручився пікінер Іван Сухий. Дмитро Закоровайний боргу не сплатив, і Макар Нагай приїхав до Івана Сухого правити гроші. Іван Сухий віддав пару волів. Командир роти поручик Данилов у Домоткані заарештував Макара Нагая, бив канчуками, закував у заліза і лаяв запорозьких старшин. За скаргою Коша командир Новоросійської губ. О. Ісаков призначив слідство в Єлисаветградському пікінерському полку. Запорозький депутат старшина Василь Юржинський в донесенні до Коша розповів про слідство. О. Ісаков усунув Данилова з посади.

Кіш не удовільнився і поскаржився до головного командира Новоросійської губ. Я. Л. Брандта. Призначено вдруге слідство в Єлисавет-

* Тут і далі текст пошкоджено.

** Документи до цього заголовка див. у спр. № 187.

градській фортеці при коменданті М. І. Глебові. Кіш призначив за депутата полкового старшину Яблунівського. У справі докази Макара Нагая, Данилова, свідків — вчителя димотканської ротної школи Якова Левицького та інших. Я. Л. Брандт наказав заарештувати Данилова, Кіш апелював до київського генерал-губернатора Ф. М. Вовйкова, який наказав вислати Данилова на поселення за межі Війська Запорозького.

194. 1766—1775 рр.— Справа про заготовлю в паланках лісу, палива й сіна для російського війська.— 200 [201] арк.

[«Об участии запорожских поселян в паланках в заготовлении для войск и крепостей лесу, дров и т. п. № 114».

Так само. З.Х.1766—8.V.1775. № 184.]

(Назва А. О. Скальковського: «О байраках».)

У 1766—1769 рр. сталися суперечки з приводу свавільних порубок лісу на Орелі і Самарі в запорозьких дачах.

Військо Запорозьке дозволяло вирубання тільки у призначених дачах. З початком російсько-турецької війни в 1769—1774 рр. виникла потреба для російської армії в паливі, для випічки хліба, в лісі — для понтонних мостових перевозів тощо.

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно било і напредкы чем користовавтись» // Архіви України.— 1991.— № 5/6.— С. 75—84 (два документи про умови забезпечення лісом російського війська).

195. 1766—1768 рр.— «Дѣло бывшего в здошнихъ мѣстахъ изъ Ерусалимскихъ краевъ перомонаха Неофита за испрошениемъ милостины. 1768 году» *.— 15 арк.

[«О пребывании в Запорожьи греческого монаха Неофита. № 140». Так само. 11.VII.1766.—13.VI.1768. № 185.]

Неофіт, який прибув для збирання пожертвувань на Афонський монастир, пиячив. Військовий осавул Сидор Білий повідомив про це в Кіш, Неофіта вислано через Кальміуську паланку.

[Є копії за 1758, 1759, 1761, 1765 рр.]

196. 1766—1767 рр.— «Дѣло вора Рясного за проданніе нымъ находящемуся при Старосамарскомъ ретренжаментѣ у магазейна прапорщику Бруткову воровскія лошады. 1766 году, апреля 5 дня» **.— 60 [90] арк.

[«О продаже запорожскими козаками Рясным и другими прапорщику Бруткову краденныхъ лошадей. № 250».

Так само. 5.IV.1766—14.V.1767. № 187.— 91 арк.]

Наїзд запорожців Кіндрата Рясного і Хоми Куща на ногайський табун за Дніпром на Кримському шляху. Захоплено 15 коней, їх купили російські офіцери. Коні визнано за власність татар і генерал фон Штофельн вимагав від Коша притягнути Кіндрата Рясного й Хому Куща до російського військового суду. Депутатом від Коша на суд призначено старшину Степана Биковського. Суд виявив, що офіцери звернулися до Кіндрата Рясного з вимогами організувати наїзд, і виправдав Кіндрата Рясного й Хому Куща. В протоколі є біографічні відомості про Кіндрата Рясного (згодом кошовий отаман Задунайської Січі).

* Аркуш з діловодним заголовком не зберігся, дано за першим виданням опису.

** У справі є два аналогічні діловодні заголовки: на арк. 1 і 2 зв. Дано з арк. 1.

197. 1766—1767 рр.— «Дѣло о должних якобы войсковимъ канторжѣемъ Андрѣемъ Димитриевимъ состоящему при Старосамарскомъ ретренжаментѣ примерь-маіору Фокту денгахъ. Іюня зъ 23 д. 1766 году зачалось. № 51».— 21 [16] арк.

Листування з приводу ліквідації справи Кіндрата Рясного й купівлі крадених коней офіцерами.

[Див. також спр. 196.]

198. 1767 р.— «Дѣло о разнихъ смертноубійствахъ. 1767 году. № 258».— 60 арк.

[«Переписка по уголовнымъ деламъ Войска Запорожскаго. Любопытныя приговоры и пр. № 160».

Так само. 1.ІІ.—12.Х.1767. № 190.]

Донесення паланок і слідства. Допити обвинувачених і свідків. Документи дають уявлення про побутовий та економічний стан притягнутих до слідства. Резолюції Коша.

199. 1767—1769 рр.— «Дѣло о всылкахъ по требованіямъ Елисаветградскаго пыкинернаго полку въ запорожскіе места убегающихъ пыкинеровъ на прежніе места къ ихъ командамъ. 1767 году заведенное. № 8»*.— 78 [80] арк.

[«О выдаче укрывающихся в запорож[ских] зимовникахъ беглыхъ солдат, крестыян и преступников. № 259».

Так само. 22.ІІ.1767—10.VI.1769. № 332.]

Розшук утікачів і пікінерів на Запорожжі. Суміжні з Військом Запорозьким пікінерські полки Єлисаветградський і Донецький просили розшукати пікінерів, які або утекли на Запорожжя, або виїхали з пашпортами й не повернулися. Листування з приводу розшуку кріпаків: поміщиця ландміліцького Борисоглібського полку Титова продала кріпачку Агафію з двома дочками значковому товаришу з м. Переволочної В. В. Гегелі. Агафія з дочками утекла на Запорожжя.

[Рапорт [...] ** кошовому отаману Петру Калнишевському про перемогу над турками в гирлі р. Дніпра навпроти «Широкої плавні», затоплення 3 кораблів і 1 томбаза, взяття турків у полон і ін. Документ без закінчення. 1769]

Шамрай С. До історії залюднення Степової України // Записки історико-філологічного відділу ВУАН.— 1929.— Т. 24.— С. 269—270 (статистичні відомості); *Селянський рух на Україні...*— С. 112—114, 139—140 (листи генерал-майора О. Ісакова та генерал-майора Лебеля про повернення втікачів-солдатів Єлисаветградського пікінерського полку).

200. 1767 р.— «Дѣло по Новороссійской губерніи въ разнихъ перенискахъ. 1767 году. № 85».— 71 [72] арк.

[«Об аресте и розыске солдат и козаков, обвиняемых в кражах и разбоях. № 251».

Так само. 5.ІІ.—26.ХІ.1767. № 192.]

Розшук солдатів, пікінерів, які втекли на Запорожжя. Листування з Єлисаветградською й Катеринославською провінційними канцеляріями, пікінерськими полками й паланками.

* Заголовок уточнити важко, текст згас.

** Автора не встановлено.

201. 1767—1768 рр.— Справа про вибори і діяльність депутатів від Війська Запорозького у законодавчу комісію для складання «Нового Уложения». — 225 арк.

[«Об отправлении ко двору е. и. в. депутатов в Комиссию для сочинения «Нового Уложения». № 71».

Так само. 18.I.1767—29.IX.1768. № 188.]

Документи охоплюють два періоди: 1) обрання депутатів і накази їм і 2) перебування депутатів у Комісії.

До першої групи належать: маніфест Катерини II від 4 грудня 1766 р., ордери київського генерал-губернатора Ф. М. Воейкова, генерал-губернатора П. О. Румянцева та Малоросійської колегії в справі виборів депутатів до Комісії. Акти обрання, яке проводилося у присутності відрядженого на Січ від П. О. Румянцева полковника Андрія Милорадовича. Накази депутатам від Канівського куреня і Війська Запорозького. Списки уповноважених куренів, обрання Миколи Косапа, а згодом замість нього — судді Павла Головатого та корсунського курінного отамана Мусія Скапи. «Прошеніє» Війська Запорозького до Катерини II (змістом відповідає наказові).

До другої групи належать листи депутатів до Коша: 1) про початок роботи Комісії й пересилання до Коша зауважень гр. Захарія Чернишова на прохання Війська Запорозького до Катерини II; 2) про утікачів на територію Криму, які поселились на Кудимі, в Говтві і Балті, й про утримання для депутатів; 3) скарга Павла Головатого та Мусія Скапу; 4) Павло Головатий повідомляв, що вельможі відмовилися допомогти влаштувати аудієнцію з Катериною II; 5) Депутати передали привітання від І. Ф. Глебова й Р. Л. Воронцова; 6) про відмову маршала Комісії О. І. Бібикова виділити депутатам дворянське жалування і прохання до Коша надіслати гроші.

Павло Головатий скаржився на Мусія Скапу, що той набрехав у Коші на нього і хотів би виправдатися на Раді в Січі; повідомляв, що позичив 500 карбованців в полтавського купця Павла Руденка. Мусій Скапа надіслав копію листа пруського короля Фрідріха II до Катерини II та копію листа пруського міністра до гр. М. І. Паніна.

Листи Коша до Павла Головатого про виконання його прохань і побажання на майбутнє.

Флоровский А. В. Депутаты Войска Запорожского в Законодательной комиссии 1767 г. // Записки Одесского общества истории и древностей. — 1912. — Т. 30. — С. 365—377 (наказ депутатам Війська Запорозького); *Скальковський А.* История Новой Сечи... — Ч. 2. — С. 295—299; Ч. 3. — С. 314—327 (наказ Канівського куреня).

202. 1767—1768 рр.— «Дѣло о причиняемыхъ Едысанскою ордою запорожскимъ козакамъ разнихъ воровствомъ обыдахъ. 1768 году». — 59 [82] арк. [«Дѣло об угнатиыхъ войскового старшины Софронія Чорного Едысанской орды ногайцами лошадях. 1768-го году, априля съ 28 д.»] *.

[«Об убытках, причиненных казакам татарами и переписка по этому поводу Коша с мурзами. № 236».

Так само. XI.1763—4.VIII.1768. № 151. — 86 арк.]

Претензії Війська Запорозького за випас ногайцями отар на землях Війська Запорозького в 1765 р. спричинилися до дипломатичного листування і наказу Порти ханові удовільнити їх.

* У справі є ще один заголовок, текст якого вицвів і який вельможливо прочтати. Він має № 88.

У 1768 р. прикордонні претензії з Єдичкульською та Єдисанською ордами розв'язувалися безпосереднім листуванням Коша з сераскирами цих орд.

[Реєстр майна, взятого гайдамаками у єврея Хаїмського, б/д.
Є документи татарсько-турською мовою.]

203. 1767—1769 рр.— [«Дѣло бывшего камянской церкви ктитора Мартина Чорного с козакомъ камянскимъ же Михайломъ Сѣделниченкомъ за церковній честокѣль. 1767 года, зъ ноября. № 272»; «Реєстръ привезенныхъ въ сѣчевую церковь церковныхъ церквей романовской * вещамъ также і врученнымъ кодацкой церкви вещамъ кодацкимъ же ктиторамъ Бардадиму с товарищемъ. № 301»; «Реєстри привезенныхъ с романовской церкви ктиторомъ Ивановомъ Сѣримъ церковныхъ вещамъ и новокодацкой врученныхъ подъ присмотръ ктитору Семену Бардадаму. 1769.» ** — 114 [124] арк.

[«О церковныхъ делахъ в Запорожскомъ Войске. № 127».

Так само. 12.V.1767—27.I.1769. № 189.— 110 арк.].

(Назва А. О. Скальковського: «Дело о новоявленной в селе Каменце чудотворной иконе».)

Обрання намісником Старокодацького духовного правління Григорія Порохні і листування з київським митрополитом Арсенієм Могилянським про його затвердження. Донесення кодацького полковника Йосипа Калнишевського й реєстри речей церков. Листування з приводу призначень на парафії священників.

204. 1767—1768 рр.— «Дѣло о заграбленіи двоѣхъ на той сторонѣ речки Самарѣ в Калмиюсѣ слѣдовавшихъ ватагъ ворами бруохвецкимъ курѣннимъ Коломійцемъ с товарищи. Зачалось 1767 года, июня 6 д. № 16» ***.— 33 арк.

Слідство про пограбування двох ватаг, що їхали з Правобережної України на Кальміус, яке здійснили три запорозькі козаки з ватажком Іваном Коломійцем, двоє підданих Павла Кочубея з слободи Бучки і наймит із Коломійцевого зимівника. Слідство проводилося в Самарській паланці й Коші. Листування з Комісією в справах прикордонних з Брацлавським воєводством. Реєстри краденого майна.

205. 1767—1770 рр.— «Дѣло о изгорѣнии в Новосѣченскомъ ретренжаментѣ с провиантомъ в ночи 1767 года, сентября противъ второго числа отъ молніи и грома двухъ магазейновъ и о взаимобразной дачи отъ Войска 9-ѣ байдаковъ въ тѣ магазейны для помосту под провиантъ слижовъ и досокъ. В 1770 году. № 54».— 26 [22] арк.

[«О пожаре провиантмагазина и об устройстве байдаков для перевоза провианта в 1767 году. № 243».

Так само. 22.IX.1767—23.VIII.1770. № 191.]

У 1767 р. сталася пожежа магазинів від блискавки. На будівництво нових позичено матеріали у Війська Запорозького. Провіант перевозили з Самарського ретраншементу до Січі Дніпром, і кременчуцький обер-

* Далі три слова не прочитано.

** Цей заголовок у справі не знайдено, дано за першим виданням опису.

*** Обкладинку і заголовок Одеського крайового історичного архіву див. у спр. № 131.

комендант Чертков 1770 р. просив Військо Запорозьке дати лодманів, щоб переправитися через пороги. Кіш призначив лодманів з Кодака.
[Документів за 1768—1769 рр. немає.]

206. 1767—1768 рр.— Справа про спори за землі Запорожжя з пікінерами, старшиною з Гетьманщини і Нехворощанським монастирем та інші претензії на Орелі.— 67 [64] арк.

[«О грабеже солдатами Донецкого пикинерного полка волов, овец и проч. у запорож[ского] казака Власа Тарана и вылове рыбы из р. Орели нехворощанским сотником Леонтием Синегубом и казаками в местности, принадлежащей запорожским казакам. № 268».

Так само. 2.XI.1767—20.I.1768. № 182.— 67 арк.]

(Назва А. О. Скальковського: «Дело о высылке потребованного пикинерного полка».)

У 1767 р. Кіш доручив охорону кордону на Орелі, як і раніше, військовому старшині Андрію Порохні й призначив у його розпорядження команди: під проводом колишнього самарського полковника Гната Писанки на Орільську паланку, а на Протовщанську — Опанаса Колпака. Листування Коша з Андрієм Порохнею відображає стан обох паланок.

Суперечки між Андрієм Порохнею і нехворощанським ротмістром (колишнім сотником) Леонтієм Синьогубом за 70 поселенців, які залишилися в слободі проти м. Нехворощі і в заяві до Коша визнали запорозьке підданство. Андрій Порохня доносить, що ті жителі слободи відмовилися вийти за наказом Леонтія Синьогуба. Суперечки за заарештовані Андрієм Порохнею на запорозькому березі р. Орелі Синьогубові коні та невід. Кіш відмовився повернути невід.

Бунчуковий товариш Федір Занковський вимагав повернути сіль, яку привезли з Криму його кріпаки з сл. Перещепин, які залишилися на західному боці р. Орелі. Гнат Писанка подав реєстр союзовів, у якому зазначалося, де вони перебували та за яку ціну купували сіль.

Претензії Борисоглібської фортеці щодо хуторян, які теж відмовився удовільнити Кіш.

Приятельські листи генерала К. Ф. Штофельна з Козловської фортеці до Петра Калнишевського.

Полковники Опанас Колпак і Гнат Писанка склали реєстр зайд, які визнали підданство Війська Запорозького, у слободах: Над Розлитим Лиманом, Перещепині, Личковій та Козирщині.

Нехворощанський Успенський монастир заявив до Коша претензію, вимагаючи вернути своїх кріпаків. Андрій Порохня склав реєстри монастирських кріпаків і зайд слободи проти м. Нехворощі. Кіш відмовився повернути їх, оскільки вони визнавали підданство Війська Запорозького.

[Див. також 'спр. 207.]

207. 1767—1768 рр.— Справа про спори між Військом Запорозьким і Новоросійською губернією.— 176 [257] арк.

(Назва А. О. Скальковського: «Дело по Новороссийской губернии в разных переписках».)

Боротьба за межу: Військо Запорозьке визнавало «Глебовську» 1762 р., влада Новоросійської губернії — «Мельгуновську» 1764 р. Новоросійська губернія вимагала не утискувати зайд на спірних землях, Кіш, з свого боку, наказував паланкам об'їхати кордони й вигнати хуторян новоросійських старшин-поміщиків. Донесення про об'їзди: 1767 р. бугогардівський полковник Кійнаш на р. Плетений Ташлик знайшов хутір гусарського прапорщика Івана Марковича, а на р. Чорний Ташлик знайдено вівчарний завод теж гусарського поручика.

1768 р. за постановою Ради Кіш організував об'їзди кордонів під головуванням Андрія Порохні та з полковником протовщанським Колпаком і колишнім самарським полковником Гнатом Писанкою, щоб вигнати зайд. Низка ордерів щодо організації об'їзду та донесення Андрія Порохні до Коша.

Втрати поміщиків, реєстр збору з чиншовиків за 1766—1767 рр. на правому березі Дніпра, листи колишніх власників хуторів до Андрія Порохні та до Коша 1768 р.

[Див. також спр. 151, 164, 203, 206, 321.]

208. 1767 р.— «Дѣло купца крѣпости святаго Димитрія Ростовского Олексія Самарина якобы о последовавшихъ ему отъ [...] * калмиуского полковника Ивана Засухи зъ старшиною [...] * побоя, не дачею за взятій в лавки холет [...] * и в прочемъ обидяхъ. [...] * зъ 9 д.— 24 арк.

[«Указы, переписка и рапорты на имя Коша Запорожского Низового по делу купца Алексея Самарина. № 252».

Так само. 8.V.1767.—7.IX.1767. № 193.]

(Назва А. О. Скальковського така сама, як і діловодний заголовок.)

Позов купця фортеці св. Димитрія (Ростов) Олексія Самаріна на калміуського полковника Івана Засуху та писаря Мартина Височенка. О. Самарін мав крамницю з полотном у Кальміусі. Коли його не було вдома, прикажчик утік, і частина краму опинилась у паланкової старшини. Іван Засуха і Мартин Височенко заявили, нібито вони купували полотно в прикажчика. О. Самарін вимагав удовільнення через обер-коменданта фортеці св. Димитрія й Малоросійську колегію. Кіш згоджувався розглянути справу тільки в Січі. В листуванні подано відомості щодо торгівлі О. Самаріна в Кальміусі й обслідування справи калміуським базарним отаманом товаришем Полтавського куреня Григорієм Третьяком.

209. 1767—1769 рр.— «Дѣло бывшего камѣнской церкви священника Иоанна Безъклюбого о произънесенныхъ на Войско Запорожское пороках. Заведенно зъ 1769 году. № 317».— 21 арк.

[«Об отпуске леса Успен [скому] нехворощан [скому] монастырю на строение трапезной и Преображ [енской] церкви в с. Камянке. № 255».

Так само. 19.XII.1767—10.XII.1769. № 196.]

Дозвіл Нехворощанському монастирю на вирубання 18 дубів у запорозькій дачі на будівництво. Самовільний виїзд намісника Кам'янської парафії Івана Безклубого. Усунення його Кошем від парафії за поширення чуток про наближення ворога у зв'язку з воєнними діями 1769 р., що начебто Кіш дав розпорядження переселятися мешканцям паланки за Українську лінію і за неправдиві доноси у Київську духовну консисторію.

210. 1767 р.— Справа про розшук на Запорожжі коней, викрадених у офіцерів Старосамарського ретраншементу і звинувачення козака Сергійвського куреня Михайла Носа у здійсненні цього та інших злочинів.— 34 арк.

[«О краже козаком Михаилом Носом у пикинерного поручика Кардашевского двух лошадей в 1767. № 253».

Так само. 5.V.—13.XII.1767. № 194.]

* Текст пошкоджено.

Під час слідства Михайло Ніс при застосуванні тортур визнав себе винним у скоєнні й інших злочинів у спілці з Іваном Ляхом, Савурським та іншими.

211. 1767 р.— Справа про розшук на Запорозжжі утікачів-кріпаків, солдатів-дезертирів та ін.— 167 арк.

[«С разного рода промемориями, ордерами, публикациями, доношениями и проч. № 254».

Так само. 13.V.— 18.XI.1767. № 195.]

Запити, оголошення, укази щодо розшуку. Ордери Коша до паланок з приводу розшуку.

[Ордер Коша наміснику Старокодацької наміснії про дозвіл на одруження козаку Конелівського куреня Михайлу Довбні з старосамарською жителькою Тетяною при живому чоловікові. 24 лютого 1763 р.]

Гіцова Л. З. З архіву Коша Нової Запорозької Січі // Архіви України.— 1990.— № 6.— С. 66—70 (ордер Коша від 24 лютого 1763 р.)

212. 1767 р.— Лист геодезиста Андрія Медера про підтвердження ним границь між Запорозжжям і Військом Донським по р. Кальміусі.— 2 [1] арк.

Із справи зберігся лист геодезиста Андрія Медера, який проводив розмежування. Запорозькі депутати заявили претензію на кордон 1712 р., коли він проходив по р. Дон. Медер листом повідомив, що він мусив керуватися указом 1746 р., яким кордон визначено по р. Кальміус.

213. 1768—1770 рр.— Векселі купців і козаків, опротестовані у Коші.— 26 [21] арк.

[«Купеческие и козацкие векселя. Б. н.».

Так само. 14.V.1768—2.III.1777. № 208.]

Нотаріальна реєстрація протестів у Коші. Векселі з Торговиці, Путивля, фортеці св. Єлизавети та інших міст.

214. 1768 р.— «Дѣло в заборѣ будто асауломъ паланки Калмиуской Іваном Куликомъ по ту сторону Озовекого моря в работников купца крѣпости святого Дмитрія Ростовского Івана Кондратиева с лотковъ припасовъ его и черезъ то о пропалости лотки і в ней риби. 1768 году. № 52».— 7 [8] арк.

[«Доношения на имя кошевого атамана и главного командира ген[ерал]-губ[ернатора] Новороссийской губ. об обругании и бесчестии, учиненных разными лицами. № 262».

Так само. 17.IV.1768. № 212.— 7 арк.]

Іван Кондратьєв виставив проти Івана Кулика позов на 90 крб. за втрачене майно. Розглянувши скаргу, Кіш зобов'язав Івана Кулика повернути 27 крб. 50 коп., на які Іван Кондратьєв дав розписку.

215. 1768 р.— Приватне листування кошового отамана Петра Калнишевського й військового писаря Івана Глоби.— 195 арк.

[«Частная переписка 1768. № 1».

Так само. 4.I.— 9.XII.1768. № 197.— 190 арк.]

Листування часів кошового отамана Петра Калнишевського, зокрема з київським генерал-губернатором Ф. М. Восейковим, який відповідав на лист, що його привіз Микола Косап, обіцяв підтримувати добрі стосунки

з Військом Запорозьким. Петро Калнишевський скаржився Ф. М. Воейкову на поручика Мошонова, який, за свідченням товмача Андрія Костянтинова, назвав кошового атамана «мужик несмишленный». Ф. М. Воейков повідомляв про відправлення справи П. О. Румянцеву.

Листи старшини з Гетьманщини Семена Кочубея, Андрія Полетики, Василя Туманського, лубенського полковника Івана Кулябки з подякою за подарунки або проханнями про протекцію на вивіз солі й вина з Криму. В листах Андрій Полетика запевняв у добрих сусідських стосунках з небожем кошового отамана Йосипом Підгайським, який мешкав у селі Аксютинцях, що належало Андрієві Полетиці. Листи межигірського ченця Варлаама з Москви висвітлюють настрої того на чужині.

[В справі є заголовок без документів: «Дѣла за отнятії полковника лубенского Кулябки в значкового товариша Самуся в Коржевих * панцир».

Листи від старшин, офіцерів, дворян, монахів про купівлю для власного вжитку заморських товарів, поздоровлення з святами. Про напад татар на сл. Дицивку на початку 1769 р. або в кінці грудня 1768 р.]

Гісцова Л. З. До портрета П. Калнишевського // Архіви України.— 1991.— № 3.— С. 52—58. (листи до Петра Калнишевського); *Її ж.* Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—21 (листи Петра Калнишевського і Андрія Полетики, а також Семена Чорного, Йосипа Калнишевського — до Петра Калнишевського).

216. 1768 р.— Справа про створення і діяльність Комісії у справах прикордонних Війська Запорозького з Кримом.— 74 [105] арк.

[«Комиссии о разборе претензий со стороны турок и татар на запорожских козаков».

Так само. 2.VII.— 12.VIII.1768]

Склад Комісії 1768 р. (без депутатів з Гетьманщини): майор М. Г. Єфремов, Іван Чугуївець, запорозькі депутати Микола Косац, Андрій Лях, Софрон Чорний, кримські депутати з Мансур-агою на чолі. Реєстр запорозьких претензій за 1766—1767 рр. Комісія розглядала наслідки подій, що сталися у степу в жовтні 1767 р., коли татари вбили товариша Брюховецького куреня Ониська Тарана, а кальміуський полковник Іван Чардак затримав татарські отари у запорозькому степу, хан Максут-Гірей наказав затримати запорозьких солевозів в Криму. Кіш наказав кальміуському полковникові Сидору Чалому повернути отари і для передавання їх татарам призначив кальміуських писаря Василя Коржа й осавула Івана Кулика.

[Є документи про захоплення татарами коней, речей та ін. у козаків у 1762 р. Реєстр претензій запорожців до татар та очаківських турків. Є документи татарсько-турецькою мовою.]

Гісцова Л. З. Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—21 (лист міщанина Григорія Швеця Ульченка до Петра Калнишевського від 1 вересня 1768 р.).

217. 1768 р.— «Дѣло о учреждаемомъ от крымской стороны на Днепрѣ пры Казикермынѣ перевозѣ. 1768 году, августа съ 2 дня. № 84».— 45 [44] арк.

* Назва цього урочища — Коржові Могили.

[«Об учреждении крымцами на низу Днепра перевоза и проч. № 149».

Так само. 2.VIII.—27.VIII.1768. № 203.]

Хан Селім-Гірей 1765 р. поновив Кизикерменський перевіз. Кіш наказав інгульському полковникові Тарасу Чорному не давати діяти перевозові. Почалося листування з єдичкульським сераскиром Саліх-Гіреєм, який просив відкрити перевіз і дозволити косити сіно у запорозьких степах. Кіш посилався на своє звичаєве право та прецедент 1743 р. Кіш згодився на користування перевозом під час переходу орди на східний берег р. Дніпра. Для нагляду відрядив старшин Макара Нагая та Олексю Чорного. Полковник Тарас Чорний повідомляв у Кіш, що багато людей пішло з Інгула на Правобережну Україну в зв'язку з діями гайдамаків у районі Умані, що польські конфедерати відрядили до хана посла з подарунками (кіньми й грішми), що в Очакові поширилися чутки про угоду Польщі (конфедератів) з Кримом і що нібито Польща віддає Криму «Лядську Україну».

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

218. 1768 р.— «Дѣло о присланных с Крима от каймакама переконского до границы соловозовъ, запорожских козаковъ і другихъ нѣкоторых промышленниковъ. 1768 г., октября 19 д. № 90».— 16 [15] арк.

[«О вторичном възшествии на престол Крым-Гирея, хана крымского. О возвращении им задержанных было в Крыму солевозов и проч. № 142».

Так само. 8.X.—25.X.1768. № 202.]

Повернення до влади хана Крим-Гірея. Кіш одержав лист перекопського каймакана Саліх-аги з повідомленням, що кримський хан Крим-Гірей повернувся до влади й наказав каймаканові, приятелеві Війська Запорозького, звільнити всіх затриманих у Криму запорожців, купців і солевозів, а також 95 возів, 299 волів, 4 коней. Ордер Коша до писаря Микитинського перевозу Степана Роменського й донесення останнього в Кіш з приводу солевозів. Список прибулих із Криму. Листування з Саліхагою про скарги солевозів.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

219. 1768 р.— «Дѣло о заборѣ [...], 1767 году посильными от Самарского мосту зборам слѣдующимъ по запороскому степу в ватажанъ Слободской Украинской губернии, Екатерининской провинции за переходѣ в мѣста крымские. № 94»*.— 14 арк.

[«Об ограблении неизвестными запорож[скими] козаками жителя Харьковского комиссарства Харитона Калиниченка с солью. № 257».

Так само. 8.III.—7.VI.1768. № 206.]

Транзит через Запорожжя. Листування з приводу податків, які збирали з солевозів і рибозів на Самарському перевозі й на Кальміусі. Розгляд окремих справ на скарги Української губернської та Катерининської провінційної канцелярій.

220. 1768 р.— «Дѣло по ордеру графа Румянцова о бежавших колонистах еемнадцаты фамылях иностранных людей. № 33».— 6 [4] арк.

[«О немцах-колонистах, поселившихся в Запорожских вольностях. № 258».

* Текст діловодного заголовка пошкоджений, згаслий.

Так само. 8.I.—10.V.1768. № 207.]

П. О. Румянцев дав запит щодо прибуття в Крим 17 німецьких родин з запорозькими солевозами, які нібито утекли з німецької колонії, розміщеної поблизу Батурина, або перейшли з Молдавії. Кіш спершу відмовлявся незнанням. Кіш видав паспорт купцеві з м. Полтави Петрові Макушенку з товаришами на виведення через Польщу до Шлезька німецьких колоністів, які зайшли на Запорожжя.

Використав д-р Георг Лейбрандт (Georg Leibbrandt) у студіях Deutsches Ausland Institut (Stuttgart).

221. 1768 р.— «Дѣло о отправкы в Санктъ-Шѣтербургъ за жалованьемъ полковника Иосифа Парфениева з старшиною и атаманами. 1768 года. № 277».— 54 [55] арк.

[«Об отправке за всемилостивейшим жалованьемъ ко двору депутатов или «столичников» с полковником Парфентьевым. № 156».

Так само. 10.V.—18.XI.1768. № 204.]

Депутація «столичників» у складі полковника Йосипа Калнишевського, писаря Антона Головатого й осавула Степана Яблуновського. Реєстр листів до вельмож, листування з приводу відрядження, розподіл жалування по куренях.

222. 1768—1775 рр.— «Дѣло по писму гспдна генераль-маіора ковалера Исакова о учрежденіи для возкы писемъ и курьеровъ отъ Кременчука до Сѣчи Запорожской і от оной до Кременчука почтовыхъ становъ. Тут же и о учрежденіи по предписаніямъ графа Румянцова и князя Прозоровского къ Кынбуру отъ Новороссійской губерніи и Полтавы почтовыхъ же становъ. Съ 1768 году заведено. № 5».— 261 арк.

[«Об учреждении почтовых станцій от Кременчуга, Украинской линии и Екатеринославского шанца до Сечи Запорожской. № 66».

Так само. 16.XI.1768—12.III.1775. № 199.]

Утворення поштових станцій для зв'язку Січі з Кременчуком, Українською лінією й Катерининським шанцем. У березні 1769 р. утворено лінії: Січ — Кременчук, Січ — Козловська фортеця й Січ — фортеця Єлизавети до Катерининського шанця.

223. 1768 р.— Справа про збирання відомостей про кількість загиблої худоби за зиму по паланках.— 96 [95] арк.

[«С ведомостями о павшем в 1768 г. от безкормицы в Запорожской Сечи рогатого и другого скота. № 263».

Так само. 3.III.—20.V.1768. № 243.]

Зима 1767—1768 рр. була люта, не вистачило корму. Повесні 1768 р. Кіш облікував стан у скотарстві. Донесення паланок з описом усіх господарств, скільки загинуло в кожному коней, рогатої худоби й овець, їхня вартість. Статистичні відомості охоплюють паланки: Самарську, Протовщанську, Кодацьку й Інгульську, названо села, хутори, зимівники, господарів, скільки й якої худоби та її вартість.

224. 1768—1770 рр.— «Дѣло о байдакахъ въ Кодакъ съ провиантомъ в Сѣчь надлежащимъ [...] * Днѣпромъ пригнатыхъ. Съ 1769 году. № 12».— 89 [77] арк.

* Текст пошкоджено.

[«О постройке байдаков для перевоза войск чрез р. Днепр и переписка по этому поводу с киевскими монастырями в 1768 г. и доставленном провианте. № 17».

Так само. 1768.—VII.1770. № 209.]

Будівництво 4-х байдаків для Микитинського перевозу. Ще 1767 р. Кіш звернувся до Межигірського монастиря з проханням допомогти розшукати в Києві майстрів і ліс на байдаки. 1768 р. монастир згодився на це доручення і з ним складено угоду. У вересні Кіш послав старшин з трьома байдаками. Байдаки використовували для перевозу провіанту.

[Листи Коша до Самарського Миколаївського і Межигірського монастирів з проханням прислати монахів для заміни священнослужителів, які виступили з козаками у похід. 19, 20 квітня 1771 р.

Про вивезення з Києва й околиць деревини й цегли на будівництво хати для кошового отамана Петра Калнишевського.]

225. 1768—1775 рр.— [«Дѣло по промеморіи Екатеринбургской провинціальной канцеляріи о поступленіи по закону съ воромъ. Тымкомъ Кабксю, якобы прожывающимъ в Запорожскомъ вѣдомствѣ, за учиненое нымъ з жителемъ Китайгородскимъ Яковомъ Галушкю воровство лошадей. 1763 году. № 51»; «[Дѣло о] * поворованныхъ у малороссійскихъ козаковъ на почтахъ, учрежденных от Алексѣевской [крепости к] Терковки в хуторахъ одноподворца Первушина да [запорожского] козака куреня Шкуринского Семена Мангура лошадяхъ. 1769 году. № 561»; «Дѣло за уворование в козака поповычѣвского Тимофѣя Спорника курѣнными сергѣевского Василемъ Беземъ, куцѣвского Савкою Шморгуномъ 20-ти лошадей, за кой уже удоволствовано. 1769 года, з мая мѣца заведенное. № 312»; «Дѣло о забратъ сотникомъ китайгородскомъ у ревунѣвскихъ жителей Сухого да Ковала пятнадцати рублей денегъ. 1760 году заведенное. № 79» **. «Допросы решеніе. 1768 года. № 286». «Дѣло о смертноубійствахъ 1768, 1769, 770, 771 годов, 772, 773, 774, 775. № 293»].— 201 [188] арк.

[Зшиток карнихъ справ]. Розшук. Допити обвинуваченихъ. Листування з приводу скаргъ потерпілихъ.

226. 1768 р.— «Дѣло о висилки з вѣдомствъ Кодацкаго и Самарского бродящихъ и укрывающихся отъ курѣнныхъ повинностей козаковъ до Сѣчи и о непропускѣ чрезъ Кодацкій перевозъ также Кременчущкой и Переволочанской и прочіе по Украинской линіи форпости такъ же о сходѣ з вѣдомствъ калмиуского, богогардового и ингульского козакамъ со всѣми ихъ скоты и имущества в ближние Сѣчи и Самары мѣста и о принятой въ войскы предъосторожности причиною заграничныхъ важныхъ обращеній. 1768 года, октября съ 16 д. Тутъ же и о обыдахъ народу здѣшнему произшедшихъ отъ бывшихъ въ походѣ. № 1».— 82 [80] арк.

[«О высылке с вѣдомствъ кодацкихъ и самарскихъ бродящихъ и укрывающихся отъ куренныхъ обязанностей козаковъ Сечи и о перевозке козацкого имущества в ближние места Сечи и Самары. № 260».

Так само. 2.I.—19.XII.1768. № 210.]

Напередодні російсько-турецької війни 1768—1774 рр.: притягнення до куріннихъ обов'язківъ тих, хто ухилився від служби, евакуація Кальміуса й Прогнойської товщі. Озброєння.

Мобілізація почалася поступово. Як свідчили отамани куренів, чутки про непевний політичний стан і близькість війни викликали масове пере-

* Тут і далі текст пошкоджено.

** Цих документів у справі немає.

селення з Вольностей Війська Запорозького на територію Гетьманщини за Українську лінію. Кіш просив генерала П. О. Румянцева, Черткова й О. Ісакова не пропускати без паспортів Коша, одночасно заборонив це на своїх перевозах. Мобілізація нежонатих у паланках.

Самарський полковник Дмитро Кулик і кодацький — Йосип Калнишевський просили дозволу відрядити людей на Гетьманщину, щоб закупити зброю та порох, яких не вистачало в багатьох козаків і посполитих. З Протовці Йосип Рубан повідомляв про малу кількість мобілізованих. Кіш надіслав за пропозицією Дмитра Кулика ордери до паланок — всіх, хто ухилився, затримувати і посилати до Січі, а хутори й зимівники їхні спалити. Евакуація Кальміуса в грудні за Самар-ріку. Полковник Сидір Чалий доносив, що козаки з зимівників і хуторів відмовлялися евакуюватися через те, що на Самарі не було сіна для худоби, скаржилися на дорожнечу хліба в Бахмуті й Ростові, бо в Черкасах (Новочеркаське) Донське Військо припинило продаж хліба запорожцям. З Прогноїв Кіш наказав евакуювати всіх за Інгул. 26 грудня П. О. Румянцев повідомив, що він наказав через Українську лінію без паспортів Коша не пропускати, а запорожців з Гетьманщини, хто там перебував, повернути в Січ.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ... — С. 317 (ордер Коша від 10 червня 1769 р.).

227. 1768 р. — «Дѣло о собирающихся в Полцѣ при полковнику Максиму Железняка гайдамаках. 1768 году, мая съ 15. № 21». — 258 [260] арк.

[«Гайдамаки. Уманская резня. Максим Железняк. Часть 1-я. № 103. Так само. 2.V. — ...IX.1768. № 200.»]

Відомості Коша про гайдамаччину за 2 травня 1768 р. Кіш відповів київському генерал-губернатору Ф. М. Восійкову на обвинувачення в участі Війська Запорозького у гайдамацькому повстанні, подав біографічні дані про Максима Залізняка, зауважив, що він з 1762 р. перебував в Очакові. Розбійницькі наїзди в Очаківському степу Кіш ставив у зв'язок з гайдамацьким рухом в Уманській та Смілянській губерніях. Кіш нагадував, що всі гайдамацькі виступи на території Війська Запорозького він припиняв сам. Ф. М. Восійков повідомляв, що серед повстанців-гайдамаків виявлено близько 100 запорожців і що ватажки повстання наголошували, ніби повстання йде з волі Війська Запорозького. Ф. М. Восійков пропонував виявити, хто з козаків Війська Запорозького утік до повстанців.

Кіш відповів генерал-губернатору і П. О. Румянцеву, що гайдамаки, які вчинили напад на Канівський замок, — не запорожці.

З приводу наїздів на м-ка Палієве Озеро і Балту виникло листування з П. О. Румянцевим, Ф. М. Восійковим і Кримом: П. О. Румянцев таємно повідомляв з фортеці св. Єлизавети, що 300 запорожців знищили м-ко Палієве Озеро й навіть переслідували поляків у Балті. Ці ж події Ф. М. Восійков переказував в іншій редакції, що начебто запорожці-гайдамаки переслідували поляків в Говтві. П. О. Румянцев наполягав на припиненні гайдамацького руху. Ф. М. Восійков вимагав для учасників каря за звичаями Війська Запорозького.

Кіш у листах до П. О. Румянцева, Ф. М. Восійкова та едичкульського Махмет-аги спростував обвинувачення в участі запорожців у нападі на Говтву. Махмет-ага запевняв, що утікачів-гайдамаків не прийматимуть у Криму. 29 серпня в Коші одержано грамоту Катерини II до Війська Запорозького з наказом вжити заходів проти гайдамацького руху.

Внутрішнє листування Коша малює картину повстання такими документами: з Гарду полковник Мусій Головка сповіщав, що в травні 40 гайдамаків перейшли з Очаківського степу на Правобережну Україну,

за Буг і напали на зимівник військового осавула Сидора Білого; з Інгулу полковник Тарас Чорний доносив про переміщення людей (в «піхоту») гайдамацяти на Правобережжя. Кіш наказав організувати роз'їзди й затримувати гайдамаків на території Запорозжя. Кіш доручив команди на кордоні полковникам Іванові Куликові та Мусію Головку. Одночасно доносив П. О. Румянцеву про вжиті заходи. Низку свідчень одержав сам Кіш: жителі м. Умані Остап Поламаній та Остап Бочка розповіли про наїзд Максима Залізняка на Умань; старшина Семен Галицький, повернувшись з Очакова, свідчив, що в Очакові поширювалися чутки, нібито повстання гайдамаків виникло за наказом з Петербурга.

Отаман Тимошівського куреня Василь Корж повідомив біографічні дані про козака того ж куреня Максима Залізняка. Мусій Головка переказував привітання Максима Залізняка кошовому отаманові і погрози Залізняка прийти на Січ. Товариш Дінського куреня Лаврін Канторжей розповів у Коші, що в час свого перебування на Правобережжі з крамом він під м. Уманню зіткнувся з табором — з 2000 чол. з 30 прапорами і 15 гарматами під проводом Максима Залізняка, який дав йому паспорт на вільний проїзд. Лаврін Канторжей стверджував, що в Умані людей «католическа закона» вишищено, а вся влада опинилася у руках Максима Залізняка.

Син вбитого гайдамаками польського шляхтича, Юрій Храновський розповів про наїзди ватажка гайдамаків Бучери на Кам'яну Криницю. Товариш Івонівського куреня Максим Висоцький сповідав, що він 28 червня був в Умані, бачив немалу силу і чув, що Максим Залізник, виходячи з Мотронинського монастиря, мав з собою тільки 30 чоловік.

Донесення з паланок висвітлювали ці події. Мусій Головка з Гарду доносив про те, що на Правобережжя козаки виходили цілими чатами, про погрози вбити його за виконання ордерів Коша, направлених на ліквідацію гайдамацького руху. Він же надіслав реєстр тих, хто пішов у гайдамаки з Гарду. Прогнойський полковник Федір Великий повідомляв, що 30 чол. залишили неводи й лови і подалися на Правобережну Україну, а молодики товариша Пластунівського куреня Семена Тарана «роздували» його гроші за рибу і втекли туди ж. Тарас Чорний з Інгулу доносив, що неможливі захопили коні й зброю і подалися на Правобережжя.

Кіш розіслав низку ордерів з наказами: отаманові Іркліївського куреня Герасиму Спичаку з командою йти на Гард ловити гайдамаків у зв'язку з появою «в Польской области взбунтовавшихся польских мужиков», такого ж змісту на Кальміус, Самар, Протовщу; отаманам Переяславського куреня Михайлові Дегтяреві і Величківського — Данилові Кучеру з командами їхати дубами на низ Дніпра для затримання гайдамаків.

Відомості з кордону свідчили про загрозу з боку Туреччини: Федір Великий з Прогноїв повідомляв про прибуття до Очакова 10 тис. турецького війська та про пересування татарського війська з кримського боку на очаківський.

Гайдамацький рух на Україні...— С. 355, 356, 373, 374, 393, 394 (ореди київського генерал-губернатора Ф. М. Воейкова від 24 червня і 2 липня 1768 р.; указ Катерини II від 12 липня 1768 р. про приборкання запорозців, які брали участь у гайдамацькому русі).

228. 1768 р.— Справа про розшук гайдамаків на Запорозжжі.— 197 [195] арк.

[«Гайдамаки. Уманская резня и Максим Железняк. Часть 2. № 104». Так само. 8.IX.—10.XII.1768. № 201.]

З паланок скаржилися на брак людей в командах для розшуку гайдамаків. Андрій Порохня доносив, що з зимівників козаки замість себе посиляли на службу молодиків і наймитів. Кіш повідомляв Ф. М. Восійкову про захоплення 3 гайдамаків, яких покарано за звичаєм. Довбиш Нестор Головка сповіщав, що отамани ухвалили покарати гайдамаків, але козаки їх визволили. Реєстр визволених. Допити захоплених гайдамаків в пушкарні. Повідомлення канцелярії Єлизаветградського пікінерського полку й Єлизаветградської провінції про втечу колодників-гайдамаків на Запорозжя. Охтирська провінційна канцелярія повідомила, що 52 колодники-гайдамаки, що їх з Києва відправляли до Москви, втекли, розбивши кайдани. Реєстр утікачів. Полковник Тарас Чорний з Інгула переказував чутки, що взимку в Криму чекають війни.

Скальковский А. Наезды гайдамак на Западную Украину в XVIII в.— С. 192—198 (ордери П. О. Румянцева і Ф. М. Восійкова від 2 липня, докази Канторжея та Висоцького); *Його ж.* История Новой Сечи...— Ч. 2.— С. 341, 351; 346—349 (листи Ф. М. Восійкова від 24 червня та 16 липня та грамота від 12 липня); *Гайдамацький рух на Україні...*— С. 462, 463 (рапорт полковника М. Головка від 21 вересня 1768 р. про відмову козаків переслідувати гайдамацький загін).

229. 1768 р.— Листування Коша з польськими губернаторами про хід гайдамацького руху на Правобережній Україні.— 28 [34] арк.

[«Дѣло по пысамъ куреня Поповичевского товариша Дыниса Гуржѣя о забраннѣхъ в него в Полской области суперинтендентомъ Раковскимъ шестидесяти девяти волах. 1768 году. № 22».]

Лист торговицького коменданта Якова Квяткевича змальовує повстання в Чигиринській, Смілянській і Лисянській губерніях і повідомляє про наближення повстання до м. Умані. Яків Квяткевич просив наказати гардовому полковникові затримувати гайдамаків на кордоні. Відповідь кошового отамана, в якому він запевняв, що заворушення чинять посполиті, а Запорозжя в них участі не бере.

Черкаський губернатор Олександр Пенчельський повідомляв про повстанський рух на чолі з Максимом Залізняком і Максимом Висоцьким, які поширювали серед населення чутки, нібито їх надіслав Кіш. Олександр Пенчельський сповіщав про тяжкий стан в торгівлі, купівлю для Січі 10 000 драниць, за якою було відряджено старшину Демка Третьяка.

Кіш заявив торговельні претензії: у комісію з Брацлавським воеводством скаргу козаків Миколи Боровиченка й Сидора Домонтовича за невивлату мешканцям сл. Шубиної Юзефом Лолеловським боргу за коні; прохання до уманського губернатора заправити гроші з уманських купців на користь товариша Васюринського куреня Павла Чернявського. У листопаді 1767 р. Кіш листувався з приводу заарештування на Бердичівській митниці 69 волів товариша Поповичівського куреня Дениса Гуржія. Причина була в виплаті мита новою польською монетою.

[Є документи польською мовою.]

Скальковский А. Несколько документов к истории гайдамачины // Киевская старина.— 1885.— Т. 10.— С. 309—312 (листи Якова Квяткевича від 9 червня та Олександра Пенчельського від 17 червня).

230. 1768—1769 рр.— «Дѣло по Новороссійской губерній и из малороссійскими ставками в разнихъ перепискахъ. 1769 году. № 9».— 95 [73] арк.

[«О возврате козакам лошадей частью взятых при движении различных военных команд и частью заграбленных гайдамацким способом. № 261».

Так само. 6.XII.1768—1.X.1769. № 211.]

Листування з Єлизаветградським пікінерським полком, кременчуцьким обер-комендантом Чертковим і новоросійським губернатором О. Ісаковим переважно в справах запорожців, обвинувачених у крадіжці коней.

231. 1768 р.— Справа про збирання податків з шинків до військового скарбу.— 20 [22] арк.

Донесення паланок. Реєстри шинків за паланками. Реєстр шинків січового базару. Загальний підсумок збору за 1768 рік.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 287, 289—292, 321, 334 (реєстр шинків Самарської паланки від 16 жовтня 1768 р.; реєстр розподілених між старшиною «шинкарських денег»; ордер Коша полковнику Йосипу Рубану від 28 червня 1768 р.).

232. 1768—1774 рр.— Атестати, що їх видавав Кіш товариству за службу в Війську Запорозькому. Атестати російським військовим і цивільним особам, записаним до реєстрів.— 259 [269] арк.

[«Об аттестатах, выдаваемых на козацьи звания военным, придворным и гражданским чинам. № 43».

Так само. 25.IX.1768.— 21.X.1774. № 198.]

Атестати одержали: 1) товариш Полтавського куреня Клим Караванець, 2) старшина Василь Хорбат, 1751—1771 рр.; 3) паланковий осавули Остап Кобелан, 1743—1771 рр.; 4) товариш Шкуринського куреня Григорій Степаненко, 1749—1771 рр.; 5) паланковий писар Тиміш Богдановський, 1758—1771 рр., згодом сотник Лубенського полку; 6) полковник Опанас Колпак, 1771 р.; 7) товариш Кушівського куреня Григорій Похило, 1770—1771 рр.; 8) військові старшини Макар Нагай, Олекса Чорний і Сидір Білий, 1772 р., 9) товариш Шкуринського куреня Василь Бурхановський, мав сім'ю в м. Полтаві, 1772 р.; 10) паланковий писар Семен Бистрицький, 1772 р.; 11) полковий старшина Петро Покос, 1766—1772 рр.; 12) товмач Семен Дементьєв, 1773 р.; 13) полковий старшина Семен Маєвський, 1773 р.; 14) товариш Коренівського куреня Іван Дон, 1773 р.; 15) товариш Кисляківського куреня Марко Чабан, 1768—1773 р.; 16) товариш Поповичівського куреня Федір Рудь, 1739—1773 р.; 17) товариш Щербинівського куреня Степан Розлага, 1754—1773 р.; 18) паланковий старшина Григорій Василенко, 1761—1774 рр.; 19) товариш Кушівського куреня Андрій Крючок, мав сім'ю в с. Красне Ніжинського полку, 1750—1774 рр.; 20) полковий старшина Степан Чемерис, 1774 р.; 21) значний товариш Григир Щербина, 1739—1759, сини його Ничипір, Іван і Яків, 1774 р. (Григир жив в Полтаві); 22) товариш Канівського куреня Іван Зуб, 1759—1774 рр.; 23) товариш Мінського куреня Семен Климовський, 1739—1774 рр. та ін. особи. Атестати відображають участь у походах 1769—1774 рр. і подають біографічні відомості за попередні часи.

Атестати росіянам свідчать про їхні стосунки з Військом Запорозьким у часи російсько-турецької війни 1768—1774 рр. Крім атестатів, у справі є листування з П. О. Румянцевим, Олександром Безбородьком в приватних справах Петра Калнишевського й Івана Глоби. Г. О. Потьомкін у 1774 р. листом повідомляв про своє призначення на посаду ново-

російського генерал-губернатора й пропонував вирішити справедливо суперечки з Молдавським полком. Кіш відповів на його лист й просив повернути запорозькі землі, захоплені під поселення Нової Сербії і слобідських полків.

Зварницький Д. Источники для истории запорожских козаков.— Т. 2.— С. 1992—1994 (атестат Степана Розлаги).

233. 1769—1770 рр.— «Дѣло о учинившихъ бунтъ в куренѣ Корсунскомъ. 1769 г. заведенное. № 353».— 25 [24] арк.

[«О бунте в Корсунском курене и других внутренних смятениях в Запорожьи. № 161».

Так само. 4.I.1769—18.IV.1770. № 220.]

(«Назва А. О. Скальковського: «О бунтах в Сечи».)

Виступи на Запорожжі: 26 грудня 1768 р. відбулося заворушення сіроми, а 7 грудня 1769 р.— заворушення у Корсунському курені.

Документи про заворушення сіроми, зокрема оголошення малоросійського генерал-губернатора П. О. Румянцева від 4 січня 1769 р. «Всімь вообще козакамъ Сѣчи Запорожской» — з приводу виступу сіроми проти кошового отамана й старшини, захоплення пушкарні й звільнення ув'язнених учасників повстання під проводом Максима Залізняка.

Заворушення у Корсунському курені. Свідчення отамана Петра Остроуха і значного товариства колишнього отамана Мусія Скапи, Павла Куделі, Прокопа Тарана, Кліма Радка та Савки Коби. 7 грудня 1769 р. на нараді в курені з приводу відрядження депутації столичників Микита Дорошенко обізвав старшин зрадниками. Дорошенко з товаришами Сидором Усатим, Антоном Кальміуським, Петром Трушенком, Іваном Дригожилом і Трохимом Лабзою називали царські нагороди «цяцьками», після наради побили колишнього депутата Законодавчої комісії 1767 р. Мусія Скапу. Коли кошовий надіслав команду, щоб заарештувати їх, бунтівники вчинили опір. 8 травня 1770 р. в Січі козаки Корсунського куреня вимагали звільнити ув'язнених і відмовлялися йти в похід. Кіш відправив ув'язнених на заслання. Листування з П. О. Румянцевим, П. І. Паніним, генералом Ф. М. Остерманом з приводу заслання винних до Сибіру. Протоіцанський полковник Семен Галицький доносить, що засланих відправлено до Білівської фортеці, а товариша Брюховецького куреня Кіндрата Зиму, засудженого до смертної кари, повішено.

Греков В. Бунт сіроми 1768 р. // Записки Исторично-філологічного відділу ВУАН.— 1927.— Т. 11.— С. 226—232 (листи Петра Калнишевського до новоросійського обер-коменданта Черткова з приводу бунту сіроми з архіву Новоросійської губернії в Запорозькому архіві втрачено).

234. 1769—1773 рр.— Справа про виступ сіроми проти старшин 26 грудня 1768 р.— 125 арк.

• [«Следствие, произведенное Комиссией, учрежденной для разбора жалоб разных лиц на разорения и грабежи гайдамаков. № 265».

Тақ само. 15.III.1768—16.VI.1773. № 222.]

На початку 1769 р. Кіш у зв'язку з заворушенням 26 грудня 1768 р. призначив слідчу комісію в складі судді Івана Григоровича Бурноса, полковників Омелька Шкапа й Якова Розкалупи, значного товариша Пластунівського куреня Олекси Вірменка й писаря Семена Маєвського. В її роботі брав участь майор Новосіченського ретраншементу Лаврентій Миккульшин. Комісія виявила головних бунтівників і складала реєстри май-

на, пограбованого в старшини. Кодацький писар Іван Залотаревський зібрав 464 коней, викрадених у старшини. Розписка Новоросійської губернської канцелярії 1769 р. на 25 засланих колодників. Реєстр 1771 р. на 12 козаків, уз'язнених за участь у виступі: товариш Щербинівського куреня Климентій Циган (Цигако) та Іван Стороженко, Поповичівського — Марко Горкуша (Чайка), Григорій Чорний, Матвій Лешок, Назар Чорний, Кіндрат Завезин, Івонівського — Лазар Сморогуз, Корсунського — Степан Лазовський, Дінського — Григорій Заблуда та Іван Дробот (два прізвища не прочитано — документ пошкоджено). В 1771 р. всі 12 бунтівників відправлено до головнокомандуючого Другою армією кн. В. М. Долгорукова. Згодом додатково надіслано Федора Глухого. В листуванні майора Л. Микульшина з суддею Миколою Косапом йдеться про нових обвинувачених — учасників заворушення, зокрема, товариш Нижчестеблівського куреня Семен Чемерис на допиті сказав, що «согласники» виступу і тепер у Війську Запорозькому, у поході. У 1773 р. Л. Микульшин повідомив, що Семен Чемерис утік.

Слідчий матеріал: інструкція Коша Василю Пишмичеві з дорученням розслідувати, яке майно пограбовано в старшини. Реєстри претензій старшин: Петра Калнишевського, Івана Бурноса, Миколи Косапа, Павла Головатого, Григорія Щербини, Андрія Ляха, Софрона Чорного і кушівського кухаря. Побут старшинський.

[Є документи за 1753 і 1758—1762 рр.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ..— С. 295, 324, 325, 339, 340, 344 (опис шинку старшин П. Головатого і Л. Величка; інструкція і реєстр козацьких зимівників, майно яких ухвалено конфіскувати на користь старшини; опис старшинського майна. Прізвище власника невідоме).

235. 1769 р.— «Дѣло о козакахъ запорожскихъ, непорядкы въ походѣ 1769 году оказавшихъ. № 9».— 31 арк.

[«Об изследовании причин беспорядков, произведенных козаками во время похода 1769 г. № 270».

Так само. 20.VII.— 16.X.1769. № 227.]

Листування з приводу непорозумінь у поході 1769 р. В липні у відділі генерала Зорича між запорозькою командою й двома майорами виникли непорозуміння й взаємні звинувачення. Зорич скаржився на запорозців, нібито козаки залишили призначені місця й утікали з команд тощо. Кіш повідомив головнокомандуючого П. І. Паніна про брак харчів, пороху, елова, платні. П. І. Панін наказав поліпшити постачання (копії наказів армії), подякував Війську Запорозькому за успішний наїзд запорозької команди на загоны противника під Очаковом й призначив слідчу паритетну комісію в складі Зорича і Петра Калнишевського для вирішення взаємних претензій.

Копії наказів і реляції про перемогу армії П. О. Румянцева поблизу Рябої Могили в Молдавії, свідчення полонених (товмача французького консула, який був в Криму, барона Тотта й інших).

Копія наказу Другої армії (П. І. Паніна), де йдеться про перемогу запорозької команди під проводом старшин Семена Галицького, Макара Нагая, Олекси Чорного, Софрона Чорного, Сидора Білого, полковника Логвина Мощенського, Антона Красовського, Івана Яблуновського, Степана Гелеха, Харка Чепіги над турками, під час якої взято 20 булав і литавр, а до Коша приведено 18 полонених турків і татар, понад 20 тисяч коней, 1000 голів рогатої худоби, 4 тисячі овець, 180 верблюдів.

236. 1769—1775 рр.— «Дѣло по представлениямъ бабайковскихъ и могольвскихъ обывателей о вистройки въ онихъ слободахъ часовней и об опредѣленій къ онимъ для преподаванія христіянскихъ требъ по одному священнику. 1769 года, іюня зъ 16 д. Тутъ же и о сооруженій в тѣхъ слободахъ вновь церквей и о перенесеній и сооруженій церквей куриловскою при рѣчки Чаплинке, Бригадировскою в селѣ Личковомъ, а вновь в селѣ Гупаловке. 1772 г. № 332».— 173 [212] арк.

[«О постройке трехъ церквей в селеніяхъ запорожскихъ. № 122».

Так само. 6.X.1769—22.V.1775. № 218.]

Будівництво церков у слободахъ Протовщанської та Орільської паланок: Бабайківці, Могилівці, Курилівці на р. Чаплинці, Бригадирівці, Личковій, Гупалівці. [Про перенесення центру Протовщанської паланки в с. Петрівське (Петрівка) на р. Чаплинці, про будівництво церкви в селі коштомъ Петра Калнишевського.]

237. 1769 р.— [«Дѣло романковского попа Щербынѣвского о блудодѣйствіи имъ съ женщиною Куцою. 1770 году заведенное. № 335»].— 34 [33] арк.

[«О блудодеянии крестьянки Евдохи Куцой со священникомъ Иоанномъ Щербиной в 1769 году. № 264».

Так само. 28.IV.— 17.XI.1769. № 221.]

(Назва А. О. Скальковського: «Дело священника новокодацкаго Василія о учиненномъ якобы имъ с девкою блуде».)

Наймичка Явдоха Куца правила гроші на виховання дитини. Слідство в Кодацькому духовному правлінні та в Коші намагалося виявити, хто бувъ батькомъ дитини.

[Тут є і справа про усунення від обов'язківъ священника новокодацької церкви за позашлюбний зв'язокъ з своєю наймичкою Варварою Самойловою, побиття козака Дерев'янківського куреня Півненка.]

238. 1769—1772 рр.— Справа про пограничні стосунки з пікінерами на Орелі та в Протовщі.— 98 [99] арк.

[«Доношения и рапорты в Кош Войска Запорожского Низового о разного рода обидахъ и утесненияхъ и мемориумы кошового атамана о томъ же. № 268».

Так само. 2.IV.1769—10.I.1772. № 225.]

Китайгородський ротмістр Руновський і нехворощанський ротмістр Синьогуб намагалися притягти на службу колишніхъ козаків і поспомитихъ з запорозького берега Орелі. Пікінерський прапорщикъ Андрій Чуйкевич у ротному правлінні побив отамана Заорільської слободи Івана Золотаря, який від цього збожеволів. У 1769 р. Кіш скаржився Ф. М. Воейкову з приводу кривд, завданихъ протовщанськимъ підданамъ Війська Запорозького. Ф. М. Воейков повідомляв, що буде проведено слідство за участю запорозькихъ депутатів. Слідство з приводу стосунківъ на Орелі. Реєстр претензій до Синьогуба. В листуванні з Кошемъ протовщанський полковникъ Йосип Рубан описував стан паланки, просив допомогти людьми. Кіш погодив наряди на Протовщу з Самарською паланкою.

[Див. також спр. 206.]

239. 1769—1771 рр.— [«Дѣло о послѣдовавшихъ якобы отъ нѣкоторыхъ запорожскихъ козаковъ Молдавского полку въ Елисаветъградской провинціи поселенцямъ грабительствахъ рогатого скота и прочего. Заведено въ 4 д. февраля 1770 году. № 383»].— 19 арк.

[«Об учреждении Молдавского гусарского полка и донесения кошевому от командира этого полка о последовавших якобы от некоторых запорожских козаков Молдавского полка жалобах, что поселенцы Елисаветградской провинции грабительствовали рогатый скот и прочее. № 266».

Так само. 10.XII.1769—28.II.1771. № 223.]

(Назва А. О. Скальковського: «О молдавских поселениях в Новой России».)

На підставі указу Катерини II (1769 р.) Ф. М. Воейков повідомив про сформування Молдавського полку в Єлисаветградській провінції з жителів молдавських і волоських слобід і пропонував Війську Запорозькому не чинити кривд новому поселенню. У 1770 р. Кіш заявив Ф. М. Воейкову, що земля, відведена під поселення Молдавського полку, є власністю Війська Запорозького, з якою воно перейшло під зверхність Російської держави і захоплення території Війська Запорозького є «горестная, незабвенная обида». Того ж 1770 р. почалися суперечки з новим полком і взаємні скарги.

14 лютого 1770 р. запорозька команда захопила у волохів 629 коней, 427 голів худоби, 349 овець.

240. 1769—1770 рр.— Справа про заходи Коша щодо сівби хлібів і збирання податків.— 65 [75] арк.

[«О приступлении спокойном к обработке земли и снабжения войск сеном. № 272».

Так само. 19.III.1769—5.I.1770. № 229.]

У 1769 р. Кіш, зважаючи на початок російсько-турецької війни 1768—1774 рр. і скрутне становище із хлібом, надіслав ордери до паланок з наказом вжити заходів, щоб повесні якомога більше засіяти хліба. У травні призначив ревізію книги громадських витрат Самарської паланки. В ордері від 20 травня наводяться відомості про посполитих за ревізією 1764 р. й запроновано скликати громадських посполитих отаманів і доправити податки згідно з ревізійними розрахунками. У листопаді, після повернення з походу козаків, виникли суперечки з посполитими за сіно.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 209, 212, 254 (прохання жителів однієї з слобід Самарської паланки від 28 квітня 1769 р.; ордер Коша від 1769 р.; рапорт посполитого отамана Трохима Кухаренка від 27 липня 1769 р.).

241. 1769 р.— Справа про вирішення Кошем господарських питань.— 98 [105] арк.

[Справа включає також «Дѣло войскового кантаржѣя Псіола с пикинерных подпоручиком Кущинским. 1769 году. № 303»].

[«О внутренних распоряжениях. № 4».

Так само. 18.VII.—2.XII.1769. № 214.]

З Орільської паланки старшина Василь Хорбат сповіщав про падіж худоби. З Протовщі Йосип Рубан доносив, що хворобу на худобу до Протовщі занесли з Нехворощі, Китайгорода, Царичанки. Кодацький полковник Олекса Сукур примічав утікачів, які без паспортів переходили на лівий берег Дніпра, а з Орільської донесено, що деякі запорожці, залишаючи засіяні хлібом поля, йшли за Оріль, щоб уникнути козацьких обов'язків. З сл. Біловоди Іван Золотар скаржився на поручика Орловського полку, який побив і заарештував його. Кіш наказав збирати хліб

з полів, покинутих утікачами, й надсилати до Січі, не дозволяв з худобою приходити з-за Орелі. В Самарській паланці козаки вимагали звільнити їх від громадження солі на Кальміусі, в чому Кіш їм відмовив. Восени з паланок повідомляли, що російські команди вимагали палива, а посланці Української лінії нищили ліс на гаті та мости, що наводилися для переходу армії на зимове розташування. Через брак коней і зброї по зимівниках і вихід кінних та озброєних до Січі паланки відмовлялися висилати козаків у наряди і в роз'їзди. Старшина Петро Хижниківський доносив про свій об'їзд лівобічних паланок, здійснений за дорученням Коша.

Йосип Рубан надіслав реєстр млинів на р. Орелі у зв'язку з хлібною кризою.

Окрім адміністративного внутрішнього листування в справі вміщено повідомлення Переволочанянської, Кременчуцької й Царичанської митниці щодо безмитного довозу в Січ краму. Боргова розписка значкового товариша Лубенського полку Стефана Залуського за смушки, які він купив у писаря Івана Глоби.

[Військовий кантаржій Михайло Псіол доручив Василю Кущинському відвезти на Запорожжя пушний товар, закуплений на Лівобережній Україні. Цей товар Василь Кущинський віддав бунчуковому товаришу Федору Занковському за борги брата Псіола Петра. 1769 р.]

242. 1764—1765, 1769—1771 рр.— Справа про участь запорожців у російсько-турецькій війні, про постачання провіанту і внутрішній лад команд.— 332 [116] арк.

[«Письма к кошевым отаманам, донесения о разных происшествиях, ордеры, промемории и проч. показания подсудимых и тяжёбные дела. № 235».

Так само. 2.VI.1769—27.VII.1771. № 149.]

З приводу постачання команд Кіш листувався з головнокомандуючим Другою армією гр. П. І. Паніним та завідуючим новосіченськими магазинами поручиком Челобитниковим.

Магазини не постачали повної норми командам у поході. На зиму 1769—1770 рр. П. І. Панін наказав видати половину норми, а Кіш доводив, що у зимівниках нема хліба. Внутрішнє листування свідчить про брак сіна, пороху, олова. У команді полковника Герасима Летючого почалося заворушення, викликане зловживаннями при розподілі здобичі (коней).

Ордери Коша до полковників з приводу в'їзду Петра Калнишевського у нехід у 1769 р. Петро Калнишевський наказав слухати заступників, повідомляти новини в Січовий Кіш, не дозволяти пікінерам переходити через Оріль і втручатися в запорозькі дачі, затримувати по зимівниках запорожців, які ухилялися від походу, й присилати їх у Січ.

[Серед документів за 1764—1765 рр. є, зокрема, про крадіжку коней в отамана Васюринського куреня Івана Сухини, чернетка листа Коша до генерал-майора [Паніна] про перемогу запорожців під командуванням Павла Головатого над турками під м. Очаковом, взяття полонених і трофеїв. 15 вересня 1769 р.]

243. 1769—1770 рр. «Допросы, рѣшение 1769 года».— 139 арк.

Свідчення козаків, обвинувачених у кримінальних злочинах (крадіжки майна, грошей, коней, худоби, вбивства) і ув'язнених у пушкарні. Постанови про виконання присудів.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 141, 149 (протоколи допиту козаків Максима Плохія, Василя Великого, Олексія Кривого, Миколи Спивовського).

244. 1767—1770 рр.— Справа про підготовку Війська Запорозького до воєнного походу. Війна з Туреччиною. Листування Похідного Коша з Січовим, паланками, російськими генералами з цього питання*.— 47 [43] арк.

На арк. 1—25: «Дѣло о нечиненій населявшимися на вершинѣ Самарки Орловского пехотного полку подполковника, князя Мачебелова слободою подданимъ никакихъ обидь. 1770 году».

До с. 1—25: Самарський полковник Омелян Шпак під час об'їзду територій паланки виявив ряд нових поселень, в тому числі сль Мачибелівку, осаджену кн. Мачебеловим. Новопоселенцям було запропоновано покинути оселі або ж перейти у підданство Війська Запорозького. Інтереси підполковника Орловського піхотного полку відстоювала Єкатерицинська провінційна канцелярія, посилаючись на те, що землі йому надала імператриця.

До с. 26—43. Листування Коша з паланками, російськими генералами про покладання на військового суддю обов'язків щодо управління Кошем на час участі кошового Петра Калнишевського у військовому поході; про готовність до походу для участі в російсько-турецькій війні, забезпечення провіантом і зброєю, організацію сторожової служби на границях Запорозжя. Про звільнення з турецького полону козака Андрія Сірого; про призначення писарів у запорозькі прикордонні команди; про відправлення пошти.

Є підпис М. Є. Слабченка, який нумерував справу.

245. 1769—1770 рр.— «Дѣло о починенныхъ старшиною Петромъ Хижняковскимъ и козакомъ Яковомъ Крильвскимъ въ вѣдомствѣ Протовчанскомъ самоволствах и допросъ вора Семена Вербеченка Тарана. 1769 году. Тут же и о послѣдовавшихъ от Хижняковского обыдахъ Орѣлского вѣдомства обывателямъ. № 308».— 22 [24] арк. «Дѣло козака мѣнского

* Анотація справи № 244 у першому виданні опису була така:

Меморіал про похід на м. Очаків і Білгород (Акерман) 1769 р., складений полковим старшиною Степаном Роменським. Листування з Головною провіантською комісією з приводу постачання провіанту форпостним командам; реєстр запорозьких форпостних команд за січень 1770 р. Донесення Січового Коша 1770 р. і контракт з куцями венецьким Ол. Грідінін і переволочнянським Ол. Барабаном на продаж 100 чвертей борошна з млинів військової старшини й поставку його до старосамарського провіантського магазину. Листування про виділення 1000 чвертей борошна для постачання Війська Запорозького. Матеріали Очаківського походу 1772 року: лист генерала фон Бурмана з повідомленням про прибуття його корпусу на Катерицинський панець для з'єднання з кіннотою Петра Калнишевського, лист до Бурмана з планом переходу за Буг-ріку. Донесення полковників: перевізького Івана Кулика про спробу турків, одягнених і озброєних по-запорозькому, захопити в пониззі р. Дніпра запорозьких рибалок; Федора Великого (Леги) з Гарду — про результати розвідки на Тилігулі. Ордери Коша до Федора Великого з пропозицією рибалкам на низу остерігатися нападів, а йому з командою здійснити розвідку під Очаковом. Донесення Коша кн. В. М. Долгорукому з свідченнями греків Дмитра Сурла і Харл. Вхопетіса, захоплених під Очаковом, про становище в Очакові та Кінбурні з повідомленням про наслідки розвідки під Очаковом, реєстром вбитих і поранених запорожців. Лист до очаківського паші про перехід його людей до Польщі. Копія пашпорта товариша Кушівського куреня Мирона Лози й Стефана Мури на подорож у Польщу.

Лист Коша до очаківського паші про відправлення до нього 2-х турків, узятих у полон командою Шидловського на Дунаї. Петро Калнишевський просив повернути з Очакова полонених запорожців. Донесення В. М. Долгорукова про пересилання листа до очаківського паші. Див. також стр. 248.

Івана Черепа з романковським жителем Ланкомъ. З 1769 году заведенное. № 329».

[«О самоуправстве Петра Хижняковского, старшиною, в Протовчанском ведомстве; допрос вора Вербеченка; обиды обывателям Орельского ведомства от Хижняченка; брань и бесчестие майора Кукурина со стороны козака Ив. Плохого; обиды Ив. Черепом и др. обывателям. № 267».

Так само. 21.VIII.1769—28.III.1772. № 224.]

Скарги про утиски від Петра Хижняківського, який розшукував тих, хто ухилився від курінних обов'язків, служби тощо. Слідство довбиша Нестора Головка.

246. 1769—1770 рр.— «Реестри именные в походъ 1769 года с куреней представленные, коѣ по ненадобности довлѣло паки имъ возвратить, но остались на всякой случай впредь. Курѣнные именные списки ненадобные походные. 1770 года. № 37».— 140 арк.

[«Именные списки козаков по куреням, кои оказались ненужными для военной службы. № 273».

Так само. 1.VII.1769—30.VII.1770. № 200.]

Реестри козаків за куренями, похідної старшини, гармат, списки тих, хто пропав безвісти.

247. 1769 р.— «Дѣло по военной экспедиціи такъ же о восмотысячнорублевомъ жалованьи, а такъ же и о порохе и о свынце походное. 1769 года. № 1».— 375 [374] арк.

[«Об участии запорожцев в войне противу турок под начальством Румянцева и др. Ч. 1. № 38».

Так само. 9.VI.—31.XII.1769. № 215.]

Війна Росії з Туреччиною (1768—1774 рр.). Кампанія 1769 року. Відомості про кількість озброєного кінного і пішого війська по куренях (в Січі). Ордери головнокомандуючого Другою армією П. О. Румянцева за червень — серпень. Оперативне листування з П. О. Румянцевим, генералом Зоричем, старшиною Війська Запорозького. Відомості про склад команд. Листування про постачання провіантом і порохом. Донесення старшини про воєнні події. Допити полонених. [Поселення полонених — християн (грузинів, волохів, греків) на запорозьких землях.]

Листування з кн. В. М. Долгоруковим, який заступив П. О. Румянцева, а з 18 вересня — з гр. П. І. Паниним.

Відомості Коша про склад усіх команд (кошового отамана Петра Калнишевського — кіннота у степу, старшин Пилипа Стягайла — в низзі Дніпра, Миколи Чорного — у верхів'ї Дніпра, Андрія Порохні — на р. Самарі, Омеляна Шпака — на р. Кам'янці). Розподіл пороху, олова, провіанту за куренями.

Донесення старшин про наїзд татар на Оріль через Самарську паланку.

Суперечки з П. О. Румянцевим і Зоричем після того, як П. О. Румянцев наказав відрядити тисячну запорозьку кінну команду Андрія Ляха для переслідування татар у розпорядження Зорича, а той підпорядкував її майорові. Кіш опротестував це рішення, пояснюючи тим, що на підставі указів Військо Запорозьке безпосередньо підлягало тільки вищій російській команді.

[Є документи татарсько-турецькою мовою. Див. також спр. 235.]

248. 1769—1770 рр.— Справа про участь запорожців у російсько-турецькій війні й організацію зимівлі війська на Запорозжжі у 1769—1770 рр.— 126 [116] арк.

[«Об участии запорожцев в войне против турок в 1769 г. Ч. 2. (о значении форпостов, любопытное объявление гр. Панина). № 50».

Так само. 26.X.1769—14.I.1770. № 218.]

(Назва А. О. Скальковського: «Дело за сторожи».)

На зимівлю російська Друга армія під командуванням П. І. Панина повернулася на Українську лінію, лишивши форпости від гирла р. Саксагані до р. Вовчих Вод. П. І. Панин ордером повідомив про це Кіш і наказав Війську Запорозькому тримати форпости. Ордер Похідного Коша до Андрія Порохні з інструкцією щодо утримання форпостів. Реєстр полкових писарів з зауваженням, куди кого призначено. 15 листопада кіннота з Похідним Кошем прибула на Січ. Кіш доставив П. І. Панину «розпис» постів.

Андрій Порохня захопив татарина Жумалея з загону кримського війська Шатемір-аги. Свідчення Жумалея змальовує кінець літньої кампанії на лівому боці Дніпра. Розвідка Андрія Порохні знайшла сліди рейду Шатемір-аги. 21 листопада П. І. Панин вимагав від Андрія Порохні виступити разом із донськими полками проти Шатемір-аги. Наказ П. І. Панина із Харкова Андрієві Порохні здійснити разом з кінною командою похід вздовж Кінських Вод, вгору до Молочних Вод. Андрій Порохня в листі до Коша висловив сумнів щодо успіху походу через брак провіанту. 9 грудня доносив, що через великий сніг повернувся з р. Берди. Козак Микита Лебединець повідомляв, що 10 листопада він напав на тямю (слід) татарського загону Шатемір-аги. Листування з командиром війська на лінії гр. Ф. М. Остерманом з приводу розміщення російського війська в Старій Самарі, де запорозькі піддані не надавали помешкань, а також з приводу зимової форпостної служби. Кіш доносив П. І. Панину про результат розвідки, здійсненої козаками Пилипа Стягайла за Дніпром.

Меморіал про похід на міста Очаків і Білгород (Акерман) 25 вересня — 5 жовтня 1769 р., складений полковим старшиною Степаном Роменським. Листування з Головною провіантською комісією про забезпечення форпостних команд. Реєстр запорозьких форпостних команд за січень 1770 р.

[Див. також примітку до спр. 244 і спр. 254.]

249. 1769—1770 рр.— «Дѣло о забратію сотникомъ китайгородскимъ у ревунѣвскихъ жителей Сухого да Коваля пятнадцати рублей денегъ». — [«Дѣло старокодачанъ за забратое у ихъ подѣпорутчикомъ Радионовимъ сѣно. Заведенно съ 12 д. генваря 1770 году».] 66 [85] арк.

[«О доставлении войскам во время похода провианта, фуража и квартир и о разных претензиях при сем. № 269».

Так само. 2.XI.1769—7.VI.1770. № 226.]

Зимівля російської армії в 1769—1770 рр. Стосунки з пікінерами і регулярним військом на Орелі.

У листопаді Донецький пікінерський полк розміщено на зимівлю навколо Старосамарського ретраншементу. Полк вимагав у Коша дозволу купувати хліб і сіно в Самарській паланці. Ротмістр Синьогуб просив дозволити пікінерам переїжджати на землі Війська Запорозького через Оріль. Самарський полковник Данило Балицький заперечував у зв'язку з браком хліба й сіна на Самарі. Через військові події сіна заготовили мало, а те, що було, спалили татари. Граф Ф. М. Остерман надіслав

до паланок ордер, а Кіш, покликаючися на ордер П. І. Паніна, наказав продавати тільки фураж. Суперечка з царичанськими пікінерами за коні. Китайгородський ротмістр Павло Семенов відібрав на ярмарку у двох козаків 52 крб. за коні і виправдовувався в листуванні з Кошем. У Старому Кодаці сталися суперечки за сіно, що його захопив підпоручик російської команди.

[Свідчення вихідців з турецького полону Гната Войтенка та Івана Рвачова.

Див. також спр. 248].

250. 1769—1771 рр.— «Дѣло о упавшемъ в Самарское [...] *, вѣдомства непріятель и о зафаченныхъ в пленъ [...] * і скоту, такожъ і всмерть побитыхъ. 1769 году, в сентябрь мѣць заведенное. № 13».— 60 арк.

[«О наезде татар на запорожские паланки: Орельскую, Самарскую и Протовщанскую, число убитых, плененных людей и потерь имущества. № 40».

Так само. 9.IX.1769—24.IV.1771 рр. № 216.]

Наїзд татар на Орільську, Самарську й Протовщанську паланки. У вересні 1769 р., коли Військо Запорозьке було в поході, татарська кіннота з Криму пройшла крізь розташування корпусу генерала фон Берга й попрямувала на Оріль, на Українську лінію через Самарську й Орільську паланки, через слободи Перещепину, Козирщину та Личкову. Кіш збирав відомості з паланок про втрати в людуності й господарстві. Відомості втрат по паланках. Свідчення Івана Губенка, який втік з татарського полону. Донесення Коша головнокомандуючому Другою армією В. Черткову з підсумками втрат і зауваженням, що багато жителів краю перейшло на Гетьманщину і тому всіх втрат виявити не можна.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 174—183, 185, 186 (відомість про жителів та їх майно у населених пунктах Орільського відомства; відомість про збитки, вчинені татарами у 1769 р. в Орільській паланці).

251. 1769—1772 рр.— «Дѣло об отправкѣ с полковникомъ Алексѣемъ Сукуромъ на низъ Днепра въ Кезикермен для переправы тамо чрезъ Днѣпръ на Крымскую сторону подклонившихся под Россію орды Едисанской і Буджацкой татаръ. Тут же и о убѣгшихъ съ полону от главнокомандующаго теми ордамы Момбетъ-бѣя трехъ великороссійской породы девкахъ. И о происшедшихъ ис татарами якобы от запорожскихъ козаковъ насильнымъ взиманіемъ за перевозъ денегъ і разного скота обидяхъ. Зъ 10 д. октября 1770 году».— 112 [140] арк.

[«Дѣло о переправѣ в Кезикерменъ черезъ Днѣпръ поддавшихся под російскую протекцію двухъ орды Едисанской і Буджацкой [и о] * розломанцыхъ при той переправѣ лоткахъ курѣнныхъ, і о прот [чемъ] * касающемся до сихъ орды. № 27». «[Дѣло о] * выходящихъ ізъ плѣна татарского покорившихся Россіи Едисанской и Буджацкой орды християньского закона разныхъ наций людяхъ. Зъ 14 ноября 770 году вступили. № 33»].

[«О присоединении к России чрез Днепр ногайских орд. № 41».

Так само. 12.X.1769—11.I.1772. № 217.]

Приєднання до Росії Єдисанської й Буджацької орд. Перехід за Дніпро. Листування з приводу перебування їх на землях Війська Запорозького.

* Текст пошкоджено.

12 квітня 1769 р. П. І. Панін таємним листом повідомив кошового отамана про план приєднання цих орд до Росії й пропонував: 1) Не дозволити їм утікати за Дніпро в Крим; 2) послати запорожців, які знали татарську мову, агітувати ординців приєднуватися до Росії.

У 1770 р. П. І. Панін переслав у Кіш копію свого таємного листа до київського генерал-губернатора Ф. М. Вовйкова з планом відокремлення Кримського ханства від Туреччини.

Восени 1770 р., після офіційного приєднання до Росії, ці орди наказано перевести на лівий берег Дніпра, на р. Кальміус. За наказом Коша полковник Олекса Сукур організував перевезення ногайців дубами і човнами поблизу Кизикермена. Листування з Комісією в справах татарських (П. І. Паніним, П. О. Румянцевим, П. Веселицьким).

14 грудня 1770 р. П. О. Румянцев повідомив про призначення слобідського губернатора Є. О. Щербиніна керівником Комісії. Кіш відповідав Є. О. Щербиніну на запитання щодо курсу кримських грошей в торгівлі у минулі роки. 1771 р. генерал М. Берг запитував з приводу поновлення торговельних зносин з ногайцями і просив ставитися до них добре. Листування з мурзами Джаум-Хаджі й Мехмет-агою свідчать про приятельські стосунки з Військом Запорозьким і в розв'язанні деяких господарчих прав.

[Є документи татарсько-турецькою мовою.]

252. 1770—1771 рр.— «Дѣло секретное за орды татарскія Буджацкую і [Едисанскую] *. Зъ 1770 году. № 32».— 46 [47] арк.

[«О ногайцах едисанских и буджацких, перешедших в русское подданство; наблюдение за ними со стороны Запорожья и др. № 35». Так само. 1.XI.1770—18.IV.1771. № 253.]

Єдисанська й Буджацька орди на Запорожжі.

Ногайські невільники почали втікати на Січ. Свідчення невільників. П. І. Панін радив обережно ставитись до орд, вважаючи за можливе об'єднання Джамбуйлуської та Єдичкульської орд, найкраще задовольнити господарські потреби Єдисанських і Буджацьких орд на Запорожжі, перепускати волохів на поселення за р. Дністер. П. І. Панін не згоджувався звільнити ногайських невільників, на прохання старшини Данила Третьяка з Кизикерманського перевозу. Свідчення грузина-утікача й татарина Махмуда Ерксельді, які втекли від ногайців.

Запорозький слобожанин Микола Попович (волох) повідомив про намір ногайців Єдисанської орди повернутися до Туреччини. Є. О. Щербинін заперечував ці дані, оскільки відомості Петра Веселицького були протилежного змісту. Є. О. Щербинін запропонував таємно стежити за ногайцями. Свідчення грузина-невільника Гуржія Мишова.

26 лютого 1771 р. ногайські мурзи зобов'язалися винагородити запорожців за повернені речі.

[Див. також спр. 250.]

253. 1769—1770 рр.— «Писма партикулярния 1769—1770 годов».— 162 [102] арк.

(Назва А. О. Скальковського: «Частная переписка».)

Приватне листування кошового отамана Петра Калнишевського й писаря Івана Глоби. Збірка листів кореспондентів здебільшого з їхнього оточення на Запорожжі й земляків з Гетьманщини. Чернетки відповідей. До Петра Калнишевського писали: майор М. Єфремов, Андрій Порохня,

* Текст пошкоджено.

Опанас Колпак, Михайло Потаненко, Іван Полонський, Сидір Білий, Іван Чугуївець, Данило Малиновський, Самуїл (чернець Самарського монастиря), Григорій Порохня, купці Немитови з Царичанки щодо продажу коней; родичі — Йосип Калнишевський, Ничипір Ющенко, Сава Нестерович Бутенко; знайомі — возний з Лохвиці Василь Людвик, Петро Крижанівський, Ігнатій, нехворощанський ігумен, Тиміш Видаковський з Нехворощі. До Івана Глоби писали родичі — Іван Чернюк й Федір Глоба з Полтавщини.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 323. (лист козака І. Полонського кошовому отаману П. Калнишевському від 5 березня 1769 р. про використання старшиною пасовищ і лісів у власних інтересах); *Гісцова Л. З.* Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—24 (п'ять листів до Петра Калнишевського його родичів — Стефана Лук'яновича та племінників Йосипа Калнишевського і Сави Бутенка).

254. 1770—1774 рр.— Справа про притягнення на службу запорожців, відпущених на зимівлю до Гетьманщини, Новоросійської губернії і Слобожанщини.— 404 [532] арк.

[«О высылке на службу запорожцев, отпущенных на зимовку в Малую Россию, Новороссийскую губ. и пр. и там женившихся во время войны с Турцией. № 81».

Так само. 27.II.1770—14.IX.1774 рр. № 237.]

За часів російсько-турецької війни у 1769—1774 рр. російська армія на зиму припиняла воєнні акції й Військо Запорозьке, звичайно, крім дунайських команд і команд по охороні кордонів, поверталось на зимівлю на свою власну територію. Ті, хто мав оселі й сім'ї в Гетьманщині, Новоросійській губ. і Слобожанщині, звільнялися за паспортами додому. В 1770 р. Кіш звернувся до головнокомандуючого Другою армією П. І. Панина з проханням повертати таких запорожців після зимівлі на Запорозжя. Одночасно Кіш повідомляв, що у літній кампанії 1770 р. візьме участь 10 738 запорожців і просив для них постачання. Справа вміщує листування з закликом до козаків, які від'їхали з війська, повернутися в паланки; паспорта звільнених на зимівлі за всі 4 роки війни.

[Про забезпечення форпостних і сторожових постів фуражем, провіантом, військовим спорядженням. 1770 р. Див. також спр. 248.]

255. 1770—1774 рр.— «Дѣло походное артилерійское 1770, 771, 772, 773, 774 годов. А 1769 году въ дѣлѣ по военной экспедиціи того года. № 33».— 167 арк.

[«Об артиллерии запорожского отряда, действовавшего против турок в 1770 и др. годах. № 88».

Так само. 24.IV.1770—25.X.1773. № 238.]

Особовий склад гармашів на чолі з пушкарем Іваном Смолою. Рєстри, надіслані з доглядачами гармати. Розподіл пороху, олова та начиння по командах. Листування з російським командуванням з приводу постачання.

256. 1770 р.— «1770 году дѣло съ апрѣля о отряженной ввызъ по реки Днепру командахъ в непріятельскіе предѣлы запорожскимъ оного при войсковомъ старшынѣ Третьяку въ 2059-ти человѣках и учрежденныхъ по границѣ постныхъ ко вселѣтнему пребыванію командахъ. Тут же и о получаемомъ на оныя отъ магазеновъ сѣченскихъ, старосамарскихъ и козловскихъ провиантѣ. № 16».— 145 [150] арк.

[«О командировании по высочайшей воле запорожского отряда на лодках для осмотра Днепровских и Дунайских устьев. Ч. 1. Дунайцы. № 78».

Так само. 19.IV.—25.V.1770. № 236.]

Кампанія 1770 р. у російсько-турецькій війні 1768—1774 рр. Формування команд навесні 1770 р. Постачання провіантом.

Реєстри команд полковників: Данила Третьяка — водної на низу р. Дніпра, Тимоша Сукура — водної, Якова Борщика — водної вгорі Дніпра, Гната Писанки — кінної для охорони Самарської паланки з боку Криму, полкового старшини Йосипа М'якого вгорі Дніпра. Організація внутрішньої охорони паланок. Кіш доносив П. І. Паніну про свої плани формування команд й просив вчасно забезпечувати провіантом. Взимку 1769—1770 рр. провіант не постачався своєчасно й навесні почалося листування Коша з П. І. Паніним і провіантською управою з цього питання. Кіш надіслав реєстри команд і форпостів зимової дислокації.

У квітні Кіш вирушив з кіннотою на Саксагань і між Похідним Кошем (кошовий отаман з військовою старшиною) і Січовим (суддя з курінними отаманами) почалося листування з приводу постачання, формування команд й інших розпоряджень Похідного Коша. Останній надсилав у Січовий Кіш для відома копії листування з П. І. Паніним з приводу постачання Війська Запорозького провіантом, порохом та оловом.

{Див. також стр. 285, 285а.}

257. 1770 р.—«Дѣло по экспедиціи военной в разниѣхъ к пану кошовому в походъ и в другіе мѣста переписки. Заведено зъ 1770 году. № 17».—268 [272] арк.

[«Об участии Войска Запорожского в войне противу Турции. Ч. 3. № 28».

Так само. 2.V.—23.X.1770. № 232.]

(Назва А. О. Скальковського: «Дело походное».)

Війна Росії з Туреччиною 1768—1774 рр. Літня кампанія 1770 р. 20 квітня кіннота з Похідним Кошем виступила в похід у степ. Справа вміщує листування Похідного Коша з Січовим (власне з наказним кошовим отаманом — суддею Миколою Косапом і з курінними отаманами, які лишалися у Січі). Кіш наказав паланкам усіх вільних від служби козаків з міст, сіл, зимівників вислати до Кривого Рогу до ставки Коша. Іншим ордером Кіш дозволяв старим лишатися на господарстві, надіславши замість себе синів і родичів. Листування паланок з Кошем у цій справі тривало весь час. Похідний Кіш надіслав до Миколи Косапа реєстр козаків (кінноти), які перебували у поході; вирішував різні справи внутрішнього управління. Реєстри кінноти всіх куренів, якою командував Петро Калнишевський. Одночасно Кіш наказував заготовляти сіно для команд, керуючись зимовою дислокацією 1769—1770 рр. Паланки повідомляли про результати заготівлі сіна.

Воєнні події: на початку червня партія кримських татар виступила з Криму до Бендер до хана, її розгромили запорожці, а частину захопили. Свідчення мурзи Махмета, сина калги-султана Джан-аги, та Таг-мурзи з захопленої партії про становище у Криму. Третьяк доносив про наїзд під Кінбурном. Свідчення двох утікачів із татарського полону. Реєстр від 30 липня 1770 р. запорожців, які загинули під Очаковом. Петро Калнишевський повідомляв у листі до Миколи Косапа про воєнні успіхи, передавав привітання Коша і товариства колишнім кошовим Григорію Лантухові, Пилипові Пилипенку, Павлові Козелецькому. Копія листа П. О. Румянцева з Кагула від 22 липня 1770 р. про перемогу над турка-

ми. В ордері військовому старшині Олексі Чорному повідомлялося, що Бахчі-султан з ордою прихилився на бік Росії; згідно з наказом кн. О. О. Прозоровського пересувався до р. Дністер, де наказано зустріти його по-приятельському. Свідчення осіб, які повернулися з полону. З Тиглігула Павло Головатий надіслав Миколі Косапу випис про події часів Очаківського походу, починаючи з 12 червня. Кіш повідомляв Миколі Косапові про воєнні події. Генерал М. Берг дякував за двох здобутих полонених «язиків». Ордер Данилові Третьяку з директивами. Іван Бурнос і Павло Головатий доносили Петру Калнишевському про перспективи обміну товарами з ногайцями, які перебували на Запорожжі. М. Берг просив зібрати судна для доставки провіанту.

Кіш наказував Миколі Косапові дати проводирів для супроводу корпусу М. Берга з Січі до Кінбурна.

Данило Третьяк доносив про сутичку з кримцями, що сталася 25 вересня. Реєстри поранених і безвісти зниклих запорозьких козаків.

Кіш повідомляв Миколу Косапа про взяття низовою командою ясира, 675 чоловік.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ... — С. 327 (рапорт кодацького полковника Олексія Сукура від 4 червня 1770 р. про вихід 637 жителів Кодацької паланки на косовицю).

258. 1770—1771 рр. — «Дѣло о присланных от войскового старшины Третьяка вѣдшихъ к нему отъ главнокомандующаго надъ Едисанскою и Буджацкою ордами Джам-Мамбет-бѣя трехъ плѣнныхъ дѣвкахъ, уроженницахъ Елисаветъградской провинціи села Илинецъ. Началось с мѣсяця ноября 14 числа 1770 году». — 68 [74] арк.

Реєстр полонених ногайцями жінок з Правобережної України та Волощини.

1770 р. — лист до П. І. Паніна з приводу відправлення двох полонених едисанців з листом П. І. Паніна до Джам-Мамбет-мурзи і лист майора Л. Микульшина з того ж питання. Донесення полковника Івана Кас'яненка з форпостів про невдоволення серед команди через брак провіанту. Притягнення сімейних козаків до служби. Проект заготівлі сіна.

[Див. також спр. 251.]

259. 1770—1772 рр. — **Справа про єврейських полонених, яких запорожці відбили у татар.** — 46 [47] арк.

[«Еврейский плен на Запорожье. № 61».

Так само. 13.XI.1770—21.II.1772. № 235.]

У літню кампанію 1770 р. поблизу Кінбурна команда Данила Третьяка захопила ханський обоз і ясир (ханських невільників — волохів і євреїв), яких татари полонили у Волощині. Кіш наказав поселити євреїв в Новому Кодаці на утриманні місцевої громади. За згодою з полоненими, Кіш дозволив послати з двома єврейськими делегатами козаків до Польщі, де полонені сподівалися зібрати гроші на свій викуп. Їх супроводжував товариш Дінського куреня Іван Дуплич. Збір коштів затримався. В 1771 р. кодацький полковник Григорій Попович доносив до Коса, що в Кодаку євреї не мали ніякого промислу й бідували. Родичі полонених з м. Янова в листопаді 1771 р. прислали з-за кордону прохання до кошового отамана, зібравши на викуп 600 крб. і 40 ліктів сукна.

7 грудня сходка козаків команди Данила Третьяка та курінних отаманів (реєстр присутніх і резолюцій) ухвалила звільнити полонених за цей викуп. Головнокомандуючий П. О. Румянцев запитував, згідно з яким указом Військо Запорозьке дозволило збір коштів на викуп. П. О. Румян-

цев висловив думку, що полонені могли бути звільнені тільки царським указом, але погодився на звільнення, якщо Військо Запорозьке мало такий закон або давній звичай.

П. О. Румянцев визнав за Військом Запорозьким право на викуп як давнє звичаєве право, але 8000 крб. за 100 полонених родичі з Правобережної України зібрати не змогли через бідність, тому П. О. Румянцев просив звільнити їх за зібрану суму.

У 1772 р. Кіш наказав Кодацькій паланці звільнити полонених. Паланка повідомляла про від'їзд полонених; додано реєстр на 77 чоловік з Бен-Волевом на чолі.

1771 р.— лист до Коша янівських євреїв з Правобережної України Самуїла Марковича, Марка Лазаревича і Мошли Осиповича; й 1772 р.— відповідь їм Коша про передання полонених за викуп у 600 крб.; лист з Умані євреїв до кошового атамана з подякою й з презентом (головка цукру).

260. 1770—1771 рр.— Справа про заснування Дніпровської кріпосної укріпленої лінії на запорозьких землях.— 80 арк.

[«Документы об основании на запорожских землях «Днепровской крепостной линии. № 45».

Так само. 21.VII.1770—23.XII.1771. № 234.]

Справа містить низку матеріалів до історії боротьби Запорозжя проти спорудження Дніпровської лінії.

Новицкий Я. П. Материалы для истории запорожских козаков // Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии.— 1909.— Вып. 5.— С. 1—99 (вся справа).

261. 1770—1772 рр.— «Дѣло полкового старшины Данила Малиновского зъ сотникомъ нефорощанскимъ Каленикомъ Прокофѣевымъ о причиненномъ ему от оного Прокофѣева бой и ругательствѣ. Заведено зъ 5 денабря 1770 году. № 364».— 24 [25] арк.

[«По жалобам одних запорожских козаков о нанесении им побоев и грабежей имущества другими. 1764—1772 гг. № 242».

Так само. 4.I.1764—10.II.1772. № 171.]

Данило Малиновський повертався з Білицького ярмарку і заїхав до с. Землянки, щоб стягти борг з товариша Канівського куреня Федора Горухи. Сотник Каленик Прокоф'єв закликав його до себе, почастував, а потім затримав на три дні й бив. Катерининська провінційна канцелярія згоджувалася розв'язати справу судом «по малоросійским правам». Данило Малиновський не погодився і просив Кіш накласти арешт на гроші сотника в Січі, що йому були винні кушці.

262. 1770—1772 рр.— «Дѣло о причиненіи обидѣ приписнымъ і грабительствахъ. № 352» *.— [«Дѣло батуринского Максима Бѣлого за викатое его сотникомъ Котомъ жито и о протчемъ. 1770 году. № 351».] 150 [204] арк.

[Следствие и розыск козаков, обвиняемых в кражах и грабежах обывателями Елисаветградского пикинерного и драгунского полков и провинции. 1770. № 220».

Так само. 7.V.1761—1.I.1773. № 115.— 154 арк.]

* Текст основного заголовка вицвів, прочитати неможливо, поданий в опису текст неповний.

Розшук злочинців і листування в судових справах з сусідніми провінційними канцеляріями, пікінерськими полками й паланками.

[Про забезпечення козаків провіантом.]

263. 1770 р.— Справа про взаємини Коша з російськими командами на Запорозжжі.— 58 [61] арк.

Взаємні претензії. Реєстр запорозьких дрібних претензій до російських команд, що виникли за час переходу армії через Запорозжжя.

[Реєстр жонатих козаків Кодацької паланки, посланих у похід 1770 р.; про поповнення постів на кордонах.]

264. 1770—1771 рр.— Справа про переправу корпусу генерал-поручика Магнуса Берга через Дніпро поблизу Січі.— 26 [28] арк.

[«Об учреждении почтовых сообщений с армиею и переправ от Сечи до Белозерки. № 12».

Так само. 7.IX.1770—17.VIII.1771. № 231.]

(Назва А. О. Скальковського: «Дело о почтах».)

У 1770 р. М. Берг листом повідомив, що він за наказом П. І. Панина переходить до гирла р. Білозірки й просив улаштувати для армії через Дніпро, на Інгулі й Інгульці перевози й поштову лінію для зв'язку з корпусом О. О. Прозоровського під Очаковом і Першою армією в Бендерах. Наряди Коша. Реєстри козаків, відряджених на поштову лінію.

265. 1770—1771 рр. «Дѣло [о поискѣ] * въ Войскѣ Запорозькомъ лоцмановъ [з Камянского і Кодацкого] для перевозки [оними государево-го] провіанта [зъ Новосѣченского] ретраншементу под вторую армію [в балку...].».— [«Дѣло о сплавленіяхъ въ Кодакъ паромовъ съ Кременчука и Переволочной для перевозки Второй арміи. Съ 1770 году, мця марта. № 36».] — 25 [26] арк.

[«Об устройстве перевозов на р. Днепре при движении войск в 1770 г. № 276».

Так само. 10.III.1770—8.VI.1771. № 244.]

Влаштування перевозів для армії.

П. І. Панин листом до Коша сповіщав про свій план перевезення армії на початку воєнної кампанії 1770 р. у російсько-турецькій війні 1768—1774 рр., за яким Військо Запорозьке мусило влаштувати біля Старосамарського ретраншементу перевіз з платнею за звичаєм на користь Війська Запорозького. Кіш доручив шафареві Кодацького перевозу на байдаках перевозити провіант для армії за платню. Листування щодо платні за перевіз. Реєстр козаків на байдаках.

266. 1770—1775 рр.— «Дѣло об отправкы на Линію къ графу Остерману осужденных к вѣчной сылкѣ колодниковъ з 1770 году навсегда. № 382».— 58 [94] арк.

[«О суждении запорозьских преступников и об отсылке некоторых в сылку «в отдаленные места», т. е. в Сибирь. № 138».

Так само. 21.XII.1770—6.III.1775. № 241].

Свідчення в пушкарні злочинців і грабіжників-рецидивістів, обвинувачених у вбивствах, яких за постановою Ради, замість смертної кари,

* Тут і далі текст пошкоджено.

засуджено на заслання. Кіш відправив засуджених до російської військової влади. Серед підсудних були гайдамаки.

[Лист Коша до кошового отамана Петра Калнишевського, який вирушив у похід під Очаків, про одержання провіанту з Старосамарського ретраншементу, постачання військовим спорядженням, боротьбу із злочинністю. 13 серпня 1774 р.]

267. 1770—1771 рр.— Справа про взаємні претензії Війська Запорозького та Єдисанської орди.— 59 [60] арк.

[«Переписка с татарскими мурзами о причинении запорожским козакам грабежей татарами в 1770. № 279».

Так само. 28.X.1770—22.VIII.1771. № 247.]

Кіш і мурзи Єдисанської орди заявляли взаємні дрібні претензії. Військо Запорозьке скаржилося на знищення ногайцями запорозьких зимівників на паливо, деякі дрібні пограбування — викрадення коней і речей. Реєстри знищених зимівників. Ногайці скаржилися на захоплення коней. Листування з Хаджі-Джаум-мурзою, генералом Є. О. Щербиніним і кн. В. М. Долгоруковим. Пашпорт Коша, виданий Дервіш-мурзі на подорож до Харкова.

[Див. також спр. 252.]

268. 1770 р.— Справа про охорону кордону і форпостну службу у Війську Запорозькому.— 82 [101] арк.

[Заголовок не зберігся. № 274.

«Рапорты кошевому отаману об охранении границ, о задержании бродячих козаков и т. п., а равно и ордера по различным поводам и промемории. 3.III.1770—4.VI.1771. № 242.— 166 арк.]

Донесення команд. Наряди Коша. Постачання провіантом і порохом, переобрання старшин. Вирішення дрібних непорозумінь. Допит полковником Герасимом Летючим семи татар, захоплених у степу.

269. 1770—1773 рр.— Справа про розшук на Запорозжжі дезертирів-пікінерів.— 55 [56] арк.

[Заголовок не зберігся. № 280.

«Рапорты и доношения в Кош Войска Запорозького Низового и промемории. 16.III.1770—10.IV.1773. № 248».]

Донецький полк вимагав повернути за реєстром пікінерів і посполитих з сім'ями, які тікали на Запорозжжя.

270. 1765—1768, 1770—1771, 1774—1775 рр.— Справа про кривди від Пеговського карабінерного та Ізюмського гусарського полків мешканцям Кодацької і Самарської паланок.— 151 [153] арк.

[«Разного рода ордеры, промемории, указы, приказы и проч. Коша Запорозького. № 278».

Так само. 23.IV.1770—10.IV.1775. № 246.]

Перебування цих полків на зимівлі в запорозьких паланках і переходи через них спричинилися до низки скарг і взаємних обвинувачувань у знищенні зимівників, захопленні сіна, грабунках та інших кривдах.

Тут же приватні скарги й внутрішнє листування з паланками в різних дрібних справах.

[У 60-х роках інтенсивність освоєння запорозьких земель запорозьцями, а також зайдами значно зросла. Для будівництва, опалення та ін.

потреб вирубувалися дерева у лісах, байраках, знищувалися плавні. Особливо відчутних втрат завдавали російські війська, які дислокувалися на Запорозжжі під час воєн з Туреччиною. Заходи Коша проти нищення лісів і плавнів у Великому Лузі, Самарській товщі, на дніпровських островах і в байраках кримськими чабанами, російськими військами, козаками та ін. Попередження цих дій: нагляд за виконанням покладався на козака Дінського куреня Данила Малиновського. У числі заходів Коша у боротьбі з нищівниками лісу було видання дозволів на порубку.]

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно было і напредкы чем користоватись» // Архіви України.— 1991.— № 5/6.— С. 75—84 (листування про збереження лісів від винищення).

271. 1770 р.— «Дѣло о разграбленій кишѣнских жителей Деменка и Соляника футоров. № 59».— 43 арк.

[«О грабеже запорожскими козаками у козаков на хуторах Никифора Деменка и Григория Соляника имущества. № 275». Так само. 22.II.—19.VII.1770. № 243.]

Матеріали про грабіж, вчинений запорозькими козаками на хуторі пікінерів Донецького полку Кишенської роти. Слідство з цього приводу в Протовцанській паланці. Реєстр пограбованого. Допити обвинувачених і свідків.

272. 1770—1775 рр.— «Дѣло о изшедшихъ съ-под владѣній разныхъ въ запорожскіе места людяхъ. Зъ 1770 года. № 67».— 201 [210] арк.

[«О возврате людей, бежавших из разных мест в запорожские вольности. № 111».

Так само. 20.VI.1770—22.V.1775. № 240.]

За останні шість років існування Війська Запорозького (1770—1775 рр.) розшук утікачів-кріпаків, пікінерів, лівобережних козаків, які втекли на Запорожжя з Гетьманщини, Слобожанщини, Новоросійської губ., відображено в низці запитів, промеморій і скарг канцелярій і приватних листів поміщиків, губернатора Слобідської-Української губернії Є. О. Щербиніна, Семена Кочубея, Йосипа Зарудного. Претензії поміщиків поширювалися й на слободи, що визнали запорозьке підданство. Реєстри утікачів. Малоросійська колегія вимагала повернення утікачів, не приймати та не тримати безпашпортних. Паланка і Кіш, звичайно, відповідали, що утікачів не розшукано.

[Лист кошового отамана Петра Калнишевського з походу до військового судді з резолюціями у справах про постачання провіантом, вимоги від кн. Мещерського срібної, а не мідної монети, про невідачу паспортів козакам для виїзду з рибою на продаж, стягнення мита з переїжджих через новозбудований 1771 р. міст на Базавлуді. Про забезпечення запорозьців на кордонах провіантом. 1773 р.

Є лист татарсько-турецькою мовою, перекладу нема.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 130 (лист Шульги від 10 січня 1775 р.); *Селянський рух на Україні...*— С. 158—160 (промеморія Катерининської провінційної канцелярії про повернення генеральному обозному Семену Кочубею його селян-утікачів).

273. 1770—1771 рр.— Справа про обвинувачення запорозьців у наїзді на нехворощанський монастирський хутір та слободу Кукулівку.— 42 [46] арк.

[«О разорении гайдамаками Грицком Палеем и другими слободы Бородкевки и ограблении ими многих других мест. № 277».
Так само. 22.V.1762, 1770—29.III.1771. № 245.— 70 арк.]

Слідство про наїзд на нехворощанський монастирський хутір провела Самарська паланка. Слідство про захоплення грошей і речей у майора Івана Радковича в слободі Кукулівці купця Іваниці здійснено при Коші. У нападах обвинувачено запорозьких козаків. Реєстри пограбованого. Допити обвинувачених. Реєстри повернутих речей з зазначенням їх ціни.
[Є документи за 1769 р.]

274. 1770—1771 рр.— Листування Коша з Кодацьким духовним правлінням і паланкою з приводу порушення церковних правил.— 36 [37] арк.

[Заголовок не зберігся. № 281.

«Рапорты и доношения в Кош Войска Запорожского о нарушении церковных правил. 14.II.1770—10.XI.1771. № 249».]

Ордери Коша, донесення правління й паланки з приводу розв'язання справи про взяття шлюбу при живому чоловікові самарською жителькою Параскевією Домонтовичівною. Побутова справа.

275. 1770—1774 рр.— Справа про стягнення боргу за рибу з сина значкового товариша Максима Гудима на користь кодацького дякона Стефана Малашевського.— 47 [44] арк.

[Заголовок не зберігся. № 282.

«Жалобы кошовому отаману на нарушения денежных долговых обязательств разными лицами. 5.II.1770—31.X.1774. № 250».]

(Назва А. О. Скальковського: «Гражданские дела».)

Кодацький дякон Стефан Малашевський продав Максимові Гудиму на полтавському ярмарку три вози риби, за які взяв не гроші, а розписку курилівського священника Федора Чепелівського на суму 50 крб. З Федора Чепелівського не вдалося стягнути ці гроші, і Стефан Малишевський вимагав борг з Максима Гудима.

[Документів за 1772 і 1773 рр. немає.]

276. 1770 р.— [«Дѣло самарскаго жителя Івана Головка за уворованіе у козаков величковскихъ лошады. 1770 году заведенное. № 367»].— 21 [22] арк.

[«Переписка по делу о воровстве, учиненном запорожцем Иваном Головка. № 143».

Так само. 3.VIII.1770—11.IX.1770. № 258.]

(Назва А. О. Скальковського: «Уголовные грабительства».)

Реєстр речей, коней і волів, украдених Іваном Головком. Син його, Василь Головченко, ув'язнений разом з батьком і скований з іншим колдником ланцюгом за ший. Він утік разом з товаришем, коли їх випустили з сторожем просити милостиню на утримання.

277. 1770—1771, 1773 рр.— «Дѣло вора величковскаго Грыцка Зъражевскаго с товарицы за уворованые под Пушкаровкаю въ прыпыскаго къ военнослужащему Иосифа Борщика 18 волон. Так же и коренѣвскаго Тымоша Кравця за воровство въ 7 роты Домотканской в Грыгорія Пѣцка и протчыхъ воровъ. 1770 году. № 355».— 54 [67] арк.

[«О запорожских козаках Грицке Зражевском и других, обвиняемых в краже волон у военнослужащих Борщика и Пицка. № 285».
Так само. 4.II.1770—12.IV.1771. № 254.— 64 арк.]

Жителі Домоткані й Пушкарівки скаржилися на крадіжки коней, худоби, речей та ін. Кіш вжив ряд заходів для пошуків. Затримані злодії під тортурами свідчили про скоєне. Тиміш Кравець не визнав себе винним і був звільнений. Курені відшкодували потерпілим вартість украденого.

278. 1770—1772 рр. «Партикулярные письма». — 145 [147] арк.

[«Партикулярная переписка кошевого, судьи, писаря и других старшин. № 25».

Так само. З.Х.1771—13.ХІІ.1772. № 257.]

Приватне листування кошового отамана, судді, писаря.

Під час війни, коли частина старшини була у поході, почалося приватне листування між військовою старшиною — кошовим отаманом Петром Калнишевським і писарем Іваном Глобою, з одного боку, Миколою Косапом і старшинами в паланках — з другого. Окрім того, до Петра Калнишевського та Миколи Косапа з паланок і Гетьманщини надсилали листи, здебільшого запорожці або особи, які відвідали Січ. Листування висвітлює особисті інтереси старшини й взаємовідносини осіб панівної верстви Коша.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ... — С. 258, 322, 331 (лист П. Калнишевського про залучення посполитих до скиртування сіна й хліба в старшинських зимівниках; про прохання не брати мита за його вівці, відправлені на продаж у Крим та ін.); Гісцова Л. З. До портрета П. Калнишевського // Архівні України. — 1991. — № 3. — С. 52—58 (листування Петра Калнишевського).

279. 1770—1773 рр. — «Дѣло по ревизиямъ, в Протовчанскомъ і Орѣлскомъ вѣдомствахъ въ 1770-мъ году сочиненимъ. Тутъ же и принадлежащія за людей вѣдомствъ Кодацкаго и Самарскаго. № 343». — 242 [260] арк.

[Текст заголовка згас. № 102.

«Ревизія» т. е. статистика чотирьох паланок запорожських: Кодакської, Самарської, Протовчанської і Орельської. 5.III.1770—27.IV.1773. № 239.]

Ревізія населення Протовчанської, Орільської, Кодацької й Самарської паланок.

Результати мобілізації Війська Запорозького в 1768—1770 рр. на російсько-турецьку війну, перехід людності за Українську лінію, знищення населення під час татарських наїздів, розміщення на території Запорозжя російських команд на зимівлю й перебування Єдисанської й Буджацької орд, зменшення кількості населення на Запорозжжі. Маючи на меті визначити кількість військових посполитих («тяглих і пісих»), козаків, стан господарства (як економічну базу для самого Війська Запорозького), Кіш 5 і 6 березня 1770 р. надіслав ордери полковникам з наказом провести ревізію людності по селах, хуторах і зимівниках. Згідно з постановою Ради за цими описами й описом паланок 1764 р., Кіш вимагав сплати податків від посполитих. Опис населення Орільської паланки складено в 1770 р.

Опис Протовчанської паланки у березні того ж року (мешканців, дворів, хат, волів, коней, неробочої худоби, овець). Тоді ж складено список козаків і посполитих, які покинули оселі й вийшли невідомо куди.

Розклад податків на 1771—1772 рр., стягнутих за постановою Ради з посполитих Самарської й Кодацької паланок за переписом 1770 р., те ж

Орільської — за переписом 1770 р., те ж — Протовщанської. Реєстр від 14 жовтня 1771 р. з зазначенням, з кого й скільки збрали колишні отамани податків у борг. Реєстр зборів на громадські витрати Кодацького відомства (1771 р.).

Відомість Самарської паланки про перехід без дозволу Коша людей із одного стану в інший (в козаки, підсусідки й посполиті — 1772 р.). Список, складений самарським козацьким отаманом, про кількість козаків, які відбували службу в походах і яких належало виключити з окладу (1772 р.). Реєстр такого ж змісту з сіл Орільської паланки. Реєстри Кодацької паланки про кількість грошей, позичених на громадські витрати в 1773 р. Оклад 1773 р. Кодацької паланки, складений за описом 1764 р. Те ж — Протовщанської паланки за 1772 р. Оклад Орільської паланки за 1772 р., складений за описом 1770 р. Листування паланок з Кошем щодо виплати податків. Прохання й скарги громадських отаманів і громад стосовно змін, які виникли з часу ревізій попередніх років.

[Див. також спр. 241, 250, 151.]

Скальковский А. История Новой Сечи.— Ч. 1; *Слабченко М. Є.* Організація народного господарства України від Хмельниччини до світової війни.— Т. 5, вип. 1: Соціально-правова організація Січі Запорозької.— К., 1927 (статистичні відомості); *Голобуцький В. О.* Запорізька Січ...— С. 215—224, 226—242, 252, 254, 255 (реєстри посполитих та одружених у Протовщанському відомстві за 1770 р.; ордери Коша від 5 квітня 1772 р.; «прошеніє» новокодацького отамана Федора Щербини від 26 січня 1773 р.); *Гісцова Л. З.* З архіву Коша Нової Запорозької Січі // Архіви України.— 1990.— № 6.— С. 66—70 (ордер Коша від 24 квітня 1771 р.).

280. 1770 р.— Листи, скарги, прохання до кошового отамана Петра Калнишевського в особистих справах.— 269 [227] арк.

Особистого характеру інтереси різних осіб відбилися у листах до кошового отамана Петра Калнишевського, його заступника під час походів і до судді Миколи Косапа.

[Про розрахунки з іконописцем Павлом Петрашевським за розпис церкви в м. Лохвиці; про роздання речей, що лишилися після смерті Йосипа Калнишевського; про пошкодження нечаток на листах, що пересилалися поштою з Кодака в Кіш; про купівлю товарів на Січі тощо.]

Гісцова Л. З. Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—21 (лист Петра Калнишевського до роменського міщанина Михайла Чухна від 16 листопада 1770 р.).

281. 1771 р.— «Дѣло по жалобамъ Едисанской і Буджацкой ордѣ на козаковъ запорожскихъ. Вступило зъ 16 генваря 1771 году. № 29».— 76 [81] арк.

[«Переписка о претензиях и жалобах татар ногайских, вступивших в подданство российское, на запорожских козаков. № 14».

Так само. 12.I.—22.IV.1771. № 256.]

Кіш доручив старшині Степану Биковському розв'язувати взаємні непорозуміння з ногайцями. З приводу розгляду претензій ногайців Кіш відрядив військового осавула Софрона Чорного. У відповідь на скаргу ногайців російська вища крайова влада — головнокомандуючий кн. В. М. Долгоруков, слобідсько-український губернатор Є. О. Щербинін — вимагали їх удовільнення. Хаджі-Джаум-мурза безпосередньо за-

в'язав зносини з Кошем. Непорозуміння, що виникли в квітні, владналися після повернення погайцями захоплених коней. Ордер Коша полковникам Андрію Порохні та Іванові Мандру з наказом козакам «військовим словом» не чинити шкоди погайцям.

Зварницький Д. Істочники для истории запорожских козаков.— Т. 2 (скарга погайського мурзи).

282. 1771—1774 рр.— Справа про постачання толовнекомандуючого Другою армією кн. В. М. Долгорукова рибою, дичиною тощо.— 81 [84] арк.

[«О доставлении главнокомандующему кн. Долгорукову и др. генералам рыбы, цыплят и т. д. № 13».

Так само. 3.II.—8.X.1771. № 255.]

Під час війни Кіш клопотався про постачання до столу кн. В. М. Долгорукова риби, дичини тощо. У донесеннях з паланок позначено, яка риба й де краще ловилася.

283. 1771—1772 рр.— «Дѣло о пожалованныхъ высочайше господицу кошовому Калнишевскому и дванадцяти старшинамъ войсковимъ золотыхъ медаляхъ. 1771 году, зъ двадцять третьего генваря. № 37».— [«Грамоти похвальныхъ и благодарителныхъ Войску Запорожскому за службы противъ турковъ. 1772 и 1774 г. № 21».] 61 [63] арк.

[«О всемилостивейшем награждении кошевого Калнишевского и 12 старшин за военные подвиги золотыми медалями. № 51».

Так само. 5.I.1771—4.VII.1772. № 258.]

За воєнні заслуги Війська Запорозького кошового отамана й військову старшину за указом Катерини II нагородили золотими медалями.

Копії грамот на медалі: кошовому отаманові Петру Калнишевському, обозному Павлові Головатому, писареві Івану Глобі, старшинам: Сидорові Білому, Івану Бурнусу, Андрієві Порохні, Макарові Нагаю, Андрієві Лук'янову Ляху, Софроніві Чорному, Пилипові Стягайлу, Лук'янові Великому, Андрієві Носакину (Носаню), Олексі Чорному, військовому хорунжому Якову Качалову, старшині Якимові Проневичу, полковнику Опанаєсові Колпаку. Кіш сам випросив нагороди Василеві Пипмичеві й Миколі Косанові, подаючи біографічні відомості про них. Листи з подякою за нагороди до кн. В. М. Долгорукова, два листи Г. О. Потьомкіна.

Кіш надіслав до Катерини II полонених — турченьт.

[Привітання від різних осіб з приводу нагородження. Частина якогось заголовку «Дѣло по реви [...] заведено въ [...]. № 236».]

284. 1771—1775 рр.— «Дѣло о битіи при Второй арміи полковнику Афанасію Колпаку съ пятисотною запорожскихъ козаковъ командою. Съ 2 марта 1771 году. Тут же и грамота о ничиненіи обидъ татарамъ тѣмъ, кой доволствовать будутъ свой скотъ по сей сторонѣ Перекопа и о командѣ в Шингирийскомъ ретранжаментѣ при полковом старшинѣ Маевскому. № 46».— 246 [247] арк.

[«Об отправлении запорожского полковника Афанасия Колпака с 500 запорожских козаков во Вторую армию для Крымского похода с кн. В. Долгоруким. (Война с турками). № 68».

Так само. 8.III.1771—27.IV.1775. № 260.]

(Назва А. О. Скальковського: «Дела военныя походныя»).

Листування з приводу організації команди навесні 1771 р. в Самарській товщі.

Донесення з походу змальовують воєнні події, зимівлю, клопотання про постачання. На зимівлю 1771 р. Опанаса Колпака заступив писар Семен Маєвський, почалися заворушення у команді. Кіш наказував Семену Маєвському «військовим словом» тримати лад у команді й загрожував карою неслухняним.

Про дії команд Семена Маєвського та перевізького полковника Івана Кулика у 1772 р. Донесення старшин Павла Жидківського, Гаврила Шарого й самого Опанаса Колпака про похід і воєнні події; про заворушення серед татар, які не визнавали російську протекцію.

У 1773 р. Кіш висловив невдоволення безладдям в команді на зимівлі. Опанас Колпак доносив про події під Кінбурном в літню кампанію та про обслідування соляних озер поблизу нього.

У 1774 р. писаря Семена Маєвського замінено Михайлом Попатенком. Опанас Колпак описує подорож до Криму, становище в Криму. На чолі команди тимчасово лишився переяславський отаман Іван Щока, згодом Михайло Попатенко, під проводом останнього команда стерегла береги Чорного моря. Листування за січень — березень 1775 р. про господарські справи.

285, 285а. Частина перша — 1771—1775 рр., частина друга — 1771—1774 рр.— «Дѣло о командахъ 2-х по тысячныхъ зъ Запорожского Войска съ Днѣпра Чернымъ моремъ мимо крѣпосты Очаковскую и Кинбурскую въ Дунай къ Первой російской арміи командированныхъ въ 1771 и 1772 годахъ». Ч. 1 — 327 [423] арк.; ч. 2 — 158 [175] арк.

[«О командировании по высочайшей воле запорожского отряда на лодках для осмотра Днепровских и Дунайских устьев. Дунайцы. Ч. 2; 3. № 79, 80».

Так само. 18.III.1771—28.I.1775. № 261; 2.I.1771—23.XI.1774. № 262.]

Перемога Другої російської армії в Молдавії над турецькою у 1770 р. дала змогу Першій російській армії наблизитися до гирла р. Дунаю, але через відсутність російського флоту операції Першої армії на Дунаї затрималися. За наказом Катерини II Військо Запорозьке надіслало дві тисячі козаків у розпорядження Першої армії морським шляхом, минаючи на Дніпровському лимані турецькі фортеці Очаків і Кінбурн. На чолі 1-ї команди 1771 р. Кіш поставив полковника Якова Сідловського (Шидловський) та старшину Семена Бистрицького, на чолі 2-ї (колишня Дніпровська) команди (1772 р.) — полковника Івана Мандра та старшину Павла Попатенка. Інша команда пройшла між Кінбурном і Очаківим, досягла Дністровського лиману, спаливши турецьке село Хаджибей і захопивши поблизу Дальника 7000 коней ногайців. Через рік 2-а команда пройшла тим же шляхом. Обидві до кінця війни несли бойову службу на Дунаї в 1-й армії. В складі старшини сталися зміни: Якова Сідловського і Семена Бистрицького після заворушень у 1-й команді замінено Іваном Дупличем і Степаном Биковським. Іван Дуплич помер, поранений турками під Сілістрією. Семена Биковського вбито (1773 р.). На чолі 1-ї команди Кіш поставив за полковника Кіндрата Гука, за старшину — Павла Жидківського; в 2-у команду після заворушень за старшину призначено Павла Попатенка. До Січі команда Кіндрата Гука повернулася територією Польщі, команда Івана Мандра — морем.

Листування обох команд з Кошем відображає переходи морем, службу на Дунаї, заворушення в командах.

[Див. також спр. 256.

В другій частині (спр. 285а) є документи польською мовою.]

Скальковский А. История Новой Сечи.— Т. 3.— С. 83—90; *Его же.* Дунайцы // Киевская старина.— 1885.— Кн. 1.— С. 117—132; *Рябинин-Скляревский О.* Запорозькі бунти дунайців...— С. 65—83 (втяги з документів).

286. 1771—1775 рр.— «Дѣло об отправки полковника Ивана Кулика зъ сту человекъ запорожескихъ козаковъ в Перевѣзку для загражденія Россійскихъ границъ отъ стороны непріятельской. Съ 27 июня 1771 г. № 54».— 115 арк.

[«Об отправлении запорожского полковника Кулика с отрядом в Перевезскую паланку для наблюдения за движениями непріятеля. № 91».

Так само. 6.VII.1771—17.I.1778. № 265.]

Організація команди, заворушення, початок відхідництва після війни на Дніпрі та Інгулі.

Січовий Кіш згідно з постановою сходки старшин призначив Івана Кулика в команді за полковника, а за старшину — Івана Самарського. Іван Кулик доносив, що осавул Павло Чайка відмовився від посади і козаки обрали на його місце товариша Титарівського куреня Василя Зарубу. 1773 р. Кіш замінив Івана Кулика товаришем Куцівського куреня Корнієм Бородавкою, а за писаря призначив товариша Дерев'янківського куреня Павла Плиску, оголосивши про це козакам і рибалкам Перевізької паланки ордером. У 1774 р. Корній Бородавка повідомляв у Кіш про заворушення в команді під проводом товариша Шкуринського куреня Андрія Сукура. Корній Бородавка скаржився на Василя Зарубу, що той не слухав його й підбурював команду. Василь Заруба відмовився від посади осавула і команда обрала товариша Мінського куреня Омелька Лебединця (донесення Корнія Бородавки до Коша).

14 грудня 1774 р. Корній Бородавка вдруге скаржився на втручання Василя Заруби в урядові справи команди й подав реєстр 6 бунтівників, яких вислав до Січі.

287. 1771—1773 рр.— Справа про взаємини Запорожжя з Новоросійською губернією.— 169 арк.

[«Рапорти кошевому отаману о недоразумениях с казаками близ крепостей Екатеринославской и др., об аресте этих казаков в крепостях и переписка по этому поводу. № 290».

Так само. 22.IX.1771—11.VII.1773. № 272.]

(Назва А. О. Скальковського: «Походная переписка с Новоросійскою губернією»).

Документи поділяються на три групи: 1) Листування Коша з вищою владою Новоросійської губернії (Ф. М. Воейковим, Чертковим), прикордонними комендантами (Депрерадовичем з Катерининського шанця), депутатом кн. Баратовим, майором Михайловичем та іншими з приводу спірних територій. Взаємні наїзди, претензії Новоросійської губернії за 1769—1772 рр.; 2) внутрішнє листування Коша з Кодацькою (полковник Григорій Попович) і Бугогардівською (полковник Опанас Іванович Куций) паланками, інструкції осавулові Макару Нагаєві на об'їзди, захоплення худоби поміщиків — пікінерських офіцерів, знищення хуторів на спірній території, поселення зайд-чиншовиків і утікачів-пікінерів. Опанас Куций описав наїзд команди пікінерського ротмістра Чечеля, який захопив двох дочок пікінера-утікача Сіроченка і в свою чергу здійснив наїзд на форштадт Катерининського шанця. Григорій Попович подав опис волоського (Молдавського полку) млина на р. Верблюжій, описав слобо-

ди в урочищі Курячі Лози, оселив на р. Інгульці чиншовиків-утікачів; 3) петиція («прошеніє») Війська Запорозького 1773 р. до Катерини II в справі захоплення земель Єлизаветградської провінцією. Військо Запорозьке вимагало повернути землі, які належали йому за універсалом Богдана Хмельницького 1655 року. Листи до вельмож й відрядження старшини Антона Головатого з петицією до російського імператорського двору.

288. 1771—1772 рр.— Справа про пограничні суперечки Війська Запорозького з Новоросійською губернією.— 106 [108] арк.

[«Ходатайство о грамотах на земли Запорожские. О том, что на принадлежащих Войску Запорожскому дачах чинятся притеснения и обиды. О захвате запорожских земель жителями Елисаветградской провинции Новороссийской губ. № 291».
Так само. 21.XII.1771—20.XII.1773. № 273.]

Листи 1771 р. до вельмож з проханням допомоги депутатії полковника Опанаса Колпака від Війська Запорозького: до М. Паніна, Кирила Розумовського, З. Чернишова, Г. Орлова, О. Вяземського. В 1772 р. Ф. М. Воейков повідомив про свій наказ Черткову не втручатися в запорозькі дачі. Кіш скаржився на полковника Молдавського полку Василя Зверева за осаду слободи на Мигійському Ташлику. Кіш під час походу на Очаків натрапив на цю оселю і зруйнував її. 31 травня Січовий Кіш листом до Похідного висловив задоволення. Ордер Коша товаришу Джерелівського куреня Петрові Таранові на поселення слободи на Інгульці з зайд з Правобережної України й Гетьманщини. Відрядження старшини Андрія Ляха з командою в об'їзд, з наказом ліквідувати поселення Єлизаветградської провінції на запорозьких дачах на річках Жовтенькій і Комісарці та в урочищі Курячі Лози й оселити сімейних запорозьців з Правобережжя та Гетьманщини, й донесення від Андрія Ляха (1772 р.). Листування з Молдавським полком з приводу вигнаних запорозьцями слобожан. Чертков надіслав екстракт претензій Єлизаветградської провінції й вимагав утриматися від кривд до одержання резолюції з Петербурга на петицію Війська Запорозького. Похідний Кіш пропонував Січовому утриматися від виселення.

[Див. також спр. 287.]

289. 1771 р.— «Дѣло старшины войскового Сыдора Бѣлого о заарестованіи в Пушкарѣвкѣ собтвенныхъ его Бѣлого зъвачащима въ ономъ числѣмъ волов с причини опознатія между ими пятох воловъ пушкарѣвскимъ жителемъ, зовемимъ Гарасымомъ. Заведенное 1771 году, съ февраля 7. № 391».— 42 [45] арк.

[«Переписка по жалобе войскового старшины Сыдора Белого на поселян с. Пушкарѣвки (Новороссийской губ.) за отняtie его волов. № 139».

Так само. 7.II.— 20.XII.1771. № 266.]

76 волів в зимівнику Сидора Білого на р. Самоткані господар його зимівника козак Дорош за браком сіна узимку 1770—1771 рр. перегнав до с. Пушкарівки, де 5 волів визнав за свої один з пушкарівців. Всіх волів тоді було затримано. Фаміліанти Молдавського гусарського полку Аврамівської слободи наїхали в Пушкарівку й, визнавши за свої, захопили ще 18 волів. Кіш домагався, щоб Сидора Білого удовільнили. Молдавський полковник згодився на комісію, але виставив претензії на все, що нібито пограбували у волохів запорозьці.

290. 1771 р.— «Дѣло, произведшееся въ походѣ 1771 году, о поношеній чести пана кошевого и Войска Запорожского, такожъ и о побѣи писаря гардового Стѣни поручикомъ гусарскимъ Поповичемъ. № 69».— 39 [44] арк.

[«Переписка «о поношении чести пана кошевого всего Войска Запорожского» Молдавского гусарского полку поручикомъ Поповичемъ. № 148».

Так само. 27.VII—X.1771. № 267.]

Товариш Кущівського куреня Григорій Покотило поїхав до хутора колишнього пікінерського сотника Костянтинова лікуватися од хвороби й там помер. Бугогардівський полковник надіслав майно й двох коней в курінь з листом товариша того ж куреня Мирона Брунка. В слободі Тернівці Молдавського полку поручик Іван Попович вилаяв кошового й побив Мирона Брунка, те саме зробив, коли приїхав з Гарду писар Петро Стіна. Листування з молдавським полковником Василем Зверевим закінчилося повідомленням про звільнення Івана Поповича.

[Листи полковника Василя Зверева про передавання до Молдавського полку волохів, які вийшли на Запорожжя з-під турецької влади під час воєнних дій 1771 р. Розписка невідомої особи про поставку в Січ «скали» (вага з пудовиками). 1764 р.]

291. 1771—1772 рр.— «Дѣло Лѣсницкого. № 407». [«Слѣдствие Сѣромашино в Сорочинцахъ точившееся».]— 75 арк.

[«Рапорты и доношения в Кош Войска Запорожского о недоразуменияхъ из-за земель, о причиненныхъ обидахъ и т. п. № 293».

Так само. 31.VII.1771—12.VII.1772. № 275.]

Скарга на шишацького сотника Миргородського полку Михайла Лісницького, який, перебуваючи з командою в слободі Війська Запорозького Мечиселівці, мордував запорозького посполитого з хутора на р. Бритаї Семена Сабадаша й ображав Військо Запорозьке, кажучи, нібито за указом велено запорозьців «кнутом» бити і засилати.

Свідчення Семена Сабадаша. Кіш поскаржився на Михайла Лісницького малоросійському генерал-губернатору П. О. Румянцеву, який наказав розглянути справу в Миргородській полковій канцелярії в присутності запорозьких депутатів. Кіш відрядив старшин Дмитра Сіромаху й Степана Роменського. Миргородський полковий обозний Ієремія Родзянко і писар Іван Чарний розпочали тяганину, відкладаючи розгляд справи, нібито через хворобу Михайла Лісницького. В донесенні до Коша Дмитро Сіромаха повідомляв про хід слідства, і Кіш у 1772 р. надіслав П. О. Румянцеву, який був у Першій армії в Молдавії, нову скаргу з писарем Павлом Попатенком.

292. 1770—1771 рр.— «Дѣло о происканіи охотниковъ к содержанию почты съ Маячки либо Царичанки до Старосамарского ретранжамента к Александровской крѣпости. Начавшее с 771 году, генваря съ 15 д. № 55».— 21 арк.

[«Об учреждении от Орели до Сечи почты и устройстве станции в 1771 г. № 288».

Так само. 17.I.—1.V.1771. № 170.]

(Назва А. О. Скальковського: «О почтовыхъ сообщенияхъ с Слободской губерніей».)

1770 р. для зв'язку Слобідсько-Української губернської канцелярії з ногайськими ордами — Єдисанською та Буджацькою, губернатор

Є. О. Щербинін наказав утворити поштову лінію Оріль — Білівська фортеця і просив продовжити її до Січі. 1771 р. головнокомандуючий 2-ю російською армією кн. В. М. Долгоруков запропонував для військових потреб зв'язати поштою Самару з Царичанкою, віддавши її на відкуп охочим людям. В паланках таких не виявилось. Кіш повідомив про це В. М. Долгорукова і наказав полковому старшині Іванові Письменному утворити лінію і для обслуговування її призначив тих людей, які були зайняті на косовиці сіна.

293. 1771—1774 рр.— «1-е. Открытие листи, даванные старшинамъ на старшинство въ паланки. Съ 1771 году. 2-е. Дѣло походное переписочное по Боггардовомъ перевозѣ. Такъ же за паколи [?] боггардовымъ и войсковымъ панамъ. Такъ же и о причисленій Бабайковки къ орѣяскому вѣдомству. № 134». — 49 арк.

[«Распоряжения и определения по паланкам сбора за перевоз на Буге. № 57».

Так само. 11.VII.1771—7.VII.1774. № 259.]

Перша частина вміщує ордери й листування з приводу призначення за постановою сходки в Січі старшин до паланок.

Друга — листування з приводу перевозу на р. Буг й встановлення згідно з постановою сходки розміру платежів на ньому. Приєднання с. Бабайківки до Орільської паланки за постановою сходки.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 307, 322, 332—334 (ордери Коша від 30 червня 1774 р., 16 травня 1772 р., 25 січня 1772 р., 18 червня 1772 р.; рапорт орільського полковника Яковлева від 29 червня 1773 р.).

294. 1761, 1764, 1766, 1771 рр.— [«Дѣло о сиски въ Войску Запорожскомъ подрядчиковъ, которіе бѣ могли з Старосамарского ретрежжамента и з Богородичного везть в Крым провиантъ. I о невзиманни е такихъ за вози ихъ при Кодацкомъ и Никитинскомъ перевозахъ и при мосту Солонскомъ платежа. С 1771 году, маія 21 д.»; «Дѣло Пѣтчино. 1761 году».] — 67 [88] арк.

[«О перевозе козаками провианта в Перекопскую крепость и другихъ предметов в Запорожскую Сечь».

Отдельные бумаги о разныхъ предметах: косьбе сена и проч. № 292». Так само. 11.VII.— 21.VIII.1771. № 274.— 73 арк.]

Провіантська комісія шукала охочих перевозити провіант до Перекопу з правом узяти звідти сіль.

[Про обвинувачення наказного отамана Коренівського куреня Григорія Пітки в крадіжці грошей з курінної скрині 1761 р. Про поставку ваги (скали) з пудовиками для Січі брянським купцем Афанасієм Неустровим, яка вийшла з ладу. 1761, 1764, 1766 рр.

Про розшук і повернення до Молдавського полку волохів, які втекли на Запорожжя; про стягнення мита з відставного капітана Якова Бородаївського за перевезення через запорозькі перевози вівса до Новогірського ретраншементу. 1771 р.

Листування з військовим старшиною Василем Пишмичем, який виїхав з полоненими турками й арапами до Петербурга, про затримання в дорозі через проходження карантину, про пожежу в Петербурзі, про вручення подарунків російським сановникам, про заходи безпеки в зв'язку з епідемією тощо.

Див. також спр. 290.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 126 (про втечу на Запорожжя молдаван-селян і солдатів).

295. 1769—1771 рр.— «Дѣло по претенсїи Семей Домотканской роты обывателей въ последовавшихъ якобы имъ от запорожскихъ козаковъ забормъ сѣна и прочего обыдахъ. Зъ 1769 году. № 95».— 17 арк.

Реєстр шкод, завданих запорозькими козаками жителям Домотканської роти, починаючи з 1769 р. Листування 1771 р. з приводу вирішення претензій.

296. 1770—1772 р.— «Дѣло об отправкы старшины Быковского для вызову малороссийскихъ ставокъ, роставленныхъ в дачахъ запорожскихъ между Самарью и Орелью-рѣчкамы въ принадлежащие имъ мѣста. 1770 году».— 65 [64] арк.

1771 р. Січовий Кіш доручив Петрові Третьякові й Степанові Биковському об'їхати місця пошт і ставок (форпости, які під час війни обслуговувалися командами козаків з Гетьманщини) на Протовці, для розшуку злочинців у тих місцевостях. Об'їзд здійснено разом з командою протовчанського полковника Семена Галицького. Виникло листування з приводу знищення одного форпосту й погроз з боку запорожців ліквідувати ставки на Запорожжі. В 1771 р. виникли суперечки з Бахмутською фортецею, викликані заїздом запорозької команди на територію Слобідсько-Української губернії; [образи і побиття запорозької старшини російськими офіцерами].

297. 1771 р.— **Справа про укомплектування і постачання провіантом запорозьких команд на Низу Дніпра. 1771 р.**— 45 [53] арк.

Листування про постачання команд на Низу провіантом. Протест Війська Запорозького проти будівництва Олександрівської фортеці на землях Запорожжя. Про участь у поході 1771 р. команди Опааса Колпака, яка виступала попереду корпусу О. О. Прозоровського; охорона кордону між Бугом і Дніпром командою Федора Великого. Поповнення людьми й забезпечення провіантом команд. [Порядок несення прикордонної служби, іменні списки команд.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 256 (рапорт полковника І. Кулика П. Калнишевському від 16 червня 1771 р.).

298. 1771, 1773 рр.— «Дѣло об отправке зъ походу и Сѣчи въ Барвѣнкову стѣнку на винтеръ-квартири запорожскихъ козаковъ въ 1771 году походное и 773. А 772 в дѣль о винтер-квартирующихъ по вѣдомствомъ запорожскимъ. № 16».— 17 арк.

[«Об отправке из похода на зимние квартиры козаков с означением их имен и квартир. № 289».

Так само. VI.1771.—X.1773. № 271.— 63 арк.]

4 жовтня 1771 р. Кіш відрядив з походу на зимівлю 114 запорозьких козаків в Барвінкову стінку і в слободи по р. Орелі. В 1773 р. команду збільшено до 200 чоловік.

299. 1771 р.— **Справа про розшук на Запорожжі злочинців, дезертирів і тих, хто ухилився від служби.**— 53 [18] арк.

Листування з паланками й командами про розшук злочинців і дезертирів; про боротьбу з самовільним заселенням запорозьких земель

вихідцями з Гетьманщини, Правобережної України, Волощини і підпорядкування їх юрисдикції Коша; вилов риби на рр. Інгульці, Бузі та ін.; про несення прикордонної служби командами полковника Федора Великого і Петра Стіни.

300. 1771—1772 рр.— «Дѣло об отправки в Москву за жалованьемъ полковника Буги с товарищы. 1771 года, априля 28 дня заведено. № 395».— 55 арк.

[«Об отправлении «столичников» с полковником Бугою за всемиростивейшим жалованьем. № 84».

Так само. З.IV.1771—24.IX.1772. № 264.]

Депутація від Запорозжя («столичники») у складі полковника Леонтія Бути, писаря Василя Чернявського і осавула Опанаса Білого до російського двору за жалуванням у 1771 р.

«Прошение» Війська Запорозького, реєстр і листи до вельмож у Київ, Петербург, Москву. Список 17 курінних отаманів. Донесення Леонтія Бути. Указ Малоросійської колегії від 3 вересня 1771 р. Листування з приводу одержання жалування і доставлення його на Січ. Розподіл його між куренями.

301. 1770—1771 рр.— [«Дѣло приписного роты шестой Омелницкой Ілій Караня за сворованную в него лошадь и за денги якобы товаришемъ Батурина куреня Мирономъ Безрукавим завладѣнные. № 100»; «Дѣло об отправки старшины Быковского для [...] * малоросійскихъ ставокъ, раставленныхъ в дачахъ запорожскихъ между Самарью и Орылью рѣчками в принадлежачие имъ мѣста. 1770 году».— 65 [129] арк.

Протокол допитів. Донесення паланок. [Про відрядження з Самарської і Кодацької паланок команд для несення прикордонної служби].

302. Справа не збереглася **. Очевидно, її було розширено, втрачено обкладинку, а документи розпорошено між іншими справами. Так, листування Похідного і Січового Кошів з приводу різних судово-адміністративних справ є в справах 211 і 299 (арк. 1—2); свідчення 3-х греків, які втекли з Очакова до Січі і подали відомості про Очаків — у справі 301 (арк. 60—62). Можливо, деякі документи, листування з В. М. Долгоруковим також є в цій та інших справах.

* Текст пошкоджено.

** У першому виданні опису заголовок справи і анотацію до неї подано так:

302. 1771 р.— Адміністративні заходи. Сутички з жителями Єлизаветградської провінції. Відомість про Очаків — 184 арк.

Січовий Кіш доводив до Похідного різні судово-адміністративні справи, просив резолюції. Одночасно Похідний Кіш листувався з бугогардівським полковником Опанасом Куцим з приводу донесення про втручання жителів Єлизаветградської провінції і польських підданих із Правобережної України в запорозькі дачі, де вони користувалися сіном, лісом, ловами. На вимоги майора Чорного гусарського полку Дмитра Михайловича вислати обвинуваченого у злочинстві товариша Лезушківського куреня Бодакву з товаришами на допит в Єлизаветград, хоч би під запорозькою вартою, Похідний Кіш заборонив Січовому виконувати їх.

Три греки з Очакова втекли на Січ й подали відомості про Очаків. Листування з приводу захоплення волохами старшини Сидора Білого та присилання з Дунайської команди старшини Якова Сідловського полонених турків. Листування з генералом В. Ф. Вассерманом про скарги на офіцерів, суперечки з комендантом Катерининського шанця. Князь В. М. Долгоруков ордером заборонив запорозцям переїжджати на лівий берег Дніпра, оскільки помітно збільшилася кількість злочинців у Перекопському степу.

303. 1771 р.— Справа про розшук і затримання гайдамаків на території Запорозжя.— 20 [19] арк.

[«С отдельными бумагами: о неимении письменного вида у Никиты Тищенко; об отводе леса в старосамарском ведомстве для жжения угля *; о розыске козака Семена Железняка; о платеже налогов посполитыми конными и пешими, живущими в протовчанском ведомстве. № 286».

Так само. 6.VII.1771—2.III.1773. № 268.]

Січовий Кіш (суддя і курінні отамани) просив резолюції від Похідного щодо наїзду чотирьох гайдамаків на табун під Тором поблизу Бахмута. Копії листування київського генерал-губернатора Ф. М. Воейкова з польським губернатором м. Ладижина з приводу гайдамацьких нападів. Донесення Січового Коша до Похідного про результат допиту гайдамаків, зокрема, товариша Дінського куреня Семена Сербина й Степана Козуба про наїзд 70 гайдамаків з Війська Запорозького на м. Красне. Комендант Катерининського шанця Яків де Форд на вимоги Коша видати заарештованого Степана Залізняка відповідав, що вирішення цієї справи залежить від генерала Ф. В. Вассермана. Листування з Ф. В. Вассерманом про затримання в Гарді безпашпортного Микити Тищенка, якого під час війни 1735—1739 рр. полонили татари і який згодом утік й жив на Правобережжі й Слобожанщині. Свідчення Микити Тищенка. Указ Малоросійської колегії з вимогою негайно вирішити справу трьох гайдамаків.

[Є документи польською мовою.]

304. 1771—1773 рр.— Листування Похідного Коша з Січовим з господарських і адміністративних питань про торговельні стосунки з польською адміністрацією та єврейським кагалом м. Умані, про розшуки кріпаків на Запорозжжі, про боротьбу з поширенням чуми.— 146 [147] арк.

[«Переписка разного рода хозяйственная и административная. 1771—1773. № 294».

«Требования некоторыми польскими панями за нападения будто бы козаков удовлетворения. 12.V—22.V.1771. № 276».— 6 арк.]

У 1771 р. слобідсько-український губернатор Є. О. Щербинін пропонував привозити зерно на продаж ногайцям на Кальміус, Перекоп і Бахмут. Лист хана Селім-Гірея про вирішення татарських скарг у Коші через суд.

Атестат, виданий похідному курінному отаманові Олексі Микитовичу Щербині. Свідоцтво ченцеві молдавського монастиря. Пашпорт 7 запорожцям, які вийшли з татарського полону. Ордер Опанасу Колпаку про прийняття до команди за Дніпром військового кантаржія Михайла Псіюла. Листування про дозвіл Старосамарському ретраншементові рубати ліс для випалювання вугілля. Лист до Царичанської митниці про стягнення мита за перевезення горілки.

Донесення Січового Коша до Похідного про відправлення козаків з паланок у похідні команди. Головнокомандуючий 2-ю російською армією кн. В. М. Долгоруков в ордері до Січового Коша висловив незадоволення тим, що йому не повідомили про появу чуми в Січі. Микола Косап доповів Петру Калишневському про випадки чуми.

Кодацький посполитий отаман Іван Бережний з громадою скаржився на довишна Якова Соколовського, який, прибувши на ярмарок для

* Див. спр. 304, арк. 3—6.

збору податків на військовий скарб і розгляду судових справ, вимагав харчування від громади. Реєстр витрат громади. Кіш пояснив, що довиш повинен був харчуватися разом з паланковою старшиною.

Поміщик Гадяцького полку бунчуковий товариш Михайло Милорадович скаржився, що піддані його слободи в Ковалівській сотні спалили хати, побили прикажчика й втекли на Запорожжя. Михайло Милорадович вимагав розшукати їх. Поміщик Миргородського полку Йосип Зарудний прислав на Січ двох синів шукати кріпаків, які не заплатили йому чинш й перейшли на Запорожжя. Кіш наказав заплатити чинш за старі роки, а в поверненні людей відмовити.

Кошовий отаман Петро Калнишевський дякував уманському єврейському кагалові за подарунки й запрошував на Запорожжя з крамом. У 1773 р. уманський рабин, лікар Марко Лазаревич (Рапопорт), дякуючи за листа до гр. Потоцького, сповіщав про його смерть й прохав надіслати листа до молодого Потоцького.

[Про розшук козаків, які ухилялись від служби (див. справу 299). Є документи татарсько-турецькою мовою.]

Селянський рух на Україні...— С. 167—170 (промеморія Гадяцької полкової канцелярії від 24 червня 1772 р. з вимогою повернути М. Милорадовичу його селян-втікачів).

305. 1771—1775 рр.— «Дѣло походное переписочное по Богогардовомъ перевозѣ. № 2».— 99 [114] арк.

[«О паланках, перевозах и рыбной ловле на реке Бугу. № 23».
Так само. 29.IV.1771—9.X.1774. № 277.]

Листування 1771 р. з польським бершадським губернатором Самуїлом Журановським про заготівлю на Правобережній Україні дерева для будівництва перевозу через Буг-ріку. У 1772 р. з Гарду до Бершаді відряджено товариша Незамаївського куреня Тараса Сучака з людьми й кіньми по дереву.

Кіш і Бугогардівська паланка вживали заходів щодо збору мита у військовий скарб за користування перевозом. Одночасно паланка правила податки з шинків. Донесення паланки до Коша за 1772—1774 рр. подають дані про поступове збільшення розміру мита на перевозі, перевезення вантажу, купців, збільшення місць риболовлі на Гарді.

1774 р. кн. В. М. Долгоруков заборонив брати мито на Кодацькому й Микитинському перевозах з возів з хлібом для армії. Бугогардівський полковник Іван Сухина повідомляв про перевезення поставщиком, полтавським війтом Павлом Руденком, фур з провіантом для армії з польської сторони. Кіш з'ясував, що в ордері В. М. Долгорукова не згадувався Гардівський перевіз і тому з Павла Руденка слід правити мито.

У 1774 р. Кіш звернувся до бершадського губернатора за дозволом рубати ліс на потребу рибалок на Гарді і відрядив до Бершаді старшину Парфенія Золотаревського. Бершадський губернатор Іван Сленецький просив надіслати йому три вози риби й дичини. Полковник Пугач повідомляв дані про збір мита на перевозі.

[В справі є документи польською мовою.]

306. 1761, 1763, 1766, 1771—1773 рр.— «Реестръ базарныхъ будошь».— [«Дѣло о будкахъ базарныхъ. 1761, июня 20 дня заведенное. № 117».] 84 [83] арк.

[«О числе шинков и будок (питейных домов) в запорожских паланках и ежегодном с них сборе в скарб. № 83».
Так само. 13.VII.1771—26.VIII.1773. № 263.]

Реєстри шинків, будок, льохів, льодниць, відомості про торгівлю горілкою по паланках. До справи долучено реєстри базарних будок, розміщених на січовому базарі, за 1761, 1763, 1766 та 1770 рр. Розподіл прибутків з горілчаного збору між військовою старшиною, курінними отаманами і кухарями. Інструкція Коша військовому довбишеві Якову Соколовському, якому доручалось об'їхати Кодацьку, Самарську, Орільську й Протовщанську паланки, скласти разом із паланковою старшиною реєстри шинків і будок і зібрати податки у військової скарб. Під час об'їзду йому доручалося розшукувати злодіїв і розбишак. Інструкція того ж змісту за 1774 р.

Реєстри шинків, будок, льохів, льодовниць, кому вони належали, в яких містах, селах, слободах знаходилися і які податки з них стягнуто в 1771—1773 рр.

У Самарській паланці виникло питання щодо стягнення податків з жонатих козаків, які шинкарювали на паланкову старшину. Самарський полковник Гнат Пшеничний у 1771 р. скаржився, що вони відмовлялися їх сплачувати. Січовий Кіш наказав цей податок правити за звичаєм. Паланка подала реєстр нежонатих козаків, «бадаючихся» шинкарством, які наймалися до жонатих з третьої копійки.

У 1773 р. самарський полковник Федір Гненій скаржився на шинкарів за відмову платити покуфівний податок на паланкову старшину. Довідка з кошового архіву з'ясувала справу так: наказом Коша 1758 р. (кошовий отаман Григорій Федорович Лантух з товариством) ухвалено стягували цей податок з куфи, як робилося в Кодацькій паланці. Наказом Коша 1764 р. (кошовий отаман Пилип Федорович Пилипенко з товариством) від нього звільнялися неодружені козаки. У 1773 р. Похідний Кіш ухвалив брати на старшину з куфи горілки, меду і пива по кварти з усіх шинкарів — одружених і неодружених козаків і посполитих. Крім того, Кіш наказав пильнувати в шинках правильної міри при продажі — кварти, півкврти і ока.

У зв'язку з об'їздом виникли суперечки між довбишем і жителями Самарської паланки. Громада скаржилася на нього, оскільки він вимагав квартири й харчів. 1773 р. Січовий Кіш наказав довбишеві й пушкареві від громади нічого не брати, а користуватися з паланкових приміщень і харчуватися з паланковою старшиною.

Кіш скаржився кн. В. М. Долгорукову на майора Старосамарського ретраншементу Рязанцева за те, що наказав солдатам напасти на довбиша, коли той переїжджав через міст поблизу ретраншементу.

307. 1772—1773 рр.— «Дѣло о овцахъ, которіе первоначально на запорожскихъ земляхъ заарестованни. Съ 1772 года». «Дѣло о овцахъ, которіе въ капитана Лутковскаго и у протчихъ забрати на запорожскихъ земляхъ при продовольствіи. Съ 1773 г.» — 122 [124] арк.

На запорозьких дачах об'їздах з паланок у 1772 р. затримали понад дві з половиною тисячі овець грека Поповича з Єлизаветграда та у 1773 р. тисячні отари й табуни коней капітана Лутковського, майора Чорби й слобожан Молдавського поселенського полку. Реєстри. Листування про повернення отар з Запорожжя.

308. 1772—1773 рр.— «Дѣло походное постное лѣтнее. 1772 году. № 53». — 34 [36] арк.

[«О собрании сведений о военных постах и провианте во время похода. № 306».

Так само. 12.IV.1772—9.I.1773. № 290.]

1772 р. Кіш доносив кн. В. М. Долгорукову про вихід Війська Запорозького у похід під Очаків і відрядження команд для охорони кордонів, комунікацій і у паланки. Реєстри команд. Копія ордера В. М. Долгорукова про відправлення жонатих козаків у команди на Кам'янку. Ордери полковнику Опанасу Куцому з наказом йти до гирла Громоклії. Січовий Кіш повідомляв Похідному про звільнення команди полкового старшини Пилипа Сніжка комендантом Олександрівської фортеці, в свою чергу Пилип Сніжко доносив, що його команда охороняє запорозький ліс від вирубування гарнізоном фортеці.

Кн. В. М. Долгоруков вимагав повернути 19 крб. 50 коп., доправлені на Кодацькому перевозі з провіантського обозу гусарського полку. Скарги старшини при байдаках Івана Полонського і кодацького шафара Йосипа Довгого на невидачу провіанту для їхніх команд із магазинів.

309. 1772 р.— «Дѣло походного (Очаковского) походу».— 54 [37] арк.

[«Донесения запорожских козаков, производивших разведки под Очаковом. № 305».

Так само. 30.V.1772. № 289.— 8 арк.]

Листування з приводу призначення 1000 чвертей борошна для постачання Війська Запорозького. Лист до П. І. Паніна про постачання провіантом.

Справи Очаківського походу 1772 року.

Розвідка під Очаковом. Кіш у листі до генерала Ф. В. Вассермана доповів про успіхи розвідки двохтисячної команди під керівництвом військових старшин Макара Нагая, Олекси Чорного та Сидора Білого — 29 травня 1772 року. Свідчення полонених Агіпа і Левента Фейзів про становище в Очакові і Кінбурні й наміри турецького паші в Очакові та кримського хана.

[Див. також спр. 244.]

310. 1772—1775 рр.— «Дѣло козака куреня Шкурынського Івана Шморгуна по задержаному нымъ сумнытелству за поворовання во время бывшаго отъ татаръ на льнѣйния мѣста нападенія зъ зымовъныка его пожитки на нововодолажского жителя Семирунныченка. 1772 году».— 38 арк.

[«Жалоба козака Івана Шморгуна на козака Семирунниченка о краже его вещей во время нападенія татар на линію. № 300».

Так само. 27.VIII.1772—23.IV.1775. № 284.]

Позов Івана Шморгуна на 609 крб. за пограбовані речі в зимівнику.

311. 1772 р.— «Дѣло воровъ канѣвского Мартына Вышника и тарамского жителя Кѣдрата Батряка с товарицы. 1772 году, мая от 3 дня зачатое. № 424».— 19 [21] арк.

[«Следствие о производимых в разных местах кражах и разбоях. № 303».

Так само. 13.VII.1772—26.V.1775. № 287.— 151 арк.]

Слідство про крадіжку волів і коней.

312. 1772—1773 рр.— «Дѣло козаковъ куреня Джерелѣвского Трохима Домашнего и Трохима Рака о должныхъ ими того жъ куреня козакамъ Зѣновью Неживому да Федору Бѣлому пятистахъ рубляхъ денгахъ. 1772-го году. № 413».— 35 [32] арк.

[«Дело казаков Трофима Домашнего и Трофима Рака о взятых ими у казака Федора Белого пятистах рублях. № 301».

Так само. 4.V.1772—27.III.1773. № 285.— 30 арк.]

У 1768 р. Трохим Домашній і Трохим Рак позичили в Зиновія Неживого й Федора Білого 500 крб. на ведення торгівлі. 1772 р. компанія їх розпалася, і базарний суд постановив розподілити спільне майно. В 1773 р. кредитори в Коші правили з компаньйонів 410 крб. Реєстр активу й пасиву торговельної компанії Трохима Домашнього і Трохима Рака. Розписки кредиторів.

313. 1772—1773 рр.— «Дѣло о грабытелствѣ въ полскомъ мѣстечке Журиинѣ шляхтичевъ и жидовъ. Съ 1772 года. № 157».— 108 [134] арк.

[«Об ограблении в имениях Джурине и Марковиц гайдамаками. № 302».

Так само. 2.XI.1772—28.XII.1773. № 286.— 96 арк.]

Наїзд гайдамаків на м-ко Джурилів (Джурин), що належало смотриському старості Федору Потоцькому, де захоплено майна на декілька десятків тисяч карбованців. Відряджений від генерала кн. Петра Голицина підпоручик Андреев захопив у Джурилово сімох запорожців і повідомив Кіш, додавши реєстр майна й свідчення захоплених. 1773 р. сам Федір Потоцький звернувся з листом до Коша, так само зробив кн. Антоній Четвертинський, повідомляючи про напад на м. Марківку на другий день після нападу на Джурилів. Кіш почав слідство. Січовий Кіш повідомив Похідному про повернення частини захопленого й удовільнення деяких претензій. Розписки жителів м. Джурилово Х. Лейбовича, І. Лейбовича та м. Умані — М. Майоровича в одержанні від Коша 6000 крб. сріблом. У 1773 р. Кіш доповідав гр. П. О. Румянцеву про удовільнення претензій. Кіш послав до Джурилово полкового старшину Дмитра Сіромаха з листом до губернатора. Дмитро Сіромаха повідомляв з Джурилово про подорож і про підтвердження потерпілими під присягою в його присутності справедливості реєстру своїх претензій, за які вони одержали відшкодування від Коша.

314. 1772—1775 рр.— «Дѣло о дозволеніи ис полской Украйны у Войско Запорожское привозыть жыдамъ разные товары. 1772 года заведенно. № 29».— 45 арк.

[«О просьбе евреев о дозволении им торговать в Сечи. № 295».

Так само. 30.III.1772—15.V.1775. № 282.— 46 арк.]

Торговельна єврейська компанія на Запорожжі. Після переїзду полонених євреїв на Правобережну Україну звідти повернулися товариш Джерелівського куреня Антін Чорний і товариш Пашківського куреня Оксентій Пурис з листом до кошового отамана від уманських купців Самуїла Марковича, Нусима Нусимовича і Хаїма Берковича, в якому вони повідомляли, що на Україні багато краму, якого бракувало на Січі: сукна, іншої матерії, горілки і, коли кошовий дозволить їм торгувати на Січі, дасть охоронний лист та варту, то вони організують постачання краму. Відповіді й заходи кошового в цій справі.

Компанія торгувала протягом 1772—1775 рр., до ліквідації Запорожжя, в Січі, обох Кодаках і Похідному Коші, маючи зв'язок із Кримом. 1774 р. почалося листування з приводу боргових зобов'язань членів компанії і взаємних між ними. Кіш звертався з листами до комісара Уманського ключа Левандовського й уманського рабина доктора медицини Марка Лазаревича. Приятельський лист доктора Марка Лазаревича від 21 березня 1774 р. до кошового отамана. В 1775 р. Кіш радив кодацько-

му полковнику Якиму Святому, як розв'язати справу з кредиторами Мусія Юзефовича (Осиповича) у Новому Кодаці. Присяги, слідчий матеріал у справі вкрадених у єврея грошей.

Боровий С. А. Євреї в Запорозькій Січі // Праці Інституту єврейської культури ВУАН.— 1930 (витяги з документів).

315. 1772—1773 рр.— «Публѣкацыѣ по разнымъ дѣламъ 1772, 1773 годовъ. № 426».— 11 [9] арк.

[«Публикации разного рода. Указы о дезертирах. № 299».

«Ордера и письма из Коша Запорожского по разного рода мелким случаям. № 283».— 105 арк.].

Укази Малоросійської колегії з оголошенням указів Сенату, зокрема від 23 жовтня 1772 р. про територію, приєднану до Росії за першим поділом Польщі, та про амністію дезертирам.

316. 1772 р.— «Дѣло взятой полку Лубенского в козака Демида Полуляха за кражу нымъ подѣ Новоселицею пары воловъ, одной лошади и нѣкоторыхъ вѣщах. 1772 году. № 66».— 20 [13] арк.

Козак Демид Полулях з команди Лівобережних полків вкрав двох волів, старосамарці заарештували його за крадіжку й доставили в паланку.

317. 1772 р.— «Дѣло об оставшемся по умершемъ запорожскомъ козаку Басенку при рѣчки Московки ренскомъ винѣ и его долгахъ. № 118».— 13 арк.

Удовільнення кредиторів товариша Коренівського куреня Семена Басенка. 1771 р. Семен Басенко в Перекопі позичив 400 крб. у коропського козака Микити Бичка, купив у Криму ренське вино й на шляху до Січі, в карантині на р. Московці, помер. Комендант Олександрівської фортеці повідомив про це головнокомандуючого В. М. Долгорукова.

В. М. Долгоруков запитав Кіш, чи не буде заперечень, щоб розрахуватися з Микитою Бичком за борг вином. Кіш не згодився й наказав Самарській паланці скласти реєстр кредиторів Семена Басенка і після одержання списка доручив полковому старшині Мартину Височину перевезти вино до Самари, а самарському полковнику Карпу Гуртовому з старшиною наказав удовільнити кредиторів, в тому числі й Микиту Бичка, згідно з реєстром.

318. 1772—1773 рр.— «Дѣло о косцахъ, [призначених] * з вѣдомствъ [запорожских] * въ зымовники старшинъ. Съ 1772 года. № 123».— 41 [35] арк.

[«Рапорты, доношения и ходатайства, поступившие в Кош Войска Запорожского. № 304».

Так само. 6.VI.1772—27.V.1773. № 288.]

Клопоти Коша щодо організації косовиці влітку 1772 та 1773 років. Призначення косарів з паланок, організація команд з них і відрядження на сіножаті. Реєстри косарів.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 328, 329 (рапорт кошової старшини від 29 червня 1772 р.).

* Текст пошкоджено.

319. 1772—1774 рр.— Справа про спори Війська Запорозького з російськими фортецями і Донським Військом за добра і землі.— 74 [95] арк.

[«О претензиях Войска Запорожского на Азовские косы, занятые донцами; о порубке лесов гарнизоном Александровской крепости; о найденной в земле турецкой извести, кирпича, мраморных строений и проч. № 106».

Так само. 2.IX.1772—15.VI.1774. № 278.]

На початку російсько-турецької війни 1768—1774 рр., в 1769 р. Кальміуська й Інгульська паланки під час мобілізації козаків мусили евакуювати населення. У 1771 р. запорозькі промисловці повернулися до своїх добр «бадаться» рибю, сіллю, продажем горілки, встановили зимівники. 1772 р. Кіш відрядив на Кальміус за полковника Петра Велегуру. Під час війни російська влада взялася за спорудження фортець на півдні — Петрівської на Кальміусі, Олександрівської на низу Дніпра і Микитинської на Микитинському перевозі. Коменданти фортець і будівельники-інженери для спорудження фортець, казарм і для забезпечення паливом нищили запорозькі байраки, розбирали козацькі зимівники, осаджували на форштадтах фортець однодвірців, пікінерів і зайд. Донесення Петра Велегури з Кальміуса й полкового старшини Данила Малиновського й Пилипа Сніжка, яких Кіш відрядив з командою для обслідування й охорони угідь на низу Дніпра, змальовували сумну картину знищення запорозьких добр у 1772—1774 рр. Кіш скаржився головнокомандуючому 2-ю армією кн. В. М. Долгорукову. Той відповідав, що «оная есть надобность государства и верноподданных рабов своей монархии».

1772 р. кременчуцький обер-комендант Чертков повідомив, що поблизу Олександрівської фортеці знайдено вапно. Кіш відповів, що вапно і мрамур здавна відомі й що добра Запорозжя належить використовувати тільки Війську Запорозькому.

З Донським Військом суперечки виникли на Кальміусі. В 1774 р. Малоросійська колегія заборонила запорожцям користуватися землями на схід від Кальміуса, оскільки, відповідно до розмежування 1746 р., вони затверджені за Військом Донським. Кіш у проеморії до Війська Донського на підставі розмежування 1714 р. заявив свої претензії на користування Семенівською й Кривою Азовськими косами. З Самарської паланки Данило Малиновський повідомив про знищення запорозького лісу комендантами Старосамарського ретраншементу і військовими інженерами під час війни. Петро Велегура скаржився на таганрозького коменданта генерала Ажедираса за пограбування млинового каменю і дерева з зимівника Петра Велегури на будівництво власного млина. Про сутички між запорозькими охоронними командами і загонами Олександрівської й Петрівської фортець.

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно било і напредкы чем корыстоватись» // Архіви України.— 1991.— № 5/6. С. 75—84 (два документи про охорону лісів у зв'язку з будівництвом Олександрівської фортеці).

320. 1772—1774 рр.— «1-е. Дѣла, производившесь, какъ задруге были въ Кодакѣ, 1772 году въ ноябрѣ и декабрѣ. А что того 772 году въ первой разѣ были тамъ въ Кодаке въ февралѣ и мартѣ, такъ тѣ дѣла въ сѣчевой архивѣ в мѣсях со особоведеннымъ протоколомъ. 2-е. Дѣла производившесь въ Кодакѣ 1774 году, в ноябрѣ и декабрѣ, а именно: протоколь отъхожій вмѣстѣ съ журналомъ; копия дѣла о ротахъ Бѣлозѣрского полку, розставленныхъ было квартирами по домамъ въ обывателей моголевского и орѣлского вѣдомства; отпуски разные по жалобамъ и такъ;

ордера въ Кодаку тамошнимъ людямъ даваніе на охрaненіе байраговъ; письма партикулярные; чорній протоколь; предложеніе въ полкову Лубенскую канцелярію по жалобѣ доньского курьбного козака Мовчана непосыланное; журналъ въ первой разѣ веденній. № 122».— 61 [84] арк.

[«Распоряженія при объездке кошевымъ паланок, особенно по хозяйственной части. № 152».

Так само. 25.XI.1772—27.III.1774. № 279.]

Кошовий отаман Петро Калнишевський з військовою старшиною (судья Микола Косап, писар Іван Глоба, колишній судья Андрій Носань і начальник церков Володимир Сокальський) виїхали з Коша в Кодак для об'їзду. Журнал подорожі. Ордери й резолюції щодо скарг і справ господарських, судових і адміністративних, розглянутих кошовим отаманом під час подорожі.

[Про встановлення Олексія Толмача отаманом над волохами, які проживали в Старому Кодаку.]

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 245, 255, 259 (ордери Коша від 6 грудня 1772 р. та 3 грудня 1772 р.; ордер Петра Калнишевського кодацькому полковнику Макару Ногаю про звільнення від податків на два роки Г. Гуржія); *Скальковський А.* История Новой Сечи...— Ч. 1.— С. 150—152 (витяги з журналу).

321. 1772—1775 рр.— «Дѣло о церквѣ Покрова Богоматере въ Ромнѣ коштомъ его велможности гспдна атамана кошового Петра Івановича Калнишевского построенной. Съ 1772 году. № 99».— 252 [306] арк.

[«О постройке церквей в Запорожских селениях. № 164».

Так само. 4.V.1772—24.IV.1775. № 280.]

Справа, окрім листування про будівництво церкви в Ромнах, зміщує листування про спорудження церков на Орелі. Київський митрополит Гавриїл і президент Малоросійської колегії П. О. Румянцев вимагали відомостей про церковні справи на Запорозжжі, не дозволяли будувати храми без дозволу Синоду. Реєстр людності Могилева, Бабайківки, Гупалівки, де перелічено всіх мешканців з біографічними даними про них. 1773 р. розпочав будівництво церков у селах Бабайківці і Кам'янці Григорій Порохня. 1773 р. ордером Коша до орільського полковника Івана Яблунівського заборонено гупалівським мешканцям відвідувати батальйонну військову церкву. Віруючі з с. Котівки просили дозволити збудувати церкву, на що одержали згоду від митрополита.

[Список жителів сіл Карнаухівки та Кам'янки.]

Гісцова Л. З. Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—21 (лист Петра Калнишевського до київського митрополита Гавриїла від 30 вересня 1772 р.).

322. 1772—1774 рр.— «Дѣла: 1-е. О перенесеніи церкви бригадировской въ Личково. Съ 1772 г. 2-е. О имеющей стрѣитись въ Самарчикѣ новой великой церквѣ вомѣсто малой старой. Съ 773 году. № 100».— 15 арк.

[«О перенесении бригадировской церкви в с. Личков и построении новой в Самари. № 297».

Так само. 20.XI.1772—14.V.1774. № 281.]

Листування. Опис речей і книг церкви слободи Бригадирівка. Перевезення дерева до Старого Самарчика водою з Києва.

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зацадѣвши леса... можно было

і напередкы чем користуватись // Архіви України.— 1991.— № 5/6 (донесення від 11 листопада 1773 р. про доставку дерева з Києва на будівництво церкви в м. Самар).

323. 1772—1775 рр.— Справа про укомплектування човнарьської команди на Низу Дніпра козаками, священником і писарем, постачання їй провіанту й військового спорядження.— 86 [105] арк.

[«О службе козаков пихотных на лодках во время войны. № 166». Так само. 1.I.1773—3.I.1775. № 298.]

У 1772 р. команда Федора Леги, скориставшись з тимчасового замирення у російсько-турецькій війні, розійшлася на риболовлю й до Січі. У грудні 1772 р. сам Кіш ордером дозволив кидати неводи, ловити рибу за звичаєм, виділяючи долю — пай на військову й паланкову старшину. Відновлення воєнних дій змусили Кіш знову зібрати команду під проводом Гарасима Малого, вона протягом 1773—1775 рр. перебувала на лимані. У серпні команда доставила поранених на лікування в Січ. У 1774 р. з приходом рибалок з Інгулу на Низу збільшилося населення. По закінченні війни з Туреччиною і до скасування Січі команда лишалася на Козиному мисі. Всі донесення стосуються її господарства або промислів.

324. 1773 р.— «Дѣло о постныхъ командахъ, от Коша учрежденныхъ [...] * 773 году пребиванию и по другимъ случающимся ис походу отъ пана кошевого и протчихъ мѣсть по военной экспедиции дѣлам перенисок. Съ апреля с последнихъ числъ 1773 году. № 63».— 433 [436] арк.

[«Об участии запорожцев в войне с турками, занятие на зиму постов и проч. № 121».

Так само. 20.III.1773—29.XII.1773. № 295.]

Листування Січового Коша з Похідним, здебільшого з приводу некомплекту в командах у поході. Січовий Кіш повідомляв Похідний про події у паланках. У серпні до Похідного Коша дійшли скарги на орільського полковника Івана Гараджу за утиски посполитих і перешкоди з його боку записові у козаки. Військовий осавул Антін Красовський в паланці прилюдно вилаяв Івана Гараджу, а писаря Легкоступа нещадно побив. За ухвалою сходки Похідний Кіш усунув Антона Красовського від полковництва й отаманства в курені. Похідний Кіш доручив, через смерть Миколи Косана, виконувати обов'язки судді Андрієві Вербецькому до новолітньої раї, яка оберє нового суддю.

Листування з кн. В. М. Долгоруковим про відрядження команд на низ Дніпра, на Гард і на форпости та про затримання на території Київського полку козаків, які ухилялися від походу. Пікінерський ротмістр Дик повідомив про колишнього депутата Миколу Скапу, який також проживав у с. Бородаївці. Листування з В. М. Долгоруковим про заслання Семена Чемериса, який брав участь у заколоті, та про висилання у 1770 р. бунтівників з різних команд: Івана Щербиши, Юхима Великого. Миколу Немилостивого та Івана Гончара. В. М. Долгоруков протестував проти збору запорожцями мита на греблі через р. Білозірку, оскільки цю греблю запорожці не будували. Кодацький полковник Чалий запитував Кіш, чи можна удовільнити прохання Олександрівської фортеці й дати 5 запорозьких лоцманів для сплаву лісу Дніпром.

У квітні на Січ з листом П. О. Румянцева приїхав ротмістр пруського короля фон Ліндер, щоб купити 200 коней.

Листування з паланками про надсилення людей у команди.

* Текст пошкоджено.

Похідний Кіш реєстрував свідчення полонених під час літньої кампанії турків.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 337 (вексель, виданий військовому судді А. Артемовичу полтавським купцем С. Вовківняком).

325. 1773—1774 рр.— Справа про склад, розміщення, постачання провіантом тощо форпостних команд у гирлах Бугу і Дніпра.— 256 [117] арк.

[«О занятии козаками постов на устье Буга и Днeпра. № 115».

Так само. 23.VI.1773—13.IV.1774. № 294.]

(Назва А. О. Скальковського: «О провіантовых и фуражных деньгах, надлежащих постным командам».)

Відомості про розміщення форпостних команд. Реєстри козаків і старшини на черги. Постачання провіанту. Бугогардівський полковник Іван Сухина поставив питання щодо курсу ефимка, бо козаки невдоволені були з установленого курсу ефимка в 1 крб. 36 коп. з деньгою.

[Анотація не вичерпує змісту листування Похідного і Січового Кошів. У справі вміщені також документи, що вимагали втручання кошового отамана Петра Калнишевського, який перебував у поході: це ті, що стосувалися видання паспортів польським, волоським і кримським купцям; присилання монахів для ведення служби в церквах і монастирях Запорозжя; заготівлі сіна та ін.

Є певна кількість приватних листів на ім'я Петра Калнишевського й Івана Глоби. Увагу привертають листи Похідного Коша про військові успіхи запорозжців під Кінбурном і Очаковом.]

326. 1773 р.— Справа про влаштування і діяльність перевозів і карантинних застав на Запорозжжі.— 100 [171] арк.

Листування Коша з головною російською військовою командою, комедантами, паланками й командами про збір запорозжцями мостового мита на ріках Білозірці та Рогачику. Кіш клопотався, щоб запорозьких солевозів не тримали в карантині після Микитинського перевозу ще й на Московці. Непорозуміння виникали за мости й карантини, за мито до військового скарбу.

Кошовий Петро Калнишевський заявив протест щодо кримської торгівлі: в Олександрівській фортеці затримано було крам роменського купця, колишнього запорозжця Івана Караванця (Чуписа), який був винний Петрові Калнишевському за векселем 2400 крб. До фортеці по крам відрадили старшину Петра Хижняківського.

Гісцова Л. З. Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського // Київська старовина.— 1992.— № 3.— С. 11—21 (лист Петра Калнишевського до військового судді Миколи Косапа від 12 червня 1773 р.).

327. 1773 р.— Справа про стягнення адміністрацією м. Умані 400 крб. з родини жителя с. Косянівки Михайла Ковтуненка за голову вбитого ним козака Кисляківського куреня Семена Дундука.— 26 арк.

[«Дело по письмам польских попов о грабежах гайдамаков. № 309». Так само. 1.IX.— 3.IX.1773. № 302.]

Товариша Кисляківського куреня Семена Дундука вбито в с. Косянівцях Уманської губернії під час перебування на святах у родині. Польський суд присудив удовільнити претензію Війська Запорозького на 400 крб. за голову Семена Дундука, доправивши гроші з родин злочинців.

[Про підозру уманських євреїв у вбивстві з ритуальною метою дівчинки Пелагеї, дочки жительки с. Доброводи Марії Паламарки; про виявлення у жителя с. Котівки Василя Барабана коня, викраденого з зимівника військового писаря Івана Глоби.

Є документи польською мовою.]

328. 1773—1775 рр.— «Дѣло крымское по жалобамъ запорожскихъ козаковъ. Съ 1772 году. № 91».— 37 [38] арк.

[«Жалобы запорожскихъ козаковъ на грабежи у нихъ лошадей татарами. № 311».

Так само. 1773—1775. № 304.]

Торговельні зносини з Кримом. Листування з командиром кримського російського корпусу, комендантами й перевізським каймаканом. Скарги купців і промисловців. До Криму через Січ вивозили горілку, хліб, тютюн.

329. 1773—1776 рр.— «Дѣло о ложно сказывающемся полковнике Еску Заблуде. 1773 году. № 162».— 60 арк.

[«Объ обманщике Яське Заблуде, называющемъ себя ложно полковникомъ. Дело протянута за два года после уничтожения Сечи. № 151».

Так само. 9.VII.1773—15.VI.1776. № 297.]

Товариш Рогівського куреня Пилип Канівець гайдамакував на території Єлизаветградської провінції, називався запорозьким полковником Йосипом Заблудюю, носив полковницький пернач, іноді називав себе малоросійським сотником або армійським поручиком. Кіш довідався з доказів товариша Левушківського куреня Василя Горкуші про пригоди Йосипа Заблуди й місце перебування в той час у Єлизаветграді. Йосипа Заблудю заарештували, але незабаром він втік з-під варті. Листування та слідчий матеріал.

330. 1773—1774 рр.— «Дѣло о смѣнѣ изъ Сѣченскаго ретранжамента секундъ-майора, правящюю оберъ-комендантскую должность Лаврентія Микульшина съ роспискою на дѣвки. № 82».— 13 арк.

[«О совершении насилій солдатами Новосеченскаго ретраншемента в козацкихъ зимовникахъ и захвате секундъ-майоромъ Микульшинымъ девушекъ. № 308».

Так само. 13.IX.— 19.X.1773. № 301.]

Л. Микульшин шкодив Війську Запорозькому. Кіш відрядив до П. О. Румянцева старшину Василенка з листом, в якому скаржився на останні шкоди в Великому Лузі, пригадуючи всі старі кривди від Л. Микульшина за 5 років. 7 жовтня 1773 р. П. О. Румянцев із Бреїли прихильно відповідав листом про передання Ф. М. Восійкову вимоги Коша звільнити з посади Л. Микульшина. 24 квітня 1774 р. Л. Микульшин виїхав до Єлизаветграда й видав розписку Кошеві на двох дівчат-волошок, які були в нього на послугах з 1769 р., з зобов'язанням не заперечувати проти одруження їх з вільними або ж повернути їх до Січі.

331. 1773 р.— «Дѣло о шатающемся по разнымъ мѣстамъ и называющемъ себе Войска Запорозжскаго полковникомъ Иосифу Приблудѣ. 1773-го году. № 430».— 40 [41] арк.

[«Объ обманщике Левке Заблуде, называющемъ себя ложно полковникомъ запорожскимъ. № 151».

Так само. 9.VII.1773—15.VI.1776. № 297.]

Справа про Яська (Йосипа) Заблуду (Канівця, див. спр. 329). Арешт його в м-ку Сорочинцях. Листування з Миргородським полком, Катерининською провінційною канцелярією і з паланками — про виявлення авантюрих та розбишацьких пригод Йосипа Заблуди (Канівця) і збір інших даних про нього.
[Див. також спр. 329.]

332. 1773 р. — «Дѣло по Новороссійской губерніи о разныхъ перепискахъ. 1773 году. № 109». — 265 [256] арк.

[«Смешанная переписка по разным делам Новороссийской губ. № 312».

Так само. 8.II.—20.XII.1773. № 305.— 29 арк.]

Утворення Комісарівської паланки. Погіршення стосунків: з Єлизаветградської провінції пікінери, особливо їхні фаміліанти, та волохи Молдавського гусарського полку посунулися на дачі Війська Запорозького. Кодацький полковник Григорій Попович і гардівський Опанас Кущий з командами, за наказом Коша, повиклидали зайд із спірної території. 1 жовтня Кіш наказав полковникові Мусієві Чорному та писареві Демкові Бірменку з командою, за постановою Ради, йти в Комісарівку і не дозволяти наїздів з Єлизаветградської провінції та користуватися з давніх запорозьких добр.

Обвинувачення Війська Запорозького в наїздах. Малоросійська колегія і В. М. Долгоруков вимагали припинити напади на Єлизаветградську провінцію, покарати винних за наїзди. Кіш заявляв про право Війська Запорозького на спірні землі. Гардівський полковник Іван Сухина доставив у Кіш реєстр волохів козацької слободи Катерининського шанця, які погодилися прийняти підданство Війська Запорозького.

333. 1773—1774 рр. — Справа про пограничні стосунки Війська Запорозького з Слобідсько-Українською губернією. — 84 [114] арк.

[«С жалобами начальства на действия запорожского полковника Гараджи о смежных землях. № 113».

Так само. 8.IX.1773—24.VII.1774. № 293.]

Під час російсько-турецької війни 1768—1774 рр. поміщики Ізюмської провінції та пікінери Дніпровського й Луганського полків почали захоплювати орільські дачі, орати, косити сіно, рубати ліс, годувати худобу. Орільський полковник Іван Гараджа з командою влітку 1773 р. об'їхав спірні землі, повиганяв прикажчиків, захопив хліб, сіно й воли. Канцелярія губернії вимагала повернути все і покарати Івана Гараджу.

Указ Катерини II від 20 серпня наказував чекати розв'язання в Сенаті справи про спірні землі, називав сваволею захоплення земель і погрожував «гневом монаршим». Військо Запорозьке відповіло петицією від 2 вересня, в якій заявляло про свої права на землі, просило повернути територію, відведену під фортецю Єлизаветград і видати грамоту на землі.

У 1774 р. листування між Кошем і губернатором Слобідсько-Української губернії Є. О. Щербиніним тривало. Останній пропонував скласти паритетну комісію й призначив до неї воєводського товариша Тихоцького.

Донесення Івана Гараджи в Кіш змальовують становище на кордоні у 1773—1774 рр.

[Листування з лівобережною і слобідською старшиною про розшук піддапах-втікачів на Запорожжі.]

334. 1773—1774 рр.— «Дѣло объ отправки къ ея императорскому величеству документовъ на землѣ запорожскіе полковимъ старшиною Головатимъ и о пожалованій чрезъ его насъ грамотою. Съ 1773 года. № 76».— 64 [49] арк.

[«Об отправлении ко двору е. и. в. депутатом полкового старшину Антона Головатого с документами на земли Войска Запорожского. № 69». Так само. 19.VIII.1773—12.VIII.1774. № 291.]

Документи до історії останньої петиції. Київський генерал-губернатор Ф. М. Воейков за указом Сенату, через відрядженого від нього гусарського капітана, вимагав подати документи на право володіння Військом Запорозьким спірними землями в додаток до петиції, надісланій з депутацією Антона Головатого. Кіш відправив документи безпосередньо до Двору з Антоном Головатим. «Прошеніє» до Катерини II, в якому Військо Запорозьке вимагало усі захоплені землі повернути й видати Війську Запорозькому грамоту на землі в межах, якими раніше володіли запорожці. До петиції додано чолобитну, де перелічувалися всі утиски, зневаги, а також землі, захоплені Єлизаветградською провінцією, Військом Донським, знищення добр фортецями і ретраншементами. Військо Запорозьке чекало резолюції, щоб перенести Січ до Микитинського перевозу, просило повернути всі землі з усіма містечками, селами та перевозами, зазначеними в грамоті 1686 р.

Документи в копіях:

Універсал Богдана Хмельницького 1655 р. в двох примірниках — один давнього походження, завірений протоколістом Яблунівської сотенної канцелярії Михайлом Кавунським, другий — часів депутації, завірив писар Війська Запорозького Іван Глоба.

Копія перша має старий напис: «Принято от атамана нижестеблевского Григорія Якимова Кубура, он же принял от Івана Щепы с Яблоновки канцеляриста батуринаского». Рукопис має палеографічні ознаки письма початку XVIII століття.

Грамота царя Олексія Михайловича гетьманові Богданові Хмельницькому й Війську Запорозькому від 27 березня 1654 р. Завірив канцелярист Генеральної військової канцелярії Максим Висоцький.

Універсал польського короля Михайла Вишневецького 1670 р. про затвердження Острозької угоди Війська Запорозького з Польщею за часів гетьмана Ханенка. Переклад з польської мови здійснив товариш Канівського куреня Семен Бистрицький (цей і наведені далі документи завірив Іван Глоба).

Універсал Коша Полтавському монастиреві на лови по р. Орелі 1679 р.

Випис з Білоцерківського трактату, укладеного між Московською державою і Польщею в 1686 р.

Грамота царів Іоанна, Петра, Софії 1688 р.

Конституція сейму в Варшаві 1717 р., де згадується універсал короля Стефана Баторія 1576 р.

Скальковский А. История Новой Сечи...— Ч. 3.— Приложения (універсал Б. Хмельницького 1655 р. та грамота 1688 р.); *Полное Собрание законов Российской империи.*— Т. 1.— СПб., 1830; *Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России.*— Т. 10.— СПб., 1878 (грамота Олексія Михайловича 1654 р.). Див. також бібліографію до спр. № 185.

335. 1773—1775 рр.— «Дѣло о дѣлающихся войскових въ Самарѣ трехъ лоткахъ. Марта 7 дня 1773-го году. № 435».— 33 арк.

[«О поручении полковому старшине Антону Головатому построить три лотки в Самарской товщи. № 76».
Так само. 7.III.1773—9.XI.1774. № 292.]

Кіш доручив Антонові Головатому збудувати великі човни для Микитинського перевозу. Список майстрів, реєстр використаних матеріалів, призначення лоцманів з Кодацького перевозу, які мали переправити човни через пороги.

336. 1773—1775 рр.— Свідчення козаків, обвинувачених у кримінальних злочинах і ув'язнених у пушкарні.— 92 [93] арк.

[«Показания козаков и других малороссийских жителей, обвиняемых в разбоях и грабежах имущества в польских селах. № 313».
Так само. 4.III.—10.XII.1773. № 306.— 63 арк.]
(Назва А. О. Скальковського: «О беглых и ворах».)

Звичайні злочини: крадіжка грошей, волів, коней. Серед злочинців були утікачі з Молдавського гусарського полку та інших поселень за межами Запорозжя.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 146, 347, 356 (протоколи допитів Гаврила Рудя від 6 квітня 1773 р.; Т. Гуленка від 30 жовтня 1773 р.; реєстр майна козака С. Сап'яна від 10 травня 1775 р.).

337. 1773 р.— Справа про відрядження депутації Війська Запорозького («столичників») до російського імператорського двору за жалуванням.— 44 [45] арк.

[«О жалованьи Войску Запорожскому за 1773 г. № 307».
Так само. 9.IV.—21.XII.1773. № 299.]

Депутація полковника Микити Павловича Самбока, писаря Павла Попатенка, осавула Власа Мовчана та 17 курінних отаманів. Листування з приводу відрядження депутації, одержання та розподіл жалування.

Зварницький Д. Сборник материалов для истории запорожских козак...— С. 207—298 (указ Сенату).

338. 1773—1774 рр.— Справа про постачання пороху, олова для Війська Запорозького.— 106 арк.

[«О получении в Сечи Запорожской пороху и свинцу в 1773 году. № 315».
Так само. 25.X.1773—30.V.1774. № 308.— 81 арк.]

На прохання Війська Запорозького кн. В. М. Долгоруков призначив артилерійське постачання для команд під Очаковом і на низу Дніпра. Листування з приводу видання й перевезення його до команд.

339. 1773—1774 рр.— «Дѣло о провиантовѣхъ и фуражныхъ деньгахъ, надлежащихъ постним командамъ, что были под продовольствомъ Екатерининского Сѣченского магазейна въ зиму съ 773 на 774 годъ. № 63».— 34 [198] арк.

[«О провиантских и фуражных деньгах для команд, стоящих на посту и снабжавшихся из Екатерининского сеченского магазина».
Так само. 1773—1774. № 300.]

Удовільнення грішми — ефимками замість провіанту й фуражу. Розподіл по командах.

[Свідчення козаків Іркліївського куреня Павла і Федора Бельченків, які повернулися з турецького полону, про події в м. Очакові та намір турків навесні напасти на запорозькі кордони. Грудень 1773 р.

Листування з похідним полковником Опанасом Колпаком про проведення розвідки і захоплення язика біля Кінбурна].

340. 1773—1774 рр.— «Дѣло по [представленію] * самарского козачого атамана Петра Рябого на священниковъ лычковскихъ Куцинского, Зеленского, что оны зимовники по Килчени имѣють не тамъ, где надобно. Так же о позволеніи орѣлскимъ обывателямъ селится футорами понад Килчени, тоєю стороною начиная от вершины по нефороцанску старую дорогу и по Килчѣнки между футорами самарскихъ обывателей. Съ 1773 года. № 74».— 21 [22] арк.

[«О разграниченіи зимовников, хуторов, лежащих по рр. Кильчени и Кильченці между Орельскою и Кодацкою паланкою. № 147».
Так само. 2.VII.1773—23.III.1774. № 296.]

Розмежування зимівників і хуторів на рр. Кильчені та Кильченці між Орільською й Кодацькою паланками. Громадські отамани слобід Личкової, Колонтаївки, Козирщини, Перещепиної висунули вимогу не перешкоджати розселенню слобожан зимівниками та хуторами вгору по Кильчені й Кильченці на території Самарської паланки за браком води поблизу своїх слобід. Козацький старосамарський отаман Петро Рябий і Кирило Тарловський скаржилися на шкоди від нових хуторян, і 1774 р. Кіш відрядив старшину розмежувати хутори й зимівники між двома паланками.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 210 (реляція самарського полковника від 2 липня 1772 р.).

341. 1773—1775 рр.— «Дѣло мышастовского козака Грицка Шульги, завчавшоеъ 1773 году, априля съ 3 дня съ конеловскимъ Носомъ. № 434.— 41 [42] арк.

[«О краже у козака Грицька Шульги овец козаком Самойлом Носом. № 314».

Так само. 3.IV.1773—12.IV.1775. № 307.]

Григорій Шульга вимагав повернути вівці, що їх нібито вкрав вівчар Самійла Носа. Слідство довбиша подає відомості про обидва господарства. За наказом Коша справу вирішено заарештуванням табуна Самійла Носа.

342. 1773—1775 рр.— «Дѣло о овцахъ. № 1».— 157 [159] арк.

[«Дѣло 1-е по ложному доносу камянского Марцѣна за овцы какіе-то ходившіе на запорожскихъ земляхъ, что оны будто турецкіе. А въ самомъ дѣлѣ явльось несправедливо. Съ 774 года»; «Дѣло 2-е за лошады и овцы въ ротмистра Устимовича и у Гегели забратіе при продовольствий земляхъ запорожскихъ полковныкомъ Мойсѣемъ Чорнымъ и писаремъ Вирмѣнкою. Съ 774 года»; «Дѣло 3-е о скотѣ въ капитана Писчевича забратомъ за то, что и онъ такожъ позабиралъ въ запорожскихъ людей у Верблюжке в байраке. 774 года, генваря съ 21 д.»; «Дѣло 4-е о волахъ, что забрати протовчанского вѣдомства въ островъ Поперечнемъ у обывателей орлянскихъ за то, яко оны тамъ косыли сѣно и рубали лозу собою. Августа съ 21, 774 году»; «Дѣло 5-е о овцахъ, которіе заняты у Бешъ-

* Текст пошкоджено.

байракахъ на Чорномъ Ташлике. 774 году, августа»; «Дѣло 6-е о скотѣ въ майора Михайловича занятомъ за то, что ползовался в дачахъ запорожскихъ, которой ему и возвращень. Августа съ 24, 774 году»; «Дѣло 7-е о овцахъ, занятыхъ при продоволстве на запорожскихъ земляхъ. 774 году, съ мсяца мая»; «Дѣло 8-е о лошадахъ молдавскихъ чиновныковъ, которіе заняты на продоволствіі войсковомъ. 773 году, октября съ 23».]

[«Об ограбленныхъ волахъ, овцахъ на запорожскихъ земляхъ. № 316». Так само. 8.I.1773—11.VIII.1774. № 309.— 279 арк.]

Зшиток окремихъ справ про заарештування на запорозькихъ земляхъ овець поміщиків, пікінерів і слобожан Молдавського полку. Реєстри заарештованихъ отар — вказано, хто власники отар, чабани, яка худоба. Розподіл секвестрованої худоби між старшиною і за куренями.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 332 (реєстр розподілу заарештованих отар від 6 вересня 1774 р.).

343. 1773 р.— Справа про пограничні стосунки Війська Запорозького з Новоросійською губернією.— 89 арк.

У промеморіях канцелярії Новоросійської губернії до Коша висловлювалося обурення з приводу втручання запорожців у спірну територію, наїздів на Єлизаветградську провінцію, на пікінерів, їхніх фаміліантів, на волохів Молдавського полку. Влада Новоросійської губернії вимагала скасувати запорозькі команди на спірній території, повернути захоплене й покарати винних за наїзди. Канцелярія вимагала повернути кріпаків-утікачів прапорщика Молдавського полку. Власник суконної фабрики вимагав повернути 5 робітників-кріпаків, які втекли з фабрики на Запорожжя. Канцелярія дала реєстр пікінерів і їхніх фаміліантів, які втекли з Єлизаветградської провінції на Запорожжя (названо села, в яких осіли втікачі).

Кіш відрядив на Чорний Ташлик отамана Кальниболоцького куреня Антона Білого, й той повідомляв Кошу, що він вигнав сто болгарських родин із слободи Маслової. Кіш дозволив Іванові Конеловському випасати отару, а гроші, за які Степан Залізник, Максимів брат, продав Іванові Конеловському сіно, взято до війського скарбу.

344. 1774—1775 рр.— «Дѣло объ отправкѣ къ [высочай] * шему Двору по имянному [госуда]ревому указу депутатовъ [ста]ршинъ войсковыхъ Сидора Б[ѣлого] и Логина Мошенского да п[олкового] Антона Головатого за [земли] Войска Запорозьского. 1774 года, сентября 24. № 92». [«Вся въ Пѣтербургъ отправка чрезъ депутатовъ Бѣлого, Мошенского и Головатого. 774 году, сентября съ 24 дня. № 185».] — 49 [51] арк.

[«Последняя депутация от Войска Запорозьского из старшин Сидора Белого, Логина, Мошенского и Антона Головатого с документами на земли Войска и защиты прав своих. № 69».

Так само. 26.VIII.1774—6.II.1775. № 312.]

Грамота Катерини II від 22 травня 1774 р. з наказом обрати від Війська Запорозького трьох депутатів і з документами про права на землі відрядити до Двору. За літо Кіш одержав указ Малоросійської колегії з наказом повернути з Запорожжя зайд-кріпаків, з Гетьманщини — чиншників, пікінерів. Г. О. Потьомкін пропонував припинити прикордонні суперечки з Новоросійською губернією до розв'язання справи про землі.

Рада обрала депутатів: Сидора Білого, Логвина Мошенського й Антона Головатого. Депутатам вручили петицію — «прошеніє», чолобитну, ко-

* Тут і далі текст заголовка пошкоджено.

пії документів на землі. У справі зберігаються копії: універсалу Богдана Хмельницького 1655 р., грамоти Іраїна, Петра та Софії 1688 р., конституції сейму 1717 р., випису з Білоцерківського трактату 1686 р., універсалу Коша Полтавському монастиреві 1679 р., давньої межової грамоти, свідчення жителів Комісарівки з приводу вчинків Демка Вірменка-Мальованого і листів до вельмож.

Поїздки депутації і вирішення справ у Петербурзі відображено у листах депутатів до Коша. Листи за 1774 р. розповідають про подорож до Москви. Листи 1775 р. — про клопотання депутатів: депутати повідомляли, що чолобитну прийняв від них генеральний прокурор Сенату, листи до вельмож передано; описували настрої вельмож і насамперед Г. О. Потьомкіна, незадоволення його наїздом Дем'яна Вірменка на сл. Лихівку, сутичками Петра Велегури з дінцями на Кальміусі, невдоволення дунайськими командами; листи переказують погрози сенаторів, кн. О. О. Вяземського і кн. Стрекалова за спалені оселі в Новоросійській губернії й повідомляють, що Колегія іноземних справ доручила німцеві-історикові О. Ф. Міллеру чинити виписи з архівів про Запорозжя, а Г. О. Потьомкін згадував, що Дем'яна Вірменка в кайданах перевезли до Москви й тримають у гвардійському Преображенському полку.

Скальковский А. История Новой Сечи... — Т. 2. — С. 163—172 (витяги з листів депутатів). Див. також бібліографію до спр. 185.

345. 1774 р. Справа про участь Війська Запорозького у російсько-турецькій війні, в кампанії 1774 р. — 203 [206] арк.

[«Об участии Запорожского Войска в походах против турок, за включение Кючук-Кайнарджийского мира и пр. № 46».

Так само. 6.II. — 25.X.1774. № 311.]

Одна група документів — це листування з паланками й командами з приводу їхнього поповнення: паланки скаржилися, що з зимівників козаків вислали до кінних команд своїх наймитів «о дву-конь» замість себе. Кіш наказав з двох обов'язково виставляти господарів зимівників. На Низу Дніпра та на р. Буг рибалки ухилялися від походу. Запорозькі чумаки перевозили провіант для армії в Крим з правом брати звідти сіль; виникали скарги, в яких повідомлялося, що їх використовували поза угодою.

Друга група розповідає про воєнні події: донесення кн. В. М. Долгорукова і листування з командами. 28 квітня під Кінбурном розвідка команди полковника Опанаса Колпака і старшини Михайла Попатенка вступила в бій з турками і захопила Мурзу-Ахмета. 19 травня розвідка Івана Бурноса під Очаковом полонила двох турків. У червні — відрядження на Тилігул команди Сави Циподриги, проведення розвідки Андрієм Порохнею під Очаковом і захоплення полонених. У липні — розвідка голяковика Івана Яблуновського з Тилігула на Хаджибей.

Третя — замирення. П. О. Румянцев з Кючук-Кайнарджі повідомив про підписання миру, пропонував припинити воєнні акції, наказував відправити до очаківського паші кур'єра Біюклі-Мустафу-агу, відрядженого з листом великого візиря. 22 липня складено листа Коша до очаківського паші з приводу закінчення російсько-турецької війни 1768—1774 рр. і відновлення сусідських приятельських стосунків. Подарунки від наші запорозьким делегатам. Перевізький полковник Корній Бородавка повідомляв про перехід з Очакова до Січі р. Дніпром трьох томбазів з крамом і яничарського аги з листами паші до кошового отамана Петра Калнишевського. В. М. Долгоруков пропонував утриматися від торговельних зносин з Очаковом без встановлення карантину.

Демобілізація Війська Запорозького почалася згідно з ордером Кюша від 22 липня, а 15 серпня кн. В. М. Долгоруков висловив подяку Війську Запорозькому за службу під час війни і дозволив повернутися до своїх осель.

346. 1774—1775 рр.— «Дѣло по всякимъ случаюющимся з Очакова и отсель туда перепискамъ. 1774 году. № 93».— 35 арк.

[«О сношениях с очаковским пашею. № 19».

Так само. 18.XII.1774—16.V.1775. № 310.]

У 1774 р. Алі-паша повідомляв про своє нове призначення поза межами Очакова і просив з новим Ізмаїл-пашею дотримувати приятельських стосунків. Паша нагадав свої обіцянки надати пільги запорозьким промисловцям і повідомив, що турки врятували в осінню бурю на морі команду Мандра, яка поверталася до Запорожжя з Дунаю морем. Яничарський Сун-ага додавав свого листа з привітанням і пропозицією писати й до нього в запорозьких справах. Кіш у відповіді до паші й аги заявив про свої приятельські наміри, одночасно повідомляючи про коновених турків на Січі.

Листування з Ізмаїл-пашею за 1775 р. з приводу розшуку злочинців і вкрадених коней. Листування з Мустафою-агою з приводу продажу в Очакові овець кошового отамана Петра Калнишевського. Турки, Ахмет з товаришем, купили вівці в Січі під вексель; через те що Ахмет був некредитоспроможний, турецький суд ухвалив передати вівці іншим купцям з векселем на 4 місяці. Кіш дозволив татарським чабанам брати паливо в плавнях Бугогардівської паланки. Полковий старшина Василь Чайківський з Семенового Рога повідомляв про приїзд очаківського купця Ахмета-паші з товаришами, про труднощі з грошми і про податки до військового скарбу.

347. 1774 р.— Справа про комплектування козаками і забезпечення військовим спорядженням команд полковників Андрія Порохні й Опанаса Колпака для участі у воєнних діях у Криму.—71 [72] арк.

[«О высылке запорожских козаков к Крыму по ордеру кн. Долгорукова. № 318».

Так само. 21.VI.— 10.IX.1774. № 315.]

За розпорядженням головнокомандуючого 2-ою армією В. М. Долгорукова в Крим, де розгорнулися воєнні дії, було послано півтори тисячі козаків під командуванням Андрія Порохні й Опанаса Колпака (Колпакова). Реєстри козаків, призначених для походу. Команди укомплектовувались також писарями і трубачами. Про оплату капельмейстеру за навчання 30 трубачів. Козаків використовували у розвідці, для охорони взятих фортець та ін. В донесеннях полковників у Кіш повідомляється про воєнні дії, участь у них козаків, опір татар російським військам, становище в Кримському ханстві. Списки козаків, які загинули в Криму. Про відслуження у монастирях і церквах Запорожжя панахиди до загиблих.

348. 1774 р.— Справа про збирання податків у військовий скарб з посполитих Протовцанської й Орільської паланок.— 11 арк.

У 1774 р. Кіш наказав правити податки, згідно з постановою Ради, за переписом посполитих 1773 р. Реєстри подвірного перепису 1773 р.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 246—248 (реєстр козаків Протовцанської паланки від 2 березня 1773 р.).

349. 1774 р.— «Дѣло о купленныхъ шафаремъ войскового Никитинского перевоза Степаном Рудиномъ артилерій въ порутчика Хлѣбачева волахъ. 1774 года. № 450».— 8 [9] арк.

Крадіжка волів у Андрія Довгого, прикажчика полковника Опанаса Колвака, який перевозив сіль з Прогноїв. Листування про повернення волів.

350. 1774 р.— «Дѣло козаковъ шкуринского Калити и мѣнского Регита, что ихъ нѣчто изъ скота удерживается Кушнеревымъ, Чорного гусарского полку порутчикомъ. И записка полковникомъ Афанасиемъ Ивановымъ представленная, сколько въ Кушнерева чего занято. 1774 года. № 89».— 9 [10] арк.

Листування з приводу повернення затриманої власником сл. Кушніривки худоби запорозьких козаків, виселених звідти. Кіш вимагав повернути худобу.

351. 1774 р.— «Дѣло козака куреня Кушовского Корнѣя Чорного о обѣзворованій его слободы Знаменской поселенцомъ Семеномъ Корнѣевымъ и с темъ его въ Верблюжскомъ карантинѣ прапорщикомъ лейбъгвардіи Петромъ Тютчевымъ, о задержаній въ 1774 годѣ. № 163».— 16 арк.

[«О жалобе козака Корнея Чорного о краже у него из сундука денег служившим у него поселенцем Семеном Корнеевым. № 317». Так само. 18.IV.—21.VIII.1774. № 314.]

Листування з приводу розшуку вкрадених грошей.

352. 1774 р.— [«Дѣла: 1-е. О присылки от полковника Мойсѣя Чорного прапорщиковъ трехъ и вахмистра пикинерныхъ. 2-е. О присылки взятыхъ войсковымъ асауломъ Гелехомъ прапорщика Пономарева с капралами. 3-е. О присылке з Самарской паланки отставного прапорщика Боженкова з согласникомъ его, атаманомъ бахмутскимъ Мойсѣевымъ. 4-е. О присылки з Барвѣнковой стѣнки бахмутскаго купца Алексея Пишнякова. 1774 году. 5. О присылки з Никитинога инженеръ-атютанта Бѣлова. 6. Так же что взялъ порутчикъ Савва Бадюкъ писара Демяна Вирмѣнку и отправилъ по своей командѣ, и что прычиненно ему, Вирменке, бой между тѣмъ. 7. О прысланомъ от полковника Афанасия Иванова ротмистру Дзвбенкову. № 449»].— 95 [97] арк.

[«О доставлении к суду и следствию разныхъ лицъ и по разного рода уголовнымъ и гражданскимъ проступкамъ, а также жалобы на грабеж, разбой и проч. № 320».

Так само. 16.II.—24.XII.1774. № 317.]

Головний командир Ф. М. Воейков і кременчуцький обер-комендант Чертков у листуванні вимагали не чинити наїздів на спірні території, не заважати на них орати землі пікінерам і волохам, погрожували «монаршим гневом». Молдавський полковник Василь Зверев (Лупул) у листах просив звільнити спірні місця. Кіш заявляв про права Війська Запорозького на свої землі.

Полковник Єлизаветградського пікінерського полку Микола Одабаш скаржився у листах до Петра Калнишевського та Івана Глоби на наїзд комісарівського осавула Івана Миргородського і писаря Демка Вірменки-Мальованого на його сл. Макогонівку. Навесні пікінери Єлизаветградського полку, фаміліанти й нововступаючі до Молдавського гусарського полку сотнями переходили на Запорожжя й визнавали запорозьке підданство. Полки та поміщики вимагали повернути зайд.

353. 1774 р.— Справа про взяття під юрисдикцію Війська Запорозького жителів слобід Молдавського гусарського полку.— 55 [57] арк.

Фаміліанти та нововступаючі до Молдавського полку ухилилися від військової служби й у великій кількості рушили на Запорожжя. Василь Зверев (Лупул) обвинувачував запорожців у розбишацьких наїздах на спірні території. Кн. В. М. Долгоруков наказував повернути волохів і покарати винних за наїзди. 27 травня Василь Зверев із Кременчука писав приятельського листа до Петра Калнишевського, просив: «не дайте странствовать мне, заслуженному мужику», нагадував про походження самого кошового отамана й пропонував скінчити справи згодою.

З комендантом Катерининського шанця листування виникло з приводу подій в слободі Макарівці: товариш Полтавського куреня Григорій Щербина подарував свою хату школі, а з шанця поставили туди на квартиру офіцера. Кіш вимагав звільнити школу.

354. 1774—1775 рр.— «Дѣло о мельнице на Ингулце паномъ кошевымъ Петромъ Ивановичемъ Калнышевскимъ строемой. Съ 1774 году. № 96».— 24 [23] арк.

[«О строении мельницы кошовым Петром Калнышевским. № 313». Так само. 18.IV.1774—7.V.1775. № 316.]

Про млин на р. Ингулець згадується, що він давно належав Петрові Калнишевському. Останній розпорядився про влаштування нового млина в сл. Петровій Греблі Комісарівської паланки. Листування з паланками і господарями млинів про вивезення з Самарської товщі лісу, а з Кодака — каменю.

Голубуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 329, 330 (листування про будівництво млина).

355. 1774—1775 рр.— «Дѣло о должныхъ жителствующим в Самарчике купцемъ Федоромъ Княсковимъ денгамъ. 1774 году. № 448».— 34 [32] арк.

[«О долгах купца Федора Княскова. № 323». Так само. 14.X.1774—17.V.1775. № 320.]

Торговельні зносини з Кримом. Внутрішнє листування з паланкою й шафарем Микитинського перевозу. Курський купець Князьков вивіз із Криму 27 куф вина та іншу бакалію, а купець Мусій — мануфактуру. На карантині й заставі прикажчика затримав російський капітан. Кіш доручив самарському полковникові Саві Кобезчику затримати крам, бо кредитори вимагали виплати боргів Князькова. Слідство полковника Романа Строциньського виявило, який крам з Криму затримано.

На звороті останнього аркуша справи зберігся реєстр посполитих Кодацької паланки з зазначенням розміру податку на 1775 р.

356. 1774 р.— «Дѣла, производившиесь въ Кодаке 1774 году в ноябрь и декабрь, а именно: протоколъ отъхожіи вмѣстѣ съ журналом; копія дела о ротахъ Бѣлозѣрского полку, разставленныхъ было квартирами по домамъ въ обывателей могилевскихъ и орѣлского вѣдомства; отпускъ разные по жалобамъ и такъ; ордера въ Кодаки тамошнымъ людемъ даванніе на охраненіе байраковъ; писма партикулярные; черний протоколъ; предложение въ полковую Лубенскую канцелярію по жалобѣ Динского курѣня козака Мовчана не посланное».— 132 [178] арк.

[«Хозяйственные, судебные и др. распоряжения кошевой старшины при объезде паланок. № 72».

Так само. XI.1774—XII.1775. № 313.]

Подорож кошового отамана Петра Калнишевського, писаря Івана Глоби, колишнього судді Андрія Носаня з похідною канцелярією до Кодацької паланки, журнал подорожі, ведений з 17 листопада до 13 грудня 1774 р. Записано зміст усіх вирішених судових і адміністративних справ, так само зміст усіх ордерів, виданих з Коша полковникам: кодацькому — Якимові Святому, самарському — Саві Кобезчику, протовщавському — Харкові Чепізі, орільському — Саві Циподризі, судді на Січі Павлові Головатому, осавулові Степану Гелехові.

Листування з генералом Іваном Якобієм про знищення орільським осавулом Петром Паралихом будинку царичанського карантину, поставленого на запорозькому березі р. Орелі. Охоронні ордери на ліс в байраках.

Приватні листи за своїм змістом стосуються особистих справ старшини. Лист Сидора Білого й Логвина Мощенського до Івана Глоби з поїздки до Москви.

[Див. також спр. 344.]

Скальковский А. История Новой Сечи...— Т. 1.— С. 153 (витяг з першої сторінки журналу подорожі).

357. 1774—1775 рр.— Пашпорти, видані Кошем сімейним запорожцям, які від'їздили за межі Запорозжя.— 147 [187] арк.

[«Протоколы пашпортные, ходатайства и указы о поселении козаков на некоторых землях запорожских, о пропусках и т. д. и промемории. № 322».

Так само. 27.I.1774—17.IV.1775. № 319.]

(Назва А. О. Скальковського: «О вывозе на службу запорожцев женатых и живущих в Малоросии»).

Пашпорти, які містять інформацію про службу в Війську Запорозькому, про одруження і місце поселення козаків. Листування здебільшого з сотенними й полковними канцеляріями полків Гетьманщини з приводу виклику жонатих запорожців з сім'ями на Запорозжя для поселення.

358. 1774—1775 рр.— «Дѣло о взятой зъ постороннихъ людей за перезимовлю в запорожскихъ дачахъ скота десятины. 1774 году. № 443».— 187 [190] арк.

[«Со сведениями о количестве взятого скота и фуража для содержания войск во время похода в запорожских владениях. № 321».

Так само. 7.VI.1774—16.IV.1775. № 318.]

Військо Запорозьке правило десятину за зимівлю худоби з мешканців Новоросійської та Слобідсько-Української губерній. Реєстри з назвами місця зимівлі, господарів, худоби й розрахунки за зимівлю. Листування з осавулом Степаном Гелахом і старшиною Василем Пишмичем, яким Кіш доручив збирати десятину.

359. 1774—1775 рр.— «Дѣло по письмамъ князя Прозоровского о сиску зъ Войска Запорозжского охочихъ въ легіоны».— 19 арк.

Листування з приводу невдалого проекту О. О. Прозоровського вербувати легіони з запорожців і відмова Коша. Справа містить також листування з Г. О. Потьомкіним: а) з приводу потреби скасувати карантин

та про погром запорожцями царичанського карантину; б) з приводу надання начальникові січових церков Володимиру Сокальському сану архімандрита та в) подяка Коша Г. О. Потьомкіну за надіслані литаври.

360. 1775 р.— Справа про злочини і розмін полоненими між Запорозжям і Очаковом.— 30 [50] арк.

[«О размене пленных по случаю заключения с турками мирного трактата. № 141».

Так само. 14.IV.—27.V.1775. № 322.— 40 арк.]

Князь О. О. Прозоровський пропонував прислати полонених у розпорядження російських генералів до Кінбурна. Кіш відмовився виконувати це розпорядження, доки не повернуть полонених запорожців. Очаківський паша просив передати полонених безпосередньо.

У травні 1775 р. до Січі прибула турецька делегація з Очакова в складі Ерлі-Топчі-баші та Сеїд-Мустафи-аги. Кіш відправив полонених турків до Очакова з цією делегацією й відрядив полкового старшину Григорія Покоса за полоненими запорожцями. У листах до Гасан-паші та серцара Алі-аги Кіш запевняв у своїй приязні та прохав надалі по-приятельськи ставитися до запорожців.

361. 1775 р.— «Дѣло по предысаниямъ ихъ сыятелствъ графа Петра Александровыча Румянцова и князя Александра Александровыча Прозоровского о учрежденіи для переезжающихъ первой армии и ись Полтавы подъ Кинбуръ куреровъ почтовыхъ становъ».— 78 [96] арк.

[«Об учреждении в Запорожьи почт для сообщения действовавшей армии с Полтавой, Кинбурном, Керчью и др. местами. № 128».

Так само. 7.II.— 24.V.1775. № 321.]

Організація пошти слобода Зибка — Інгулець — Кінбурн. Реєстр поштових станцій, козаків і коней, що їх обслуговували. Листування з паланками з приводу призначення козаків і виділення коней.

362. 1775 р.— «Допросы, рѣшеніе 1775 года».— 39 [42] арк.

Свідчення козаків, обвинувачених у кримінальних злочинах (крадіжках, вбивствах тощо), листування з Гадяцьким гродським судом, Буго-Гардівською паланкою та ін. про розшук утікачів-колодників, полонених турків, солдатів. Записи про виконання присудів.

363. 1775 р.— «Дѣло о забратихъ в козаковъ куреней Вышестеблѣвского Ивана Нестули и Ирклѣвского Грицка Толока с товарицы в рѣчки Калцѣ Донского Войска станицы Щирской асауломъ Кириловымъ с командою лошадахъ и вещахъ да в козаковъ калныболоцкого Фоми Сукура въ Миюсѣ и пашковского Иосифа Сотниченка въ Крымкахъ, содержащего при Таганрогской крѣпости винной откупъ приказчикомъ Деминскимъ имуществвахъ. 1775 году. № 140».— 16 [17] арк.

[«О причиняемых обидах и об ограблении лошадей и имущества командующим составом козачьих команд. № 324».

Так само. 16.II.— 13.IX.1775. № 324.]

Листування з приводу прикордонних сутичок Війська Запорозького з Донським. Реєстри пограбованого.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ...— С. 341, 342, 343 (реєстр майна, пограбованого у Х. Сокура).

364. 1775—1777 р.— «Дѣло о разграбленіи дому Изюмской провинции отставного капитана Георгия Капустянского. Заведенное 1775 году, генваря от 12 дня». — 287 арк.

Листування з приводу розшуку 20 запорожців, учасників нападу вночі проти 18 грудня 1774 р. на сл. Іванівку. Георгій Капустянський впізнав між ними своїх колишніх кріпаків, які втекли на Запорожжя. Реєстр пограбованого. Листування з паланками з приводу розшуку винних.

365. 1775—1777 рр.— **Справа про ліквідацію Запорозької Січі.**— 136 [139] арк.

[«О распоряжениях насчет козаков и их имущества после упразднения Сечи. № 162».

Так само. 18.XII.1775—19.XI.1777. № 323.]

Дислокація корпусу П. Текелія після скасування Січі — розташування військ, що окупували колишнє Запорожжя. Організація управи окупованою територією. Початок еміграції запорожців до Очаківського степу і на Дунай. Перелік полків, ескадронів, дислокованих на Запорожжі; вказівки О. О. Прозоровського, заступника П. Текелія.

Організація управи під проводом полковника П. О. Норова.

Призначення старшин «уездов»: Новоселицького — Сидора Білого, Кальміуського — Бершадського, Перевізького — Шульгу, Личківського — Петра Чернявського, Гардового — Побігайла, Самарського перевозу — Легкоступа. Передача «уездов» призначеним офіцерам у 1776 р.

Документи щодо особового складу старшини починаються указом Сенату від 29 липня 1775 р., де викладаються мотиви знищення Січі. Згідно з указом дозволено видати утримання старшинам і козакам, які не брали участі в учинках кошового. Ордери й укази Новоросійської губернської канцелярії П. О. Норову про складання списків старшини. Ордери П. Текелія з Новомиргорода до П. О. Норова в Січ з переказом наказів Г. О. Потьомкіна про звільнення старих старшин у чинах офіцерів російської армії, в тому числі й колишнього депутата Миколу Скапу.

До матеріалів слідства над кошовим отаманом і старшиною належить низка указів та ордерів: указ від 23 грудня 1775 р. з приводу хуторів Павла Головатого, Андрія Порохні, Івана Глоби, Мусія Чорного; від 19 січня 1776 р. про виклик до суду в Білівській фортеці старшин Степана Лелеки, Агіпа Паралиха, Івана Кулика, курінного отамана Головка та полковника Івана Гараджі; від 28 березня про суд в Олексіївській фортеці в справі старшин Степана Гелеха, Пишмича, Івана Кулика та Івана Гараджі. Притягнення до суду пушкаря Смоли, писаря Жидківського, колишнього орільського полковника Сави Циподриги. 16 квітня до суду викликано полковника Івана Сухину. Він утік за Дунай, за що наказано продати його зимівник. Еміграція запорожців до Очаківського степу і на Дунай викликала грізний ордер О. О. Прозоровського до П. О. Норова. О. О. Прозоровський доручив П. О. Норову «смотреть, чтоб запорожцы никуда не отъезжали».

366—377. Справи розформовано, див. про це у передмові.

375. Недіючий опис, складений в Одеському крайовому історичному архіві в 1926 р.

ДОДАТКИ

**ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТІВ КОША НОВОЇ ЗАПОРІЗЬКОЇ СІЧІ,
ЩО ЗБЕРІГАЮТЬСЯ В АРХІВІ САНКТ-ПІТЕРБУРЗЬКОГО
ФІЛІАЛУ ІНСТИТУТУ РОСІЙСЬКОЇ ІСТОРІЇ РАН
У ЗБІРЦІ А. О. СКАЛЬКОВСЬКОГО, ф. 200, оп. 2**

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архиву СПб. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
1	Договір Війська Запорозького з Османською імперією про дружбу і торгівлю	[1650 р.]	2	2
2	Грамоти царя Олексія Михайловича про встановлення статусу України в Московській державі (Березневі статті)	1654 р., березня 27	3	3
3	Грамота короля Яна Казимира про привілеї Війську Запорозькому (Гадяцька угода).	1659 р.	4	4
4	Переклад з польської Грамота царя Олексія Михайловича кошовому отаману Іванові Сірку з похвалою за перемоги під Очаковом і в Криму і з обіцянкою надіслати облогові гармати та інше військове спорядження	1673 р., серпня 29	5	5
5	Лист кошового отамана Івана Сірка до кримського хана про взаємодносини Січі і ханства.	1675 р., вересня 23	6	6
6	Апокриф з книги Самійла Величка Грамота царів Іоанна і Петра Олексійовичів та їхньої сестри царівни Софії кошовому отаманові Григорію Сагайдачному про будівництво фортеці на р. Самарі	1688 р., червня 14	7	7
7	Грамота царя Петра I кошовому отаманові Костянтину Гордієнку про встановлення кордону з Османською імперією	1705 р., липня 27. Вільна	8	8
8	Ярлик кримського хана Каплан-Гірея Війську Запорозькому про регулювання видобутку солі.	1713 р. Бахчисарай	9	9
9	Переклад з татарської Збірка документів про перехід Війська Запорозького під російський протекторат (зокрема, листи генерала Йоганна Вейсбаха за 1731—1735 рр.), про участь запорожців у російсько-турецькій війні 1735—1739 рр. та про статус Війська Запорозького у післявоєнний час	1728—1744 рр.	10	10

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ ФГІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
10	Листування гетьмана Пилипа Орлика з Військом Запорозьким про недоцільність переходу під російський протекторат	1734 р.	11	11
11	Супровідний лист київського генерал-губернатора М. І. Леонтєва до Коша та реляція генерал-фельдмаршала Лассі (копія) про перемоги російського війська у Фінляндії	1742 р.	12	12
12	Лист регіментаря Української партії Ксаверія Нитославського до бугогардівського полковника про напади гайдамаків. Переклад з польської	1743 р., травня 26	13	13
13	Пропозиція київського генерал-губернатора М. І. Леонтєва Кошеві з пересторогою щодо можливого нападу польських військ на Гард	1743 р., червня 17	14	14
14	Листування Коша з різними особами про встановлення кордону з Військом Донським, про татарський перевіз під Казикерменом, про виготовлення військових клейнодів, про заселення Нової Сербії, про боротьбу з гайдамаками, про негідну поведінку сотника Василя Зарудного тощо	1743 р., травня 30—1752 р., червня 30	15	15
15	Указ імператриці Єлизавети Петрівни про виплату жалування Війську Запорозькому	1744 р., серпня 25	16	16
16	Лист київського генерал-губернатора М. І. Леонтєва до Коша про розшук знавців кордону Війська Запорозького з Річчю Посполитою. Опис цього кордону	1744 р., листопада 3	17	17
17	Чолобитна Війська Запорозького до імператриці Єлизавети Петрівни про підтвердження права безмитної торгівлі запорожців на Лівобережній Україні. Фрагмент	Без дати	18	18
18	Промеморія Канцелярії військових справ Війська Донського Кошеві у справі блокади донськими козаками запорозьких риболовних кос в Азовському морі та торговельного шляху з Кальміусу до Черкаська	1746 р., січня 28	19	19
19	Лист келебердянського сотенного правління до Коша з проханням повернути келебердянському козакові Андрію Барлету волів з возом і важницею, захоплених у нього кодацьким полковником Романом Афанасьєвим для покриття боргу, та у майбутньому стягати борги лише через суд, а не свавільно	1746 р., березня 12. Келеберда	20	20

Номер п/п	Зародков документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
20	Промеморія Коша Канцелярії військових справ Війська Донського про грабунки донцями запорозьких кушів і позбавлення Війська Запорозького прав на безмитну торгівлю	1746 р., квітня 15	21	21
21	Повідомлення капітана Платона Клишова кошовому отаману Василю Сичу про прибуття з Туреччини кораблів з вином і бакалією, про відбування ними карантину і нестягнення з них мита	1746 р., липня 9	22	22
22	Лист Коша до київського генерал-губернатора М. І. Леонтєва про прибуття у Січ турецьких кораблів з вином і бакалією та реєстр їхніх капітанів	1746 р., липня 9	23	23
23	Лист калмійського полковника Марка Уса до кошового отамана Павла Семеновича про випасання ногайцями худоби у запорозьких степах, крадіжки у козаків звіроловних пасток і коней та відверте невизнання кордонів Війська Запорозького	1747 р., жовтня 30. Калмійус	24	24
24	Донесення Коша Сенату про неуцільне виконання імператорських указів щодо дотримання добросусідських стосунків з татарами та боротьбу з гайдамаками	1749 р., квітень	25	25
25	Лист київського генерал-губернатора М. І. Леонтєва до Коша про пересилання указу Колегії іноземних справ від 8 червня 1749 р. щодо організації прикордонної комісії з Кримським ханством для виконання і копія цього указу	1749 р., червня 17	26	26
26	Лист генерал-майора О. Д. Лукіна до Коша про складування в Січі запасу провіанту для Новосіченського ретраншементу	1750 р., червня 14	27	27
27	Промеморія секунд-майора Данила Веригіна Кошеві про присилання до його комісії осіб, причетних до гайдамацького руху	1750 р., червня 26 *	28	28
28	Лист Івана Шипова до підполковника Томсіна щодо прискорення розгляду справи про крадіжки у Війську Запорозькому	1749 р., вересня 4. Білівська фортеця	29	29
29	Донесення командира надвірної коровги полкового осавула Петра Чернявського і військового товариша Олексія Петруні Кошеві про права запорожців, які селяться на Лівобережній Україні	1752 р., березня 12. Глухів	30	30

* Дата одержання.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
30	Донесення стародубського купця Федора Попова Кошеві про неповернення йому Павлом Криловим боргів, зібраних з запорозьких козаків	1752 р., вересня 1	31	31
31	Рاپорт інгульського полковника Якова Дмитрієва Кошеві про повернення козакам конфіскованого майна	1752 р., вересня 26	32	32
32	Лист київського віце-губернатора І. І. Костюріна до Коша щодо пересилання указу Сенату від 12 серпня 1752 р. про виплату Військовій Запорозькому жалування за 1751 р. і копія цього указу	1752 р., вересня 28*. Київ	33	33
33	Лист богуславського губернатора Михайла Ключковського до Коша про повернення його підданого-втікача	1752 р., вересня 2	34	34
34	Листування канцелярії Бахмутського кінного козацького полку з Кошем про повернення майна, захопленого у запорожців бахмутським полковником Іваном Шабельським	1754 р., червня 21 — липня 14	35	35—36
35	Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошеві про боротьбу з гайдамаками	1755 р., грудня 5. Петербург	38	37
36	Рاپорт кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] гетьману Кирилу Розумовському про рішення ради курінних отаманів щодо змін у виборах кошового отамана	1756 р., травня 7	39	38
37	Указ Сенату про підтвердження права Війська Запорозького на безмитну торгівлю з Лівобережною Україною	Без року, червня 12	40	39
38	Листування гетьмана Кирила Розумовського з Кошем про повернення сина, захопленого самарським полковником Яковом Горкушею у старосамарського сотника Івана Березана	1757 р., березня 6 — квітня 17	41	40
39	Лист Григорія Штепи до кошового отамана про забезпечення його комісії на час ведення слідства квартирами, продовольством і фуражем	1757 р., травня 25	42	41
40	Розписка козаків Джерелівського куреня Степана Чекереса і Федора про повернення Данилові Солодовченку заставлених грошей, якщо він знайде вкрадені коні	1757 р., червня 3	44	43
41	Протокол допиту гайдамаки Герасима Котляра, мішанина фортеці св. Єлизавети	1757 р., вересня 1	45	44
42	Реєстр майна, захопленого гайдамаками при розгромі каравану грецьких купців	1757 р., жовтень	46	45

* Дата одержання.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
43	Екстракт претензій польської сторони до запорожців-гайдамаків, представлений Брацлавською прикордонною комісією	1756 р., листопада 15—1757 р., листопада 18	47	46
44	Реєстр запорожців-гайдамаків, представлений у Кіш Брацлавською прикордонною комісією	Без дати	48	47
45	Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошеві про розшук і покарання гайдамаків, які захопили караван грецьких купців під м. Савранню у 1757 р.	1758 р., січня 13. Петербург	49	48
46	Наказ Коша кодацькому і самарському полковникам про збір податку з осіб, які проживали на землях Війська Запорозького	1758 р., березня 16	50	49
47	Справа про розшук на території Війська Запорозького гайдамаків, які захопили 550 коней під м. Уманню у 1757 р.	1758 р., квітня 16	51	50
48	Листування Коша з Брацлавською прикордонною комісією про розгляд взаємних претензій Війська Запорозького і Брацлавського воеводства	1758 р., травня 13—17	52	51
49	Ярлик Переволочанської митниці про пропуск на Січ козака Полтавського куреня Григорія Тимофієва з 8 бочками масла	1758 р., травень	53	52
50	Лист Коша до придніпровських державних митниць про право Війська Запорозького на безмитну торгівлю	1758 р.	54	53
51	Записка перевізського осавула Василя Петрова до отамана Полтавського куреня Максима Кулика про вбивство ногайцями козака того куреня Степана Слоня та про долю майна	1758 р., серпня 20	55	54
52	Лист Заковського до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про становище запорожців на території Речі Посполитої	1758 р., серпня 22	56	55
53	Указ Сенату гетьманові Кирилу Розумовському про проведення розвідок на території Османської імперії для з'ясування можливості татарського нападу	1759 р., квітня 6	57	56
54	Ордер Генеральної військової канцелярії Кошеві про пересилання маніфесту про смерть великої княжни Анни Петрівни	1759 р., квітня 9	58	57
55	Указ Сенату про збільшення жалування Війську Запорозькому, про заміну трьох старих гармат і про підтвердження права на безмитну торгівлю продовольством	1759 р., квітня 20	59	58

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
56	Ордер Генеральної військової канцелярії Кошеві про надіслання для публікації, друкованих маніфестів Сенату про злочини колишнього канцлера О. П. Бестужева-Рюміна	1759 р., травня 7	60	59
57	Лист генерал-майора Ф. І. Юста до кошового отамана про зосередження татарських військ у забузьких степах	1759 р., серпня 7	61	60
58	Ордер Київської губернської канцелярії Кошеві про плату на прикордонних митницях за різні послуги і товари	1759 р., серпня 24	62	61
59	Листування Коша з Київською губернською канцелярією про повернення Хаджі-Абдуллаху захоплених у нього коней і худоби	1759 р., вересня 24 — жовтня 2	63	62
60	Ордер Генеральної військової канцелярії Кошеві про стримання запорожців від сутичок з татарами	1759 р., жовтня 4	64	63
61	Журнал реєстрації справ таємної експедиції Коша за січень — травень 1759 р Всього 31 справа	1759 р.	65	64
62	Указ Сенату про умови безмитної торгівлі Війська Запорозького з Лівобережною Україною	1760 р., січня 25	66	65
63	Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошеві про заборону Війську Запорозькому приймати на поселення потерпілих від новені жителів Царичанської та Китайгородської сотень Полтавського полку	1760 р., травня 12	67	66
64	Листування київського обер-коменданта В. І. Лопухіна з Кошем про проведення інженерної розвідки Казикермена та інших фортець, зруйнованих згідно з мирним договором 1700 р.	1760 р., серпня 3—19	68	67
65	Лист Коша комендантові фортеці св. Єлизавети про порушення Новослобідським полком межі земель Війська Запорозького	1760 р., жовтня 11	69	68
66	Донесення бугогардівського полковника Михайла Артемова [Довбні] Кошеві про боротьбу з гайдамаками	1760 р., грудня 21	70	69
67	Лист Коша до коменданта фортеці св. Єлизавети про відправлення на фортечні роботи засуджених гайдамаків	1761 р., березня 14	72	71
68	Розписка коменданта фортеці св. Єлизавети про прийом гайдамаків, засуджених Кошем на каторжні роботи. Протоколи допитів заарештованих гайдамаків	1761 р., лютого 2 — листопада 5	73	72

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДЛІАК України
69	Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошеві про відшкодування збитків, заподіяних запорожцям козацькою командою з Лівобережної України, розміщеною у Новій Сербії для боротьби з гайдамаками	1761 р., липня 9	74	73
70	Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошеві про стримування запорожців від сутичок з лівобережними козацькими командами на кордонах Нової Сербії	1761 р., серпня 31 *	75	74
71	Справа про образу і пограбування військових старшин Олексія Кунпана і Гаврила Шарого у Третій Зіньківській сотні Гадяцького полку	1761 р., серпня 2—9	76	75
72	Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошеві про хід розслідування скарги козака Коренівського куреня Максима Тарана щодо пограбування його поблизу гирла р. Березівки невідомим сотником з Лівобережної України	1761 р., вересня 13. Глухів	77	76
73	Ордер гетьмана Кирила Розумовського Кошеві про покарання винних в образі і пограбуванні військових старшин Олексія Кунпана і Гаврила Шарого	1761 р., вересня 19	78	77
74	Лист М. Л. Воронцова Кошеві про розгляд у Сенаті справи про повернення Військовій Запорозькому захоплених у нього земель і надання нагороди Іванові Чугуївцю	1761 р., листопада 13. Петербург	79	78
75	Ордери Генеральної військової канцелярії Кошеві про покарання винних в образі і пограбуванні військових старшин Олексія Кунпана і Гаврила Шарого	1761 р., грудня 9—1762 р., лютого 7	80	79
76	Листування секунд-майора Андрія Степановича з Кошем про підтримання дружніх стосунків	1762 р., січня 2—10	81	80
77	Лист кошового отамана до генерального військового писаря Андрія Безбородька з новорічними поздоровленнями	1762 р., січня 12	82	81
78	Листування Івана Яковича [Глоби] з Онисимом Семеновичем [Жривицьким] з новорічними поздоровленнями, обмін новинами та про купівлю коней	1762 р., січень	83	82
79	Лист Іллі Журмана до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] з подякою за подаровані коні	1762 р., січня 13. Глухів	84	83
80	Лист Йосипа Туманського до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] з подякою за новорічні поздоровлення і подарунки	1762 р., січня 14. Глухів	85	84

* Дата одержання.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІО. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
81	Листи Григорія Кологривого до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про пересилання листів Івана Чугуївця з Петербурга та документів про кордони Запорозжжя, про інтриги коменданта фортеці св. Єлизавети М. А. Муравйова та про купівлю коней	1762 р., січня 14—лютого 9	86	85
82	Лист з Коша до священика лейб-компанії Кирила Тарловського про пересилання йому листа Якима Литвинова	1762 р., січня 26	87	86
83	Лист з Коша до Романа Лук'яновича про підтримання дружніх стосунків	1762 р., січня 26	88	87
84	Лист Петра Калнишевського та Івана Глоби до Романа Щербини, Василя Кривошиї та Григорія Павленка з проханням допомогти купити парчу	1762 р., січня 28	89	88
85	Листування колезького асесора Івана Чугуївця з Петром Калнишевським про особисті стосунки та господарські справи	1762 р., січень — березень	90	89
86	Листування Семена Пустоти з кошовим отаманом Григорієм Федоровим [Лантухом] з подякою за сприяння солевозам графині Наталії Розумовської та з проханням доставити їй кримські фрукти і троянди	1762 р., січень — травень	91	90
87	Лист з Коша до священика Феодорита Рудкевича про купівлю Євангелія у срібній позолоченій оправі	Без дати	92	91
88	Лист Коша до архімандрита Києво-Межигірського монастиря Никанора з проханням залишити ієромонаха Володимира в Січі на новий термін	[1773 р.]	93	92
89	Листування чигирин-дїбровського сотника Олександра Бутовського з кошовим отаманом Григорієм Федоровим [Лантухом] про відправлення на Січ ювелірів для оправки трьох Євангелій	1762 р., лютого 1— березня 3	94	93
90	Листування генерального військового судді Андрія Безбородька з Кошем з подякою за новорічні поздоровлення і про сприяння у купівлі і доставці йому вина	1762 р., лютого 1— червня 14	95	94
91	Листи підстарости шпиталю Києво-Межигірського монастиря і намісника монастиря Феодорита до військового писаря Івана Глоби з подякою за новорічні поздоровлення і подарунки та про надіслання у Військо Запорозьке нової зміни межигірських ієромонахів	1762 р., лютого 2— травня 2	96	95

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 20 ^о Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
92	Лист чигирин-дівровських ювелірів Костянтина і Григорія до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про їхню згоду прибути у Січ для оправди трьох євангелій	1762 р., лютого 3	97	96
93	Справа про перевірку факту перебування купця Гната Юр'єва, служителя купця Ладигіна, у кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха]	1762 р., лютого 9—13	98	97
94	Лист Коша до осавула Генеральної військової артилерії Григорія Івановича [Кологривова] з подякою за лист і з проханням і надалі підтримувати листування	1762 р., лютого 25	99	98
95	Лист про надання С. Ю. Баратову права вивозу лісу з Самарської товці	1762 р., лютого 25 — травня 30	100	99
96	Лист Якіма Литвинова до військового писаря Івана Глоби про особисті стосунки, арешт запорожця-гайдамаки Микити Щербини та з обіцяною дбати про потрібних людей	1762 р., березня 10	101	100
97	Лист Данила Кандиби до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про підтримання дружніх стосунків	1762 р., березня 18	102	101
98	Листування новокодацького священика Іоанна Васильєва з військовим суддею Петром Калнишевським з поздоровленнями з Пасхою і про продаж млива	1762 р., квітень	103	102
99	Лист ієромонаха Гурія до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] з поздоровленням з Пасхою і про пересилання водатку з монастирського села	1762 р., квітня 11. Самар	104	103
100	Лист Івана Зарудного до кошового отамана Олексія Білицького з запевненнями у дружньому ставленні й про пересилання подарунка	1762 р., квітень. Софіївка	105	104
101	Листування Якіма Литвинова з кошовим отаманом Григорієм Федоровим [Лантухом] про дружні стосунки	1762 р., квітня 16—24	106	105
102	Листування Якіма Литвинова з військовим суддею Петром Калнишевським про дружні стосунки	1762 р., квітня 16—24	107	106
103	Лист Олександра Литвинова до військового судді Петра Калнишевського з проханням продати двох коней	1762 р., квітня 17. Фортеця св. Єлизавети	108	107
104	Лист Коша до генерал-аншефа П. І. Стрешньова про відправлення купленого для нього вина і сап'яну	1762 р., квітня 23	109	108

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
105	Лист Коша до директора кременчуцької митниці з проханням вільно пропустити через кордон подарунки для генерал-аншефа П. І. Стрешньова	1762 р., квітня 24	110	109
106	Лист Коша до перекопського каймакана з проханням надати допомогу військовому старшині Григорію Швидкому, посланому у Крим для купівлі білих верблюдів гетьманові Кирилові Розумовському	1762 р., травня 2	111	110
107	Листування намісника Києво-Межигірського монастиря Феодорита з кошовим отаманом Григорієм Федоровим [Лантухом] про відправлення з монастиря до Війська Запорозького чергової зміни черомонахів, про оплату оправи Євангелія і про подаровану пару коней	1762 р., травня 2— 1763 р., не раніше червня 22	112	111
108	Листування військового писаря Івана Глоби з Іваном Мусійовичем про купівлю 10 фунтів осетрового клею для полтавського полковника [Андрія] Горленка	1762 р., травня 6—12	113	112
109	Листування архімандрита Нехворощанського Успенського монастиря Гавриїла Яновського з кошовим отаманом Григорієм Федоровим [Лантухом] про купівлю для монастиря риби, солі і вина	1762 р., квітня 29 — серпня 27	114	113
110	Лист кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] до генерального військового підскарбія Василя Гудовича про надіслання йому двох лебедів і реввіска про їх одержання	1762 р., травень	115	114
111	Лист Григорія Пригари до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про посилення у подарунок двох бочат горілки та з пропозицією доставити у Січ ще 40 сорокавідерних бочок горілки	1762 р., травня 15. Глухів	116	115
112	Лист полтавського протопопа Павла Волковського до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] з проханням допомоги у відбудові згорілої церкви у м. Полтаві	1762 р., травня 15	117	116
113	Лист намісника Пивгородського Миколаївського монастиря до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] з проханням допомоги монастиреві	1762 р., травня 17	118	117
114	Листування полтавського полковника Андрія Горленка з кошовим отаманом Григорієм Федоровим [Лантухом] з пропозицією продавати у Січі сіль	1762 р., травня 17 — червня 14	119	118

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДАК України
115	Лист Р. Л. Воронцова до Коша про дружнє ставлення до Війська Запорозького	1762 р., травня 24 *	120	119
116	Рапорт самарського полковника Леонтія Васильєва Кошеві про пропуск за дозволом Коша 22 возів прем'єр-майора С. Ю. Баратова з деревом, нарубаним у Самарській товщі, та про затримання 9 возів сотника Остроградського, не зазначених у дозволі	1762 р., травня 25	121	120
117	Лист Мелентія Авилова до військового судді Петра Калнишевського про купівлю коней	1762 р., червня 10	122	121
118	Лист Максима Соханського до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про безмитний пропуск 12 возів солі гетьмана Кирила Розумовського	1762 р., червня 14	123	122
119	Лист Григорія Оробйовського до військового писаря Івана Глоби про надсилання йому у подарунок бочечки горілки та з вітаннями друзям	1762 р., червня 15. Лохвиця	124	123
120	Листування Григорія Оробйовського з військовим суддею Петром Калнишевським про надсилання подарунків і з взаємними вітаннями	1762 р., червень	125	124
121	Лист військового судді Петра Калнишевського до Мелентія Авилова про купівлю коней	1762 р., червня 16	126	125
122	Лист Коша до Р. Л. Воронцова з висловленням надії, що його дружба принесе Війську Запорозькому імператорську милість	1762 р., червня 17	127	126
123	Лист Коша до київського генерал-губернатора І. Ф. Глебова з поздоровленням зі вступом на нову посаду та про надію на прихильне ставлення до Війська Запорозького	1762 р., червня 18	128	127
124	Листування кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] з київським генерал-губернатором І. Ф. Глебовим про приведення Війська Запорозького до присяги Катерині II і виплату жалування Війську	1762 р., червня 21 — липня 23	129	128
125	Лист Коша до намісника Києво-Мезигирського ставропігійального монастиря про використання для військових потреб 1000 крб., належних монастиреві за опрацювання свангелій і з обіцянкою повернути їх з першою нагодою	1762 р., червня 22	130	129

* Дата одержання.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
126	Лист кримського хана Крим-Гірея до запорозьких полковника, отаманів і старшин про добрі наміри, з якими наблизилося до кордону його військо, та з протестом проти наближення до кордону команди Війська Запорозького. Переклад з турецької	1762 р., червня 23 *	131	130
127	Листи Коша до київського митрополита Арсенія Могилянського про прихильне ставлення до Війська Запорозького	1762 р., червень	132	131
128	Лист Коша до обер-секретаря Сенату Івана Савича з подякою за добре ставлення до Війська Запорозького та про посилення йому у подарунок коней	Без дати	133	132
129	Лист Данила Горкуші до військового судді Петра Калнишевського про хід перевезення деревини за його вимогою	1762 р., липня 5	134	133
130	Листування генерал-майора К. Ф. фон Штофельна з військовим суддею, згодом кошовим отаманом, Петром Калнишевським про дружбу, безмитний пропуск товарів через кордон і падиж худоби	1762 р., липня 9— 1768 р., червня 7	135	134
131	Лист кримського хана Крим-Гірея до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про скасування торговельного шляху Очаків — Січ і встановлення нового Очаків — Січ — Перекоп — Гезлев. Переклад з турецької	1762 р., липня 10**	136	135
132	Листування військового судді Петра Калнишевського з прем'єр-майором С. Ю. Баратовим про виготовлення фурманів з сухої деревини	1762 р., липня 13—17	137	136
133	Лист Хоми Леонтовича до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] про розшук крадених речей і надсилання жовтого сап'яну	1762 р., липня 15. Глухів	138	137
134	Лист Онисима Кривницького до кошового отамана Григорія Федорова [Лантуха] з поздоровленням з нагоди вступу на престол Катерини II	1762 р., липня 16. Глухів	139	138
135	Лист Коша до економа гетьмана Кирила Розумовського про затримання у Січі гетьманських солевозів через військову небезпеку з боку Кримського ханства	1762 р., липня 19	140	139
136	Лист з Коша до Василя Григоровича [Сича] у Глухів з поздоровленнями та проханням надати допомогу депутації Війська Запорозького на чолі з кошовим отаманом Григорієм Федоровим [Лантухом]	1762 р., липня 22	141	140

* Дата перекладу.

** Дату встановив А. О. Скальковський.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
137	Справа про надання Кошем дозволу білицькому сотникові на безмитний пропуск його солевозів через кордон Війська Запорозького	1762 р., серпня 4—вересня 14	142	141
138	Лист Михайла Макарова до Коша про прихильність до Війська Запорозького	1762 р., серпня 6	143	142
139	Лист нестановленої особи до кошового отамана про розсилання пакетів, надісланих з Коша відповідним адресатам	1762 р., серпня 24. Кременчук	144	143
140	Лист генерал-поручика Лачинова до кошового отамана про підтримання дружніх стосунків і купівлю кіпрського вина	1762 р., серпня 24. Білівська фортеця	145	144
141	Лист нехворощанського сотника Каленика Прокоп'єва до кошового отамана Петра Калнишевського з поздоровленнями з нагоди обрання Калнишевського кошовим	1762 р., серпня 27. Нехвороща	146	145
142	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до київського генерал-губернатора І. Ф. Глебова з проханням резолюції на користь Війська Запорозького	1762 р., вересня 13	147	146
143	Лист каймакана Єдичкульської орди Алі-аги до київського генерал-губернатора І. Ф. Глебова про кривди і збитки, заподіяні ногайцям запорожцями.	[1763 р.] лютого 25	148	147
144	Переклад з турецької Лист каймакана Єдичкульської орди Алі-аги о кошового отамана Петра Калнишевського про відшкодування понесених витрат, пов'язаних з крадіжками худоби.	1763 р., березня 24	149	148
145	Турецька мова і переклад Лист київського обер-коменданта М. М. Чичерина до кримського хана Крим-Гірея у справі затримання Військом Запорозьким татарських чабанів з вівцями, худобою і кіньми	1762 р., квітня 12	150	149
146	Ярлик директора Кременчуцької митниці Івана Демидова лохвицькому купцеві Юрію Маркову на пропуск через митницю його товару	1763 р., червня 2	151	150
147	Ордер полковника Новослобідського козацького полку Миколи Одобаша сотникові й товариству сл. Тишківка про призначення генерал-поручика О. П. Мельгунова керівником Нової Сербії та про нові настанови щодо її заселення	1763 р., серпня 28	152	151
148	Листування російського консула у Криму прем'єр-майора О. Ф. Никифорова з Кошем з питань запорозько-кримських відносин (звільнення полонених запорожців, відшкодування за вкрадену худобу тощо)	1763 р., вересня 27—1764 р., травня 24	153—156	152

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2, ЦДІАК України
149	Рапорт головного командира Новоросійської губернії генерал-поручика Якова Брандта малоросійському генерал-губернатору П. О. Румянцеву про територіальні конфлікти між Катерининською провінцією Новоросійської губернії і Військом Запорозьким	1765 р., травня 5. Білівська фортеця	157	153
150	Рапорт головного командира Новоросійської губернії генерал-поручика Якова Брандта малоросійському генерал-губернаторові генерал-аншефу П. О. Румянцеву про територіальні конфлікти між Катерининською провінцією Новоросійської губернії і Військом Запорозьким	1765 р., травня 5. Білівська фортеця	158	154
151	Ордер малоросійського генерал-губернатора П. О. Румянцева Кошеві про покарання винних у конфліктах з Новоросійською губернією і відшкодування заподіяних ними збитків	1765 р., травня 18	159	155
152	Пашпорт Івана Лебединського на проїзд з Січі до с. Борсуки Брацлавського воєводства	1766 р., січня 22	160	156
153	Лист військового судді Павла Головатого до кошового отамана Петра Калнишевського про події у Січі, зокрема про втечу з пушкарні 13 гайдамаків	1766 р., квітня 7	161	157
154	Лист очаківського каймакана Гусейна-бачі до Коша про виведення із запорозьких пасовиськ очаківських чабанів з отарами і черепами. Турецька мова і переклад	1766 р., квітня 8. Очаків	162	158
155	Рапорти Коша Малоросійській колегії про події у Єдисанській та Єдичкульській ногайських ордах	1766 р., квітня 18 і 21	163	159
156	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до Коша про безуспішність клопотань запорозької депутатії у Петербурзі	1766 р., травня 14. Петербург	164	160
157	Ордер президента Малоросійської колегії П. О. Румянцева військово-му судді Павлу Головатому про покарання старшин Самарської паланки за конфлікти з командиром Старосамарського ретраншементу майором К. Фогтом	1766 р., липня 9	165	161
158	Справа про підтвердження заборони Війську Запорозькому ловити рибу на азовських косах і в кубанських плавнях	1766 р., грудня 11—1767 р., січня 31	166	162

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
159	Промеморія Новоросійської губернської канцелярії Кошеві про плани будівельних робіт на Микитинській заставі	1767 р., травня 30	167	163
160	Лист колишнього смілянського сотника Григорія Громки до кошового отамана Петра Калнишевського з проханням прихильно ставитися до його сина Івана, колишнього генерального військового канцеляриста, з 1765 р. — козака Кушівського куреня	1767 р., січня 5	168	164
161	Листування Степана Михайловича з військовим писарем Іваном Глобою з нагоди різдвяних свят	1767 р., грудня 15—1768 р., січня 28	169	165
162	Грамота про звільнення паненю Зіа-дет невільника Семена. Опис зовнішності звільненого. Переклад з татарської	[1767 р.] Баганалі-Буркут	170	166
163	Наказ Війська Запорозького військовим депутатам у Комісії «Нового Уложення» Павлові Головатому і Мойсєєві Скапі про потреби Війська. Чернетка	Не раніше 1766 р., грудня 14	171	167
164	Листування Павла Головатого з Миколою Касапом з нагоди новорічних свят	1768 р., січня 7—28. Москва	172	168
165	Листування Павла Головатого з військовим писарем Іваном Глобою з нагоди новорічних свят	1768 р., січня 7—27. Москва	173	169
166	Листування Л. І. Татищева з кошовим отаманом Петром Калнишевським про безмитне пересилання у Царгород ящика з книжками для Павла Левашова	1768 р., січня 10—28. Москва	174	170
167	Листування Марії Єфремової і військового писаря Івана Глоби з добрими побажаннями і новорічними поздоровленнями	1768 р., січня 10—28. Москва	175	171
168	Лист Лук'яна Микитова до кошового отамана Петра Калнишевського у приватних справах	1768 р., січня 19	176	172
169	Листування Петра Рябія з кошовим отаманом Петром Калнишевським у господарських справах	1768 р., січня 19 — жовтня 22	177	173
170	Листування Якова Кужалкевича з військовим писарем Іваном Глобою у господарських справах	1768 р., лютого 23 — жовтня 30	178	174
171	Лист Григорія Білоградського до кошового отамана Петра Калнишевського з добрими побажаннями і вітаннями	1768 р., березня 5. Петербург	179	175
172	Лист священика Корнилія Родзимовського до кошового отамана Петра Калнишевського з добрими побажаннями	1768 р., березня 5. Петербург	180	176

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СПБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДАК України
173	Лист Василя Сороки до кошового отамана Петра Калнишевського про одруження гр. М. І. Паніна та з добрими побажаннями	1768 р., березня 5. Петербург	181	177
174	Листування священика Корнилія Редзимовського і військового писаря Івана Глоби з добрими побажаннями	1768 р., березня 5. Петербург	182	178
175	Листування Василя Сороки з військовим писарем Іваном Глобою про пестурбурзькі новини та з добрими побажаннями	1768 р., березня 5 — травня 11. Петербург	183	179
176	Лист колезького асесора і козака Кушівського куреня Петра Миронича до кошового отамана Петра Калнишевського з добрими побажаннями	1768 р., березня 6. Петербург	184	180
177	Лист Івана Скоропадського до кошового отамана Петра Калнишевського про купівлю коней і з добрими побажаннями	1768 р., березня 6. Петербург	185	181
178	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до Карла Івановича про виготовлення коляски	1768 р., березня 14	186	182
179	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до сераскир-султана Єдичкульської орди Шібіб-Гірея з проханням надати допомогу його посланцеві у пошуку і купівлі мисливських собак	1768 р., травня 3	187	183
180	Листи кошового отамана Петра Калнишевського до Василя Тимофійовича, Григорія Федоровича, Йосипа Навловича та Івана Михайловича з добрими побажаннями	1768 р., квітень — липня 11	188	184
181	Листування второлохвицького возного Василя Людвіка з кошовим отаманом Петром Калнишевським про пересилання подарунка своєму племіннику Данилові Рожку	1768 р., травня 11. Лохвиця	189	185
182	Лист невстановленої особи до кошового отамана Петра Калнишевського про купівлю коней	1768 р., травня 15. Київ	190	186
183	Лист до козака Михайла Єжелого від його батька у приватних справах	1768 р., травня 17	191	187
184	Лист будівничого молдавського Драгомирівського монастиря ієромонаха Паїсія до кошового отамана і всього Війська Запорозького з проханням про матеріальну допомогу	1768 р., червня 2	192	188
185	Те саме	1768 р., червня 2	193	189
186	Листування Ієремії Родзянка з військовим писарем Іваном Глобою у торговельних справах	1768 р., червня 3	194	190
187	Листування кошового отамана Петра Калнишевського з Василем Туманським про послання подарунка і з добрими побажаннями	1768 р., червня 3—27	195	191

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дата і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архиву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
188	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до Петра Васильовича про торговельну справу	1768 р., червня 10	196	192
189	Листування Павла Левашова з кошовим отаманом Петром Калнишевським про пересилання ящика з книжками та інших речей	1768 р., липень — серпень	197	193
190	Лист Хоми Верхогляда до кошового отамана Петра Калнишевського про сплату грошей за коня	1768 р., липня 7	198	194
191	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до президента Малоросійської колегії П. О. Румянцева про посилання у подарунок турецької люльки і гюльону	1768 р., липня 10	199	195
192	Листи кошової старшини до Якова Висильовича з подякою за надіслані подарунки	1768 р., липня 11	200	196
193	Листування черниць Києво-Вознесенського Фролівського монастиря Пахомії з кошовим отаманом Петром Калнишевським про обмін подарунками	1768 р., липня 11—26	201	197
194	Лист Петра Мировича до кошового отамана Петра Калнишевського з проханням надіслати йому овечий кожух, два відра меду і два відра масла	1768 р., серпня 15	202	198
195	Листування дубенського полковника Івана Кулябки з кошовим отаманом Петром Калнишевським про обмін подарунками та з проханням безмитного пропуску возів з сіллю через територію Запорозжя	1768 р., серпня 21 — вересня 5	203	199
196	Листування кошового отамана Петра Калнишевського з Петром Беселицьким про пересилання (через Січ) віце-канцлерові кн. Олександрові Голицину у подарунок від Павла Левашова двох бочок кави і бочки кіпрського вина	1768 р., серпня 28 — вересня 20	204	200
197	Листування ігумена Брестського Симеонівського монастиря, капелана російського посольства у Варшаві Спиридона Гриневецького з військовим писарем Іваном Глобою про сприяння вступові у Військо Запорозьке племінника Гриневецького студента Київської Академії Василя Рудзинського	1768 р., вересня 6 — жовтня 26	205	201
198	Листування ігумена Брестського Симеонівського монастиря, капелана російського посольства у Варшаві Спиридона Гриневецького з кошовим отаманом Петром Калнишевським про сприяння вступові у Військо Запорозьке племінника Гриневецького студента Київської Академії Василя Рудзинського	1768 р., вересня 6 — листопада 27	206	202

Номер н/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
199	Лист секретаря кабінету Антона Корвін-Косаковського до кошового отамана Петра Калнишевського з проханням прихильно поставитися до родича брестського ігумена, капелана російського посольства у Варшаві Спиридона Гриневецького	1768 р., вересня 17. Варшава	207	203
200	Листування секунд-майора Карла Фогта з кошовим отаманом Петром Калнишевським про прохання генерал-поручика Христофора фон Ессена підшукати для нього мисливських собак	1768 р., вересня 18—24	208	204
201	Листування секретаря кабінету Антона Корвін-Косаковського з військовим писарем Іваном Глобою з проханням прихильно поставитися до родича брестського ігумена, капелана російської колонії у Варшаві Спиридона Гриневецького. 6 документи польською мовою	1768 р., вересня 18 — листопада 27	209	205
202	Лист Максима Яновського до кума кошового отамана Петра Калнишевського з проханням прихильно поставитися до бажаного вступити у Військо Запорозьке козацького сина з Второлохвицької сотні Лубенського полку Романа Ольшанського	1768 р., жовтня 8	210	206
203	Лист Максима Яновського до військового писаря Івана Глоби з проханням прихильно поставитися до бажаного вступити у Військо Запорозьке козацького сина з Второлохвицької сотні Лубенського полку Романа Ольшанського	1768 р., жовтня 8	211	207
204	«Печатка» Кома про часткову військову мобілізацію	1768 р., листопада 13	212	208
205	Лист Л. І. Татищева до кошового отамана Петра Калнишевського з нагадуванням про пересилання Павлові Левашову ящика з книжками	1768 р., грудня 18. Петербург	213	209
206	Виписи з грамоти імператриці Катерини II Військові Запорозькому про спір за кордони з Катерининською провінцією та про початок війни з Туреччиною	1768 р., грудня 19	214	210
207	Листування Василя Людвіка з своїм племінником Данилом Рожком у приватних справах	Без дати	216	212
208	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до Л. І. Татищева про пересилання Павлові Левашову ящика з книжками і одержання від нього посилки для віце-канцлера кн. Олександра Голицина	1769 р., січень	217	213

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
209	Ордер генерал-аншефа П. О. Румянцева Кошеві з наказом розмістити команду кошового отамана по р. Бугу між Орлом і Гардом і вести розвідку в очаківському напрямі	1769 р., липня 12 *	218	214
210	Ордер генерал-аншефа П. О. Румянцева Кошеві про боротьбу з порушенням армійської дисципліни запорожцями	1769 р., липня 24. Фортеця св. Єлизавети	219	215
211	Ордер генерал-аншефа П. О. Румянцева Кошеві про надання Війську Запорозькому права самостійних дій проти Очакова	1769 р., липня 26. Фортеця св. Єлизавети	220	216
212	Ордер генерал-аншефа П. О. Румянцева Кошеві про можливість пересування татарського розвідувального загону з Каушан на р. Буг	1769 р., липня 30. Фортеця св. Єлизавети	221	217
213	Ордер генерал-аншефа П. О. Румянцева Кошеві про розгляд спільно з генерал-майором Зоричем справи про порушення запорожцями армійської дисципліни та з повідомленням про перемоги генерал-майора Мелема на Кубані	1769 р., липня 30. Фортеця св. Єлизавети	222	218
214	Лист генерал-аншефа П. О. Румянцева до кошового отамана Петра Калнишевського про відмову прийняти подаровані йому коні	1769 р., липня 30. Фортеця св. Єлизавети	223	219
215	Реляції про бойові дії та перемоги російської армії і флоту. Рукописні та друкарські примірники	1769 р., вересня 10—1770 р., вересня 16	224	220
216	Ордер Коша командирові низової команди військовому старшині Пилипу Стягайлу про одержання належного команди жалування	1769 р., жовтня 30	226	222
217	Ордер Коша полковникам паланок з повідомленням про перемогу над татарами	1769 р., жовтня 31	227	223
218	Листування кошового отамана Петра Калнишевського з військовим суддею Іваном Бурносом про організацію зустрічі команди кошового у Січі	1769 р., листопада 5—10	228	224
219	Лист командуючого Другою армією П. І. Паніна до кошового отамана Петра Калнишевського про намір татар напасти на Січ і відправлення у Новосіченський ретраншемент двох піхотних рот	1769 р., листопада 9, Кременчук	229	225
220	Відношення генерал-поручика Магнуса Берга до Коша про організацію сторожової служби проти татарських нападів	1769 р., грудня 21. Бахмут	230	226

* Дата одержання.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
221	Повідомлення командуючого Українською лінією Ф. М. Остермана до Коша з вимогою повернути пікінерів, які перейшли на землі Війська Запорозького	1769 р., грудня 26	231	227
222	Повідомлення командуючого Українською лінією М. Ф. Остермана до Коша про організацію сторожової служби проти татарських нападів	1769 р., грудня 26. Фортеця св. Паскеви	232	228
223	Наказ штабу Другої армії Кошеві про організацію сторожової служби проти татарських нападів	1769 р., грудень	233	229
224	Ордер генерал-фельдмаршала П. О. Румянцева Кошеві про відправлення до Москви заарештованих бунтівників-запорозьців і про нещадність покарання, яке їх чекає	[1770 р.]	234	230
225	Лист командуючого Другою армією П. І. Панина до Коша про згоду видати армійське провіантське утримання тільки половині козаків, які несли сторожову службу проти татарських нападів, про відмову сплатити жалування козакам і старшині, які були у літньому поході та про обіцянку надати Війську Запорозькому потрібні йому гармати, якщо виявляться зайві на Українській лінії	1770 р., січня 27	235	231
226	Лист командуючого Другою армією П. І. Панина до кошового отамана Петра Калнишевського про плани літньої воєнної кампанії та з подякою за новорічне поздоровлення	1770 р., січня 27. Харків	236	232
227	Листування Старокодацького духовного правління з Кошем про повернення у православ'я звільнених полонених, навернених у полоні до ісламу	1770 р., лютий	237	233
228	Лист командуючого Другою армією П. І. Панина до Коша про вихід команди кошового отамана на р. Буг, до гирла р. Мертвих Вод	1770 р., березня 24. Харків	238	234
229	Лист слобідсько-українського губернатора С. О. Щербинина до кошового отамана Петра Калнишевського з подякою за подарованих верблюдів, з проханням підшукати для нього арапа та із запевненням про прихильне ставлення до козака Чернявського	1770 р., березня 26. Харків	239	235
230	Лист Коша до київського митрополита Арсенія Могилянського про повернення у православ'я осіб, навернених до ісламу	1770 р., березня 30	240	236

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
231	Лист командуючого Другою армією П. І. Паніна до Коша про припинення утисків, чинених запорожцями волоським переселенням у Єлизаветградській провінції	1770 р., квітня 23. Харків	241	237
232	Ордер Коша до виконуючого обов'язки паланкового полковника військового старшини Василя [...] про надання Нехворощанському монастиреві дозволу на рубання дров у Коновалівському лісі	1770 р., квітня 24	242	238
233	Лист [кошового отамана Петра Калнишевського] до полковника Семена Галицького у господарських справах	1770 р., квітня 25	243	239
234	Лист командуючого Другою армією П. І. Паніна до Коша про згоду видавати армійський провіант запорожцям на форпостах по Дніпру і Самарі	1770 р., травня 2. Харків	244	240
235	Лист командуючого Другою армією П. І. Паніна до Коша про труднощі у доставленні провіанту до Новосіченського магазину	1770 р., травня 12. Крюків	245	241
236	Лист військового судді Миколи Касапа до кошового отамана Петра Калнишевського про розташування на Низу запорозької піхоти, про хід розгляду справи учасників повстання у Корсунському курені, про постачання провіантом тощо	1770 р., травня 14	246	242
237	Лист військового судді Миколи Касапа до кошового отамана Петра Калнишевського про пересилання листа командуючого Другою армією П. І. Паніна та про поточні справи	1770 р., травня 16	247	243
238	Лист військового судді Миколи Касапа до кошового отамана Петра Калнишевського про приїзд флотського штурмана Василя Купріянова і поручика Ейлера для спостереження над проходженням Венери через Сонце та для топографічних робіт на Дніпрі і його притоках	1770 р., травня 24	248	244
239	Ордер Коша протовчанському полковникові Семену Галицькому про покарання гайдамаків	1770 р., червня 2	249	245
240	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до військового судді Миколи Касапа про виконання вимог поручика Ейлера	1770 р., червня 13	250	246
241	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до військового судді Миколи Касапа та екстракт про покарання гайдамаків	1770 р., вересня 27	251	247

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
242	Лист Джан-Мембет-бега, ватажка союзної Російській імперії Єдисанської орди, до кошового отамана Петра Калнишевського з проханням усунути перешкоди, які заважають старій дружбі Війська Запорозького і Єдисанської орди. Татарська мова і переклад	1773 р., січня 27 *	252	248
243	Промеморія Новоросійської губернської канцелярії Кошеві з додатком полкових маршрутів про забезпечення переходу армійських полків через територію Війська Запорозького	1771 р., березня 15	253	249
244	Ордер командуючого Другою армією кн. В. М. Долгорукова Кошеві про перевезення провіанту, постачання ним запорозьких команд і про розслідування скарг на утиски запорожцями союзних ногайських орд	1771 р., березня 31. Полтава	254	250
245	Рапорт протовчанського полковника Семена Галицького Кошеві про пересилання військового податку, зібраного з посполитих паланки	1771 р., квітня 19. Протовща	255	251
246	Ордер командуючого Першою армією П. О. Румянцева Кошеві про згоду на звільнення Військом Запорозьким полонених за викуп і про обіцянку забезпечити армійським постачанням запорозьку човнову команду, яка мала перейти на Дунай	1771 р., травня 9. Ясси	256	252
247	Лист слобідсько-українського губернатора Є. О. Щербиніна до Коша про відсутність намірів у російського уряду і примушувати союзних татар до зміни релігії	1771 р., травня 25. Харків	257	253
248	Справа про прибуття до Війська Запорозького капітана галерного флоту Фандезена, надісланого з Петербурга для описання земель і вод Самарської товщі	1770 р., листопада 2—1771 р., травня 30	258	254
249	Ордер командуючого Другою армією В. М. Долгорукова Кошеві з повідомленням про форсування вночі проти 14 червня укріплень Перекопу і поразку татарського війська	1771 р., червня 18 **	259	255
250	Ордер Коша паланковим полковником про форсування Другою армією укріплень Перекопу і поразку татарського війська	1771 р., червня 19	260	256
251	Лист [кошового отамана Петра Калнишевського] до військового писаря Івана Глоби про господарські справи	1771 р., червня 22	261	257

* Дата одержання перекладу.

** Дата одержання.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ, ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
252	Донесення Коша командуючому Другою армією В. М. Долгорукому про знищення російським військом зимівників запорозького козацтва під час спорудження Олександрівської фортеці і про збитки, заподіяні при цьому Війську і Запорозькому	1771 р., липня 26	262	258
253	Лист військового судді Миколи Касапа до кошового отамана Петра Калнишевського про пересплявання листів з Сенату і Малоросійської колегії та про удовільнення грошової претензії. Відомість грошових виплат	1771 р., вересня 7	263	259
254	Лист командуючого Другою армією В. М. Долгорукого до кошового отамана Петра Калнишевського з висловленням добрих похвртів і з повідомленням про нагородження медаллю полковника Опанаса Колпака	1771 р., вересня 16	264	260
255	Листування командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова з Кошем про розміщення на зимівлю у с. Новоселиці пікінерської команди	1771 р., вересня 28 — жовтня 5	265	261
256	Ордер командуючого Першою армією генерал-аншефа фельдмаршала П. О. Румянцева кошовому отаману Петру Калнишевському про відмову надіслати до Коша козака Максима Рома	1771 р., вересня 29. Фалдешти	266	262
257	Відомість про розміщення на зимівлю козаків Війська Запорозького	1771 р., серпня 28	267	263
258	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві про постачання продовольства і фуражу	1771 р. Кафа	268	264
259	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві з рекомендацією сотника Щербини	1772 р., січня 23. Полтава	269	265
260	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві про підготовчі заходи до воєнної кампанії 1772 р.	1772 р., травня 26. Полтава	270	266
261	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві про неможливість прислати полковника Машевського через початок епідемії чуми	1772 р., червня 6	271	267
262	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві з подякою за кермогу під Очаковом	1772 р., червня 9	272	268

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ЦДІАК України
263	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві про організацію бойових дій від Очаковом і Кінбурном	1772 р., червня 18	273	269
264	Лист командуючого Першою армією генерал-фельдмаршала П. О. Румянцева до Коша про розгром гайдамаками м. Журина. Рапорт підпоручика Андреева про цю подію.	1772 р., грудня 15	274	270
265	Довідка Василя Чернявського про поштові станції від Гарду до Дунаю	1772 р.	275	271
266	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до військового судді Миколи Касапа про пересторогу від чуми і про своє повернення до Січі	1772 р., січня 17	276	272
267	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві з подякою за затримку гусарів-дезертирів і про поширення епідемії чуми у Шингарійському ретраншементі	1773 р., травня 26	277	273
268	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова кошовому отаманові Петру Калнишевському з подякою за присилання «язиків» і наказом продовжувати активну розвідку від Очаковом і про конфлікти Війська Запорозького з Новоросійською губернією	1779 р., червня 11. Шингарійський ретраншемент	278	274
269	Ордер командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова Кошеві про виплату козаку Герасиму Великому премії за затриманих втікачів	1773 р., червня 11	279	275
270	Лист нествановленої особи до кошового отамана Петра Калнишевського з виявленням добрих почуттів до Війська Запорозького	1773 р., серпня 2. Петербург	280	276
271	Ордер командуючого Другою армією В. М. Долгорукова кошовому отаманові Петру Калнишевському про військові і адміністративні справи	1773 р., серпня 5. Урочище Бриня Нове	281	277
272	Лист Р. Л. Воронцова до кошового отамана Петра Калнишевського з виявленням добрих почуттів	1773 р., серпня 19. Петербург	282	278
273	Лист Коша до коменданта Новоіченського ретраншементу секундмайора Лаврентія Петровича про бешкети капітана Рязького піхотного полку капітана Синицького	[1773 р.], вересня 9	283	279
274	Наказ Коша по Війську Запорозькому про запобігання пожежам	1773 р., жовтня 1	284	280
275	Листування Коша з перевізьким полковником Корнієм Бородавкою про захист запорозьких рибалок у пониззі Дніпра від турків з Очакова	1773 р., жовтня 1 — листопада 6	285	281

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ, ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9, оп. 2 ПДІАК України
276	Справа про розслідування зловживань писаря самарського військового села Івана Степаненка	1773 р., вересня 23—1774 р., квітня 5	286	282
277	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова про кривди, заподіяні Війську Запорозькому	1773 р., листопада 11	287	283
278	Листування полковника Івана Гараджі з Кошем про поруб жителями Ізюмського слобідського полку військового лісу на р. Донці	1774 р., лютого 27 — березня 6	288	284
279	Лист командуючого Другою армією генерал-аншефа В. М. Долгорукова до кошового отамана Петра Калнишевського про покарання запорожців, винних у конфліктах з Молдавським гусарським полком	1774 р., червня 10	289	285
280	Повідомлення штабу Першої армії про бойові дії за Дунаєм	1774 р., червня 14	290	286
281	Листування Г. О. Потьомкіна з кошовим отаманом Петром Калнишевським у приватних і службових справах	1774 р., червня 21—1775 р., січня 17	291	287
282	Повідомлення штабу Першої армії про бойові дії за Дунаєм	1774 р., липня 3	292	288
283	Лист кошового отамана Петра Калнишевського до військового судді Миколи Касапа про пересилання копії листа Г. О. Потьомкіна та про відшкодування витрат військовому осавулу Антонові Головатому	1774 р., червня 24	293	289
284	Реєстри особового складу Першої запорозької човнової команди полковника Кіндрата Гука та лист полковника про хід повернення команди на Січ	1774 р., вересня 12 — листопада 6	294	290
285	Лист * військового старшини Василя Чернявського про заготівлю дров на зиму, пересилання ордера підкоморію Василеві Кочубею і про розшук військового старшини Антона Головатого. Фрагмент	Без дати	297	293
286	Листи * до Василя Васильовича про купівлю вина та підтримання дружби	Без дати	298	294
287	Лист * про пересилання різноколірних тростин	Без дати	299	295
288	Список старшини, призначеної у паланки	Без дати	300	296
289	Опис дороги Яеси — Київ — Січ	Без дати	302	298
290	Меморіал Коша польсько-турецькій прикордонній комісії у м. Жванці про кривди і збитки, заподіяні Війську Запорозькому	Без дати	303	299

* Адресантів та адресатів не встановлено.

Номер п/п	Заголовок документа	Крайні дати і місце написання документа	Номер справ у ф. 200 Архіву СІБ. ФІРІ РАН	Номер справ у КМФ-9. оп. 2 ЦДІАК України
291	Ресстр козаків Кальниболоцького куреня, відряджених у Дунайську човнову команду	Без дати	304	300
292	Заповіт запорожця Івана Височина та ресстр видатків на його похорон. Переклад з польської	Без дати	307	303
293	Рішення Ради Старшин Війська Запорозького про боротьбу з гайдамаками	[...] р., грудня 23	308	304
294	Доїзне донесення курінних отаманів Переяславського і Донського куренів Василя Пипмича і Данила Таранця про роботу комісії Григорія Федорова [Лантуха] у межуванні кордонів Війська Запорозького з слобідськими полками	Без дати	309	305
295	Лист Коша до Джан-Мамбет-бея і Кан-мурзи. Фрагмент	Без дати	310	306
296	Перелік наданих Війську Запорозькому привілеїв та інших документів, які треба було розшукати в архівах для потреб Коша	Без дати	311	307

СЛОВНИК ЗАСТАРІЛИХ І РІДКОВЖИВАНИХ ТЕРМІНІВ

- Ага — турецький або татарський старшина
- Байдак — велике річкове судно
- Башлик — грошова одиниця (мідна монета) в Туреччині й Криму
- Бей — турецький або татарський старшина вищого рангу
- Візир — титул найвищого державного урядовця на арабському Сході, одного з шести членів дивану (державної ради)
- Візир-квартира — місце постою війська в зимовий період
- Возний — у феодальній Польщі, Литві та на Україні (до початку XIX ст.) урядовець, який виконував доручення суду
- Гармаш — артилерист, пушкар
- Гультай — зайшла на Запорозжя особа без певних занять й обов'язків у Війську Запорозькому
- Дизир — комендант фортеці (тур.)
- Довбиш — особа, яка відала військовими литаврами, котрими зликалися козаки на Раду та ін. зібрання на Січі, виконував також поліцейські функції
- Драниця — тонка дощечка, використовувалася для покрівлі будівель
- Дуб — запорозький човен
- Ефимок — російська назва таляра
- Зайда — зайшла особа, часто новопоселенці на Запорозжжі
- Зимівник — назва хутора у запорозьких, чорноморських, частини донських козаків
- Кав'яр — ікра
- Каймакан — намісник хана або султана
- Калга-султан — законний спадкоємець ханського престолу
- Кантаржій — на Січі охоронець і наглядач за мірами і вагами, які служили еталоном для купців; збирав прибутки з товарів, що ввозилися на Січ на користь війська
- Кварта — міра рідини
- Кіш — центральний орган управління у Запорозькій Січі, що відав адміністративними, військовими, фінансовими, судовими та іншими справами
- Клейноди — атрибути влади у Війську Запорозькому: короґва, булава, бунчук, пернач, печатка, литаври, котли (бубни)
- Компут — поіменний список війська
- Конфедерати — члени тимчасових військово-політичних союзів, об'єднань (конфедерацій) шляхти у феодальній Польщі XVI—XVIII ст., що створювалися для досягнення певної політичної мети
- Ктитор — церковний староста
- Ландміліція — поселенське військо у Росії в XVIII ст., створене для оборони кордонів. На Україні — з 1713 р. Під час будівництва Української лінії — з 1731 р. на Лівобережжі було розміщено 20 полків, зокрема і на кордоні з Запорозжжям
- Молодик — молодий нежонатий чоловік, наймит у зимівнику
- Мортира — гармата з коротким стволом, пристосована, щоб стріляти по закритих цілях
- Мурза — знатний татарин
- Однодвірці — категорія державних селян в Росії з дрібним земельним володінням або лише двором, які платили подушний податок і виконували повинності. У XVIII ст. використовувалися для колонізації південних земель України
- Око — міра рідини
- Паланка — адміністративно-територіальна одиниця в Запорозькій Січі; укріплення, місце перебування воєвдової адміністрації
- Пара — паром
- Паша — турецький вищий сановник, полководець
- Півкварта — міра рідини

Пікінеери — кінне легко озброєне військо другої половини XVIII ст., утворене з козаків у Новоросійській губ.

Плоти — плотини

Промеморія — один із видів ділових документів, якими обмінювалися рівні за положенням установи

Пушкарня — будівля, заглиблена в землю, де зберігалися артилерія, начиння для неї, порох тощо; на Січі служила також місцем ув'язнення злочинців

Регіментар — полководець

Реєстр — список

Реляція — донесення, повідомлення

Ретраншемент — військове укріплення, яке розміщувалося позаду головної позиції того, хто обороняється

Рублевик — грошова одиниця в Росії

Салвогвардія — почесна гвардія

Секвестр — арешт на майно; місце ув'язнення

Сераскір — в Османській Туреччині в XVI—XVIII ст. головнокомандуючий військами

Сірома — козацька біднота в Запорозькій Січі XVI—XVIII ст.

Сказка — свідчення

Стойка — місце зосередження, збору військ

Таляр — срібна монета багатьох європейських країн; у грошовому обігу на Україні була в XVI—XVIII ст.

Товща — волость, округ, лісовий масив

Томбаз — річкове і морське судно

Трактат — міжнародна угода, документ, яким оформлялася угода

Тясма — слід, стежка

Універсал — акт адміністративно-розпорядчого характеру вищих органів влади у феодальній Польщі, Литві та Україні в XVII—XVIII ст.

Хавера — місце збору і перебування злочинців

Хан — тюркський і монгольський титул можновладця

Цидула — записка, короткий лист

Чата — військовий загін, призначений для охорони або розвідки

Чверть — міра сипучих тіл

Черкас — українець, козак

Шафар — збирач податків і мита на Січі, перевозах; вів прибутково-видаткові книги; мав при собі козацькі команди, наглядав за порядком при перевезенні вантажів через переправи

Шанець — польове або тимчасове замкнуте укріплення у XVIII ст.; часто мало форму багатопроменевої зірки

Ярлик — документ дипломатичний або внутрішньодержавного управління у Кримському ханстві

Ясир — татарський полон, населення, захоплене татарами у полон

**ПРЕДМЕТНО-ТЕМАТИЧНИЙ
ПОКАЖЧИК ***

- Ага 11, 12, 32, 87, 89, 139, 140, 144, 161, 162, 173, 187, 188, 216, 218, 227, 251, 345, 360; яничарський 138, 139, 345, 346
- Ад'ютант 114, 352
- Академія Київська Д., 197
- Апеляція 129
- Арап Д., 229
- Арешт на гроші 261
- Армія Перша 264, 285, 291; Д., 246, 256, 264, 280, 282; Друга 99, 235, 242, 247, 248, 265, 282, 284, 285; Д., 219, 223, 225, 226, 228, 231, 234, 235, 237, 244, 249, 250, 252, 254, 255, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 267, 268, 269, 271, 277, 279
- Артилерія запорозька 63, 255, 349; Генеральна військова Д., 94
- Архів Запорозький П., с. 8; № 184, 233, 306, 320; Д., 296; Київського губернського правління 11, 19; Новоросійської губернії 233; Стокгольмський державний 1
- Архієрей київський 3
- Архімандрит 111, 359; киево-межигірський 3, 83, 84; Д., 88; Нехворощанський Д., 109; Січі 3
- Астроном 146
- Атестати П., с. 21; № 8, 146, 147, 232
- Байдак 205, 224, 265
- Байрак 98, 99, 136, 319, 320, 342, 356
- База армійська продовольча 2
- Базар січковий 86, 231, 306
- Бакалія Д., 21, 22
- Балка 99
- Бахмутський кінний козацький полк Д., 34
- Баша 161, 187
- Башлик 32, 140
- Башта перекопська 69, 91
- Бей 258; перекопський 30, 36, 50, 244
- «Березневі статті» Д., 2
- Битва полтавська 147
- Бійка 261
- Білгородський стіл (Розрядного приказу) П., с. 12
- Блискавка 205
- Блудодійство 110, 237
- Божевільня 238
- Болгари 147
- Борг 164, 184, 193, 197, 214, 229, 241, 261, 275, 317, 326; Д., 19, 30
- Борошно 67, 244
- Бочка Д., 111, 119, 196
- Брід 99
- Будівництво 319; куренів 64; мостів 99, 135; перевозу 305; церков 142, 236, 321, 322; фортець 194, 297, 319, 322; Д., 6, 160, 184, 185
- Булава 235
- Бунчужний генеральний 149
- Вага див. Скала
- Важниця Д., 19
- Валка торговельна 148
- Важна випалювання 319
- Варта 135, 314
- Ватага 79, 105, 131, 148, 204; торговельна 192
- Ватажани 219
- Ватажок 148; гайдамацький 104, 130; запорозький 105
- Вахмістр 48, 352
- Вбивство Д.; 51
- Вдова 83
- Вексель 161, 184, 213, 324, 326
- Венера Д., 238
- Верблюди 45, 134, 235; Д., 106, 229
- Весілля 133
- Вибори кошових отаманів 25, 28, 85; Д., 36; настоятелів парафій 112; полковників 56; священників 25; старшини 115, 268, 286
- Виїзд на Лівобережну Україну 104; в Польщу 104
- Викуп 259; Д., 246
- Вино Д., 21, 22, 90, 104, 109, 140, 196, 286

* В усіх покажчиках посилання, що стосуються основної частини (власне опису), зроблено на номер справи, додатку (Д.) — переліку документів зі збірки А. О. Скальковського — на порядковий номер документа, передмова (П.) — на номер сторінки.

- Випас коней 41; табунів 6; худоби 19, 41; Д., 23
- Витрати Д., 283; громадські 279
- Вихрест 15
- Вівці 34, 103, 136, 144, 202, 235, 239, 279, 307, 341, 342; Д., 145
- Вівчарі 75
- Відкуп винний 292, 363
- Відношення Д., 220
- Відокремлення Кримського ханства від Туреччини 251
- Відомість біографічна 8, 83, 115, 146, 147, 232; про кількість козаків у куренях 27, 28; Д., 257; про кількість озброєного війська кінного і пішого по куренях 247; про кількість підданих Війська Запорозького 16, 52; про склад команд 247
- Відхідництво 286
- Відшкодування Д., 48, 148
- Віз Д., 19
- Віза 101
- Візир великий 245
- Війна проти Австрії 119; проти Польщі 2; російсько-турецька (1735—1739 рр.) 2, 303; Д., 9, 206; російсько-турецька (1768—1774 рр.) 100, 146, 147, 199, 209, 224, 226, 228, 233—236, 240—260, 263—268, 282—286, 290, 297, 308, 309, 323—326, 339, 345, 346, 347; Д. 260; підготовка до війни 21, 36, 50, 78, 78а, 88, 89, 91, 160
- Військо лівобережне Д., 69; польське 164; російське 62, 194, 248; Д., 252; татарське (кримське) 21, 121, 227; Д., 57, 249, 250; турецьке 227
- Військове слово 281, 284
- Вінтер-квартира 298
- Вірмени 161
- Віце-губернатор 17, 19, 21, 45; Д., 32
- Віце-канцлер 85; Д., 196, 208
- Воевода київський 164
- Восводство — див. за назвами в географічному покажчику
- Возний 253; Д., 181
- Воли 187, 279, 289, 333, 342, 349; Д., 19
- Волюхи 247, 252, 259, 289, 290, 294, 302, 330, 332, 343, 352, 353
- Втікачі 201, 241, 257, 336; Д., 269; з Молдавії 294; з татарського і турецького полону 6, 160, 161, 187, 201, 252, 303, 304; пікінери 287; селяни і козаки з Лівобережної України та Слобідської України 172, 177, 272, 304, 333, 343; селяни-кріпаки польські 164, 272; Д., 33; селяни-кріпаки російські 4, 4а, 48, 181, 199, 211, 269, 272, 343; солдати — див. Дезертири
- Вугілля випалювання 135, 303, 304
- Вчителі 193
- В'язниця новомиргородська 79
- Гадяцька угода Д., 3
- Гайдамаки 5, 18—20, 25, 26, 28, 37, 43, 44, 47, 49, 51, 55, 56, 58, 59, 66, 76, 77, 79, 81—83, 91, 99, 102—105, 114, 130, 148, 164, 168, 172, 192, 202, 227—230, 266, 273, 277, 303, 313, 327, 329; Д. 12, 14, 24, 27, 35, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 66—69, 96, 153, 239, 241, 264, 293
- Гармата 9, 63, 116, 246, 255; Д., 4, 55, 225
- Гармаш 255
- Гать 241
- Генерал 1, 5, 6, 21, 36, 39, 76—78а, 84, 86, 88, 90, 101, 104, 105, 119, 121, 127, 151, 157, 160, 165, 175, 179, 181, 184—187, 191, 193, 196, 201, 215, 227, 232—234, 242, 247, 250, 251, 257, 267, 291, 302, 303, 319, 356, 360; Д., 9, 21, 26, 57, 104, 105, 130, 147, 149, 150, 200, 209, 210, 211—214, 220, 224, 254, 255, 256, 258—264, 267—269, 277, 279
- Генерал-губернатор П., с. 15, 16, 19, 20; № 1, 4, 6, 7, 11, 59, 72, 99, 108, 119, 139, 141, 146, 151, 160, 162, 165, 178, 186, 191, 193, 201, 214, 215, 227, 232, 233, 251, 291, 303, 334; Д., 11, 13, 14, 16, 22, 25, 123, 124, 143, 149, 150, 151
- Геодезист 33, 95, 175, 212
- Гетьман П., с. 19; № 14—16, 19—21, 26—28, 30, 31—33, 35, 37, 39, 42, 44—46, 50, 54, 56, 71, 77, 78, 84, 88—90, 98, 99, 103, 107, 113, 115, 116, 122, 139, 141, 143, 152, 153, 157, 165, 184; Д., 10, 35, 36, 38, 45, 53, 63, 69, 70, 72, 73, 106, 118, 135
- Гетьманство 1, 14, 334
- Гирло Д., 228
- Головнокомандуючий 234, 242, 247, 250, 254, 292, 304
- Горілка Д., 111
- Господарство лісове 135; паланкове 223; хутірське 105, 181, 250
- Грабежі Д., 71—73, 75
- Грабінники-рецидивісти 266
- Грамота 1, 3, 7, 20, 21, 25, 27, 33, 37, 53, 54, 57, 63, 64, 78, 78а, 85, 87, 88, 90, 91, 113, 115, 124, 141, 143, 152, 156, 165, 170, 175, 181, 185, 283, 284, 288, 334, 344; Д., 2—4, 6, 7, 17, 162, 206
- Гребля 324
- Греки 43, 44, 88, 89, 147, 244, 247, 302, 307
- Грім 205
- Громада 112, 164, 183, 279, 304, 306
- Гроші 32, 35, 78, 78а, 154, 164, 175, 182, 184, 187, 227, 229, 231, 251; Д., 40, 125, 190
- Грузини 30, 52, 87, 161, 247
- Грунт 96
- Губернатор богуславський Д., 33; канівський 80; київський 6, 45, 313, 334; корсунський 80; лисянський 80; новоросійський 146, 186, 230, 233; польський 59, 80, 164, 184, 229, 303, 305; слобідсько-український 251, 281, 304, 333; Д., 224, 247; черкаський 59, 229; чигиринський 59; ушанський 80; польський Д., 14
- Губернія 229*
- Гультай 105, 187
- Гусари 165, 175, 180, 302, 308, 320, 350, 356; Д., 267

* Про губернії як адміністративно-територіальні одиниці див. у географічному покажчику за назвами.

- Дарунки 45
 Дача 98, 100, 107, 118, 138, 144, 149, 151, 152, 181, 186, 194, 209, 242, 288, 302, 307, 332, 342, 358
 Двір імператорський (царський) 10, 175, 181, 201, 287, 300, 334, 344
 Двоженці 25
 Дворяни 59, 215
 Дезертири, дезертирство 4, 4а, 18, 48, 83, 92, 211, 269, 299, 315; Д., 267
 Делегації Війська Запорозького див. Депутації
 Депутати 7, 10, 11, 13, 14, 16, 33, 37, 49, 90, 108, 118, 128, 139, 151, 163, 193, 196, 201, 212, 216, 233, 238, 291, 324, 344, 365
 Депутація до російського імператорського двору, столичники П., с. 21; № 1, 9, 27, 52, 53, 63, 85, 99, 115, 124, 146, 156, 175, 201, 221, 233, 288, 300, 334, 337, 344; Д., 136, 156, 163
 Депутація від М. Ханенка до польського короля 185
 Деревина Д., 129, 132
 Дизидир перекопський 139; очаківський 147
 Дислокація 257, 365
 Дисципліна армійська Д., 210, 213
 Дичина 282
 Діти 237
 Довбиш 98, 133, 187, 227, 245, 304, 306, 341
 Довідка Д., 265
 Довірені російські в Бахчисараї 78, 78а
 Договір Д., 14; Війська Запорозького з Османською імперією Д., 1
 Доктор медицини 314
 Документи мовою вірменською 6, 12, 191; грецькою 19, 157, 191; польською 78, 78а, 80, 164, 184, 187, 229, 285а, 305, 327, 334; татарсько-турецькою 1, 6, 11, 12, 17, 19, 21, 30, 50, 78, 78а, 87, 97, 130, 137—140, 155, 158, 162, 177, 187—189, 191, 202, 216—218, 247, 251, 272, 304
 Донесення П., с. 16; № 6, 10, 11—14, 16—21, 25, 27, 28, 37, 52, 56, 58, 65, 91, 100, 102, 103, 106—108, 111, 119, 121, 126, 128, 138, 139, 153, 169, 170, 178, 193, 198, 203, 207, 211, 214, 223, 227, 231, 238, 242, 244, 247, 250, 258, 268, 274, 281, 284, 286, 288, 291, 300, 301, 304, 305, 309, 318, 319, 322, 333, 345; Д., 24, 29, 30, 66, 252, 294
 Допити П., с. 21; № 65, 77, 81, 277; Д., 41, 68
 Допомога матеріальна Д., 184, 185
 Дорога Д., 289
 Драгуни 4, 4а, 39, 99, 109, 150
 Дрова Д., 232, 285
 Дуб 2, 9, 64, 148, 187, 227, 251, 335; див. також Човен
 Дунайці 256, 285, 302
 Духівництво 165
 Духівниця (духовна, заповіт) П., с. 20; № 5, 164; Д., 292
 Дяк 183, 275
 Евакуація 226, 319
 Економ 25; Д., 135
 Експедиція 88, 255, 257, 324; Д., 61
 Екстракт 11, 49, 51, 128, 288; Д., 1, 43, 241
 Емігранти 21, 88, 147, 365
 Епідемія чуми 21, 159, 186, 294; Д., 261, 267
 Ера мусульманська 11
 Євангеліє 111; Д., 87, 89, 92, 107, 125
 Євреї 147, 202, 259, 314
 Єпископат 68
 Єфимки 325
 Жалування 7, 9, 27, 53, 63, 69, 85, 115, 156, 201, 221, 235; Д., 15, 32, 55, 124, 216, 225
 Жито 262
 Жінки-полонянки 258
 Журнал 11, 14, 17, 29, 49, 97, 320, 356; Д., 61
 Заборона в'їзду на Запорозжя 1, 7
 Завод вівчарний 207; рибний 153, 159
 Заводчики 95
 Загін татарський 248; Д., 212
 Зайди 16, 52, 111, 168, 171, 176, 206, 287, 288, 319, 332, 344, 352
 Заворуження запорожців 76, 233, 234, 242, 284; у ногайських ордах 30
 Залізо 9, 64
 Замок Любомирських 105; Новомиргородський 79
 Заповіт див. Духівниця
 Записка Д., 51
 Заселення Нової Сербії Д., 147
 Засіви полів 181, 240
 Заслання 266, 324; у Сибір 233
 Застава 19, 46, 81, 82, 99, 126, 355; Д., 160
 Збитки Д., 43, 69, 143, 151, 252, 290
 Збірка документів Д., 9, 14
 Зброя 99, 115, 226
 Звичай 228, 265, 323
 Зв'язок позапашлюбний 237
 Згвалтування 117
 Земельна боротьба Запорозжя 10, 16, 27, 33, 63, 72, 93, 99, 100, 141, 149, 151, 153, 165, 175, 179, 181, 201, 207, 212, 260, 287, 288, 319, 332—334, 343; Д., 74
 Зима, зимівля 138, 223, 242, 248, 249, 254, 270, 279, 284, 298, 325; Д., 255, 257, 285
 Зимівник 19, 41, 42, 94, 98, 99, 127, 136, 144, 148, 151, 171, 175, 179, 180, 183, 199, 204, 223, 226—228, 234, 242, 257, 267, 270, 278, 289, 318, 319, 340, 345, 363, 865; Д., 252
 Зіткнення, захоплення майна, коней, худоби, образи між запорозькими і козаками Лівобережної України 41, 46, 48, 83; Д., 70; російськими офіцерами і солдатами 35, 37, 39, 40, 48, 83, 128, 150; поселенцями з Новосербії 76, 77, 83, 127; розкольниками-новопоселенцями 143
 Зловживання старшини 245, 253; Д., 276
 Злодії 28, 58, 73, 183, 306
 Злочини, злочинність (злочинці) 23, 47, 57, 74, 83, 95, 243, 266, 296, 299, 301, 346; Д., 56
 Зобов'язання 11, 14
 Золотар 83
 Зруйнування Січі 1

Ігумен Брестського Симонівського монастиря Д., 197, 199, 201; нехворощанський 253
Іеромонах З, 195; Д., 88, 91, 99, 107, 184, 185
Ікона 83, 140, 203
Іконописець 280
Ікра (кав'яр) 190
Імператор російський (цар) П., с. 18; № 7, 20, 50, 123, 167, 170, 244, 334; Д., 15, 17, 24, 206
Інструкція 1, 13, 16, 19, 20, 27, 33, 38, 44, 49, 58, 77, 98, 108, 119, 161, 163, 165, 234, 248, 287, 306
«Інструмент» (протокол) 139
Іслам Д., 227, 230

Кава Д., 196
Кав'яр див. Ікра
Кагал єврейський уманський 304
Каймакан 144, 188, 328; едісанський 177; сядичкульський 161, 162; очаківський 11, 12, 14, 17, 26, 45, 69, 71, 87, 97, 119, 137, 187; перекопський 11, 12, 218; Д., 106, 143, 144, 154
Калга-султан П., с. 16, 21; № 144, 145, 257
Калмики 13; дундуківці 6
Каміння коштовне 54, 354; млинове 319
Кампанія воєнна Д., 226, 260
Кантаржій 78, 78а, 161, 197, 227, 241, 304
Канцелярія Військова (січова) 11, 25, 28, 67, 173; Генеральна військова 12, 16, 20, 21, 24, 27, 31, 33, 36, 38, 41, 45, 50, 62, 75, 76, 78, 78а, 79, 89, 119, 123, 170; Д., 54, 56, 60, 75; Бахмутського кіншого козацького полку Д., 34; військового справ Війська Донського Д., 18, 20; Єлизаветградського пікінерського полку 228; Київська губерньська 12, 27, 30, 32, 36, 42, 45, 50, 63, 66, 69, 77, 79, 88, 91, 97, 100, 105, 365; Д., 158, 159; Новоросійська губерньська 234, 343; Д., 160, 243; паланкова 25; полкова 16, 31, 75, 125, 182, 291, 320, 356, 357; провінційна 200, 225, 228, 261, 262, 331; Розумовського 157; Слов'яносербська 81; сотенна 12, 13, 65, 106, 357
Канцелярист 11, 28, 334; Д., 159
Канцлер 50, 115
Калелан полковий полтавський 39; російського посольства у Варшаві Д., 197, 199, 201
Кара прилюдна 125; смертна 233, 266
Караван 55; купецький 103, 130; Д., 42, 45
Карантин 86, 159, 186, 240, 294, 317, 326; 345, 351, 355, 356, 359; Д., 21
Карбованець фальшивий 154
Каторжні роботи Д., 64, 68
Кварта 306
Кіннота: запорозька 244, 248, 256, 257; татарська 250
Кіш Похідний * 2, 244, 248, 256, 257, 288, 302—304, 308, 313, 314, 324, 325
Клей осетровий Д., 108
Клейводи 7, 10, 141; Д., 14
Книга громадських витрат 240
Книжки Д., 166, 189, 205, 208

Кожух Д., 194
Козаки донські 78, 78а, 159, 319; лівобережні 99, 149, 181, 234, 319, 357; жонати, нежонати 288, 306, 308
Колегія Іноземних справ 28, 139, 146, 153, 162, 175; Д., 25; Малоросійська 151, 175, 181, 204, 208, 272, 300, 303, 315, 332, 344; Д., 155, 157, 191, 253
Колодники 75, 109, 131, 192, 228, 234, 266
Колонія німецька 220; російська у Варшаві Д., 199, 201
Коляска Д., 178
Команда військова 19; Д., 126; водна на байдарках, човнах 256, 265, 285, 297, 323; Д., 246, 284, 291; запорозька 19, 58, 103, 127, 151, 206, 256, 284, 286, 297—299, 301, 304, 308, 324, 325, 339, 344, 345, 347; Д., 209, 216, 218, 228, 244; лівобережна 18, 29, 99, 100, 103, 107, 291, 316; Д., 70; пікінерська Д., 255; російська 29, 99, 100, 103, 135, 150, 263, 279; татарська 6; компанійська 99; слобідська 127
Командир головний Новоросійської губернії Д., 149, 150; низової команди Д., 216
Командуючий Д., 219, 221, 222, 225, 226, 228, 231, 234, 235, 237, 244, 246, 249, 252, 254—256, 258—264, 266—269, 271, 277, 279
Комендант 302, 308, 326, 328, 330, 352, 353; бахмутський 13; кременчуцький 319; Новосіченського ретраншементу 234; Д., 273; Олександрівської фортеці 317; польський 164; прикордонний 287; торговий 80, 229; фортеці св. Єлизавети 20, 36, 49, 66, 77, 79, 95, 98, 103, 118, 120, 127, 164; Д., 65, 67, 68, 81
Комісар 11, 115, 147, 314; Донецького пікінерського полку 181; польський 105, 185; Чигиринського староства 130
Комісія головна провіантська 244, 248, 294
Комісія для опису земель запорозьких 93
Комісія для розгляду спорів між Запорожжям і Лівобережною Україною 16; між Запорожжям і Новою Сербією 33; між запорожцями і поселенцями Новослобідського полку 49; між запорожцями і російськими офіцерами, солдатами, ландміліцією 35, 38—40
Комісія законодавча для складання «Нового Уложення» 1767 р. 146, 201, 233; Д., 163
Комісія Новосербська в справах гайдамаків 51, 79, 99, 118, 129
Комісія прикордонна з Військом Донським 10, 13, 15; з Кримом 1, 6, 11, 12, 14, 17, 19, 89, 90, 97, 101, 115, 139, 140, 144, 162, 163, 189, 191, 216; Д., 25; з Польшею 5, 43, 80, 105, 130, 146, 185, 187, 204; Д., 43, 44, 58, 290; з слобідськими полками Д., 294; з Туреччи-

* Кіш Січовий див. у кожній позиції опису.

ною (Очаковом) 12, 97, 187; Д., 290
Комісія Слов'яносербська 81
«Комиссия, учрежденная для разбора жалоб разных лиц на разорения и грабежи гайдамаков 1769 г.» 234
Комора 105
Компанія торговельна 31, 69, 190, 191, 247, 259, 312, 314, 345, 347
Компут 115
Конеі дарування Д., 79, 107, 214; захоплення, крадіжки 6, 12, 14, 22, 24, 27, 34, 38, 56, 60, 61, 71, 75, 87, 102, 106, 109, 114, 118, 120, 130, 131, 144, 150, 187, 206, 234, 235, 239, 242, 249, 253, 262, 276, 279, 281, 290, 342, 346; Д., 23, 40, 47, 59, 128; купівля Д., 78, 81, 103, 117, 121, 177, 182, 190
Консисторія духовна 209
Конституція сейму в Варшаві 334, 344
Консул російський 32, 160, 186, 188; Д., 148; французький 235
Консульство російське 140
Конфедерати 217
Конференція 11, 14
Конфлікти Д., 157; територіальні Д., 149, 150, 151
Конарство 307
Кораблі 157, 199; Д., 21, 22
Кордон 5, 7, 19, 95, 98, 99, 120, 121, 149, 151, 160, 164, 165, 175, 179, 181, 185, 187, 188, 204, 207, 212, 272, 286, 297, 339; Д., 14, 16, 17, 23, 70, 81, 126, 130, 137, 206, 294; митний Д., 105; дав. також Охорона кордонів, межі порушення
Корогва надвірна Д., 29
Королівство пруське 62
Король польський Д., 3
Король пруський 145, 201
Корпус ландміліцький 135; Новосербський 21, 47, 73; Прозоровського 297
Коса 57, 72, 319; Д., 18, 158
Косовиця 257, 318
Кочерга 117
Кочів'я 161
Крадіжка 22, 35, 99, 128, 155, 164, 174, 177, 181, 183, 187, 196, 210, 230, 294, 301, 311, 314, 335; Д., 23, 28, 144
Крам (товар) 25, 57, 73, 102, 126, 184, 208, 227; Д., 58, 130, 146
Крамар 12, 186
Крамниця 73, 208
Кредитор 187, 312, 314, 317
Криза хлібна 241
Кріпаки 4, 4а, 15, 48, 80, 91, 164, 172, 177, 181, 199, 206, 211, 269, 272, 304, 343, 364
Крититор 203
Купці 6, 7, 11, 14, 21, 25, 36, 37, 46, 48, 54, 69, 88, 89, 97, 99, 100, 105, 120, 126, 137, 138, 157, 160, 164, 186, 187, 188, 190, 201, 208, 213, 214, 218, 220, 229, 244, 253, 261, 273, 294, 305, 314, 324, 325, 326, 328, 346, 352, 355; Д., 20, 30, 42, 45; 93, 146
Кур'єр дипломатичний 21, 137, 361
Курінь: 8, 17, 19; Батуринський 301; Брюховецький 216, 233; Васюрин-

ський 131, 179, 183, 229, 242; Величківський 227; Вищестеблівський 104, 363; Дерев'янківський 144, 237, 286; Джерелівський 130, 164, 288, 312, 314; Д., 40; Дінський 182, 227, 234, 258, 270, 303, 356; Д., 294; Дядківський 25, 129; Івонівський 227, 234; Ірклівський 157, 191, 192, 227, 339, 363; Кальниболоцький 343; Д., 291; Канівський 104, 161, 183, 192, 201, 232, 261, 334; Кисляківський 232, 327; Конелівський 174, 211; Коренівський 96, 125, 294, 317; Д., 72; Корсунський 83, 233, 234; Д., 236; Крилівський 187; Кушівський 136, 164, 184, 225, 232, 244, 286, 290, 351; Д., 159, 176; Левушківський 302, 329; Мінський 73, 87, 232, 286; Незамаївський 305; Нижчестеблівський 8, 234; Пашківський 102, 174, 314; Переяславський 152, 183, 227; Д., 294; Пластунівський 88, 152, 227, 234; Полтавський 164, 208, 232, 353; Д., 49, 51; Поповичівський 148, 229, 232, 234; Рогівський 8, 329; Сергіївський 210, 225; Тимошівський 227; Титарівський 129, 286; Уманський 176; Шкуринський 157, 225, 232, 286, 310; Щербинівський 44, 153, 232, 234
Кухар 234, 306
Лавка 208
Ландміліція 18, 21, 35
Лебідь Д., 110
Лимон див. «Яблука лимонні»
Лист 325, 334, 356; Д., 237, 238, 240—242, 247, 251, 253, 254, 264, 266, 270, 272, 273, 277, 283, 285, 293; відкритий 293; договірний 10; охоронний 314; суровідний Д., 11
Листування приватне * 84, 122, 142, 215, 232, 253, 278, 280; тасмне 88, 119, 120, 121, 160
Литаври 235, 359
Лікар 86, 113, 304
Ліквідація Запорозької Січі 365
Лікування 164, 290, 323
Лінія — дав. у географічному покажчику Дніпровська лінія і Українська лінія
Ліс 16, 29, 34, 56, 98, 135, 136, 138, 171, 194, 241, 270, 302—304, 308, 319, 324, 333, 342, 354, 356; Д., 95, 232, 278
Лови 97, 302, 334
Лоцман 205, 265, 324, 335
Люлька Д., 191
Льодівниця 306
Льох 306
Магазин 70, 196, 205, 242, 256, 308; Д., 235
Магістрат київський 140, 158
Масток 59
Майно Д., 31, 34, 42, 51

* Оскільки діловодне листування зустрічається практично у кожній справі, до предметного покажчика цей термін не включено.

Майор 11, 17, 35, 48, 109, 216, 234, 235, 247, 253, 258, 273, 287, 306, 342
Маніфест 167, 201; Д., 54, 56
Мармур 319
Масло Д., 49, 194
Мед Д., 194
Медаль див. Нагорода
Межі порушення Д., 65
Межування кордонів Д., 294
Меморіал 244, 248, 290
Милостиня див. Пожертвування
Мир Кючук-Кайварджійський 345
Митниця 27; Д., 50, 58; Бердичівська 229; Єлизаветська 126; Кременчуцька 125, 241; Д., 105, 146; Переволочнянська 125, 241; Д., 49; Царичанська 241, 304
Мито 7, 12, 27, 63, 69, 91, 97, 99, 115, 157, 187, 272, 278, 294, 305, 320, 326; Д., 21
Митрополит 203; грузинський 25; київський 3, 25, 64, 112, 140, 321; Д., 27, 229
Митрополія Київська 3
Міністр пруський 25, 201
Міст 25, 69, 161, 188, 241; див. також Будівництво мостів
Місто 11, 25, 272, 306
Міщани 55, 147, 158; Д., 41
Млин 67, 241, 244, 319, 354; Д., 98
Мобілізація Д., 204
Молдавани 239, 353
Молодик 228
Монастир 166, 325; Афонський 25, 195; Білгородський 25; Брестський Симеонівський Д., 197; Валуйський 25; Довецький Успенський 24, 64; Києво-Вознесенський Фролівський Д., 193; Києво-Межигірський 1, 3, 111, 140, 224; Д., 88, 91, 107, 125; Києво-Печерський 45; Кишинівський 75; Молдавський Драгомирський 304; Д., 184, 185; Мотрошинський 227; Нехворощанський 25, 181, 206, 209, 273; Д., 109, 232; Пивгородський Миколаївський Д., 113; Полтавський 165, 334, 344; Самарський Миколаївський 52, 65, 83, 111, 224, 253
Монета 140, 272
Мортира 116
Музики (музиканти) 80
Мурза 11, 88, 202, 251, 252, 267, 281
Мусульманство 138

Набіг див. Напад
Нагорода Д., 74; медалями 233, 283; Д., 254
Наїзд 15, 19, 26, 49, 77, 79, 80, 98, 99, 104, 105, 148, 165, 175, 179, 181, 188, 191, 192, 196, 227, 235, 247, 250, 257, 273, 279, 287, 303, 313, 332, 343, 352, 353
Наказ 1, 13, 21, 29, 32, 37, 44, 52, 56, 58, 67, 77, 83, 89, 99, 107, 119, 136, 143, 149, 157, 175, 178, 181, 186, 189, 227, 235, 240, 248, 264, 270, 288, 306, 308, 344; Д., 46, 163, 223, 274; депутатам 201
Намісник 75, 111, 144, 147; Д., 91, 107, 113, 125
Наміснія 211
Напад татар Д., 53, 220, 222, 223, 225
Нарада курінна 233

Настоятель 25, 147; див. також Вибори настоятелів парафій
Начальник січових церков 3, 320, 359
Невід 206, 323
Невільняки волохи 259; ногайські 252; Д., 162; турецькі 187; християни 6, 138
Німецькі колоністи 220
Ногайці 5, 6, 14, 42, 58, 71, 78, 78а, 87, 88, 91, 161, 188, 189, 191, 196, 202, 251, 252, 267, 270, 281; Д., 23, 51, 143, 242
Нога дипломатична 97

Обер-комендант 205, 208, 233; київський 20, 46, 144; Д., 64; кременчуцький 230, 233; Д., 145
Обивателі 245, 262, 295
Об'їзд паланок 241, 356; по Дніпру 127
Обов'язки курінні 8; козацькі 146, 241, 245, 246, 248, 254, 258, 268
Обоз ханський 259
Обрання отаманів і старшини див. Вибори
Овочі (городина) 173, 181
Однодвірні 18, 147, 225, 319
Одруження 147, 211, 330; Д., 173
Одяг 111, 140, 164
Озброєння 226
Озеро 161; соляне 12, 161, 284
Око 306
Олені 186
Оливо, оливо 7, 99, 235, 242, 247, 255, 256
Опис господарства 223; дороги Д., 289; кордонів земель Запорожжя 83, 152, 165, 175, 179; Д., 248; млина 287; паланок 279; слобід 287; старшинського майна 60, 234; шинку 234
Оподаткування 67
Оправа Євангелія Д., 87, 89, 92, 107, 125
Орда ногайська 140, 191; Д., 143, 144, 155, 162, 179, 244, 295; черкеська 120
Ордер П., с. 17, 19, 21; № 6, 8, 11, 15—17, 20, 21, 26, 27, 37, 44, 50, 52, 62, 63, 65, 77, 79, 83, 87, 99, 105, 123, 138, 141, 153, 165, 167, 170, 172, 175, 178, 181, 201, 207, 211, 218, 220, 227, 231, 240, 242, 244, 247—249, 257, 268, 270, 274, 279, 281, 286, 288, 293, 304, 305, 308, 315, 320, 321, 345, 347, 356, 365; Д., 35, 45, 54, 56, 58, 60, 63, 69, 70, 72, 73, 75, 147, 151, 157, 209, 210—213, 216, 217, 224, 232, 239, 244, 246, 249, 250, 256, 258—263, 267—269, 271, 285
Орендар 164
Осавул 286, 287, 300, 356, 358; військовий 20, 37, 58, 95, 99, 115, 124, 125, 131, 148, 152, 156, 165, 195, 216, 221, 227, 324, 337, 352; Д., 94, 283; паланковий 14, 56, 179, 214, 232; Д., 51; полковий 95, 99, 103, 147; Д., 29; сотенний 151
Осадження сіл, хуторів, слобід 6, 21, 165, 170, 171, 176, 179, 181
Оселі запорожців в Очаківському стелу 97
Острів 34, 342
Отаман базарний 86, 208; городовий 16, 61, 100, 106; громадський (селянський) 107, 164, 187, 240, 279, 340, 343, 352; козацький 10, 340; кошовий * 5,

- 10, 12, 13, 39, 45, 58, 61, 71, 75, 80, 83, 88, 100, 111, 134, 142, 162, 164, 175, 176, 184, 187, 188, 191, 192, 196, 199, 214, 215, 221, 224, 233, 238, 242, 247, 251, 253, 256, 257, 259, 266, 268, 272, 275, 278, 287, 290, 304, 314, 320, 324, 325, 345, 346, 354, 356, 365; Д., 52, 57, 77, 139, 140, 184, 185; див. також Вибори кошових отаманів; кошовий наказний 1, 2, 6—8, 11, 25, 27, 37, 45, 47, 78, 78а, 87, 89, 90, 105, 122, 125, 139, 145, 149, 157, 257, 280, 283, 290, 294; курінний * 1, 2, 4, 4а, 6, 9, 11, 28, 37, 85, 98, 111, 124, 129, 147, 152, 179, 184, 201, 226, 227, 242, 256, 257, 284, 300, 303, 304, 306, 334, 337, 365; Д., 36, 51, 294; посполитий 304; чабанський 44
- Отара Д., 154
- Охорона кордонів 1, 21, 103, 119, 206, 244, 256, 268, 319
- Падіж худоби 241; Д., 130
- Паламарня 67
- Палацка Д., 288; паланок утворення ** 332
- Палеографічні ознаки 334
- Паливо 34, 187, 194, 241, 267, 319, 346
- Пам'яті вічні 25
- Панцир 215
- Парафія 142, 209; старокодацька 147
- Паром (пара) 103, 265
- Партія польсько-шведська «станиславових согласников» 2
- Парча Д., 84
- Пасовисько Д., 54
- Пастка Д., 23
- Пасха Д., 98, 99
- Патріарх московський 3
- Паща 11, 12, 21, 36, 87, 96, 155; очаківський 187, 244, 245, 346, 360; турецький 309; хотинський 187
- Пашпорт П., с. 21; № 19, 25, 28, 30, 37, 46, 48, 56, 83, 101, 104, 166, 241, 244, 254, 267, 272, 304, 325, 357; Д., 152
- Перевіз 6, 7, 25, 28, 48, 135, 161, 194, 217, 218, 219, 224, 226, 252, 264, 265, 293, 305, 308, 319, 326, 334, 335, 349, 365; Д., 14
- Перелік Д., 296
- Перемога запорожців 242; Д., 4, 262; російського війська Д., 11, 213, 215, 282
- Перенесення Січі 1, 115
- Перепис козаків і селян 28, 52, 111, 279, 348
- Переправа 264
- Переселенці волоські Д., 231
- Пернач полковницький 329
- Петиції 27, 115, 287, 288, 333, 334, 344
- Печатка 280
- «Печатка» *** Д., 204
- Писар 8, 11, 14, 16, 36, 37, 40, 56, 60, 63, 84, 95, 96, 103, 115—117, 119, 124, 125, 127, 135, 139, 141, 147, 151, 156, 158, 181, 192, 208, 215, 216, 221, 232, 234, 248, 253, 278, 283, 287, 290, 291, 300, 320, 324, 332, 334, 337, 342, 352, 356; Д., 77, 91, 96, 108, 119, 161, 165, 167, 170, 174, 175, 186, 197, 201, 203, 251, 276
- Піддані Війська Запорозького 111, 165, 168, 171, 176, 181, 204, 206, 235, 238, 243, 271, 332, 352; польські 12, 65, 302; російські 281
- Підкоморій Д., 285
- Підписар 117
- Підскарбій Д., 110
- Підстароста Д., 91
- Підсусідки 279
- Пікінери 179, 181, 192, 193, 199, 200, 206, 210, 238, 242, 249, 269, 271, 272, 319, 332, 333, 342—344, 352; Д., 221
- Піхота запорозька Д., 236
- Плавання Дніпром 9, 12
- Плавні 34, 97, 181, 199, 270, 346
- Побут старшинський 234
- Повинність військова 52, 84, 226; загальнонародна 84; підводна 64
- Повідомлення Д., 21, 221, 222, 249, 280
- Повінь Д., 63
- Повстання в Корсунському курені, № 233; Д., 136; Єдисанської орди 36; ногайських орд 88; під проводом Максима Залізняка 217, 229, 232
- Пограбування див. Грабежі
- Подарунки кошовому отаманові 47, 304, 345; Д., 79, 80, 100; царедворцям, чиновникам 53, 84, 85, 115, 122, 134, 156, 175, 217, 294; Д., 105, 191; іншим особам Д., 91, 119, 120, 181, 187, 192, 193, 195, 196
- Податки 25, 111, 115, 161, 173, 181, 219, 279, 304, 306, 320, 346, 348, 355; Д., 46; з посполитих 52, 279; Д., 245; з шинків 230, 305; з монастирського села Д., 99; окладні 13; поштові 13
- Поділ Польщі 315
- Подорож 36, 88, 91, 125, 138, 141, 145, 187, 244, 267, 284, 313, 344
- Пожежа 142, 205, 294; Д., 274
- Пожертвування (милостиня) 25, 45, 166, 195
- Поздоровлення Д., 77, 78, 80, 90, 91, 98, 99, 123, 134, 141, 161, 164, 165, 167, 226
- Позика грошей 83, 175, 201, 312
- Позов 184, 192
- Покарання гайдамаків Д., 45, 241; запорожців Д., 224, 279; злочинців 12, 99, 183, 187, 228; Д., 75;
- Полк російської армії Д., 243, 273; слобідський Д., 294
- Полки лівобережні і слобідські див. у географічному покажчику за назвами
- Полковники бахмутські Д., 34; донські 153; запорозькі П., с. 16; № 5. 6, 8—10, 12, 13, 19, 25, 28, 32, 36, 37, 39, 49, 52, 56, 58, 67, 70, 76—78а, 82, 84, 85, 88, 90, 98, 99, 117, 119, 120, 133, 135, 138, 142, 143, 146, 147, 151, 153, 157, 164, 172, 181, 183, 186, 187, 191, 203, 206—208, 215—217, 221, 226, 227, 229, 232—235, 238, 241, 244, 251, 256—259, 281, 283—290, 293, 295, 299, 300, 302, 305, 306, 308, 314,

* Див. також покажчик імен за прізвищами кошових і курінних отаманів.

** Про окремі паланки див. у географічному покажчику за назвами.

*** Вид діловодного документа В. З.

- 317, 319—321, 324, 329, 332, 333, 339, 340, 342, 345, 350, 352, 355, 356, 365; Д., 12, 19, 23, 30, 38, 46, 66, 108, 116, 126, 147, 217, 232, 233, 239, 245, 250, 254; лівобережних полків 49, 89, 90, 146; Д., 114, 115, 261, 275, 278, 284; новослобідські 88, 290, 352; російські 10, 38, 39; див. також Вибори полковників, а також в покажчику імен за призвищами
- Полонені 5, 6, 11, 14, 72, 99, 127, 170, 189, 199, 235, 257, 242, 244, 247, 249, 250, 257—259, 283, 294, 304, 309, 339, 345, 360; Д., 148, 227, 246
- Половання 10, 98, 120, 186, 282
- Поляки 105, 148
- Помішки 149, 164, 177, 182, 199, 207, 287, 304, 333, 342, 352
- Поразка татарських військ Д., 249, 250
- Пороги № 205, 335
- Порох 7, 99, 226, 235, 242, 255, 256, 268
- Порука 130
- Поселення, поселенці 181, 206, 232, 239, 244, 287, 351; Д., 63
- Посесор 59
- Посланець кримського хана 45
- Посли пруські 119, 120
- Посольство російське у Варшаві Д., 198, 199
- Посполиті 99, 111, 117, 181, 226, 229, 238, 240, 278, 279, 291, 303, 306, 324, 348; Д., 245
- Постачання Війська Запорозького (привантом, порохом, фуражем тощо) 205, 224, 235, 242, 244, 247, 254—258, 262, 265, 266, 268, 284, 294, 297, 305, 308, 309, 325, 338, 339, 345; Д., 244, 246, 258
- Пости сторожові 104, 244, 254, 263, 301, 308, 325
- Походи військові 1, 2, 4, 4а, 147, 232, 233, 235, 242, 248, 250, 257, 263, 266, 272, 278, 280, 288, 290, 297, 304, 308, 309, 338; Д., 225
- Похорон Д., 292
- Пошта 104, 175, 222, 225, 244, 264, 280, 292, 296, 361
- Плавні Д., 158
- Право звичаєве 217, 259; малоросійське 76, 261
- Правила церковні 274
- Правління духовне 25, 67, 203, 237, 274; Д., 227; ротне 238; сотенне Д., 19
- Православ'я Д., 227, 230
- Прапор 10, 122, 227
- Президент Малоросійської колегії Д., 157, 191
- Премія Д., 269
- Претензія боргова, грошова 41, 60, 64, 174, 249; Д., 253; прикордонна до Війська Донського 10, 212, 319; до Гетьманщини 16, 206; до запорожців 11, 12, 14, 15, 24, 29, 71, 103, 119, 181, 191, 206, 216, 281, 287, 289, 295, 313; до Криму, кримських татар 6, 11, 14, 17, 19, 30, 36, 45, 50, 87, 90, 97, 155, 161, 162, 163, 202, 267; до Новослобідського полку 27, 33, 49, 63, 97; до Польщі 5, 105, 327; Д., 43, 48; до розкольників 143; торго-
- вельна 31, 63, 137, 138, 187—189, 229
- Привілей Д., 296
- Придворні 232
- Пристав кримських соляних озер 12, 161
- Присуд 51, 243
- Присяга Петрові ІІІ 123, 313; Катерині ІІ Д., 124
- Притоки Дніпра Д., 238
- Причет церковний 58
- Провіант, продовольство Д., 26, 39, 55, 234—236, 244, 258; див. також Поста-чання Війська Запорозького
- Провінція див. у географічному покаж-чику за назвами
- Проводир війська 257
- Промеморія П., с. 19, 20; № 10, 13, 15, 37, 65, 214, 242, 270, 272, 300, 304, 343; Д., 18, 20, 27, 160, 243
- Промисли соляні 65, 83, 121, 161, 323
- Промислові 21, 148, 186, 218, 319, 328
- Пропозиція Д., 13
- Протекція (протекторат) кримська П., с. 18; № 1; російська 1, 284; Д., 9, 10
- Протокол допиту 23, 51, 55, 56, 60, 72, 74, 103, 148, 192, 196, 243, 301, 320, 336, 356; Д., 41, 68
- «Прошеніє» П., с. 21; № 9, 201, 239, 279, 287, 334, 344
- Птахи 10
- Пушкар військовий 161, 192, 255, 306, 365
- Пушкарня військова 23, 35, 44, 51, 55, 56, 74, 77, 83, 99, 109, 117, 118, 125, 131, 148, 228, 233, 266, 301, 336, 362; Д., 153
- Рабин уманський 304, 314
- Рада Війська Запорозького 27, 28, 32, 52, 56, 63, 76, 98, 99, 111, 115, 116, 143, 201, 207, 268, 279, 324, 332, 348; старшин Д., 293
- Рапорт П., с. 19; № 21, 22, 25, 45, 56, 69, 100, 115, 155, 173, 208, 228, 239, 257, 263, 274, 287, 291, 293, 297, 318; Д., 34, 36, 116, 149, 150, 155, 245, 264
- Ревізія див Переніс
- Регіментар польських військ на Україні 80, 164; Д., 12
- Редут 16, 150
- Реєстр витрат громади 304, 335; Д., 292
- Реєстр, список козаків 5, 28, 58, 78, 78а, 104, 218, 246, 256, 279, 347, 355, 361; Д., 44, 284, 288, 291; бунтівників 286; вбпих, поранених, безвісті зниклих 244, 257; жонатих 263; нежонатих 306; команд 297, 308;
- Реєстр майна 14, 26, 37, 55, 82, 95, 104, 105, 182, 183, 204, 271, 273, 276, 363, 364; Д., 42; шинків, будок, льодівниць 306, 336
- Реєстр населення 181, 321, 365; населених пунктів 179
- Реєстр полків, ескадронів 365; капітанів Д., 22
- Реєстр претензій 11, 12, 14, 17, 30, 42, 45, 50, 90, 107, 139, 163, 188, 216, 234, 238, 263, 313
- Реєстрація справ Д., 61
- Резидент Росії в Криму і Туреччині 6, 25, 78, 78а, 81, 83

- Рекрут 18
 Релігія Д., 247
 Реляція 62, 167; Д., 11
 Ретраншемент П., с. 14; № 59, 70, 165, 265, 284, 292, 294; див. також у географічному покажчику за назвами. Д., 26, 157, 219, 267, 268
 Рибалки запорозькі 19, 186, 244, 305, 345; Д., 275
 Рибальство 103, 165
 Риби виловлення, риболовля 7, 16, 72, 88, 153, 159, 282, 299, 305, 323; Д., 158; купівля Д., 109
 Рибовіз 219
 Різня уманська 227, 228
 Рілля 29
 Річка див. у географічному покажчику за назвами
 Рішення Д., 293
 Робітник 158, 343
 Рогатка 5
 Розвідка Війська Запорозького 120, 121, 244, 248, 309, 339, 345; Д., 53, 209, 268
 Розвідники 21
 Розвідування таємні 6, 21, 36, 78, 78а, 88, 89, 91, 119, 160
 Роз'їзд 227, 241
 Розквартирування російських військ 319
 Розкольник 78, 78а
 Розмежування з Гетьманщиною 16, 178; з Дюкським Військом 212; зимівників і хуторів 340; з Новою Сербією 33, 165
 Розписка 11, 14, 51, 52, 80, 87, 164, 214, 234, 241, 290, 312, 313; Д., 40, 68, 110
 Розпорядження внутрішнє Коша 56; секретне 88
 Розрядний приказ П., с. 12
 Розшук Д., 285; гайдамаків Д., 45, 47
 Рота Д., 219
 Ротмістр прусського короля 324
 Рублевик 154
 Рукопис Д., 215
 Рушниця 177
- Сад 136
 Салвогвардія 147
 Самозванці запорозькі, гайдамаки 329, 331
 Сап'ян Д., 104, 133
 Свідчення, свідоцтво, «сказка» 14, 16, 30, 44, 47, 57, 80, 83, 87, 91, 109, 120, 140, 243, 244, 248, 249, 252, 257, 266, 291, 303, 309, 313, 324, 335, 339, 344, 362
 Священик П., с. 21; № 1, 3, 25, 39, 57, 67, 79, 99, 203, 209, 236, 237, 340; Д., 82, 87, 98, 172, 174
 Секвестр 184, 342
 Секретар Д., 199, 201
 Село 11, 20, 279; військово Д., 276; монастирське Д., 99; паланкове 136
 Сенат 20, 72, 103, 127, 151, 315, 333, 334, 365; Д., 24, 32, 37, 53, 55, 62, 74, 128, 253
 Серакир 140, 202; буджацький 11, 42; єдичкульський 191, 217; Д., 179; очаківський 157
 Сербі 165
- Сердар 360
 Сіль 1, 6, 12, 69, 161, 206, 294, 345, 349; Д., 109, 114, 118, 195; нагромадження солі 241
 Сім'я 232, 254
 Сіно, заготівля сіна 8, 25, 35, 98, 175, 181, 194, 226, 240, 242, 249, 256, 270, 278, 289, 292, 295, 302, 325, 333, 342, 343; Д., 38
 Сіножать 29, 97, 98, 100, 318
 Сіроми заворушення 233, 234
 «Сказка» див. Свідчення
 Скала (вага) 338
 Скарб військовий 231, 304—306, 343
 Скарбниця курінна 184, 294
 Скарга 7, 11, 12, 13, 15, 20, 22, 26, 29, 31, 34, 35, 37, 39, 40, 42, 46—49, 54, 61, 69, 72, 73, 83, 87, 88, 103, 107—109, 125, 144, 149, 153, 164, 165, 168, 169, 175, 178, 180, 181, 190, 192, 193, 201, 214, 218, 225, 229, 239, 245, 261, 270, 272, 275, 279, 280, 281, 291, 302, 304, 308, 310, 320, 328, 333, 345, 351, 352, 356; Д., 72, 244
 Склад 269
 Склеп 105
 Скло кришталеве 186
 Скотарство 223
 Слідство 54, 61, 75, 132; Д., 39
 Слобода 83, 99, 127, 238, 272, 291, 342; волоська 239; молдавська 239; розкольників 143
 Служба прикордонна 297, 299; сімейних запорозьців 254, 257, 258; сторожова Д., 220, 222, 223, 225
 Службовці 55
 Служителі Військової канцелярії Коша 25, 28
 Сищик 186
 Сніг 248
 Собака мисливська Д., 179, 200
 Сохпра 34
 Солевози 140, 186, 188, 206, 216, 218—220, 326; Д., 86, 135, 137
 Солдати 18, 39, 128, 135, 178, 181, 200, 206, 211
 Сонце Д., 238
 Сосуди священні 3
 Сотник 14—17, 22, 26, 34, 36, 61, 65, 82, 83, 95, 103, 108, 139, 142, 147, 162, 165, 175, 181, 206, 225, 232, 261, 262, 290, 291, 329; Д., 14, 38, 72, 89, 116, 137, 141, 147, 159, 259
 Сотня Второлохвицька Д., 202, 203; Ірклівська 147; Китайгородська Д., 63; Кишенська 34; Третя Зінчківська Д., 61; Царчанська Д., 63
 Спадщина 96
 Список див. Реєстри
 Спорі див. Комісія для розгляду спорів, Комісії прикордонні та інші комісії, Стосунки Запорозжя
 Спорядження військово 254
 Справи господарські 64, 304, 320; Д., 85; карні, кримінальні 22, 23, 25, 34, 39, 48, 51, 54, 55, 60, 65, 73—76, 83, 92, 94, 95, 98, 102, 106, 107, 109, 110, 114, 117, 118, 125, 131—133, 158, 174, 183, 192,

- 196, 198, 225, 230, 237, 238, 243, 245, 262, 266, 267, 276, 277, 301, 302, 304, 310, 311, 316, 327, 329, 336, 341, 350—352, 362—364; побутові 117, 133, 274; тасмні 120, 121, 145; торговельні Д., 186, 188
- Ставка (місце збору, дислокації козацьких військ, Коша) 107, 230, 257, 296
- Стадник військовий 83
- Станція поштова 222; Д., 265
- Старожили 83
- Старство 6, 130, 147
- Староста чигиринський 184; шпитальний 111
- Старшина військова запорозька 8, 11, 15, 19, 28, 36, 37, 53, 56, 63, 64, 82, 85, 89, 91, 108, 124, 138, 147, 148, 151, 152, 156, 159, 160, 175, 178, 193, 206, 208, 215, 217, 224, 232—235, 244—247, 256—258, 261, 278, 281, 284—289, 291, 294, 296, 302, 304—306, 308, 313, 317—320, 326, 330, 333, 334, 344—346, 356, 358, 360, 365; Д., 14, 71, 73, 75, 106, 157, 192, 216, 225, 232, 285, 288, 290; див. також Вибори старшини
- Status gvo 95
- Статут 256; торговий 80
- Степ забузький Д., 57
- Столичники див. Депутації до імператорського (царського) двору
- Стосунки Запорозжя (спори за землі, взаємні навізди населення, захоплення майна, бійки тощо) з Булжальською ордою 42, 252, 258, 281, 292, 302; Військом Донським 7, 10, 13, 15, 27, 72, 153, 319, 334, 344, 363; Джамбуїлуцькою ордою 252; Дніпровським, Донецьким і Луганським пікінерським полком 181, 238, 333; Єдисанською ордою 36, 50, 97, 155, 191, 202, 251, 252, 258, 267, 281, 292; Єдичкульською ордою 87, 91, 97, 155, 189, 191, 202, 251, 252; Кримом 1, 2, 6, 11, 12, 14, 17, 21, 26, 30, 36, 44, 45, 50, 71, 78, 78а, 87—91, 97, 101, 119, 120, 121, 137—140, 144, 145, 160—163, 173, 187—189, 191, 202, 215, 247, 235, 247, 250—252, 257, 279, 284, 304, 314, 328; Молдавським гусарським полком 332, 342, 353; Новоросійською губернією 27, 151, 169, 181, 200, 207, 232, 287, 288, 295, 319, 332, 334, 343, 344, 352; Новою Сербією 27, 33, 87, 93, 98, 165, 175, 179; Новослобідським поселенським козацьким полком 27, 33, 34, 49, 63, 83, 102, 103; полками Лівобережної України 12, 16, 149, 176, 181, 292; Польщею (Правобережною Україною) 1, 2, 5—7, 12, 36, 43, 80, 83, 130, 145, 164, 171, 177, 185, 304, 313, 314, 327, 336; російськими фюртедами і командами 235, 263, 270, 296, 306, 319, 330, 334; Слобідсько-Українською губернією 182, 296, 333; Туреччиною (м. Очаків, Хотин) 12, 21, 26, 36, 97, 187, 257, 345, 346, 360; Українською лінією 178, 181
- Стрільці 20
- Студент Д., 197
- Суд. 365; Д., 19; базарний 31, 312; генеральний військовий 37, 47, 54, 96, 352; гродський 362; полковий 81, 94; польський 187, 327; російський військовий 196; турецький 346
- Суддя 63, 83, 95, 105, 115, 139, 201, 234, 256, 272, 278, 280, 303, 320, 324, 356; Д., 90, 98, 102, 103, 117, 120, 121, 129, 130, 132, 153, 154, 156, 157, 218, 236, 237, 238, 240, 241, 253, 266, 283
- Судно 257
- Сукно 259
- Султан 6, 21, 45, 187, 257
- Сутичка див. Зіткнення
- Сход військовий 28, 324
- Сходка козаків 11, 37, 259; курінних отаманів Д., 36; старшин 286, 293
- Табір військовий Д., 256, 258, 268, 271, 280
- Табун коней військовий запорозький 8, 71, 175; татарський 6, 26
- Таляр 164
- Татари 11, 17, 19, 21, 87—89, 97, 120, 144, 155, 162, 173, 175, 187, 191, 196, 202, 216, 235, 247—249, 252, 259, 267, 268, 284, 310; Д., 24, 60, 217, 219, 247; буджацькі 11; єдисанські 161, 188; єдичкульські 189; кримські 30, 257, 270; кубанські 120; ногайські див. ногайці; перекопські 137; хотинські 6
- Товар див. Крам
- Товариш будучковий 14, 33, 143, 181, 206, 241, 304; військовий 60, 95, 96, 333, Д., 29; значковий 55, 87, 88, 142, 215, 232; значний 8; почесний 146
- Товмач 8, 11, 69, 78, 78а, 83, 88, 101, 147, 215, 232, 235
- Товща 10, 25, 29, 226, 269, 284, 335; Д., 95, 116, 248
- Томбаз 345
- Топографія, топографічні роботи Д., 238
- Торгівля 27, 86, 187, 208, 244, 280, Д., 1; бакалією 57, 84, 122, 137, 215, 278, 355; безмитна Д., 17, 20, 37, 50, 55, 62; вином 25, 122, 157, 215, 278, 317, 319; вівцями 346, 349; волами, худобою 27, 80, 108, 137, 138, 171, 191, 193, 229, 278; горілкою 164, 175, 184, 278, 306, 314, 328; з Кримом 11, 12, 25, 32, 57, 69, 84, 97, 134, 137, 138, 161, 187, 215, 278, 304, 317, 326, 328, 345, 355; з Лівобережною Україною 7, 27, 31, 48, 125; з Польщею (Правобережною Україною) 80, 164, 229, 304, 314; з Слобідською Україною 102, 125, 304; з Туреччиною (Очаків, Хотин) 12, 14, 138, 157, 187, 345; кіньми 6, 27, 60, 61, 138, 180, 184, 187, 192, 193, 197, 278, 324, 346; крамом 57, 102, 122, 138, 157, 158, 184, 208, 241, 278, 304, 314, 326, 344, 345; мануфактурою 355; медом 306; мінова 57; пшвом 306, рибою 27, 125, 272, 275, 319; сіллю 27, 31, 46, 69, 78, 78а, 84, 122, 125, 161, 182, 191, 206, 215, 278, 319; склом 157, 186; тютюном 328; фруктами 57, 122; хлібом, зерном, збіжжям 57, 63, 226, 304, 328; хутром 25, 27, 48, 186, 241
- Трактат мирний 1, 11, 175, 187, 334, 344, 360
- Транзит 219

- Греби християнські 236
Гростина Д., 287
Грофеї 242
Гроянди Д., 86
Туми 6
Турки 12, 21, 192, 199, 216, 235, 244, 257, 283, 285, 302, 324, 339, 345, 346, 360; Д., 275
Тютюн Д., 191
Угода між Кримом і Запорозжжям 11, 30, 45; Острозька 334; див. також Гадяцька угода
Указ 11, 17, 27, 46, 49, 76, 85, 126, 167, 170, 181, 208, 300, 303, 315, 333, 337, 344; Сенату 63, 72, 365, Д., 2, 32, 37, 53, 56, 62; російських царів 68, 71, Д., 15, 24; Колегії іноземних справ Д., 25
Укріплення Д., 249, 250
Універсал: гетьманів 165, 175, 184, 185, 287, 334, 344; польських королів 185, 334
Управа провіантська 256
Урочище 25; Д. 271
Утримання 201; армійське провіантське Д., 225; грошове 7; хлібне 7
Фабрика суконна 343
Фаміліант 259, 332, 343, 352, 353
Фельдмаршал російський 2
Флот російський 285; галерний Д., 248
Форпост 226, 244, 248, 256, 258, 268, 325; Д., 234
Форсування Д., 249, 250
Фортеця П., 14—16; № 13, 20, 33, 34, 36, 48, 49, 66, 77, 79, 93, 98, 103, 119, 120, 127, 129, 151, 178, 181, 193, 206, 208, 213, 214, 222, 225, 227, 233, 285, 287, 292, 294, 296, 297, 308, 317, 319, 324, 333, 334, 347, 365; Д., 6, 28, 41, 64, 65, 67, 68, 138, 149, 150, 210—214, 252; див. також Будівництво фортець і в географічному покажчику за назвами
Фрукти кримські Д., 86
Фунт Д., 108
Фура 69
Фураж 249, 254, 339; Д., 39, 258
Фурман Д., 132
Хавера 83
Хан П., с. 20; № 1, 6, 11, 21, 26, 30, 36, 42, 45, 50, 54, 71, 78, 78а, 87, 89—91, 97, 98, 119, 120, 134, 137, 140, 144, 145, 157, 160, 161, 186—189, 191, 202, 216—218, 257, 304, 309; Д., 5, 8, 126, 129, 145
Харчі 14, 235
Харчування 304; кримських депутатів 11
Хата 224, 279
Хліб 242, 249, 278, 333; засів хліба 240, 241
Хорунжі 59, 142, 283
Хрест 3
Християни 6, 138
Худоба 14, 20, 223, 279, 287, 333, 350, 358, Д., 144, 148; рогата 235, 329; відгодівля 25, Д., 59, 130, 145, 154; див. також Випас худоби
Хутір 22, 34, 83, 87, 102, 104, 114, 125, 136, 143, 151, 207, 226, 271, 273, 279, 287
Цар московський, російський Д., 2, 4, 6, 7; див. також Імператор російський
Церква 25, 42, 45, 53, 67, 102, 112, 142, 166, 203, 209, 236, 237, 321, 322, 325, Д., 112; Січова 3, 25
Цидула 5
Ціна 14, 78, 78а, 182, 206, 279
Чабани 144; кримські, татарські 50, 163, 191, 346, Д., 145, 154; ногайські 91
Часовня 236
Чверть 115, 244, 309
Червінці польські 187
Черкаси (українці) 182
Черкеси 91
Чернець 3, 25, 166, 215, 224, 253, 325; Д., 193
Чдншовики 207, 304, 344
Човен 2, 9, 64, 335; див. також Дуб
Чолобитна 1, 66, 175, 334, 344; Д., 17, 24
Чужоземці 113
Чума 21, 86, 91, 113, 159, 186, 294, 304; Д., 261, 266, 267
Чумаки 83, 99, 161, 345
Чумакування 191
Шанець 114, Д., 235
Шафар 48, 138, 147, 265, 308, 349, 355; військовий 25; Кодацького перевозу 135
Шинкар 39, 306
Шинок 132, 231, 306
Школа Війська Запорозького 86, 177, 353; кам'янська 48; ротна 193; старокодацька 183
Шлюб 274
Шлях морський 285; торговельний 157, Д., 18, 131
Шляхта 5, 105, 146, 227, 323
Шпиталь Києво-Межигірського монастиря Д., 91; кодацький 183
Штаб Другої армії Д., 223
Штурман флотський Д., 238
Ювелір Д., 89, 92
«Яблука лимонні» 140
«Язики», полонені 257, 339; Д., 268
Якір 64
Яничари 83, 137, 155, 187
Ярлик 1, 187; Д., 8, 49, 146
Ярмарок 73, 83, 108, 164, 180, 249, 261, 304; полтавський 175; миргородський 61
Ясир 257, 259

**СПИСОК СКОРОЧЕНЬ,
ЩО ВЖИВАЮТЬСЯ В ПОКАЖЧИКАХ ІМЕН
І ГЕОГРАФІЧНОМУ**

В. З.	— Військо Запорозьке	полк. ст.	— полковий старшина
ген. ст.	— генеральна старшина	р.	— річка
з. деп.	— запорозький депутат	рос.	— російський
з. ст.	— запорозька старшина	с.	— село, сторінка
зн. т.	— значний (знатний) товариш	св.	— святий, свята
м.	— місто, містечко	сл.	— слобода
о.	— острів	ст.	— старшина
		тер.	— територія

ПОКАЖЧИК ІМЕН

- Август III, польський король 145
Авиллов Мелентій Д., 117, 121
Агафія, кріпачка 199
Агіп, турок 309
Ажедирас, таганрозький комендант, генерал 319
Алаберда Петро, грузин з Тифліса 87
Алі-ага, очаківський сердар 360; Д., 143, 144
Алі-Алакай, кримський дипломатичний кур'єр 71
Алі-паша, очаківський 346
Амін-баша, пристав соляних озер 161
Амір-хан, перекопський каймакан 144
Анастасій, грек, купець 88
Анатолій (Мелес), грецький єпископ 68
Андреев, підпоручик 313; Д., 264
Андрієвський О. О., автор 8, 11, 17, 19, 21, 44, 53, 63, 119
Андрієвський Яків, запорожець 8
Андрій Степанович, секунд-майор Д., 76
Анна Петрівна, велика княжна Д., 54
Апанович О. М., автор П., с. 7
Арсеній див. Могилянський Арсеній
Арслан-Гірей, кримський хан 26, 30
Артемов див. Довбня Михайло Артемович
Артемович А., військовий суддя 324
Артох, колодник 109
Асам, очаківський яничар 155
Асленьєв (Ісленьєв) Іван Іванович, геодезист 33, 93
Афанасійович (Афтанасійович) Іван див. Чугуївець Іван Опанасович
Афанасьєв Роман, кодацький полковник Д., 19
Ахмет, очаківський купець 346
Ахмет-ага, очаківський каймакан 187
Ахмет-мурза 345
Ахмет-паша, очаківський 36
Бадюк Сава, поручик 352
Байдак Федір, з. к., товариш Конелівського куреня 174
Байдала Яків, запорожець 21
Байрақ Данило, осавул Миргородського полку 82, 99
Байраченко Андрій, козак 83
Бакір-ага, кримський 19
Балабан Василь, житель с. Котівки 327
Балк Григорій 78
Балицький Данило, полковник Самарської паланки 249
Барабаш Омелян, зн. т. 8
Барабаш Ом., переволичанський купець 244
Баратов С. Ю., комендант Самарського ретраншементу, князь, прем'єр-майор, орізьський поміщик 35, 165, 168, 187; Д., 94, 116, 132
Баратови, поміщики 165
Барвінський В. О., автор П., с. 6
Барвінський Симон, писар з м. Суми 147
Бардадим Семен, запорожець, козацький городовий отаман 8, 106, 203
Барлет Андрій, козак з Келеберди Д., 19
Басенко Семен, товариш Коренівського куреня 317
Баторій Стефан див. Стефан Баторій
Батряк Кіндрат 311
Батурицький Іван, з. ст. 36, 89
Бахчі-султан, кримський вельможа 257
Без Василь, запорожець 225
Безбородько Андрій Якович, генеральний писар, генеральний військовий суддя П., с. 20; № 16, 27, 53, 84, 103, 115, 116, 122; Д., 77, 90
Безбородько Олександр Андрійович, син А. Я. Безбородька, служив у канцелярії генерал-губернатора Лівобережної України 232
Безклубий Іван, священник кам'янської парафії 209
Безносенко Василь, товариш Переяславського куреня 183
Безрукавий Мирон, товариш Батурицького куреня 301
Безсальський Іван Федорович, запорожець 147
Бекір, турецький купець 14
Бекір-ага, сераскир ногайських орд, джамбуйлунський каймакан 140
Бен-Волев, єврей, визволений з кримського полку 259
Берг Магнус, генерал 250, 251, 257, 264; Д., 220
Бережний Іван, кодацький посполитий отаман 304
Березан Іван, богородичанський сотник 16; Д., 38
Беркович Хаїм, уманський купець 314

- Бершадський Станіслав, з. ст. 365
 Бестужев-Рюмін О. П., канцлер 150; Д., 156
 Белов, інженер-ад'ютант 352
 Бельченко Павло, козак Іркліївського куреня 339
 Бельченко Федір, козак Іркліївського куреня 339
 Бидаковський Тиміш, з Нехворощі 253
 Биковський, кодацький підписар, згодом писар 117
 Биковський Степан, з. ст. 196, 281, 285, 285а, 296, 301
 Бистрицький Семен, з. ст. 232, 285, 285а, 334
 Бичок Микита, коропський козак 317
 Бібиков Олександр Ілліч, генерал-майор 146, 175, 185, 201
 Біда Яків, полковник Бугогардівської паланки 151
 Білан Іван, з. ст., депутат у прикордонній комісії в Кримом 11
 Білий Андрій, запорожець 147
 Білий Автін, отаман Кальніболоцького куреня 343
 Білий Василь, курінний отаман 147
 Білий Іван, полковник Самарської паланки 147
 Білий Клим, кодацький полковий осавул 179
 Білий Лук'ян, козак Пластунівського куреня 88
 Білий Максим, козак 262
 Білий (Маслинник) Матвій, запорожець 8
 Білий Микола, полковий осавул — 147, 183
 Білий Опанас, осавул В. З. 300
 Білий Сидір, осавул В. З. 195, 227, 232, 235, 253, 283, 289, 302, 309, 344, 356, 365
 Білий Стефан, з. деп. 185
 Білий Тихін, житель Нових Санжар 109
 Білий Федір, козак Джерелівського куреня 312
 Білик Максим, польський купець 120
 Білицький, сотник Д., 137
 Білицький Іван Григорович, кошовий отаман П., с. 16; № 1, 139
 Білицький Наум, запорожець 147
 Білоградський Григорій Д., 171
 Біляев, подорожній до Криму 78, 78а
 Більський Олексій Григорович, кошовий отаман 8, 71, 78, 78а, 87, 139, 175; Д., 100
 Біюкли-Мустафа-ага, кур'єр очаківського паші 345
 Блакитний Степан, полковник Інгульської паланки 138
 Бовтюх, колодник 109
 Богаєвський, новослобідський осавул 103
 Богаченко Семен, з. деп. 185
 Богдановський Тимофій, паланковий писар, згодом — сотник Лубенського полку 232
 Бодакв, товариш Левушківського куреня 302
 Бое, фон, поручик 99
 Боженков, прапорщик 352
 Бойко, козак з Павлолочі 191
 Бойко Іван, колодник 192
 Бойко Корній, запорожець 108
 Бойко Петро, товариш Іркліївського куреня 158
 Бойко Семен, товариш Іркліївського куреня 157, 164
 Борисенко Йосип, лубенський полковий хорунжий 142
 Боровий С. А., автор 314
 Боровиченко Микола, запорожець 147, 229
 Борода Григорій, запорожець 147
 Бородавка Корній, товариш Купцівського куреня, похідний полковник 286, 345; Д., 275
 Бородавський Яків, капітан 294
 Борозна Йосип, служитель Військової канцелярії Коша 25
 Борозненко Степан, полтавський козак 132
 Борщик Йосип, військовослужбовець 277
 Борщик Яків, полковник 256
 Бочка Остап, купець з м. Умані 227
 Брант, фон Я. Л., головний командир Новоросійської губернії, генерал-поручик 167, 175, 181, 193; Д., 149, 150
 Брик Микита, товариш Іркліївського куреня 191
 Брунк Мирон, запорожець 290
 Брутков, прапорщик 196
 Буєр 78
 Буймистр Сава, товариш Канівського куреня П., с. 37; № 83
 Буржій Гаврило, запорожець 78
 Бурлачок Іван, запорожець 164
 Бурман фон, генерал 244
 Бурнос Іван Григорович, суддя В. З. 187, 234, 237, 283, 345; Д., 218
 Бурхан 147
 Бурхановський Василь, товариш Шкуринського куреня 187, 232
 Бута Леонтій, запорозький полковник 300
 Бутенко Сава Несторович, племінник Петра Калнишевського 253
 Бутовський Олександр Д., 89
 Бутовський Стефан, ад'ютант Пандурського піхотного полку 114
 Бухтій Василь, запорожець 8
 Бучера, ватажок гайдамаків 227
 Варлаам, межигірський чернець 215
 Васерман Ф. В., генерал 147, 302, 303, 309
 Василенко Григорій Іванович, полк. ст. 232
 Василенко-Полонська Н. Д., автор П., с. 11
 Василич Леонтій, полковник Самарської паланки 135
 Василь, військовий старшина Д., 232
 Василь, новокодацький священник 237
 Василь Васильович Д., 286
 Василь Григорович див. Сич Василь Григорович
 Василь Тимофійович Д., 180
 Васильєв Артем див. Кумпан Артем Васильович

- Васильєв Леонтій, самарський полковник Д., 116
- Васильєв Федір, священник 39
- Ведерко Харко, осавул Бугогардівської паланки 58
- Вейсбах, фон Йоган, київський генерал-губернатор П., с. 16, 17; № 1, 2, 4, 4а; Д., 9
- Велегура Петро, товариш Щербинівського куреня, згодом — полковник Кальміуської паланки 153, 319, 344
- Великий, колодник 109
- Великий Василь, козак 243
- Великий Герасим, запорожець Д., 268
- Великий Гнат, міщанин з Кременчуга 147
- Великий Іван, запорожець 8
- Великий Карпо, запорожець 50
- Великий Лесько, запорожець, крамар 102
- Великий Лук'ян, з. ст. 283
- Великий Мирко, полковник Інгульської паланки 12
- Великий Панько, запорожець 21
- Великий Федір див. Лега
- Великий Юхим, запорожець 324
- Велинов Григорій, болгарин 147
- Величко Л., старшина 234
- Величко Самійло, козацький літописець П., с. 10
- Вельбуа П., с. 21
- Венгер Андрій, товариш Сергіївського куреня П., с. 21
- Вербеченко див. Таран Семен
- Вербицький Андрій, військовий суддя 91, 324
- Вербицький Олекса, з. ст., писар В. З. 11
- Веригін, секунд-майор Д., 27
- Верхогляд Хома Д., 190
- Веселицький Петро, урядовець Колегії закордонних справ 146, 251; Д., 196
- Вечірній Леонтій, запорожець 21
- Винник Даніло, житель Полтави 56
- Висоцький Максим, канцелярист Генеральної військової канцелярії 334
- Висоцький Максим, товариш Івонівського куреня 227, 228, 229
- Височенко Мартин, писар Кальміуської паланки 208
- Височин Іван, товариш Джерелівського куреня П., с. 20; № 164; Д., 292
- Височин Мартин, полк. ст. 317
- Височин Михайло, запорожець 187, 192
- Вишневецький Михайло див. Михайло Вишневецький
- Вишневецький Тимофій, запорожець 8
- Вишник Мартин 311
- Вірменко (Мальований) Дем'ян Ілліч, писар Комісарівської паланки 332, 342, 344, 352
- Вірменко Олекса, зн. т. Пластунівського куреня 234
- Вовк Григорій, сотник Новослобідського полку, згодом — отаман сл. Пушкарівки 49, 129
- Вовківняк С., полтавський купець 324
- Вогачеңко Семен, з. деп. 185
- Водолага Іван, полковник Самарської паланки 10, 38
- Восейков Федір Матвійович, київський і новоросійський генерал-губернатор, генерал-аншеф 191, 193, 201, 215, 227, 228, 238, 239, 251, 287, 288, 303, 330, 334, 352
- Вожко Данило Д., 207
- Войтенко Гнат, полонений 249
- Волик, козак 83
- Волинський Василь, зн. т. 8
- Володимир, ієромонах див. Сокальський Володимир
- Волошенко Леонтій, запорожець 147
- Волошин Михайло, козак Кушівського куреня 136
- Волощук, козак з м. Торговиці 80
- Волховський Павло, полтавський протопід Д., 112
- Ворона Іван, полковник Бугогардівської паланки 120
- Воронцов Михайло Семенович, новоросійський генерал-губернатор П., с. 14, 15
- Воронцов Михайло Ларіонович Д., 74
- Воронцов Роман Ларіонович, віце-канцлер 85, 115, 201; Д., 115, 122, 272
- Вхопеніс Харл., грек 244
- Вяземський О. О., прокурор Сенату, князь 175, 288, 344
- Гавас Дорофій, утікач з кримського полону 160
- Гавриїл, київський митрополит 321
- Гаврилов Нестір, ст. 85
- Гаврилов Павло, запорожець 8
- Гаврилов Федір, бунчуковий товариш 14
- Гаврилов Яків, кременчуцький сотник 139, 162
- Галицький Семен, з. ст., полковник Протошчанської паланки 119, 227, 233, 235, 296; Д., 233, 239, 245
- Галушко Яків, китайгородський житель 225
- Гаплик Семен, полковник Інгульської паланки 157
- Гараджа Іван, товариш Пашківського куреня, згодом полковник Орільської паланки 174, 324, 333, 365; Д., 278
- Гардовий Василь, запорожець 8
- Гардовий Іван, запорожець 8
- Гаркуша Харко, гайдамака 130
- Гасан-паша очаківський 360
- Гевіт фон; полковник, рос. депутат слідчої комісії 38, 39
- Гегела В. В., зн. т. 199, 342
- Гелех Степан, осавул В. З. 235, 352, 356, 358, 365
- Герасим, житель сл. Пушкарівка 289
- Гісцова Л. З., автор П., с. 9; № 21, 29, 34, 45, 84, 86, 97, 98, 120, 122, 135, 136, 142, 161, 188, 194, 211, 215, 216, 253, 270, 278, 279, 280, 319, 321, 322, 326
- Гладкий Данило Стефанович, кошовий отаман Запорозької Січі 26
- Гладкий І. І. П., с. 14
- Глебов Іван Іванович, син Глебова І. Ф. 146
- Глебов Іван Федорович, командир Новосербського корпусу, з 1762 р. київ-

- ський генерал-губернатор П., с. 20: № 20, 21, 34, 36, 76, 77, 99, 108, 119, 121, 144, 146, 151, 160, 165, 175, 187, 201; Д., 123, 124, 142, 143
- Глебов Микола Іванович, син Глебова І. Ф. 193
- Глебов Павло Іванович, син Глебова І. Ф. 146
- Глоба Іван Якович, писар В. З. П., с. 17, 20; № 21, 141, 151, 175, 192, 214, 232, 241, 253, 278, 283, 320, 325, 327, 334, 352, 356, 365; Д., 78, 84, 91, 96, 119, 161, 165, 167, 170, 174, 175, 186, 197, 201, 203, 251
- Глоба Лаврін, полковник Кальміуської паланки 159
- Глоба Федір, запорожець, родич Івана Глоби 253
- Глухий Федір, запорожець 234
- Гнатович Яким див. Малий Яким Гнатович
- Гней Федір, полковник Самарської паланки 306
- Гоголь М. О., письменник П., с. 10
- Голицин Олександр, віце-канцлер Д., 196, 208
- Голицин Петро, генерал 313
- Голобуцький В. О., автор 52, 67, 87, 122, 124, 140, 164, 176, 181, 184, 192, 226, 231, 234, 239, 243, 250, 253, 257, 273, 278, 279, 293, 294, 297, 318, 320, 324, 336, 340, 342, 348, 354, 363
- Головатий Антін, полк. ст., військовий осавул 221, 287, 334, 335, 344; Д., 281, 285
- Головатий Іван 109
- Головатий Павло Фролович, військовий суддя 175, 184, 201, 234, 242, 257, 283, 356, 365; Д., 153, 157, 163, 164, 165
- Головін, капітан 98
- Головко Іван, товариш Полтавського куреня 164, 276
- Головко Мусій, полковник Бугогардівської паланки 83, 227, 228, 365
- Головко Нестор, довбниш 187, 228, 245
- Головко Павло, з. ст., похідний полковник 77
- Головко Ярема, ватажок гайдамаків 148
- Головченко Василь 276
- Голодний Герасим, запорожець 8
- Голуб Федір, шафар Кодацького перевозу 135, 151
- Гончар Іван 324
- Горб Федір див. Сохацький Федір
- Горбань М. В., співробітник Археографічної комісії П., с. 6, 13
- Горбоніс Іван, полковник Кодацької паланки 82
- Гордизький Мусій, запорожець, білицький отаман 61, 119
- Гордієнко Костянтин (Кость), кошовий отаман Д., 7
- Горкуша, козак 83
- Горкуша Василь, товариш Левушківського куреня 329
- Горкуша Данило Д., 129
- Горкуша Іван, з. деп. у прикордонній комісії з Кримом 11
- Горкуша Олекса, запорожець 147
- Горкуша (Чайка) Марко, товариш Поповичівського куреня 234,
- Горкуша Яків, полковник Самарської паланки 36, 37; Д., 38
- Горкушенко Тимофій, зн. т. 8
- Горленко Андрій, полтавський полковник Д., 114
- Горуха Федір, товариш Канівського куреня 261
- Грабянка Григорій, козацький літописець П., с. 10
- Греков, козак Війська Донського 78, 78а
- Греков В., автор 233
- Грива Григорій, гайдамака 130
- Григорович Василь див. Сич Василь Григорович
- Григір Назар, житель Нових Санжар 109
- Григор'єв, капітан 14
- Григор'єв Василь, священник Свято-рждественської церкви 67
- Григорій, прикажчик попаді Тихоновичевої, жительки Гадяцького полку 175
- Григорій, чигирин-дїбровський ювелір Д., 92
- Григорій Іванович, осавул Генеральної військової артилерії Д., 94
- Григорій Федорович див. Лантух Григорій Федорович
- Григорович Захарій, син очаківського дидиря Мустафи 147
- Гридін Ол., венецький купець 244
- Гриневецький Спсридон, ігумен Брестського Симеонівського монастиря, капелан російського посольства у Варшаві Д., 197, 199, 201
- Громека Іван, син смілянського сотника 147; Д., 159
- Громшка Григорій, смілянський сотник Д., 159
- Грузин Іван, китаїгородський козак 83
- Грузин Юрій, китаїгородський козак 83
- Губа Мусій, зн. т. 8
- Губа Семен, запорожець 8
- Губа Яків, запорожець 8
- Губенко Іван, запорожець, втікач з татарського полу 250
- Гудим Максим, житель Решетилівки 275
- Гудович Василь, ген. ст. 84, 115, 122; Д., 110
- Гук Кіндрат, похідний полковник П., с. 20; № 185, 285а; Д., 284
- Гулак Федір, полковник Самарської паланки 52
- Гумен Яків, самарський городовий громадський отаман 100
- Гунка, гайдамака 83
- Гуржій Г. 320
- Гуржій Денис, товариш Поповичівського куреня 229
- Гуржій Діонісій, товариш Поповичівського куреня 8
- Гурій, ієромонах Д., 99
- Гуртовий Карпо, полковник Самарської паланки 317
- Гуртовий Яків, з. деп. 13
- Гусейн-ага, очаківський яничарський ага 138; Д., 154

- Данилов, поручик Єлизаветградського пікінерського полку 193
- Данилов Іван, запорожець 21
- Дараган Дмитро, сотник Кропив'янської сотні Переяславського полку 34
- Девієр П. А., командир корпусу ландміліції, генерал 38, 39, 84, 122
- Девлет, кримський чабанський отаман 44
- Дегтяр Михайло, отаман Переяславського куреня 227
- Делятур 122
- Деменко Никифор, запорожець 271
- Дементьєв Семен, запорожець, товмач 232
- Демидов Іван, курінний отаман, директор Кременчуцької митниці 147; Д., 146
- Демидов Матвій див. Мачилатов Матвій Демидович
- Демченко Л. Я., автор П., с. 9; № 21, 29, 34, 45, 97, 98, 120, 135, 136, 138, 194, 270, 319, 322
- Депрерадович (де Прерадович), майор Катерининського шанця 287
- Дервіш-мурза, з Єдсанської орди 267
- Дергун Сергій, бунчуковий товариш 53, 143
- Держловський Микола, польський губернатор м. Канева 80
- Деркач Дем'ян Семенович (Семенов), полковник Бугогардівської паланки 143
- Джам-Булат, татарський купець з Кафи 144
- Джам-Мамбет-бей 244, 258; Д., 242, 294
- Джан-ага, син Калги-султана 257
- Джаум-хаджа, едсанський мурза 251
- Дзюбенков, ротмістр 352
- Дик, сотник Мурзинської сл., ротмістр 108, 324
- Димитрієв Яків, інгульський полковник Д., 31
- Димитріу, купець 36
- Дмитрієв Андрій, див. Канторжей Андрій Дмитрович
- Добрижанський Казимир (Юрій), польський губернатор м. Сміли 105, 164
- Довбня Михайло Артемович (Артемов), зн. т. 8, 40, 211; Д., 66
- Довбня Михайло Опанасович, кошовий канцелярист 11
- Довгий Андрій, прикажчик полковника Колпака 349
- Довгий Йосип, сотник Першого компанійського полку 147
- Довгий Йосип, шафар Кодацького перевозу 308
- Долгоруков В. М., головнокомандуючий Другою рос. армією, князь 234, 244, 247, 267, 281—284, 292, 302, 304—306, 308, 317, 319, 324, 332, 338, 345, 347, 353; Д., 249, 252, 254, 255, 257, 258, 259, 261—263, 266, 267, 268, 269, 271, 277, 279
- Долецький Кость, слуга кодацького полкового старшини Григорія Полтавця 92
- Долмат Тимофій, писар 119, 120
- Домашній Трохим, козак Джерелівського куреня 312
- Домонтович Василь, з. деп. 16
- Домонтович Іван, з. деп., полковник Самарської паланки 10, 16, 56
- Домонтович Сидір, запорожець 229
- Домонтовичівна Параскевія, самарська жителька 274
- Дон Іван, товариш Коренівського куреня 232
- Дон Яків, писар Бугогардівської паланки 58
- Донець Степан, товмач, грек з Царгорода 147
- Донець Федір, товариш Конелівського куреня 174
- Дорош, запорожець 289
- Дорошенко Василь, запорожець 110
- Дорошенко Микита, з. деп. 233
- Дригожил Іван, запорожець 233
- Дробит Карпо, товариш Куцівського куреня 164
- Дробот Іван, товариш Дінського куреня 234
- Друшлак, розкольник-чернець 78, 78а
- Дударевський Олекса, запорожець 147
- Дундук Семен, товариш Кисляківського куреня 327
- Дуплич Іван, товариш Дінського куреня, похідний полковник 259, 285, 285а
- Дурний Максим, гайдамацький ватажок 104
- Дурхій, курінний товариш 171
- Дядько Данило, запорожець 8
- Дьогтяр Андрій, з Новоселиці Самарської паланки 95
- Ейлер Христофор, астроном 146; Д., 238, 240
- Емір-Саліх, перекопський купець 137
- Ерксельді-Махмуд, татарин 252
- Ерлі-Топчі-баша 360
- Ессен фон Христофор, генерал-поручик Д., 200
- Ежеліє Михайло, запорожець Д., 183
- Єлизавета Петрівна, рос. імператриця П., с. 18; № 7, 20, 27, 32, 33, 37, 57, 64, 68, 71, 78, 78а, 85, 87, 88, 90; Д., 15, 17, 24
- Єрлінський, запорожець 119
- Єфремов Данило, отаман Війська Донського 15
- Єфремов Матвій Григорович, майор, представник київського генерал-губернатора у Комісії в прикордонних справах з Кримом 17, 139, 162, 216, 253
- Єфремова Марія Д., 167
- Жалдак Кирило, дяк, вчитель старокодацької школи 183
- Жидківський Павло, з. ст. 284, 285, 285а, 365
- Жоравка Іван, купець з Глухова 122
- Жук Родіон, запорожець 147
- Жумайле, татарський чабан 144
- Журавовський Самуїл, польський губернатор м. Бершаді 305
- Жумалей, татарин-полоненик 248

- Журман Ілля, ген. ст. 84, 116, 122; Д., 79
- Заблуда Григорій, товариш Дінського куреня 234
- Заблуда Йосип див. Кавівець Пилип
- Завадовський Дем'ян, запорожець 21
- Завадовський Степан, єврей з Туреччини 147
- Завезин Кіндрат, товариш Поповичівського куреня 234
- Завица Іван, депутат В. З. в Острозькій комісії 1670 р. 185
- Загреба Яків, запорожець 125
- Заковський Д., 52
- Закорівайний Дмитро, пікінер 193
- Залізняк Максим, полковник, керівник повстання 227—229, 233, 343
- Залізняк Семен, запорожець 303
- Залізняк Степан, запорожець 303, 343
- Залуський Стефан, зн. т. Лубенського полку 241
- Заньковський Федір, бунчуковий товариш 181, 206, 241
- Запора Іван, запорожець 21
- Заражевський Григорій 277
- Заремба-Горжевський, польський губернатор м. Умані 80
- Заруба Василь, товариш Титарівського куреня 286
- Зарудний Василь, миргородський сотник 14, 17, 26; Д., 14
- Зарудний Іоанн Д., 100
- Зарудний Йосип, орільський поміщик 272, 304
- Засуха Іван, полковник Кальміуської паланки 208
- Затишний Андрій, отаман Уманського куреня 176
- Захарій Григорович, син очаківського диздиря Мустафи, жив у м. Богачці див. Григорович Захарій
- Зверев (Лупул) Василь, полковник Молдавського поселенського полку 288, 290, 352, 353
- Здоровченко Данило (Денис), запорожець 154
- Зеленін, поручик Кам'янського ретраншементу 35
- Зеленський, священик 340
- Зеленський Мартин 109, 118
- Зеленський Павло, зн. т. 8
- Зеленський Сергій Васильович, запорожець 147
- Зелінський Петро, з. ст. 148
- Зерваницький, підпрапорний 88
- Зима Кіндрат, товариш Брюховецького куреня 233
- Зіадег, з Єдисанської орди Д., 162
- Зіпкевич Яким, мошенський житель 83
- Золотар Іван, отаман Заорільської сл. 238, 241
- Золотаревський Василь, зн. т. 8
- Золотаревський Іван, кодацький пшар 151, 234
- Золотаревський Парфеній, з. ст., депутат до Двору 1764 р. П., с. 21; № 156, 305
- Зорич, генерал 235, 247; Д., 213
- Зуб Іван, товариш Канівського куреня 232
- Зубалій Іван, козак Іркліївської сотні Переяславського полку 147
- Зубенко Микита, запорожець 21
- Іван Іванович див. Костюрин І. І.
- Іван Михайлович Д., 180
- Іван Якович див. Глоба Іван Якович
- Іваненко Остап, кодацький осавул 127
- Іваниця, купець 273
- Іванов Опанас, полковник 350, 352
- Іванов Дем'ян, священик с. Кам'янки 25
- Іванов П., автор П., с. 16
- Іванов П., кодацький полковник 117
- Іванов Пилип, осавул 115
- Іванович Кость, грек з Туреччини 147
- Ігнатій, нехворощанський ігумен 253
- Ігнатович Гаврило, запорожець 147
- Ігнатович Яким див. Малий Яким Гна-тович
- Ізмаїл-паша очаківський 346
- Іконников А. П., с. 15
- Іларіон, архімандрит Києво-Межигірського монастиря 3
- Ілляшенко, запорожець 4, 4а
- Іоаким, московський патріарх 3
- Іоанн Васильєв, новокодацький священик Д., 98
- Іоанн Олексійович, московський цар 334, 344; Д., 6
- Ісаков Олександр, генерал, новоросійський губернатор 146, 179, 186, 193, 199, 222, 226, 230
- Ісим, очаківський яничар 155
- Іскандер-Гірей, кримський хан 1
- Ісленьєв див. Асленьєв
- Йосип Павлович Д., 180
- Кабанець Федір, гайдамака 109
- Кабка Тимофій, гайдамака 225
- Кавелін Михайло, курський купець 190
- Кавунський Михайло, протоколіст Яблунівської сотенної канцелярії 334
- Какурін, майор 48, 109, 245
- Калниченко Харитон, житель Харківського комісарства 219
- Калиновський Андрій, польський лисянський губернатор 80
- Калита, козак Шкуринського куреня 350
- Калницький Тихін, з. ст. 82
- Калнишевський (Калнишевський-Підгайний) Йосип Парфенійович, племінник Калнишевського Петра, полковник Кодацької паланки 142, 203, 211, 215, 226, 253, 280
- Калнишевський Петро Іванович, осавул, військовий суддя, згодом кошовий отаман В. З. П., с. 15, 17, 20; № 20, 27, 63, 77, 84, 93, 105, 122, 142, 162, 163, 175, 181, 184, 187, 192, 199, 206, 215, 216, 224, 232—236, 242, 244, 247, 253, 257, 266, 272, 278, 280, 283, 297, 304, 320, 321, 325, 326, 345, 346, 352, 353, 354, 356; Д., 84, 85, 98, 102, 103, 117, 120, 121, 129, 130, 132, 141, 142, 144, 153, 156, 159, 166—169, 171—173, 176—182, 187—191, 193—200, 202, 205, 208, 214, 218, 219, 226, 229, 233, 236, 237, 240—242, 251,

- 253, 254, 255, 266, 268, 270, 271, 272, 277, 279, 281, 283
- Кальміуський Антін, запорожець 233
- Кальніболоцький Максим, з. ст., депутат у прикордонній комісії з Кримом 11
- Кан-Мурза Д., 295
- Канаяченко 117
- Кандиба Данило Д., 97
- Кандиба Олександр, запорожець 147
- Канівець Пилип (Заблуда Йосип), товариш Рогівського куреня 329, 331
- Кантемир Г. А., командир ландміліції, генерал 21
- Канторжей Андрій Дмитрійович (Дмитрієв), товмач 101, 197
- Канторжей Лаврін, товариш Дінського куреня 227
- Канюка див. Кравець Корній
- Каплан-Гірей, кримський хап 1; Д., 8
- Каплун Остап, кодацький житель 133
- Капустянянський Георгій, відставний капітан 364
- Караванець Іван, запорожець, згодом роменський купець 147, 326
- Караванець Клим, товариш Полтавського куреня 232
- Карань Ілля 301
- Карл Іванович Д., 178
- Каршин, довський козак 153
- Касап див. Косап
- Кас'яненко Іван, полковник Кодацької паланки 183, 258
- Катерина II, рос. імператриця П., с. 21; № 1, 141, 143, 152, 156, 165, 175, 201, 227, 239, 283, 285, 285а, 287, 333, 334, 344; Д., 124, 134, 206
- Качалов Яків, отаман Левушківського куреня 111, 283
- Качановський Кирило, з. ст. 108
- Кашенко Андріян, письменник П., с. 10
- Квяткевич (Квятковский) Яків, польський торговицький комендант 80, 164, 229
- Кейзерлінг, генерал, командир військ Української лінії 2, 6
- Кейт Джемс, генерал-аншер 6
- Кирилов, осавул Щирської станиці 363
- Кирилов Іван, зн. т. з Кременчука 87
- Кирилов (Кирилович) Павло див. Козелецький Павло Кирилович
- Кирпа Гаврило, запорожець, ватажок гайдамаків 105
- Кисіль Сава, полковник Прогнойської паланки 186, 187
- Кисіль Трохим, запорожець 147
- Кияниця Трохим, запорожець 8
- Кійваш Андрій, полковник Бугогардівської паланки 207
- Кипріян, ієромонах 3
- Клечковський Михайло, богуславський губернатор Д., 33
- Климовський Семен, товариш Мінського куреня 232
- Клищов Платон, капітан Д., 21
- Князков Федір, курський купець 355
- Коба Сава, зн. т. 233
- Кобелан Остап, полковий осавул 232
- Кобижча, отаман Незамаївського куреня 192
- Кобижчик Сава, полковник Самарської паланки 355, 356
- Кобилка Юхим, запорожець 89
- Кобур Григорій Якимович, отаман Нижчеблїївського куреня 334
- Ковалевський Андрій Васильович, зн. т. 8
- Ковалевський Андрій Самійлович, зн. т. 8
- Ковалевський Іван, з. ст., писар, депутат до Двору 1762—64 рр. П., с. 16; № 135, 156
- Ковалевський Семен Васильович, запорожець 8
- Ковалевський Стефан, старокоданський священик П., с. 21
- Коваль, ревунівський житель 225, 249
- Коваль Трохим, кодацький житель 131
- Кованько Матвій, полтавський міщанин, купець 31
- Ковтуненко Микита 95
- Ковтуненко Михайло, житель с. Косянівців 327
- Кодацький Павло, запорожець 147
- Кодацький Петро, запорожець 147
- Кодинець, компанійський полковник 143
- Козелецький Павло Кирилович (Кирилов), отаман Корсунського куреня, суддя і кошовий отаман 6, 10, 16, 63, 93, 257
- Козельський, полтавський полковий осавул 93
- Козельський Яків, запорожець 8
- Козир Нічипір, запорожець, ватажок гайдамаків 105
- Козуб Степан, гайдамака 303
- Колена Омелько, музика з Гостомельського повіту, 80
- Колісниченко (Педаненко) Дажид, запорожець 182
- Колко Степан, козак Глинської сотні Лубенського полку 39
- Кологривий (Кологривов) Григорій Іванович, генеральний хорунжий 116, 122, 175; Д., 81
- Коломієць Іван, гайдамака 131, 204
- Колотнеча Федір, запорожець 8
- Колпак (Колпаков) Опанас, осавул, пхідний полковник 156, 206, 207, 232, 253, 283, 284, 288, 297, 304, 339, 345, 347, 349; Д., 254
- Колч, товмач 88
- Кондратович Марко, див. Ус Марко Кіндратович
- Кондратьєв Іван, купець 214
- Конеловський Іван 343
- Коновалов Іван, з Другої сотні Гадяцького полку 147
- Кониця, гайдамака 99
- Копієнко Григорій, колодник 192
- Корвін-Косаковський Антін, секретар кабінету Д., 199, 201
- Корж Василь, писар Кальміуської паланки 216; отаман Тимошівського куреня 227
- Коркоматий Андрій, гайдамака 80
- Корніїв Микита, запорожець 8, 351
- Короленко П., автор П., с. 15—17

Короткий Лесько, запорожець 8
Корсунський Григорій, з. ст. 85
Косап Микита 175
Косап Микола Тимофійович (Тимофійов),
військовий суддя 33, 37, 114, 124, 163,
165, 175, 176, 201, 215, 216, 234, 257, 278,
280, 283, 304, 320, 324, 326; Д., 164, 236,
237, 238, 240, 241, 253, 266, 283
Косий Павло, з Сріблянської сотні При-
луцького полку 147
Костевич Григорій, кодацький писар 127
Костенко Григорій, кодацький житель 133
Костомаров М. І., автор 185
Костюрин Іван Іванович, кіївський ві-
це-губернатор, генерал-майор 17, 19,
20, 21, 25, 45, 46; Д., 32
Костяний Іван, полковник Самарської
паланки 172
Костянтин, чигирин-дїбровський ювелір
Д., 92
Костянтинов Андрій, товмач 147, 215
Костянтинов Юрій, евоєславський сот-
ник 93, 290
Котиха Ганна, вдова з слободи Бородаїв-
ка 83
Котівенко Григорій, колодник 192
Котляр Герасим, гайдамака Д., 41
Котляревський Іван, писар 37, 40
Кохан, ротмістр Бахмутського кінного
полку 81
Кощар Антін 175
Кощар Олекса, полковник Самарської
паланки 181
Кощара Дмитро, капітан Новосербсько-
го пандурського полку 37, 47, 79, 175,
192
Кочубей Василь, підкоморій Д., 285
Кочубей Павло, ген. ст., орільський помі-
щик 149, 204
Кочубей Семен, орільський поміщик, ге-
неральний обозний 116, 122, 149, 172,
215, 272
Кощовенко Василь, новослівський сот-
ник 36
Кравець Денис, товариш Канівського ку-
рєня 104
Кравець Корній (Канюка), запорожець
147
Кравець Тимофій, запорожець 277
Крамар Логвин, отаман Кисляківського
курєня 37
Краснощок Олексій, переяславський ку-
рінний отаман 152, 165
Краснощок Федір, донський старшина
13
Красовський Антін, полковник Кодацької
паланки 175, 181, 235, 324
Кремінський Іван, житель с. Обухового
у Новосербії 66
Кривецький Корній, з Лохвиці 142
Кривий Олексій, козак 243
Кривицький Овнсим Семенович, писар
В. З. 116, 139; Д., 78, 134
Кривохатченко, колодник 109
Кривоший Василь, з м. Ромни 147; Д.,
84
Кривцов, капітан 11
Кривцов Кирило, з Тору 92

Крижанівський Петро, запорожець 253
Крилівський Андрій, запорожець 160
Крилівський Яків, запорожець 245
Крилов Федір Д., 30
Криловський Кость, кангарій 78, 78а
Крим-Гірей, кримський хан П., с. 21;
№ 30, 36, 59, 71, 73, 78а, 87, 88, 90, 91,
97, 120, 137, 140, 144, 157, 160, 161, 186,
187, 188, 189, 219; Д., 126, 131, 145
Круть Гаврило, запорожець 8
Круть Гнат, запорожець 147
Крячок Андрій Іванович, товариш Ку-
щівського курєня, керівник Січової
школи, П., с. 19; № 232
Куделя Іван, запорожець 150
Куделя Павло, зн. т. 233
Кужалкевич Яків Д., 170
Кузьменко Василь, запорожець 78, 78а
Кукурін див. Какурін
Кулик Дмитро, полковник Самарської
паланки 226
Кулик Іван, з ст. 98, 133, 214, 216, 227,
244, 284, 286, 297, 365
Кулик Максим, отаман Полтавського ку-
рєня Д., 51
Куликівський Максим, з. ст. 53
Куліш Степан, полковник Бугогардів-
ської паланки 5
Кулябка Іван, лубенський полковник 84,
122, 146, 215
Кулябка Петро, лубенський полковник
Д., 195
Кумпан Артемій Васильович (Васильєв),
писар В. З. 8, 12, 63, 91, 93, 116
Кумпан Василь, зн. т. 8
Кумпан Корній, з. деп. 38
Кумпан, Кумпан Олексій, з. ст. Д., 71,
73, 75
Кунянов Василь, флотський штурман
Д., 238
Кунчин Дмитро, запорожець 187, 192
Курило Герасим, козак Гадацького пол-
ку 175
Кутейников, донський козак 78, 78а
Кухаренко Трохим, посполитий отаман
239
Куца Явдоха, наймичка з Кодака 237
Куденко, катеринославський повітовий
суддя П., с. 14
Кунний Олександр Іванович, полковник Бу-
гогардівської паланки 287, 292, 308,
332
Кучий Павло, запорожець 147
Кучер Даніло, отаман Величківського
курєня 227
Кучковський Ігнатій, польський посесор
з с. Пивець Кіївського воєводства
59, 164
Кучура Дмитро, запорозький диплома-
тичний кур'єр 137
Кушакевич Іван, настоятель парафії сл.
Бичкової на Орелі 147
Кушакевич Я., з. ст. П., 20
Кушніров, поручник Чорного гусарського
полку 350
Куц Лука, настоятель Кам'янської церк-
ви 25
Куц Хома, запорожець 196
Куциньський Василь, підпоручик 241

- Кущівський Гаврило, запорожець 8
Кущівський, священник 340
- Лабза Трохим, запорожець 233
Лабуровський Григорій, військовий суддя 115
Лаврентій Петрович, секунд-майор Д., 273
Ладигін, купець Д., 93
Ладога Федір, запорожець 120
Лазарев, прикажчик поміщиці Спичинської 182
Лазарев, товмач 21
Лазаревич (Рапопорт) Марк, доктор медицини, равин з Умані 259, 304, 314
Лазаревський О. М., історик П., с. 16
Лазовський Степан, товариш Корсунського куреня 234
Ланко, романківський житель 245
Лантух Григорій Федорович (Федоров), кошовий отаман П., с. 20; № 8, 16, 21, 25, 33, 37, 47, 58, 61, 80, 84, 90, 103, 122, 134, 141, 145, 175, 192, 257, 306; Д., 36, 52, 79, 80, 86, 89, 92, 93, 97, 99, 101, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 118, 124, 131, 133, 134, 136, 137, 180, 294
Лассі, генерал-фельдмаршал Д., 11
Лата Матвій, зн. т. 8
Лата Онуфрій, запорожець 8, 171
Лата Федір, запорожець 8
Латинний (Латина) Василь, товариш Васюринського куреня 131
Латуш, колодник 109
Лачинов, генерал-поручик Д., 140
Лебединець Прокій, полковник Інгульської паланки 78, 78а,
Лебединець Микита, запорожець 248
Лебединець Омелян, товариш Мінського куреня 286
Лебединський Іван Д., 152
Лельбель фон, генерал-майор 199
Левандовський, комісар Уманського ключа 314
Левашов Павло Д., 166, 189, 196, 205, 208
Левенець Федір, бунчуковий товариш 33
Левицький Яків, вчитель Домотканської ротної школи 193
Лега (Великий) Федір, шафар Микитинського перевозу, полковник Прогнойської паланки 138, 244, 297, 299, 322
Легкоступ, старшина на Самарському перевозі 365
Легкоступ Яків, житель Новоселиці 92
Лейбович І., купець з м. Джурилова 313
Лейбович Х., купець з Джурилова 313
Лейбрант Георг, історик 220
Лелека Григорій, писар Самарської паланки 56, 64
Лелека Степан, з. ст. 36, 365
Леонтович Хома 133
Леонтович Ф., професор П., с. 15
Леонтьєв Михайло Іванович, кийвський генерал-губернатор П., с. 20; № 2, 4, 4а, 5, 6, 7, 11; Д., 11, 13, 16, 22, 25
Леонтьєв Петро, шафар Кодацького перевозу 48
Летючий Герасим, полковник 242, 268
Лешок Матвій, товариш Поповчівського куреня 234
Лисаченко Тиміш 95
Лисий Василь, товариш Васюринського куреня 131
Лисий Кирило, колодник 192
Лисий Микита 109
Литвин Петро, запорожець 83
Литвиненко Яків 83
Литвинов Олександр Д., 103
Литвинов Яким, член комісії у справах прикордонних з Польщею П., с. 20; Д., 82, 96, 101, 102
Лихопят Григорій, запорожець 125
Ліман, лікар 86
Ліндер фон, ротмістр прусського короля 324
Лісницький Михайло, сотник Миргородського полку 291
Лободенко Микита, житель Грунської роти Єлизаветградського пікінерського полку 192
Ловський Степан, запорожець 41
Лоза Мирон, товариш Куцівського куреня 244
Лозовий Василь, житель Самарчика 109
Лозовський Василь, запорожець 8
Лозовський Михайло, запорожець 8
Лолеловський Юзеф, житель сл. Шубиної 229
Ломиковський Павло, ген. ст. 84
Лопухін Володимир Іванович, кийвський обер-комендант, генерал-майор Д., 64
Лукін О. Д., генерал-майор, командуючий Українським ландміліцьким корпусом 5; Д., 26
Лук'янович Роман Д., 83
Лук'янович Стефан, родич Петра Калнишевського 253
Лупул див. Зверев Василь
Лутковський, капітан 307
Любовський Франтишек, регіментар польських військ на Україні 164
Любомирський Станіслав, князь 105
Любомирські, князі 105, 184
Людвик Василь, возний з Лохвиці 253; Д., 181, 207
Лях Андрій (Лук'янов), зн. т. 8, 85, 124, 175, 216, 234, 247, 283, 288
Лях Іван, запорожець 210
Лях Яків, запорожець 39
Ляхно Сіла, козак Глинської сотні 39
Магро Василь, зн. т. 8
Мавський Семен, толк. ст., пнсар 147, 160, 232, 234, 284
Мазаненко, колодник 192
Мазепа Іван, гетьман П., с. 15; № 1
Майоркович М., купець з м. Умані 313
Макаєв Сафон, драгун Новосіченського полку 109
Макаров Михайло Д., 138
Максименко Матвій, запорожець 8
Максут-Гірей, хан 144, 145, 189, 216
Макушенко Петро, купець з Полтави 220
Малашевич Іван, кошовий отаман П., с. 15; № 1, 8
Малашевич Кость, кошовий отаман 8
Малашевський Степан, кодацький дяк 275
Малій Гаврило, з. деп. 40

Малий Гарасим, запорожець 324
Малий Кузьма, пушкар 161
Малий Назар, запорожець 147
Малий Пилип, пушкар 117
Малий Яким Гнатович (Ігнатович), кошовий отаман П., с. 19; № 5, 6, 7, 11, 25, 164, Д., 29
Малиновський Данило, полк. ст., писар 36, 253, 261, 270, 319
Малишевич Остап, зн. т. 8
Малюк Роман, з деп. в Острозькій комісії 1670 р. 135
Мангур Семен, козак Шкуринського куреня 225
Мандро 78, 78а
Мандро Іван, похідний полковник 281, 285, 285а, 346
Мавжак Костянтин, служитель Військової канцелярії 173
Мансур-ага 216
Мандуло, ватажок гайдамаків 164
Мануха Петро, запорожець 147
Маркевич О. І., автор П., с. 16, 21; № 1
Маркевич Олекса, з Лохвиці 142
Марков Дмитро, грек з Лохвиці 89
Маркв Юрій, лохвицький купець Д., 146
Маркович Іван, гусарський прапорщик 207
Маркович Самуїл, купець з-Умані 259, 314
Мартаза-ага, едичкульський каймакан 161
Маслинник Матвій див. Білий Матвій
Матрос Федір, запорожець 147
Махмет-ага едичкульський 227, 251
Махмет-Гірей, перекопський каймакан 71
Махмет-мурза 257
Махмет-паша очаківський 87
Мачебелов, підполковник Орловського піхотного полку 244
Мачшлатов Матвій Демидович (Демидов), запорожець 8
Машовський, російський полковник Д., 261
Мегдян Йосип, товариш Дядківського куреня 129
Медем, генерал-майор Д., 213
Медер Андрій, геодезист 212
Мелес Іван, з Очакова 119
Меліс-баша, янчар 187
Мельгузов О. П., головний командир Новоросійської губ., генерал-поручик П., с. 21; № 151, 165, Д., 147
Мещерет див. Нещерет
Мещерський, князь 272
Микитов Лук'ян Д., 168
Микола, козак Канівського куреня 183
Микульшин Лаврентій, майор, комендант Новосіченського ретраншементу 234, 253, 330
Милорадович Андрій, полковник 146, 201
Милорадович Михайло, бунчуковий товариш 304
Миргородський Іван, осавул 352
Мирович, офіцер Смоленського полку 167
Мирович Петро Д., 176, 194
Мирович Федір, полковник на службі у гетьмана Пилипа Орлика 21
Миронов, капітан 14

Михайло (Вишневецький Михайло), польський король П., с. 17; № 185, 334
Михайлов Афанасій, повірений кушця Федора Полова 190
Михайлович Дмитро, майор Молдавського полку 287, 302, 342
Михалчи, підполковник пікінерського полку 192
Мишов Гуржій, грузин-невільник 252
Мишура Кузьма, зн. т. 8
Мілдер О. Ф., автор П., с. 7, 15, 17, 18; № 344
Мініх Б. Х., російський фельдмаршал 2
Міховик Семен, інгульський осавул 14
Младанович, польський уманський губернатор 164
Мовчан, донський курінний козак 320, 356
Мовчан Влас, полковий осавул 337
Мовчанка Гапка, самарська жителька 132
Могілянський Арсеній, київський митрополит 140, 203; Д., 127, 230
Мойсєєв, бахмутський отаман 352
Молчановський Н. В., автор 1
Момбет-бей 251
Москаль Онисим, колодник 192
Москов Андрій, з деп. 49
Мошенський Логвин, полковник Самарської паланки 149, 235, 344, 356
Мошенський Олекса, запорожець 147
Мошонов, поручик 215
Муравйов М. А., комендант фортеці св. Єлизавети, бригадир 33, 77, 93, 103, 120, 127; Д., 81
Мурат-Гірей, сераскир ногайських орд 140
Муратов В., товмач 78, 78а, 101
Муратов Ілля, товмач 8
Мурза-ага, едичкульський каймакан 87
Мурза Стефан, запорожець 244
Мурзакевич М., професор П., с. 14
Муртаза-ага 161, 162
Мусій, купець 355
Мустафа, очаківський диздир, батько Григоровича Захарія 147
Мустафа-ага, кримський делегат 11, 346
Мухтар-ага 89
М'який Йосип, полк. ст. 256
Мякота Семен 83
Нагай див. Ногай
Надвірний Омелько 83
Назір-ага, кримський вельможа 32
Найдонов Михайло, солдат 128
Наливайко Петро, з. ст. 89
Нахимовський Федір, полковник, був на службі у гетьмана Пилипа Орлика 21
Негловський Василь, лохвицький сотник 142
Недзельський Самійло, з. ст. 91, 108, 118
Неживий, товариш Полтавського куреня 164
Неживий Зинвій, козак Джерелівського куреня 312
Немплоствий Микола, запорожець 324
Немитови, купці з Царичанки 253
Неофіт, грецький чернець 195
Неплюєв, рос. резидент у Криму 6

- Нестеров Уласій, священик церкви с. Кам'янки 25
- Нестула Іван, козак Вищестеблівського куреня 363
- Неустров Афанасій, брянський купець 294
- Нещадим Сидір, полковник 151
- Нещерет Дмитро, товариш Титарівського куреня 129
- Никанор, архімандрит Києво-Межигірського монастиря 83; Д., 88
- Никитов Лук'ян, полк. ст. 147
- Никифоров Олександр Федорович, рос. консул у Криму, майор 11, 32, 160, 186, 188; Д., 148
- Нитославський Ксаверій, регіментар польського війська Д., 12
- Ніжинець Іван, запорожець, згодом полтавський купець і значковий товариш 31, 37, 88, 91, 135, 157
- Ніс Михайло, козак Сергіївського куреня 210
- Ніс Павло, запорожець 8
- Ніс Самійло, запорожець 179, 341
- Ніс Федір, козак Іркліївського куреня 192
- Новицький, польський підданий 12
- Новицький (Перехрист) Василь, запорожець, згодом чигиринський купець 184
- Новицький Олексій, полтавський полковий капелан 39
- Новицький Я. П., автор 260
- Ногай (Нагай) Макар, осавул В. З. 125, 143, 175, 179, 193, 217, 232, 235, 283, 287, 309, 320
- Ногай Павло, полковник Кальміуської паланки 39
- Норов П. О., полковник, комендант Новосіченського ретраншементу П., с. 14; № 365
- Носань (Носакін) Андрій, з. ст., суддя В. З. 283, 320, 356
- Носенко Петро, товариш Канівського куреня 161
- Нусимович Нусим, купець з Умані 314
- Обрезков Олексій, російський резидент у Константинополі 25, 26, 78, 78а, 88, 91
- Одобаш Микола, полковий Новослобідського, згодом Єлизаветградського полку 49, 77, 88, 352; Д., 147
- Олекса, єлизаветградський купець 137
- Олексієнко Василь, з. деп. 185
- Олексієнко Михайло, запорожець, дипломатичний кур'єр 137
- Олексій Матвійович, кодацький полковник 93
- Олексій Михайлович, московський цар 334, Д., 2, 4
- Олиць П. І., генерал-аншеф 160, 165
- Олсуф'єв, сенатор П., с. 21.
- Ольшанський Роман, з Второлохвицької сотні Лубенського полку Д., 202, 203
- Омелько, козак Шкуряїнського куреня 110
- Орлаш Олекса, полковий писар 147
- Орлик Пилип, гетьман 1; Д., 10
- Орлов Г. Г., граф 288
- Орбійовський Григорій Д., 119, 120
- Осипович див. Юзефович Мусій (Мош-ла)
- Осман, турок-крамар 12
- Осман-ага, перекопський дездир 139, 144
- Остерман Ф. М., граф, командуючий Українською лінією, генерал-майор 233, 248, 249, 266; Д., 221, 222
- Остроградський, сотник Омельницької сотні Миргородського полку 81; Д., 116
- Остроух Петро, шинкарський базарний отаман у Січі 86
- Остроух Петро, отаман Корсунського куреня 233
- Павленко Григорій Д., 84
- Павленко Йосип, купець з Полтави 25, 55, 89
- Павло, козак 155
- Павло Семенович, кошовий отаман Д., 23
- Павлов Іван, священик з Бахмута 57
- Павловський Антін, київський міщанин 158
- Паїсій, митрополит грузинський 25
- Паїсій, будівничий молдавського Драгомирівського монастиря Д., 184, 185
- Паламарка Марія, жителька с. Доброводи 327
- Палій Гнат 83
- Панін Микита Іванович, сенатор П., с. 21; № 115, 175, 201, 242, 288; Д., 173
- Панін Петро Іванович, командуючий армією, генерал-аншеф П., с. 21; № 115, 146, 175, 233, 235, 242, 244, 247, 248, 249, 251, 252, 254, 256, 258, 264, 265, 309; Д., 219, 225, 226, 228, 231, 234, 235, 237
- Пантелеймонов Йосип, з. ст. 192
- Пападжугло Аведін, вірменин з Бахчисарая 161
- Паралих Агип, старшина 365
- Паралих Петро, оріївський осавул 356
- Парфеньєв Йосип див. Калінішевський Йосип Парфенійович
- Пахомія, черниця Києво-Вознесенського Фролівського монастиря Д., 193
- Пащенко Тихий, запорожець 147
- Педаненко див. Колісниченко Давид
- Пелагея, дочка Марії Паламарки 327
- Пенчельський Олександр, польський губернатор м. Черкас 229
- Первушин, однодвірець 225
- Передерій Іван, з. ст., депутат у Комісії з Кримом 11
- Перехрист див. Новицький Василь
- Перехрист, колодник 109
- Перехрист Василь, запорожець 8
- Перехрист Дем'ян, запорожець 8
- Перфільєв Василь, старшина Війська Донського 15
- Петрашевський Павло, іконописець 280
- Петренко Гордій, полковник Самарської паланки 181
- Петро, економ Нехворощанського монастиря 25
- Петро Васильович Д., 188
- Петро І, рос. імператор 1, 149, 334, 344; Д., 6, 7
- Петро ІІІ, рос. імператор 113, 115, 123
- Петров Василь, перевізький осавул Д., 51
- Петрович Василь, товмач 8

- Петриж, підпрапорний з с. Мурзинки 108
 Петруня Олексій, військовий товариш Д., 29
- Петруша Олексій, писар Кальміуської паланки, згодом військовий товариш 60
- Пилипенко Пилип Федорович (Федоров), кошовий отаман П. с. 24; № 47, 125, 151, 157, 161, 175, 191, 257; 306
- Пирошников Єремій, рос. купець 157
- Писанка Гнат, полковник Самарської паланки 206, 207, 256
- Писчевич, капітан 342
- Письменний Антін, житель м. Миргорода 83
- Письменний Іван, з. ст. 293
- Письменний Кирило, гайдамака 37, 47, 79
- Піщик Григорій, військовослужбовець 277
- Пишляков Олексій, бахмутський купець 352
- Пишич Василь, осавул В. З. 85, 131, 163, 175, 234, 283, 294, 358, 365; Д., 294
- Пищалка, міщанин з Полтави 55
- Півень, колодник 109
- Півненко, козак Дерев'янківського куреня 237
- Підгайський Йосип, небіж Петра Калнишевського 215
- Підшийко, козак 83
- Піскун Петро, полковник Кодацької паланки 98, 117
- Пітка Григорій, наказний отаман Коренівського куреня 294
- Плаха, колодник 109
- Пляска Павло, товариш Дерев'янківського куреня 286
- Плохий Іван, запорожець 245
- Плюхій Максим, запорожець 243
- Побігайло, з. ст. 365
- Погрібний, сотник 78, 78а
- Позивайло Яків, шафар 147
- Покаміст 83
- Покос Григорій, з. ст. 360
- Покос Петро Григорович, полк. ст. 232
- Покотило Григорій, товариш Кушівського куреня 290
- Поламаній Остап, житель м. Умані 227
- Полетика Андрій, бунчуковий товариш 215
- Полозова О. В., архівіст П., с. 9
- Полонський Іван, з. ст. 253, 308
- Полтавець Григорій, кодацький полк. ст. 92
- Полтавський Гаврило, різницький базарний отаман у Січі 86
- Полулях Демид, козак Лубенського полку 316
- Пономарьов, прапорщик 352
- Попатенко Михайло, полк. ст., писар 284, 291, 345
- Попатенко Павло, з. ст. 285, 285а, 291, 337
- Попка Тиміш, запорожець 83
- Попов Андрій, драгун ландміліцького полку 38
- Попов Федір, сизранський купець 190
- Попов Федір, стародубський купець Д., 30
- Попович, грек 307
- Попович, житель м. Варвиці 12
- Попович Григорій, полковник Кодацької паланки 67, 259, 287, 332
- Попович Іван, козак Кушівського куреня 136
- Попович Іван, поручник Молдавського гусарського полку 290
- Попович Микола, волох, запорозький слобожанин 252
- Порожній Лук'ян, кодацький писар 117
- Порох-Щербина Максим, з Нових Санжар 147
- Порохня Андрій, осавул В. З., похідний полковник 152, 153, 165, 175, 176, 178, 181, 206, 207, 228, 247, 248, 253, 281, 283, 345, 347, 365
- Порохня Григорій, намісник Стародацької парафії 147, 203, 253, 321
- Порохня Іван, запорожець 8
- Порохня Лук'ян, запорожець 21
- Поставець Іван, з. деп. 1670 р. 185.
- Потапенко Михайло 253
- Потоцький Василь, сотник Кишинецької сотні Полтавського полку 34, 176
- Потоцькі, польські магнати 80, 164, 304, 313
- Потьомкін Григорій Олександрович, рос. державний діяч, князь П., 15; № 146, 232, 283, 344, 359, 365; Д., 231, 283
- Похил Іван, з. деп. 13
- Похил Павло, гайдамака 81
- Похило Василь, запорожець 21, 118
- Похило Григорій, товариш Кушівського куреня 232
- Похило Григорій, товариш Щербинівського куреня 44
- Поцілуйко Василь, зн. т. 8
- Прангул Прокіп, полковник Інгульської паланки 145
- Пригара Григорій Д., 111
- Продан Федір, козак Джерелівського куреня Д., 40
- Прозоровський О. О., генерал, князь 146, 147, 222, 257, 264, 297, 359, 360, 361, 365
- Прокоп'єв Каленик, нехворощанський сотник 261; Д., 141
- Продевич Яким, з. ст. 283
- Псіол Михайло, військовий кантаржій 241, 304
- Псіол Петро 241
- Пугач, полковник 305
- Пурис Оксентій, товариш Пашківського куреня 314
- Пустота Семен Д., 86
- Пшеничний Гнат, полковник Самарської паланки 306
- Радкевич Василь, сотенний осавул Третього охочекомонного компанійського полку 151
- Радко Клим, зн. т. Корсунського куреня 233
- Радкович Іван, майор пікінерського полку 273
- Радлов, підпоручик 249
- Рак Трохим, козак Джерелівського куреня 312

- Раковський, польський суперінтендант 229
- Рапчевський Іван, запорожець 147
- Рвачов Іван, полонений 249
- Регіт, козак Мінського куреня 350
- Реджед-паша, очаківський сераскир 157
- Рецеговий Василь, зн. т. 8
- Резанов, рос. полковник 10
- Ріжок Григорій, курінний отаман 11
- Ристенко О. В., історик П., с. 16, 21
- Різничний 110
- Рогуля Михайло, запорожець 8, 174
- Родзямовський Корнелій Д., 172, 174
- Родзянко Іван, гадацький полковий обозний 90
- Родзянко Іеремій, миргородський полковий обозний 291; Д., 186
- Родіон Пилипович (Філіпович) див. Стариї Родіон Пилипович
- Рожок Данило Д., 181
- Розвір 94
- Розкалупа Яків, полковник 234
- Розлага Степан, товариш Щербинівського куреня 232
- Розумовська Наталія Д., 86
- Розумовський Кирило Григорович, гетьман П., 19, 20; № 15, 16, 19, 20, 21, 27, 28, 30, 32, 35, 37, 39, 40, 42, 44, 56, 71, 77, 78, 78а, 84, 87, 88, 98, 99, 103, 115, 122, 143, 152, 153, 157, 165, 175, 288; Д., 35, 36, 38, 45, 53, 63, 69, 70, 72, 73, 106, 118, 135
- Розумовський Олексій Григорович 55, 115, 122
- Ром Максим, запорожець Д., 256
- Романовський В. О., історик, архівіст П., с. 6
- Романовський Василь, зн. т. 21
- Роменський Степан, писар Микитинського перевозу П., с. 20; № 175, 218, 214, 248, 291
- Росет, представник Військового міністерства П., с. 14, 15
- Рот Максим, запорожець 151
- Рубан (Рубанов) Василь, товмач 8, 101
- Рубан Чосип, з. ст. 52, 226, 231, 233, 241
- Руденко Лука, старшина із Гетьманщини 82
- Руденко Павло, полтавський міщанин, купець 31, 201, 305
- Руденко Павло, китайгородський сотник 65
- Рудинський Василь, студент Київської Академії Д., 197
- Рудин Степан, шафар Микитинського перевозу 349
- Рудкевич Феодорит, архимандрит Києво-Межигірського монастиря 84; Д., 91, 107
- Рудь, товариш Незаманівського куреня 49
- Рудь Гаврило 336
- Рудь, Федір, товариш Поповичівського куреня 232
- Румянцев П. О., президент 2-ї Малоросійської колегії, командуючий Першою армією, генерал-фельдмаршал П., с. 17; № 59, 72, 151, 159, 175, 178, 186, 201, 215, 220, 222, 226, 227, 228, 232, 233, 235, 247, 251, 257, 259, 291, 313, 321, 324, 330, 345, 361; Д., 149, 150, 151, 157, 191, 209, 211, 212, 213, 214, 224, 246, 256
- Руновський, китайгородський ротмістр 238
- Рябий Петро, самарський козацький отаман 340; Д., 169
- Рябінін-Скляревський О. О., автор П., с. 6, 11, 13; № 83, 285, 285а
- Рябков П. З. П., с. 16
- Рязанцев, майор Старосамарського ретраншементу 306
- Рясний Кіндрат, запорожець, згодом кошовий отаман Задунайської Січі 196, 197
- Сабадаш Семен, посполитий В. З. 291
- Савенков, вахмістр Лівненського полку 48
- Савич Іван, обер-секретар Сенату Д., 128
- Савранський, гайдамака 37
- Савурський, запорожець 210
- Сагайдачний Григорій, кошовий отаман Д., 6
- Саліх-ага, перекопський каймакан 139, 140, 144, 218
- Саліх-Гірей, єдичкульський сераскир 191, 217
- Саліх-Джен, перекопський купець 137
- Салтиков Петро Семенович, граф, генерал-аншеф 21, 35, 39, 40, 45
- Самарин Олексій, купець 208
- Самарський Іван, з. ст. 286
- Самарський Кіндрат, запорожець 147
- Самбок Микита Павлович, полковник, суддя 139, 337
- Самборжецький Йосип, комісар Чигиринського староства 130
- Самоїлова Варвара, наймичка 237
- Самуїл, чернець Самарського монастиря 253
- Самусь, зн. т. 215
- Савжак Гаврило 94
- Сап'ян С., запорожець 336
- Сахаров Іван, купець 48
- Сахіб-Гірей, перекопський бей 30, 36, 45, 50
- Святий Яким, полковник Колацької паланки П., с. 21; № 314, 356
- Седякіп, майор 165
- Сеїд-Махмет, очаківський каймакан 191
- Сеїд-Мустафа-ага 360
- Селім-Гірей П, кримський хан 6, 217, 304
- Семен, невільник Д., 162
- Семен Фреміївич, кошовий отаман 6
- Семенов Дем'ян див. Деркач Дем'ян Семенович
- Семенов (Семенович) Павло, китайгородський сотник 22, 165, 181, 249
- Семенов Петро, капрал Сербського гусарського полку 180
- Семенов Федір, товмач 101
- Семируниченко Іван, житель Нових Володаг 310
- Сербин 92
- Сербин Кость, товмач 11, 21

- Сербин Семен, товариш Дінського куреня 303
- Сербинов Йосип, зн. т. 8
- Сефір, грузин 30
- Серков, поручик Богородичанського гарнізону 40
- Сидельниченко Михайло, кам'янський козак 203
- Синицький, рос. капітан Д., 273
- Синьогуб, нехвороцанський ротмістр 238, 249
- Синьогуб Леонтій, зн. т., нехвороцанський сотник 8, 206
- Сич Василь Григорович, кошовий отаман 6, 7, 11, 12, 13; Д., 21, 136
- Сідій Григорій, осавул Самарської паланки 56
- Сідловський (Шидловський) Яків, похідний полковник 244, 285, 285а, 302
- Сірий Андрій, козак 244
- Сірий Іван, ктитор Романівської церкви 203
- Сірко Іван, кошовий отаман Д., 4, 5
- Сіромаха Дмитро, з. ст. 291, 313
- Сіроченко, пікінер-утігач 287
- Скальковський А. О., автор, історик Запорозької Січі П., с. 6, 7, 9, 11, 14—18, 30, 35, 36; № 1, 2, 3, 4, 4а, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 27, 33, 35, 36, 37, 43, 51, 58, 63, 78, 78а, 80, 83, 111, 144, 145, 146, 152, 164, 166, 182, 185, 187, 189, 193, 194, 201, 203, 206, 207, 208, 228, 229, 233, 239, 248, 253, 257, 264, 275, 276, 279, 284, 285, 285а, 287, 292, 320, 325, 334, 336, 344, 356, 357; Д., 9, 74, 131, 184, 185, 230
- Скана Микола, з. деп. 324, 365
- Скана Мусій, козак, згодом отаман Корсунського куреня 83, 98, 201, 233, Д., 163
- Скаржинський Андрій, шляхтич з Правобережної України 146
- Скоропадський Іван, гетьман 1
- Скоропадський Іван (1763 р.) Д., 177
- Скубицький Іван, житель Кодака 133
- Скубицький Панько, житель Кодака 133
- Слабченко М. Є., автор П., с. 7, 11; № 244, 279
- Сленецький Іван, польський бершадський губернатор 305
- Слинченко Пилип, запорожець 22
- Сліпота Микита, козак Дядьківського куреня 25
- Словь Степан, козак Полтавського куреня Д., 51
- Смола Іван, пушкар 255, 365
- Сморчогуз Лазар, товариш Івонівського куреня 234
- Сніжко Пилип, полк. ст. 308, 319
- Собецький, новосербський капітан 99
- Сокальський Володимир, начальникні січових церков 3, 122, 320, 359; Д., 88
- Соколовський Яків, військовий довбиш 98, 133, 147, 304, 306
- Солодовченко Даніло Д., 40
- Соляник Григорій, запорожець 271
- Сорока Василь Д., 173, 175
- Сорочинський, курінний отаман 4, 4а
- Сотниченко Йосип, козак Пашківського куреня 363
- Софія Олексіївна, московська цариця — 334, 344; Д., 6
- Соханський Максим Д., 118
- Сохацький Марко, товариш Кушівського куреня 164
- Сохацький (Горб) Федір, осавул, суддя В. З. 14, 16, 58, 83
- Спировський Микола, козак 243
- Спичак, канцелярист П., с. 14, 15
- Спичак Герасим, отаман Іркліївського куреня 227
- Спичивська, поміщиця 182
- Спорник Тимофій, товариш Поповичівського куреня 225
- Старий Павло, з. ст. 175
- Старий Родіон (Радко) Пилипович (Філіпович), з. деп. 17, 175
- Старий Стецько, запорожець 6
- Стекловський Михайло Микитович, запорожець 147
- Степан, козак 137
- Степан Михайлович Д., 161
- Степаненко Григорій, з м. Сосниця Чернігівського полку 147, 232
- Степаненко Іван, писар Самарського військового села Д., 276
- Степаненко Левко, запорожець 147
- Стефан Баторій, польський король 175, 334
- Стефаненко 109
- Стефанович Іван, зн. т. 142
- Стіна Петро, гардовий писар 290, 299
- Стороженко Іван, товариш Щербинівського куреня 234
- Страшко В. В., архівіст П., с. 9
- Стрекалов, князь 344
- Стрешньов П. І., генерал-аншеф 78, 78а, 84, 86, 88, 90, 101, 104, 105, 119, 127, Д., 104, 105
- Строцинський Роман, полковник 355
- Строць Роман, запорожець 8
- Струнко Родіон, запорожець 8
- Струтинський Роман, петербурзький урядовець 84
- Стульниця Параска, жителька Старої Самари 48
- Ступак, полковник 13
- Стягайло Дмитро, полковник Кальміуської паланки 19, 34, 58
- Стягайло (Старий) Пилип, осавул 178, 247, 248, 283; Д., 216
- Субота Семен, запорожець 8, 147
- Сукур Андрій, товариш Шкуринського куреня 286
- Сукур Олекса, полковник Кодацької паланки 241, 251
- Сукур Тимофій, полковник 256
- Сукур Хома, запорожець 363
- Сун-ага яничарський 346
- Сурло Дмитро, грек 244
- Сухий, ревунівський житель 225, 249
- Сухий Андрій, полковник Бугогардівської паланки 6
- Сухий Іван, пікінер 193
- Сухий Мусій Андрійович, суддя В. З. 178
- Сухина Іван, отаман Васюринського ку-

- реня, згодом полковник Бугогардівської паланки П., с. 24; № 179, 242, 305, 325, 332, 365
- Сухих Л. А., архівіст П., с. 9
- Суходольський, польський корсунський губернатор 80
- Сухомишко Антін, козак Гадяцького полку 140
- Сучак Тарас, товариш Незамаївського куреня 305
- Сьомак Василь, запорожець 147
- Сьомак Іван, ст. 147
- Сьомак Матвій, з. ст. 82
- Табунець Павло, отаман Щербинівського куреня 191
- Таг-мурза, полонений 257
- Томара Матвій, запорожець 147
- Тарац, козак 12
- Тарац, отаман 85
- Таран, полковник Бугогардівської паланки П., с. 16
- Таран Андрій, запорожець 94
- Таран Василь, запорожець, писар Ігульської паланки 8, 14
- Таран Влас, запорожець 206
- Таран Денис, козацький отаман з Нового Кодака 10
- Таран Максим, козак Коренівського куреня Д., 72
- Таран Марко 192
- Таран Мартин, козак Мінського куреня 73
- Таран Онисим, товариш Брюховецького куреня 216
- Таран Павло, запорожець 31
- Таран Петро, товариш Джерелівського куреня 288
- Таран Прокіп, зн. т. Корсунського куреня 233
- Таран (Вербеченко) Семен, товариш Пластунівського куреня 227, 245
- Таран Федір 95
- Таран Яків, колодник 192
- Тарапець Василь, товариш Джерелівського куреня 130
- Таранець Данило Д., 294
- Тарасенко Матвій, запорожець 147
- Тарасенко Пимін Григорович, запорожець 147
- Тарахтай Ахмет, чабанський отаман 144
- Тарловський Кирило, капелан О. Розумовського П., с. 20; № 84, 175, 340, Д., 82
- Татищев Лука Іванович Д., 166, 205, 208
- Текелій П. А., генерал-аншеф 365
- Темний Кирило, полковник Бугогардівської паланки 151, 164, 165
- Терентенко Іван, полтавський житель 41
- Тетеря Павло, гетьман 184
- Тетяна, самарська жителька 211
- Тимофіїв Григорій, козак Полтавського куреня Д., 49
- Тимофіїв Микола див. Косап Микола Тимофійович
- Тимофій, намісник Кишинського монастиря 75
- Тимошенко (в) Федір, полковий писар Острогзького слобідського полку 125
- Тимошівський Дмитро, значковий товариш Прилуцького полку 55, 131
- Тимченко Яків, військовий товариш 95
- Титова, поміщиця 199
- Тихоновичева Марія Данилівна, попадає з Гадяча 175
- Тихоцький, воеводський товариш Слобідсько-Української губ. 333
- Тищенко М., автор П., с. 6, 13; № 86
- Тищенко Микита, невільник з Криму 303
- Товмач Опанас, полковник Бугогардівської паланки 91
- Товмач Роман, товариш Канівського куреня 6
- Товстик, козак Поповичівського куреня 131
- Товстик Андрій, писар Кодацького перевозу 33, 96, 151
- Товстик Єлисей, запорозький козак з Коренівського куреня 96
- Толмач Олексій, отаман волохів у Старому Кодаку 320
- Толока Григорій, козак Іркліївського куреня 363
- Томсін, підполковник Д., 28
- Топол Степан, запорожець 147
- Топчий Тимофій, пушкар 192
- Тотт, барон, французький консул у Криму 235
- Требінський Іван, вахмістр Сербського гусарського полку 118
- Трезвинський Омелян, зн. т. 8
- Третяк Григорій, товариш Полтавського куреня 208
- Третяк Данило, з. ст. 252, 256, 257, 258, 259
- Третяк Дем'ян, з. ст. 229
- Третяк Петро, запорожець 296
- Третяк Стефан, запорожець 8
- Третяченко, колодник 109
- Трипольський Степан, запорожець 8
- Трохимовський Андрій, запорожець 119, 149, 161
- Трущенко Петро, ст. 233
- Тугай-бей Семен, з с. Пустовійтівки Лубенського полку 147
- Тульчанський, управитель гетьмана К. Розумовського 122
- Туманський Василь, генеральний писар 122, 245; Д., 187
- Туманський Йосип Д., 80
- Тупця Іван, запорожець 8
- Тустяченко, китайгородський козак 181
- Тютчев Петро 351
- Тютюнник Григорій, запорожець 8
- Уман-Юсуп, пристав крямських соляних озер 12
- Уманець Петро, писар Самарської паланки 180, 181
- Ус Григорій, запорожець, ватажок гайдамаків 105
- Ус Марко Кіндратович (Кондратович), полковник Кальміуської паланки, згодом кошовий отаман 6, 11; Д., 23
- Ус Михайло, з. ст., писар 85, 124, 159, 186
- Усатий Сидір, запорожець 233

- Усвяткевич Яків, торговицький і богопільський губернатор 164
 Устимович, ротмістр 342
 Устимович Пилип, новослобідський сотник 88, 93
- Фандезен, капітан галерного флоту Д., 248
 Федоренко Онисим, запорожець 164
 Федоров (Федорович) Григорій див. Лантух Григорій Федорович
 Федоров (Федорович) Пилип див. Пилипенко Пилип Федорович
 Федорович Гнат, запорожець 147
 Феодорит див. Рудкевич Феодорит
 Феоктист, ієромонах 3
 Фетті-єфенді, перекопський каймакан 11
 Филимонов Іван, запорожець 8
 Фігнер Христофор, лікар В. З. 8, 86, 113
 Філіпович Родіон (Радко) див. Старий Родіон Пилипович
 Фліверк, рос. урядовець 57, 81
 Фогт, фон Карл, майор 175, 192, 197; Д., 157, 200
 Форд, де Яків, комендант Катерининського шанця 303
 Фрідріх XII, пруський король 201
 Фролов Климентій, полковник Війська Донського 153
 Фроловський А. В., автор 201
- Хаджі-Абдуллах Д., 59
 Хаджі-Гірей, хан 88
 Хаджі-Джаум, мурза Бдисанської орди 267, 281
 Хаджі-Мехмед, бахчисарайський намісник 144
 Хаїмський 202
 Халабуда Микита, курінний отаман 11
 Халім-Гірей, кримський хан 30, 36, 42, 45, 54, 71
 Халіява Василь, полковник Кодацької паланки 52
 Ханенко Микола, з. ген. ст. 116
 Ханенко Михайло, гетьман 185, 334
 Хижняківський (Хижняківський) Петро, з. ст. 241, 245, 326
 Хить Семен, запорожець 8
 Хлебачов, поручик 349
 Хмара Андрій, запорожець 182
 Хмельницький Богдан, гетьман 165, 175, 184, 185, 287, 334, 344
 Хосцький, польський комісар 185
 Холахура Роман, запорожець 15
 Холодний Григорій, з. ст. 53
 Хорбат Василь, запорожець 232, 241
 Хорват Іван, сербський командир 44, 99, 170
 Храновський Юрій, польський шляхтич 227
 Хруцов, бахмутський комендант 13
 Хусейн, невільник 138
- Циган (Циганко) Клим, товариш Щербинівського куреня 234
 Циподрига Сава, полковник Орільської паланки 345, 356, 365
 Цьмак Григорій 44
- Чабан 109
 Чабан Марко, товариш Кисляківського куреня 232
 Чайка див. Горкуша Марко
 Чайка Павло, похідний пояковий осавул 286
 Чайківський Василь, полк. ст. 346
 Чалий, полковник Кодацької паланки 324
 Чалий Сава, гайдамака П., с. 17
 Чалий Сидір, полковник Кальміуської паланки 216, 226
 Чардак Іван, полковник Кальміуської паланки 216
 Чарниш Іван, миргородський полковий писар 291
 Черкерс Степан, козак Джерелівського куреня Д., 40
 Челобитников, поручик, завідуючий новосіченським магазином 242
 Чемерис Семен, товариш Нижчестеблівського куреня 234, 324
 Чемерис Степан, полк. ст. П., с. 21; № 232
 Чепелівський Федір, курилівський священник 275
 Чепіга Харко, з. ст. 235, 356
 Череватий Хома, з м. Маячки 147
 Черета Лаврін, полковник Кальміуської паланки 153
 Череп Іван, козак Мінського куреня 245
 Черненко, запорожець 11
 Черников Пилип, солдат 128
 Черниченко, орлянський сотник 103
 Чернишов Захарій Григорович, рос. державний і військовий діяч, граф П., с. 21; № 175, 201, 288
 Чернцов Дмитро, командир військ Української лінії 6
 Чернюк Іван, ст. 253
 Чернявський Д., 229
 Чернявський Василь, полк. ст. 147, 300; Д., 265, 285
 Чернявський Павло, син комісара Солецького староства з Правобережної України 147
 Чернявський Павло, товариш Васюринського куреня 229
 Чернявський Петро, полк. ст. 365
 Чернявський Петро, командуючий надвірною короговою, полковий осавул Д., 29
 Чернявський Семен Павлович, запорожець 147
 Чертков, генерал, кременчупський оберкомендант 205, 226, 230, 233, 250, 287, 288, 319, 352
 Четвертинський Антоній, князь 313
 Чечель, ротмістр пікінерського полку 287
 Чижевський Іван, гарматний майстер 116
 Чичерін Микола Микитович, київський оберкомендант 144; Д., 145
 Чорба, майор Молдавського полку 307
 Чорний Антін, товариш Джерелівського куреня 314
 Чорний Василь, гайдамака 130
 Чорний Григорій, товариш Поповичівського куреня 234

- Чорний Іван, запорожець 21
 Чорний Йосип, ст. 186
 Чорний Кіндрат, запорожець 89
 Чорний Корній, козак Кущівського ку-
 реня 350, 351
 Чорний Кузьма, полковник Кальміуської
 паланки 120
 Чорний Мартин, ктитор кам'янської цер-
 кви 203
 Чорний Микола, з. ст. 247
 Чорний Мусій, полковник 332, 342, 352,
 365
 Чорний Назар, товариш Поповичівського
 куреня 234
 Чорний Олекса, з. ст. 217, 232, 235, 257,
 283, 309
 Чорний Пархом, осавул В. З. 37
 Чорний Семен 215
 Чорний Софрон, з. ст. 120, 202, 216, 234,
 235, 281, 283
 Чорний Степан, отаман Мінського куреня
 60
 Чорний Тарас, полковник Інгульської па-
 ланки 217, 227, 228
 Чорномаз Яким, запорожець 8
 Чорнявський Матвій 147
 Чорт-Хасан, перекопський купець 137
 Чортизнакий, колодник 109
 Чуб Степан, полковник Кальміуської па-
 ланки 147, 158
 Чуб Яків, старокодацький житель 25
 Чугуївець Іван Опанасович (Афанасійо-
 вич, Афтанасійович), військовий писар
 8, 16, 26, 33, 84, 87, 89, 90, 115, 139, 146,
 162, 216, 253; Д., 74, 81, 85
 Чуйкевич Андрій, прапорщик пікінер-
 ського полку 238
 Чупис див. Караванець Іван
 Чуприна Яків 83
 Чурсин Халан, солдат ландміліцького
 полку 39
 Чухно Михайло, роменський міщанин 280
- Шабельник Петро, запорожець 8
 Шабельський Іван, бахмутський полков-
 ник Д., 34
 Шамрай С., автор 199
 Шаргородський Іван, запорожець 164
 Шарій Гаврило, з. ст. 111, 284; Д., 71, 73,
 75
 Шатемір-ага 248
 Шафрановський Петро, з. деп. 16
 Шаховський Я. П., сенатор П., с. 21
 Швец Ульченко Григорій, племінник Пе-
 тра Калнишевського 216
 Швидкий Василь, зн. т. 8, 78, 78а
 Швидкий Григорій, зн. т. 8, 134; Д., 106
 Швидкий Іван, зн. т. 8
 Швидкий Н., товмач 78, 78а
 Швиков Михайло, поручик 13
 Шекеренко Олексій, козак Пластунівсько-
 го куреня 152, 165
 Шестаков, рос. довірених у Бахчисарай
 78, 78а
 Шидловський див. Сідловський Яків
 Шипила Юрій, товариш Дінського куреня
 182
- Шипов Іван Д., 28
 Ширін-Газі-мурза, кримський депутат 11
 Широкий Федір, запорожець 147
 Шия — 78, 78а
 Шібіб-Гірей Д., 179
 Шкап Омелян, полковник 234
 Шкарбуль, колодник 192
 Шкляревич Опанас, старшина 122
 Шкляревський Петро, з Лохвиці 142
 Шкурат Матвій, полковник Самарської
 паланки 25
 Шмідт А. П., с. 14, 15
 Шморгун Іван, козак Шкуринського ку-
 реня 310
 Шморгун Сава, курінний отаман Кущів-
 ського куреня 225
 Шостаков Іван, отаман Васюринського
 куреня 6
 Шпак Омелян, полковник Самарської па-
 ланки 234, 244, 247
 Шрам Григорій, зн. т. 8
 Шрам Михайло, запорожець 8
 Штамко Василь, курінний отаман Дерев'-
 янківського куреня 144
 Штепа Григорій, полтавський сотник 33,
 93
 Штофельн Карл Федорович, генерал-ма-
 йор 157, 175, 196, 206; Д., 130
 Шубський Олександр, рос. урядовець
 146
 Шульга, з. ст. 365
 Шульга 272
 Шульга, запорожець 49
 Шульга Григорій, запорожець 179, 341
 Шульга Іван, запорожець 151
 Шульга Михайло, полк. ст. 147
 Шульга Онисим, крамарський базарний
 отаман у Січі 86
 Шустовал Корній, полковник Бугогардів-
 ської паланки 88, 91, 98
 ШуянкД Корній, запорожець 8
- Щепан Іван, канцелярист з Батурина 334
 Щербина, сотник Д., 259
 Щербина Григорій, зн. т. 8, 147, 232, 234,
 353
 Щербина Іван, запорожець 8, 232, 324
 Щербина Іван, священник с. Романкова 25,
 237
 Щербина Микита, запорожець, гайдама-
 ка Д., 96
 Щербина Ничипір 232
 Щербина Олекса Микитович, курінний
 отаман 304
 Щербина Петро, запорожець 8
 Щербина Роман Д., 84
 Щербина Самійло, отаман Кисляківсько-
 го куреня 37
 Щербина Федір, новокодацький отаман
 279
 Щербина Яків, запорожець 232
 Щербинівський Харко, запорозький соле-
 воз 140
 Щербинів Євдоким Олександрович, губер-
 натор Слобідсько-Української губернії
 251, 252, 267, 272, 281, 292, 304, 333; Д.,
 229, 247
 Щетинін Парфеній, майор ландміліції

- Старосамарського ретраншементу 35,
38, 39, 40
Щирій Гаврило, полк. ст. 178
Щітка Кіндрат 88
Щока Іван, переяславський отаман 284
Юзефович Давид, хотинський купець
187, 192
Юзефович (Осипович) Мусій 314
Юнгер, капітан, згодом полковник 48, 90
Юргевич В., професор П., с. 15
Юр'єв Гнат, елизаветградський купець
137; Д., 93
Юр'єв Кость, товмач 8, 101
Юржинський Василь, з. ст. 193
Юст Федір Іванович, комендант фортеці
св. Єлизавети, генерал-майор 36, 49,
58; Д., 57
Юсуц, татарський купець 191
Юсуц, турецький купець 54
Юха Сидір, зн. т. 8
Ющенко Ничипір, ст. 253
Яблуновський Антін, чигиринський ста-
роста, князь 184
Яблуновський Іван, з. ст. 235, 321, 345
Яблуновський Степан, полковник П., с.
21; № 147, 160, 178, 193, 221
Яворницький Д. І., автор, історик Запо-
розької Січі П., с. 16; № 8, 9, 10, 11,
15, 17, 33, 54, 57, 63, 64, 68, 85, 91, 141,
143, 152, 232, 281, 337
Яким Гнатович (Ігнатович) див. Малий
Яким Гнатович
Якимов Григорій, полковник Кодацької
паланки 13
Яків Васильович Д., 192
Якобій Іван, ген. 356
Яковлев Іван, капрал Рязького полку 150
Яковлев Петро, бригадир П., с. 17
Ян Казимир, польський король Д., 3
Ян III, польський король П., с. 17
Яновський Гавриїл, нехворощанський ар-
хімандрит Д., 109
Яновський Максим, військовий товариш
96, 142; Д., 202, 203
Ярошенко Григорій 44
Ярошенко Яків, з. деп. 185
Ясницький, поручик 127
Ястребов В., історик П., с. 16

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

- Аврамівка, сл. Молдавського гусарського полку 289
Австрія 119
Азовська губернія 1
Азовське море 152, 214; Д., 18
Азовські (Крива і Семенівська) коси 57, 72, 319; Д., 18, 158
Акерман див. Білгород
Акмечеть, м. 159
Аксютинці, с. 215
Анни св., фортеця
Аржанка, сл. 99
Архангельськ, м. 12
Афонська Гора 166
- Бабайківка, сл. 236, 293, 321
Баганалі-Буркут, ногайський аул Д., 162
Багачка, м. Миргородського полку 147
Базавлук, р. 2, 272
Бакма, м. 148
Бай-Хаджа, урочище 155
Балта, м. 143, 201, 227
Барвінкова Стінка, сл. 298, 352
Батурин, м. 220
Бахмут, м. 10, 13, 57, 152, 167, 186, 226, 303, 304; Д., 220
Бахмутська фортеця 296
Бахмутський слобідський полк, тер. 81, 165
Бахчисарай, м. П., с. 21; № 78, 78а, 121, 145, 159, 161, 191; Д., 8
Бая-Хаджі (Толгіб), урочище 155
Бендери, м. 257, 264
Берда, р. 248
Березівка, р. Д., 72
Березова, с. 182
Бершадь, м. 305
Бешбайрак, урочище 136, 342
Бичкова, сл. на Орелі 147
Білгород (Акерман), м. 244, 248
Білгородщина 6
Білівська фортеця 233, 292, 365; Д., 28, 140, 149, 150
Біловоди, сл. 241
Білозірка, р. 90, 161, 188, 264, 324, 325
Бобрік, м. 148
Богопілля, м. 164
Богородичани, м. 40; див. також Стара Самара
- Богородичанська земля 16
Богородичанський ретраншемент 128, 135, 294; див. також Старосамарський ретраншемент
Борисоглібська фортеця 178, 181, 206
Бородаївка, с. Миргородського полку 12, 83, 324
Бородківка, сл. 273
Брацлавське воєводство 43, 105, 130, 204, 229; Д., 43, 44, 48, 152
Бреїла, м. у Румунії 330
Бреславль, м. 119
Бригадирівка, сл. 16, 236, 322
Бриня Нове, урочище Д., 271
Бритаї, р. 291
Буг, р. 6, 19, 36, 88, 91, 99, 103, 148, 187, 227, 244, 293, 297, 299, 305, 325, 345; Д., 209, 212, 228
Бугогардівська паланка 5, 11, 83, 173, 188, 287, 305, 346, 362
Бугогардівський перевіз 293, 305
Буджак, тер. 88
Буджацька орда 42, 251, 252, 258, 279, 281, 292
Будиці, м. 147
Борсуки, с. Брацлавського воєводства Д., 152
Бутівський шанець 47
Бучки, сл. 149, 205
Буяньська, сл. 79
- Варвиця, м. 12
Варшава, м. 164, 334; Д., 197, 199, 201
Василькове, сл. 176
Великий Луг 86, 144, 270, 330
Верблюжа, р. 287, 342
Вербове, с. 105
Вербове урочище 26
Військо Донське П., с. 20; № 7, 10, 14, 15, 27, 72, 152, 153, 212, 226, 319, 334, 363; Д., 14, 18
Вільна, м. Д., 7
Вовча (Вовчі Води), р. 81, 248
Вовчі байраки 83
Водолага, м. 152, 181
Волощина 88, 120, 121, 166, 258, 259, 299
- Гадяцький полк 95, 140, 147, 175, 304; Д., 71
Гадяч, м. 147

Гард, тер. 6, 58, 76, 98, 155, 227, 244, 290,
303, 305, 324; Д., 13, 209, 265
Гезлев 131
Гетьманщина П., с. 11, 12, 17, 19; № 7,
14, 16, 21, 25, 27, 31, 33, 46, 48, 63, 82,
93, 104, 111, 122, 125, 134, 162, 165, 167,
176, 205, 215, 216, 226, 250, 253, 254,
272, 278, 288, 296, 299, 344, 357; див. та-
кож Лівобережна Україна
Глинська, сл. 34
Глухів, м. П., с. 19; № 54, 55, 61, 76, 83,
109, 116, 156, 175, 192; Д., 29, 72, 79, 80,
111, 133, 134, 136
Говтва, сл. 143
Голта, м. 201, 227
Голушівка, урочище 176
Гостомельський повіт 80
Громоклія, р. 148, 308
Грузька, р. 165
Гупалівка, сл. 236, 321

Дальник, с. 285, 285а
Данилівка, с. Орлянської сотні Полтав-
ського полку 13
Демки, с. Іркліївської сотні Переяслав-
ського полку 147
Джамбуйлупька орда 252
Джурилів (Джурин), м. 313
Диканька, м. 182
Димитрія Ростовського св. фортеця
(Ростов) 208, 212, 226
Дицивка, сл. 215
Дніпро, р. 7, 9, 12, 18, 20, 37, 67, 82, 91,
97, 127, 192, 196, 199, 205, 207, 217, 224,
227, 241, 244, 247, 248, 251, 256, 264,
265, 285, 285а, 286, 297, 302, 304, 319,
323, 324, 325, 338, 345; Д., 234, 238, 275
Дніпровська лінія 260
Дніпровський лиман 285, 285а
Дніпровський пікінерський полк, тер. 333
Дністер, р. 2, 252, 257
Дністровський лиман 285, 285а
Доброводи, с. 327
Домонтів, м. Переяславського полку 147
Домоткань, р. 192, 277
Дон, р. 6, 212
Донець, р. Д., 278
Донецький пікінерський полк, тер. 181,
199, 206, 249, 269, 272
Донське Військо див. Військо Донське
Дубівці, с. на Правобережній Україні 147
Дунай, р. П., с. 21; № 244, 256, 285, 285а,
346, 365; Д., 246, 265, 280, 282

Єдисанська орда 36, 155, 162, 167, 177,
187, 191, 202, 251, 252, 258, 267, 279,
281, 292; Д., 162, 242
Єдичкульська орда 91, 97, 155, 161, 162,
167, 187, 189, 191, 202, 252; Д., 143, 144,
179
Єйська орда 120
Єлизаветград (фортеця св. Єлизавети,
Єлизаветградська (фортеця) П., с.
14—16; № 20, 33, 34, 36, 43, 49, 66, 74,
79, 93, 98, 103, 109, 118, 119, 120, 127,
129, 151, 193, 213, 222, 227, 302, 306,
329, 330, 333; Д., 41, 65, 67, 81, 103, 210,
211, 212, 213, 214

Єлизаветградська (Єлизаветинська) про-
вінція П., с. 21; № 228, 239, 258, 287,
288, 302, 329, 332, 334, 343; Д., 231
Єлизаветградський (колишній Новосло-
бідський) пікінерський полк 179, 192,
193, 199, 228, 230, 352

Жаботин, м. 164
Жванець, м. Д., 290
Жигівці, м. 187
Житківці, м. 164
Жовтенка, р. 288
Журин, м. Д., 264

Задунайська Січ 196
Заорільська, сл. 238
Землянка, с. 262
Зибки, сл. 361
Златоуст, м. П., с. 5
Знам'янська, сл. 351

Іванівка, сл. 364
Ізюмська провінція 333, 364
Ізюмський слобідський полк Д., 278
Іллінець, с. 258
Інгул, р. 217, 226, 227, 264, 286, 322
Інгулець, р. 264, 287, 288, 299, 354, 361
Інгульська паланка, Інгул, тер. 223, 227,
228, 286, 319; див. також Перевізька
паланка

Кагул, р. 257
Казикермен див. Кизикермен
Калка, р. 363
Кальміус, р. 140, 153, 158, 212, 241, 251,
319, 344
Кальміуська паланка, Кальміус, тер. 6,
15, 60, 72, 131, 153, 195, 204, 208, 214,
219, 226, 227, 241, 304, 319; Д., 18, 23
Камранка, с. 16
Кам'яна Криниця, м. 227
Кам'яний Базар 161
Кам'янка, м. 16, 25, 35, 48, 104, 112, 209,
321
Кам'янка, р. 247
Кам'янське, с. 16, 83, 111, 117
Кам'янський ретраншемент 83, 265
Канів, м. 227
Карасев, м. 159
Карнаухівка, с. 321
Карповухівка, с. 16
Катерининська провінція 165, 219; Д., 149,
150, 206
Катерининський шанець 222, 244, 287, 303,
332, 353
Катеринослав, м. П., с. 14; № 287
Каушани, м. 88; Д., 212
Кафа, м. 89, 91, 159; Д., 258
Келеберда, м. 147, 167, 182; Д., 19
Керч, м. 186, 361
Кизикермен, Кизикермен Д., 14, 64
Кизикерменський перевіз 6, 217, 251, 252
Київ, м. П., с. 5; № 11, 27, 84, 122, 165, 175,
224, 228, 300, 322; Д., 32, 182, 289
Київське воєводство 80, 164
Київський полк, тер. 324
Киргис, м. 186
Кисличовата балка 99

- Китайгород, м. 181, 241
 Китайгородська, сл. 181
 Китайгородські хутори 181
 Кишенка, сл. 176
 Кільчень, р. 171, 340
 Кільченка, р. 340
 Кінбурн, м. 222, 244, 257, 259, 284, 285, 285а, 309, 325, 339, 345, 360, 361; Д., 263
 Кінські Води, р. 188, 248
 Княжі байраки 83, 99
 Кобеляки, м. 147
 Ковалівка, м. Гадяцького полку 147, 304
 Кодак, м. 164, 205, 224, 265, 280, 314
 Кодак Новий, м. 10, 16, 111, 112, 173, 174, 259, 314
 Кодак Старий див. Старий Кодак
 Кодацька паланка, Кодак, тер. 25, 34, 52, 67, 107, 111, 127, 133, 136, 181, 223, 226, 257, 259, 263, 270, 274, 279, 287, 301, 306, 320, 340, 354, 355, 356
 Кодацький перевіз 25, 48, 96, 135, 226, 265, 294, 305, 308, 335
 Кодима, р. 201
 Кодима, урочище 12, 25
 Козиний мис 1, 323
 Козирщина, сл. 206, 250, 340
 Козлов, м. 121, 157, 159
 Козловська фортеця 206, 222
 Колонтаївка, сл. 340
 Комісарівка, сл. 332, 344
 Комісарка, р. 288
 Комісарівська паланка, тер. 332, 354
 Константинополь 25, 83, 147; див. також Стамбул, Царгород
 Коржові Могили, урочище 55, 192, 215
 Косянівці, с. 327
 Котівка, сл. 321, 327
 Красне, с. Ніжинського полку 232, 303
 Красного Яру шанець 167
 Кременчук, м. 87, 147, 157, 219, 222, 226, 265, 353; Д., 139, 219
 Крива коса див. Азовські коси
 Криве Озеро, сл. 143
 Кривий Ріг, урочище 257
 Кримки 363
 Кримське ханство, Крим П., с. 11, 12, 18, 20; № 1, 2, 6, 11, 12, 14, 17, 19, 21, 25, 26, 30, 31, 32, 35, 45, 50, 54, 55, 69, 71, 78, 78а, 83, 84, 87—91, 97, 99, 115, 119—122, 134, 137—140, 143, 144, 159—163, 186, 187, 189, 191, 206, 215—218, 220, 227, 228, 235, 250, 251, 256, 257, 278, 284, 294, 314, 317, 328, 345, 347, 355; Д., 4, 25, 106, 135, 148
 Кримський шлях 55, 76, 196
 Крюків, шанець Д., 235
 Кубанська орда 140
 Кубанські коси 7
 Кубань, Кубанська земля 6, 72; Д., 213
 Кукулівка, сл. 273
 Курилівка, сл. 236
 Курячі Лози, урочище 287, 288
 Кушнірівка, сл. 350
 Кючук-Кайнарджі, м. 345
 Ладижин, м. 303
 Лисі Гори, сл. 143, 151
 Лихівка, сл. 344
 Личкова, сл. 172, 206, 236, 250, 322, 340
 Лівобережна Україна, Лівобережжя П., с. 11; № 34, 104, 167, 175, 176, 241; Д., 17, 29, 37, 62, 69, 72; див. також Гетьманщина
 Лозовата, р. 151
 Лохвиця, м. 96, 142, 253, 281; Д., 119, 181
 Лубенський полк 10, 147, 232, 241, 316; Д., 202, 203
 Луганський пікінерський полк, тер. 333
 Лугавчик, р. 165
 Макарівка, сл. 353
 Македонія 166
 Макогонівка, сл. 352
 Мала Долина, урочище 54
 Марківка, м. 313
 Маслова, сл. 343
 Маячка, м. 147, 292
 Мертві Води, Мертвовод, р., урочище 120, 136, 185; Д., 228
 Мечибелівка, сл. 244, 291
 Мигійські острови 43, 58
 Мигійський Ташлик, р. 288
 Микитинська застава 46, 101, 138; Д., 160
 Микитинська фортеця 319
 Микитинський перевіз 25, 137, 138, 218, 224, 294, 305, 319, 326, 334, 335, 349, 355
 Миргород, м. 6, 61, 75, 147
 Миргородський полк 12, 81, 94, 147, 291, 304, 331
 Міус 363
 Могилів, м. 187, 321
 Могилівка, сл. 236
 Молдавія 220, 235, 285, 285а, 291
 Молдавський поселенський полк 232, 239, 287—290, 294, 306, 332, 336, 342, 343, 352, 353, Д., 279
 Молочні Води, р. 248
 Москва, м. П., с. 12, 21; № 9, 85, 154, 167, 175, 215, 228, 300, 344, 356; Д., 164, 165, 166, 167, 224
 Московка, р. 317, 325
 Московська держава див. Росія
 Мурзинка, сл. 108
 Над Розлитим Лиманом, сл. 206
 Нехвороща, м. 206, 241, 253; Д., 141
 Нижні Млини, с. Полтавського полку 39
 Ніжин, м. 147
 Ніжинський полк 232
 Нова Сербія (Новосербія) П., с. 38; № 18, 20, 27, 33, 34, 37, 47, 51, 66, 76, 77, 79, 82, 87, 93, 102, 104, 105, 118, 130, 175, 232; Д., 14, 69, 70, 147
 Новий Кодак див. Кодак Новий
 Нові Санжари, м. 147, 180
 Новоархангельська, сл. 102
 Новокодацька паланка 25
 Новомиргород, м. 73, 79, 83, 102, 365
 Новомиргородський шанець 73
 Новоросійська губернія П., с. 19, 21; № 151, 152, 165, 167, 169, 181, 192, 193, 200, 207, 214, 222, 230, 233, 234, 254, 272, 287—289, 332, 343, 344, 358; Д., 149, 150, 151, 268
 Новоселиця, м. 95, 316; Д., 255
 Новосіченський ретраншемент П., с. 14;

- № 5, 46, 83, 205, 234, 265, 294, 330; Д., 26, 219, 272
- Новослобідський полк, Слобідський полк 27, 33, 49, 63, 77, 83, 102, 179; Д., 65, 147
- Новочеркаське, м. 72, 226; Д., 18
- Обухове, с. у Новій Сербії 66
- Одеса, м. П., с. 7, 15, 17
- Одимківка, с. 128
- Олександрівська фортеця 292, 297, 308, 317, 319, 324, 326; Д., 252
- Олексіївська фортеця 225, 365
- Оленківська Січ 91
- Опішня, м. Гадяцького полку 95
- Орел (Орлик), сл. 103, 185; Д., 209
- Оріль, м. 58
- Оріль, р. П., с. 19; № 147, 149, 151, 165, 175, 176, 181, 194, 206, 238, 241, 242, 249, 296, 298, 301, 321, 334, 356
- Орілька, р. 192
- Орільська паланка, Оріль, тер. 175, 181, 205, 206, 236, 238, 241, 247, 250, 279, 293, 306, 340, 348
- Орловець, с. 177
- Орлянська сл. 34
- Османська імперія див. Туреччина
- Острог, м. 102
- Острогозький слобідський полк, Острогоччина 125
- Охтирка, м. 147
- Очаків, м. П., с. 21; № 6, 12, 14, 21, 36, 83, 119, 120, 138, 140, 148, 157, 186, 187, 191, 217, 227, 235, 242, 244, 248, 257, 264, 266, 265, 285а, 288, 302, 308, 309, 325, 338, 339, 345, 346, 360; Д., 4, 131, 154, 211, 262, 263, 268, 275
- Очаківський степ 87, 97, 137, 227, 365
- Павлишевий шанець 114
- Паволоч, м. 191
- Палачкова, р. 191
- Паліве Озеро, с. 21, 143, 148, 227
- Панківка, с. 176
- Панківський хутір 176
- Параскеви св. фортеця Д., 222
- Перевізька паланка див. Інгульська паланка
- Переволочна, м. 199, 226, 265
- Перекоп, Перекопська фортеця 137, 140, 145, 160, 186, 283, 294, 304, 317; Д., 131, 249, 250
- Перекопський степ 302
- Перещепина, сл. 206, 250, 340
- Перещепине, урочище 181
- Переяславський полк 34, 147
- Петербург див. Санкт-Петербург
- Петрівська фортеця 319
- Петрівське (Петрівка), с. 236
- Петрова Гребля, сл. 354
- Писарівка, с. 176
- Південна Росія 32
- Півці (Півець), с. Київського воєводства 164
- Підпільна, р. 2
- Піщаний Брід, сл. 143, 151
- Плетений Ташлик, р. 207
- Полтава, м. 220, 222, 232, 361; Д., 112, 244, 259, 260
- Полтавський полк 13, 34, 39, 167; Д., 63
- Полтавщина 253
- Польща, Річ Посполита П., с. 11, 12; № 1, 2, 5, 7, 20, 21, 36, 88, 104, 130, 145, 164, 175, 184, 185, 187, 217, 220, 227, 229, 244, 259, 285, 285а, 315, 334; Д., 16, 52
- Поперечний, о. 342
- Порта див. Туреччина
- Правобережна Україна, Правобережжя П., с. 11, 18; № 80, 146, 147, 164, 167, 177, 186, 191, 204, 217, 227, 228, 258, 259, 288, 299, 302, 303, 305, 314
- Приліти, сл. 143
- Прилуцький полк — 55, 131, 147
- Прогнойська паланка, Прогної, тер. 21, 186, 187, 226, 349
- Проданівка, сл. 176
- Проданова Крисова, сл. 178, 181
- Протовща, р. 22, 176, 181
- Протовшанська паланка, Протовща, тер. 52, 67, 181, 206, 223, 226, 227, 236, 238, 241, 245, 250, 271, 279, 296, 306, 348, Д., 245
- Пруссія 62
- Пустовійтівка, с. Лубенського полку 147
- Путівль, м. 213
- Пушкарівка, сл. 34, 49, 98, 127, 129, 179, 277, 289
- Радивоване 185
- Решетилівка, м. 147, 154
- Ригун, р. 176
- Річ Посполита див. Польща
- Рогачик, р. 88, 161, 325
- Романкове, с. 25, 83, 107, 111, 112
- Романкове, урочище П., с. 21
- Романкове, с. 16
- Ромни, м. 147, 321
- Росія, Російська держава, Російська імперія, Московська держава П., с. 11; № 1, 25, 69, 92, 166, 170, 239, 247, 251, 257, 315, 334; Д., 2, 242
- Ростов див. Дмитрія Ростовського св. фортеця
- Ряба Могила, урочище 235
- Саврань, м. Д., 45
- Саксагань, р. 48, 248, 256
- Самар, м. 322
- Самара (Самар), р. 16, 131, 165, 172, 194, 204, 226, 247, 249, 292, 296, 301; Д., 6, 234.
- Самарська паланка, Самарська товща, Самарські землі, Самар, тер. 25, 29, 34, 52, 56, 60, 67, 70, 95, 132, 135, 152, 171, 173, 175, 180, 181, 182, 204, 223, 226, 227, 230, 238, 240, 241, 247, 249, 250, 256, 270, 273, 279, 284, 301, 306, 317, 319, 335, 340, 352, 354; Д., 95, 99, 116, 157, 248
- Самарський перевіз 7, 219, 365
- Самарський ретраншемент див. Старосамарський ретраншемент
- Самарчик, м. 16, 322, 355
- Самоткань, р. 27, 34, 98, 289
- Санкт-Петербург, Петербург П., с. 15; № 1, 9, 27, 63, 84, 99, 115, 134, 141, 156, 167, 171—177, 184, 205, 221, 227, 288, 294,

- 300, 344; Д., 35, 45, 74, 81, 156, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 205, 248, 270, 272
- Семенів Ріг, урочище 344
- Семенівська коса див. Азовські коси
- Серебрянський шанець 165, 167
- Сибір 233, 266
- Синюха, р. 58, 99
- Сілістрія 285, 285а
- Скарлат, м. 187
- Слобідська Україна, Слобожанщина П., с. 12; № 48, 167, 254, 272, 303
- Слобідсько-Українська губернія 177, 219, 272, 296, 333, 358
- Слобожанщина див. Слобідська Україна
- Слов'яносербія 165
- Сміла, м. 105
- Соколове, м. Харківського полку 147
- Сокільський редут 16, 150
- Солона, р. 179
- Сорочинці, м. 291, 331
- Сосниця, м. Чернігівського полку 147
- Софіївка Д., 100
- Стамбул, м. 14, 157, 186, 190; Д., 166
- Стара Самара, м. 6, 168, 248, 322
- Старий Кодак, с. 16, 112, 173, 249, 314, 320
- Старий Самарчик 322
- Старокодацька наміснія 211
- Старосамарський перевіз 7
- Старосамарський ретраншемент 35, 64, 165, 196, 197, 205, 210, 249, 265, 266, 292, 294, 304, 306, 319; Д., 157
- Судак, м. 121
- Суми, м. 147
- Таборинський шанець (у Новій Серії) 104
- Таганрозька фортеця 363
- Тараг, поріг 94
- Тарговиця див. Торговиця
- Татарське, с. 16
- Ташлик, сл. 99
- Терківка 225
- Тернівка, сл. Молдавського полку 290
- Тилігул, р. 91, 244, 257, 345
- Типатиха, урочище 55
- Тифліс, м. 87
- Тишківка, сл. Д., 147
- Толгіб, урочище 155
- Тор, м. 92, 303
- Торговиця, Торговиця м. 147, 213
- Тригузне, с. 16, 67
- Туреччина, Порта, Османська імперія П., с. 11, 12, 18, 20; № 2, 12, 21, 25, 36, 64, 78, 78а, 91, 103, 119, 147, 157, 160, 186, 187, 202, 227, 247, 251, 252, 254, 257, 270, 323; Д., 1, 7, 21, 53, 154, 206
- Україна П., с. 10, 11, 13; № 164, 165, 175, 314; Д., 2
- «Україна Низовая Запорожская» 115
- Українська лінія П., с. 19; № 6, 25, 84, 86, 151, 209, 222, 226, 241, 248, 250, 266, 279; Д., 225
- Умань, м. П., с. 7; № 79, 80, 164, 217, 227, 229, 259, 304, 313, 327; Д., 47
- Фалдешти Д., 256
- Фінляндія Д., 11
- Фортеця св. Єлизавети див. Єлизаветград
- Фортеця св. Параскеви див. Параскеви св. фортеця
- Хаджибей, с. 285, 285а, 345
- Харків, м. П., с. 9; № 248, 267; Д., 226, 228, 229, 231, 234, 247
- Харківське комісарство 219
- Харківський полк 147, 182
- Хортиця, о. 2
- Хортицький ретраншемент 9
- Хотин, м. 187
- Царгород див. Константинополь, Стамбул
- Царичанка, м. 147, 241, 253, 292
- Чаплинка, р. 171, 176, 236
- Чаплинка, с. 176
- Чаплиці, с. 65
- Чаплиж, с. 16
- Черкаське, Черкаськ див. Новочеркаське
- Черкеська орда (Кубань) 120
- Чернече, с. 25, 52, 60, 111
- Чернігівський полк 147
- Чорне море П., с. 11, № 284, 285
- Чорний Ташлик, р. 151, 207, 342, 343
- Чутове, с. 172
- Чортомлик, р. 94
- Шингарійський ретраншемент 104, 284; Д., 267, 268
- Шлезьк 220
- Шубина, сл. 229
- Щирська, станція на Дону 363
- Яблунівка, с. 334
- Янів, м. 259
- Ярове, с. 59
- Ясинове, сл. 143
- Ясси, м. Д., 246, 289

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Андрієвський А. Дела, касаючіся запорожцев с 1715—1774 гг. // Записки Одесского общества истории и древностей. — 1886. — Т. 14. — С. 283—719.

Андрієвський А. Матеріали по истории Запорожя и пограничных отношений (1743—1767) // Там же. — 1894. — Т. 16. — С. 195—200.

Апанович О. М. Архів Коша Запорозької Січі // Архіви України. — 1989. — № 6. — С. 13—27.

Боровий С. А. Євреї в Запорозькій Січі // Праці Інституту єврейської культури ВУАН. — К., 1930.

Гайдамацький рух на Україні в XVIII ст. 3б. док. — К., 1970.

Гісцова Л. З. Чи були блакитні й жовті прапори на Запорожжі? // Архіви України. — 1990. — № 5. — С. 72—74.

Гісцова Л. З. З архіву Коша Нової Запорозької Січі // Там же. — 1990. — № 6. — С. 66—72.

Гісцова Л. З. До портрета П. Калнишевського (3 нагоди 300-річчя від дня народження) // Там же. — 1991. — № 3. — С. 52—58.

Гісцова Л. З. Архів Коша Запорозького. Приватне листування Петра Калнишевського. // Київська старовина. — 1992. — № 3. — С. 11—21.

Гісцова Л. З. Якого кольору були запорозькі прапори? // Літературна Україна. — 1990. — 19 липня.

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. Сусідів не вибирають (Документи Коша Нової Запорозької Січі в історії українсько-татарських зв'язків // Там же. — 1991. — № 2. — С. 71—77.

Гісцова Л. З., Демченко Л. Я. «Щоб зашадфвши леса... можно било и напредкы чем користоватись» // Там же. 1991. — № 5/6. — С. 75—84.

Голобуцький В. О. Запорізька Січ в останні часи свого існування. 1734—1775. — К., 1961.

Греков В. Бунт сіроми 1768 р. // Записки историко-філологічного відділу ВУАН. — 1927. — Т. 11. — С. 226—232.

Костомаров Н. Исторические монографии и исследования. — Т. 15: Руина. Гетманства Брюховецкого, Многогрешного и Самойловича, 1663—1687. — СПб., 1882.

Лазаревский А. М. Запорожская реляция о победе над турецким флотом в Днепровских гирлях // Киевская старина. — 1884. — Кн. 9. — С. 129—132.

Маркевич А. Письмо гр. Вейсбаха к запорожскому кошевому в 1734 г. // Записки Одесского общества истории и древностей. — 1900. — Т. 22. — Протоколы. — С. 132—133.

Молчановский Н. Несколько данных о смерти и наследстве Мазепы // Киевская старина. — 1903. — Кн. 1.

Новицкий Я. П. Материалы для истории запорожских козаков // Летопись Екатеринославской ученой архивной комиссии. — 1909. — Вып. 5. — С. 1—99.

Ристенко А. В. Рукописи, принадлежащие библиотеке Одесского общества истории и древностей // Записки Одесского общества истории и древностей. — 1910. — Вып. 1, т. 25. — С. 76—78.

Рябинин-Скляревский О. Запорозькі бунти Дунайців 1771—1774 рр. і початок Задунайського Коша // Наук. зб. УАН. — 1927. — С. 79—83.

Селянський рух на Україні. Середина XVIII — перша чверть XIX ст.: 3б. док. і матеріалів. — К., 1978.

Скальковский А. Дунайцы // Киевская старина. — 1885. — Кн. 1. — С. 117—132.

Скальковский А. История Новой Сечи или последнего Коша Запорожского. — 3-е изд. — Ч. 1; 2. — Одесса, 1885; Ч. 3. — Одесса, 1886.

Скальковский А. Наезды гайдамак на Западную Украину в XVIII ст., 1733—1738. — Одесса, 1845.

Скальковский А. Несколько документов к истории гайдамачщины // Киевская старина. — 1885. — Кн. 10. — С. 307—309.

Скальковский А. К истории Запорожья. Внутренние распоряжки // Там же. — 1882. — Кн. 12. — С. 527—537.

Скальковский А. Секретная переписка Коша Запорожского (1734—1763) // Там же.— 1886.— Кн. 2.— С. 327—349.

Скальковский А. Сношения Запорожья с Крымом.— Одесса, 1841.

Скальковский А. Филипп Орлик и запорожцы // Киевская старина.— 1882.— Кн. 4.— С. 100—124.

Слабченко М. С. Організація народного господарства України від Хмельниччини до світової війни.— Т. 5, вип. 1: Соціально-правова організація Січі Запорозької.— К., 1927.

Тищенко М. Нариси історії торгівлі Лівобережної України з Кримом у XVII ст. // Історико-географічний збірник.— 1928.— Т. 2.— С. 132—133.

Флоровский А. В. Документы Войска Запорожского в законодательной комиссии 1767 г. // Записки Одесского общества истории и древностей.— 1912.— Т. 30.— С. 365—377.

Шамрай С. До історії залюднення Степової України // Записки історико-філологічного відділу ВУАН.— 1929.— Т. 24.— С. 269—270.

Шмидт А. Материалы географии и статистики России. Херсонская губерния.— СПб., 1863.— Ч. 2.

Эварницкий Д. Архивные материалы истории Запорожья // Киевская старина.— 1886.— Кн. 7.— С. 520—536.

Эварницкий Д. Источники для истории запорожских козаков.— Т. 2.— Владимир, 1903.

Эварницкий Д. И. Сборник материалов для истории запорожских козаков.— СПб., 1888.

Ястребов В. Архив крепости св. Елизаветы // Записки Одесского общества истории и древностей.— Т. 15.— 1889.— С. 548—593.

ЗМІСТ

Від упорядників	5
Від упорядників першого видання опису	10
Передмова	14
Історичний начерк архівного фонду Коша Запорозької Січі	14
ОПИС СПРАВ АРХІВУ КОША НОВОЇ ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ	22
ДОДАТКИ	
Перелік документів Коша Нової Запорозької Січі, що зберігаються в Архіві Санкт-Петербурзького філіалу Інституту російської історії РАН у збірці А. О. Скальковського, ф. 200, оп. 2	162
Словник застарілих і рідковживаних термінів	188
Предметно-тематичний покажчик	190
Список скорочень, що вживаються в покажчиках імен і географічному	201
Покажчик імен	202
Географічний покажчик	220
Список літератури	225

АРХІВ КОША НОВОЇ ЗАПОРОЗЬКОЇ СІЧІ

Опис справ
1713—1776

Упорядники
ГІСЦОВА Любов Захарівна
ДЕМЧЕНКО Людмила Ярославівна

Оформлення художника *Р. К. Пахолоюка*
Художній редактор *І. М. Галушка*
Технічний редактор *Т. С. Березяк*
Коректор *Т. В. Пантелеймонова*

Подано до складання 11.05.93. Підп. до друку 11.01.94.
Формат 70×100^{1/16}. Папір друк. № 2. Звич. нова гарн. Вис. друк.
Ум. друк. арк. 18,85. Ум.-фарбо-відб. 18,85. Обл.-вид. арк. 20,75.
Зам. 3—1202.

Видавництво «Наукова думка»-
252601, Київ, 4, вул. Терещенківська, 3.

Віддруковано з матриць Головного підприємства
республіканського виробничого об'єднання «Ліоліграфкнига»,
252057, Київ, вул. Довженка, 3,
в Жовковській міській друкарні.
292310, Жовква, Львівської обл. вул. Василіанська, 8.

Зам. 507.

АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
АРХЕОГРАФІЧНА КОМІСІЯ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ

Готуються до друку:

Серія I. «Описово-статистичні джерела»

Описи Катеринославського намісництва кінця XVIII ст.
Описи Чернігівського намісництва кінця XVIII ст.
Переписні книги 1666 р.: Стародубський та Чернігівський полки

Серія II. «Пам'ятки історичної думки України»

1. *Крип'якевич*. Студії над державою Богдана Хмельницького
В. Іконников. Опыт русской историографии
В. Піскорський. Вибрані праці. У 3-х т.
В. Антонович. Джерела до історії Південно-Західної Росії: Курс лекцій
М. Василенко. Вибрані праці. Т. 1
М. П. Драгоманов. Зібрання праць. У 20-ти т.

*Серія III. «Україна в міжнародних зв'язках:
хроніки, мемуари, щоденники»*

Хроніка Мацея Стрийковського. У 3-х т. Факсиміле. Переклад
Хроніка Самуїла Грондзького.

Серія IV. «Актові джерела»

Литовська метрика: Кн. 22.
Волинська метрика: Регести документів Коронної канцелярії
для Київського, Волинського, Брацлавського та Чернігівського воєводств 1659—1673 рр.
Сіверщина за литовської доби: Корпус актів XIV—XVI ст.

*Серія V. «Джерела з історії суспільно-політичного руху
в Україні XIX — початку XX ст.»*

О. Ф. Кістяківський. Щоденники. 1874—1885. У 2-х т.
М. Драгоманов, В. Грінченко. Діалоги про українську національну справу
Володимир Гнатюк. Документи і матеріали

Серія VI. «Пам'ятки української мови»

Пересопницьке Євангеліє. 1556—1561 рр. Т. 1: Транслітерація тексту

Серія VII. «Джерела з історії церкви в Україні»

Матеріали першого всеукраїнського собору УАПЦ (1921)

Серія VIII. «Пам'ятки українського літописання»

Густинський літопис

Серія X. «Проблеми едиційної та камеральної археографії: історія, теорія, методика»

Матеріали Ювілейної конференції, присвяченої 150-річчю Київської археографічної комісії

Правила текстологічного опрацювання пам'яток XIX — першої половини XX ст. Вип. 1—2.

Едиційна археографія в Україні XIX—XX ст. Вип. 1: Плани, програми, проспекти видань

Історія української археографії. Персоналії. Вип. 1—2: *М. Пещак*. Розвиток давньоруського та староукраїнського наукового тексту (X—XVII ст.)

Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. Збірка статей та матеріалів. Вип. 1—3

Джерелознавство та археографія історії України XVI—XVII ст.: Бібліографічний довідник

Методичні рекомендації по опису та аналізу оправи слов'янських рукописних та стародрукованих книг XI—XVIII ст.: Із досвіду кодикологічного вивчення рукописних книг Відділу рукописів ЦНБ

Патріція Кеннеді Грімстед. Архівна Україніка за межами України

Серія XI. «Науково-довідкові видання з історії України»

Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України: Путівник

Путівник по рукописних фондах Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН України

Український музей в Празі: Опис архівного фонду

О. Гаркавець. Вірмено-кипчацькі рукописи в Україні, Вірменії, Росії: Каталог

Михайло Грушевський: Анований каталог документальних матеріалів ЦДІА України

Михайло Грушевський: Матеріали до бібліографії

«Известия Гаврической ученой архивной комиссии», «Известия Таврического общества истории, археологии и этнографии»: Бібліографічний покажчик

Каталог стародруків ЦДІА України

М. Слабченко. Життя та діяльність. Покажчик архівних документів та бібліографія

Гетьман Пилип Орлик. Документи, листи. Каталог архівних матеріалів

«Journal of Ukrainian Studies»: Бібліографічний довідник Архів та колекція Павла Потоцького: Каталог

«Український історик»: Покажчик змісту. 1963—1990 (чч. 1—107)

Ярослав Кошів. Архівна україніка у Великобританії: Україніка у Public Record Office

«Дніпрові хвилі» (1910—1913): Бібліографічний покажчик

Грецькі рукописи III—XIX ст. з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України: Анотований каталог

Просвітителі Кирило і Мефодій у писемних джерелах ЦНБ ім. В. І. Вернадського АН України: Каталог

Києво-Могилянська Академія в рукописних та книжкових зібраннях Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України: Анотований покажчик рукописів та друкованих видань

Музичний архів М. Д. Леонтовича: Опис автографів Відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України

Б. Д. Грінченко: Анотований покажчик особистого архіву з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України. Вип. I: Поезії та балади.

Рукописна книга XVI ст. з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України: Каталог

Мідні гравірувальні дошки Києво-Печерської лаври XVII—XIX ст. з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України

Матеріали архівного фонду Львівської греко-латинської консисторії та митрополита Андрея Шептицького з фондів Центральної наукової бібліотеки ім. В. І. Вернадського Академії наук України

Академік В. І. Петров: Бібліографія

Монастирі України: Каталог архівних матеріалів. Вип. 1: Києво-Межигірський монастир

«Записки історико-філологічного відділу ВУАН». 1919—1931: Бібліографічний покажчик

Серія XII. «Джерела з новітньої історії України»

Документи і матеріали з історії дипломатичних відносин УСРР з Польщею (1920—1923)

Голодомор в Україні. Каталог-альбом

Серія XV. «Пам'ятки зарубіжної історіографії України»

Ілько Борцак. Україна в західноєвропейській літературі

Серія XVI. «Етнографічно-фольклорна спадщина»

Матеріали до вивчення етнографії України: Каталог етнографічних програм

Етнографічні альбоми Де ля Фліза. У 2-х т.

Серія XVII. «Східні джерела з історії України»

Листи грецького духовенства до київських митрополитів
Єврейські хроніки про Україну середини XVII ст.

Серія XVIII. «Джерела з історії української культури»

Альдини в Україні: Каталог
Каталоги бібліотеки Львівського ставропігійного братства XVI—
XVIII ст.
Требник Петра Могили
Болгарський наспів з рукописів бібліотеки України XVI—
XVIII ст.

Серія XIX. «Картографічні джерела з історії України»

Київ за часів Гетьманщини. Карта Києва 1918 р.
Картографічні матеріали з історії України у фондах Відділу ру-
кописів ЦНБ
Ю. Кочубей. Україна і Схід: 1917—1991: Бібліографічний по-
кажчик
Архівна Україніка в Австрії: Попередній анований перелік

Серія XX. «Мемуари. Щоденники»

Михайло Грушевський. Щоденник. 1904—1910
Павло Скоропадський. Спогади. 1917—1918 / АН України. Ін-т
української археографії. Ін-т Східноєвропейських досліджень; Схід-
ноєвропейський дослідний ін-т ім. Вячеслава Липинського
Пантелеймон Куліш. Щоденник

*Серія XXI. «Державна школа. Історія.
Політологія. Право»*

Дмитро Дорошенко. Огляд української історіографії (Прага,
1923) / АН України. Ін-т української археографії. Ін-т Східноєвро-
пейських досліджень. ЦНБ ім. В. І. Вернадського; Східноєвропейсь-
кий дослідний ін-т ім. Вячеслава Липинського
Вячеслав Липинський. Листи до братів-хліборобів (1926) / АН
України. Ін-т української археографії. Ін-т Східноєвропейських до-
сліджень; Східноєвропейський дослідний ін-т ім. Вячеслава Липин-
ського

Серія XXII. «Джерела з історії запорозького козацтва»

Архів Коша Нової Запорозької Січі. Т. 1
Універсали Богдана Хмельницького
Листи Івана Сірка: Збірка документів
Матеріали до історії українського козацтва: Реєстр козаків За-
порозької Січі 1762 р.
Матеріали до історії українського козацтва: Присяжні списки
Білоцерківського та Ніжинського полків 1654 р.

Серія XXIII. «Енциклопедичні видання»

Енциклопедія українознавства. У 3-х т.
Історія українського козацтва: Енциклопедичний довідник

